

„Totul este uimitor în această carte! Îmi place personajul principal, Eva, felul în care autoarea împleteşte trecutul cu prezentul, intriga emoţionantă care m-a ţinut în suspans de la început până la sfârşit. Anul trecut am citit peste treizeci de ficţiuni istorice şi aceasta este clar printre primele zece."

Recenzie *NetGalley*

„Ar putea fi noua mea carte favorită!!! Mi-a plăcut la nebunie premisa eroinei care simulează demenţa în căminul de bătrâni ca să ascundă faptul că ştie despre

evenimente din al Doilea Război Mondial. Ritmul romanului e perfect – m-a ţinut cu sufletul la gură până la ultima pagină!”
Recenzie *Goodreads*

NUMELE MEU ESTE EV

AImprint coordonat de ANA ANTONESCU

SUZANNE GOLDRING

NUMELE MEU ESTE EVA

Traducere din limba engleză de CARLA GEORGESCU

CORINT
FICTION

Redactare: Ioana Petridean Tehnoredactare: Mihaela Ciufu Ilustraţii copertă: Fotografii © Arcangel Images/ Shutterstock Design copertă: Debbie Clement Cover© 2020 Hachette Book Group, Inc.

www.edituracorint.ro
ISBN 978-606-793-988-0

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României GOLDRING, SUZANNE
Numele meu este Eva / Suzanne Goldring; trad. din lb. engleză de Caria Georgescu. – Bucureşti: Corint Fiction, 2021 ISBN 978-606-793-988-0

821.11

1„Au fost lucruri pe care le-a exagerat, dar în general a spus adevărul.”

MARK TWAIN, *Aventurile lui Huckleberry Finn*

„Dulce este răzbunarea, mai cu seamă pentru femei.”

BYRON, Don Jua

nîn amintirea Norei şi a lui Tiny Wall, ale căror scrisori pline de tandreţe au supravieţuit, şi mulţumiri lui Lyndsay Sellars şi lui Betty Talbot, care mi-au împărtăşit frânturi tulburătoare din isprăvile lor de pe vremea războiului.

Partea întâi

Linişte! Pentru un meniu complet, e necesar un cocktail cu gin (5,9

)Doamna T-C, 6 octombrie 2016

Nu mâncăm niciodată peşte

Doamna Evelyn Taylor-Clarke, Evie pentru cei dragi, de mult dispăruţi, Eva pentru o scurtă, dar specială perioadă, şi Hilda pe parcursul şederii temporare la cămin (unde personalul se adresa folosind primul nume de botez înregistrat în fişa pacientului), cugetă. Danielle, directoarea departamentului de catering al azilului Forest Lawns, se va întoarce curând cu clipboardul ei cu meniuri şi îi va cere să se hotărască ce doreşte să mănânce la prânz.

— Ce serviţi astăzi, doamnă T-C? o va întreba, bătând uşor în clipboard cu stiloul gata pregătit, nerăbdătoare să-i audă decizia.

Azilul le oferă pacienţilor o mâncare foarte bună, care include zilnic trei variante la felul principal de la prânz şi două variante la gustarea de la ora cinci, pe care Evelyn preferă în continuare să o numească cină.

Oare ar trebui să aleagă pui sau peşte astăzi? Peşte sau pui? Ce să fie? Evelyn ştie că a mâncat peşte ieri, cod Mornay mai exact, cu un sos de brânză delicios şi piure de cartofi. Cu o zi înainte alesese eglefin afumat, cu ou poşat moale şi spanac. Astăzi are de ales între plăcintă de peşte, lasagna vegetariană şi pui fript, dar s-ar putea dovedi util dacă i-ar cere din nou peşte lui Danielle şi dacă s-ar plânge că nu a mai mâncat de mult aşa ceva.

După-amiază vine iarăşi Pat şi e posibil să-i pună şi mai multe întrebări. Are o grămadă de întrebări de când se pregăteşte să scoată proprietatea la vânzare. Cât timp Evelyn locuise la conacul Kingsley, nu avusese niciodată vreo întrebare – de fapt, abia dacă o vizita –, dar asta era înainte să devină împuternicită şi să considere că ştie ea ce e mai bine.

în dimineaţa asta, în salon e linişte; doar câţiva pacienţi s-au instalat după micul dejun în fotoliile cu braţe şi spătare înalte. Evelyn scutură ziarul *Daily Telegraph* ca să-i îndrepte filele şi îl deschide la ultima pagină. întotdeauna începe prin a citi necrologul, cu toate că majoritatea cunoştinţelor ei s-au stins de mult – le-a supravieţuit multora dintre prietenii ei. Apoi trece la rubrica meteo şi la cuvintele încrucişate. Studiază indiciile, atât pe cele de pe orizontală, cât şi pe cele de pe verticală, răsucind între degete creionul

proaspăt ascuţit. îi place să-şi păstreze creioanele ascuţite ca nişte pumnale. Ieri, i-a cerut lui Sarah, organizatoarea de evenimente a căminului Forest Lawns, o rezervă de creioane cu gumă. De asta are nevoie, de creioane ascuţite, cu gumă de şters la capăt, întocmai ca acelea de pe vremea antrenamentelor din timpul războiului. Nu le mai foloseşte nimeni acum? Sunt mult mai bune atunci când vrei să corectezi o greşeală. Doar că nu a fost o greşeală, nu-i aşa? Prea puţine lucruri din viaţa lui Evelyn fuseseră greşeli, cu

excepţia uneia, pe care nu o poate uita nicicum

.Cu un gest iute şi relaxat, în ciuda artritei, Evelyn completează spaţiile libere cu creionul. Sincer, domnul Thursday abia dacă reuşeşte s-o provoace; până şi anagramele sunt uşor de rezolvat. Va trebui să se prefacă din nou, aşa că, de îndată ce completează puzzle-ul, scoate din geanta de piele lăcuită un stilou cu cerneală neagră, cu care mâzgăleşte în grabă peste cuvintele aşternute cu creionul în fiecare pătrat alb al grilei, modificând literele astfel încât să nu mai aibă nicio legătură într-o înlănţuire ordonată şi inteligibilă; acum nu mai reprezintă cuvinte, ci pure absurdităţi.

Luni, a observat-o pe Fay, una dintre vechile asistente, aruncând o privire hârtiei, după ce ea terminase de rescris cuvintele din grilă. S-a uitat la integramă, s-a încruntat, apoi i-a adresat lui Evelyn un zâmbet compătimitor şi i-a spus:

— Felicitări, doamnă T-C! Văd că încă vă pricepeţi.

Evelyn i-a întors zâmbetul, doar că zâmbea pentru sine, amuzându-se la gândul că Fay nu se va prinde niciodată că umpluse careurile cu literele bizare ale alfabetului chirilic, aşa cum nu-şi dădea seama nici atunci când, ocazional, Evelyn scria câte un cuvânt, două în limba germană.

Săptămâna trecută, după ce trăsese un pui de somn în salon, Evelyn hotărâse să se distreze puţin atunci când Mary i-a adus ceşcuţa cu ceai de la amiază.

— *Danke, liebling*\ i-a spus. *Du bist sehrgut fur mich.*[1]

Şi se amuzase văzând privirea confuză a femeii, savurând vorbele pe care aceasta i le adresase colegei sale, care stătea lângă căruciorul cu ceai şi umplea ceştile pentru ceilalţi pacienţi, cufundaţi în fotoliile lor.

— Domnul să o aibă în pază! zisese Mary. Probabil că se visează înapoi, în Vechea Ţară.

---

1 „Eşti foarte amabilă” – în lb. germ. în orig. (n. tr.).
Women's Royal Naval Service (WRNS], cunoscut sub numele de Wrens, reprezenta ramura feminină a Royal Navy (n. tr.).

Şi cele două femei i-au aruncat priviri pline de afecţiune, în timp ce turnau ceaiul, îl amestecau şi puneau cănile între mâinile tremurânde ale celor care nu mai puteau ţine bine ceştile şi farfuriuţele.

Iar acum Evelyn aude zăngănitul căruciorului de dimineaţă, care aduce cafea, bicuiţi şi ziare. Căminul Forest Lawns este un loc absolut predictibil, unde fiecare oră îşi are alocată propria activitate. Miercuri dimineaţă au fost la capelă, iar în fiecare joi după-amiază, o fizioterapeută tânără, în colanţi lycra, îşi face apariţia în salon şi încurajează pe toată lumea să încerce câteva exerciţii simple din fotoliile lor.

— întindeţi, ridicaţi şi flexaţi degetele de la picioare, repetă ea, în timp ce bătrânii îi urmează indicaţiile, cu membre tremurătoare.

Pentru aceia dintre rezidenţi care au probleme cu memoria, rutina e încurajatoare şi reconfortantă. îi ajută să se simtă în siguranţă într-o lume din ce în ce mai nesigură, care se îngustează pe zi ce trece, până când ajunge să se rezume exclusiv la persoane şi locuri familiare.

Vecina lui Evelyn, Phyllis, e trează în fotoliul ei şi răsfoieşte revista *Good Housekeeping,* ediţia din octombrie, plină cu reţete de budincă şi conserve din fructe de toamnă. Phyllis fredonează melodia *We'll MeetAgain,* în timp ce dă paginile, umezindu-şi degetul arătător. E veselă, cu toate că Evelyn s-a plictisit de melodia aceea pe care a repetat-o de prea multe ori şi şi-ar dori să mai fredoneze şi altceva, sau chiar să înceteze. S-ar putea să se oprească, dacă i-ar înşfăca revista. Phyllis o răsfoieşte de două săptămâni, fără să-şi amintească vreunul dintre articolele citite. După cum ea însăşi spune, cu multă veselie, „Mă apuc să citesc şi, până să ajung la sfârşitul paginii, uit despre ce e vorba”.

Totuşi, Evelyn nu îi ia revista, oricât de mult şi-ar dori. în schimb, o studiază pe Phyllis cu aceeaşi aplecare cu care îi studiază şi pe ceilalţi pacienţi, ale căror minţi nu mai sunt la fel de agere cum erau odinioară. Vecini care vin şi pleacă; unii dispar în noapte, odată cu sirena unei ambulanţe, şi nu se mai întorc niciodată. Dar, oricât de scurtă le-ar fi şederea la azil, ea îşi aminteşte numele lor, cu toate că se îndoieşte că vreunul dintre aceştia şi l-ar aminti pe al ei. Acolo, în capătul opus al încăperii, se află Maureen Philips, o femeie durdulie şi roşie ca un măr, căreia îi plac dulciurile, înfulecă pe dată orice gustare adusă de vizitatori, plângân- du-se că nu a primit nimic de mâncare în ziua respectivă, şi e mereu hotărâtă

să câştige premiul concursului bingo pe teme muzicale, constând într-un baton de ciocolată. Lângă şemineu şade Horace Wilson, îmbrăcat cu sacoul şi cămăşile lui negre, groase, povestind oricui e dispus să-l asculte că, a doua zi de dimineaţă, el se va duce acasă; iar Wilf Ste- vens moţăie, ridicând adesea privirea aţintită asupra propriilor genunchi şi întrebând dacă a scos-o cineva pe Molly la plimbarea de dimineaţă.

Evelyn îi urmăreşte pe toţi, reţinând gesturile care le de- notă absenţa şi uşoara confuzie, ca să le poată imita în viitor. „Ia aminte, Evelyn, ia aminte", îşi spune. Observă cum Maureen face o pauză înainte să răspundă la întrebări; uite cu câtă mândrie îi arată Wilf din nou asistentei ceasul său de buzunar, povestindu-i că l-a primit drept recompensă pentru o viaţă petrecută în slujba armatei. Horace nu se poate hotărî ce

să mănânce la prânz şi întreabă iar şi iar dacă a luat micul dejun astăzi. „Repetiţia şi nehotărârea reprezintă scutul tău, Evelyn.” însă nu-şi va permite să decadă întru totul. Va continua să-şi aranjeze părul atunci când va veni coafeza, o dată pe săptămână, se va îmbrăca îngrijit, atât cât îi va sta în putinţă, dar poate că va lăsa un nasture sau doi neîncheiaţi, poate că uneori va purta pantofi neasortaţi sau chiar îşi va întinde rujul anapoda. Nu, asta ar fi prea de tot – cât timp va putea, îşi va ruja buzele

arcuite, mai puţin definite decât fuseseră pe vremuri, când treceau drept „sărutul unui înger”. Nu, rujul va fi ultimul la care va renunţa

.2

14 octombrie 1939 Dragul şi iubitul meu Hugh,

Mama mi-a scris din nou, rugându-mă să renunţ la slujba de aici şi să mă întorc acasă. E îngrijorată din cauza raidurilor, ştiu, dar mă tem că voi muri de plictiseală cât timp eşti tu plecat pe front, ca un erou, dacă va trebui să abandonez viaţa de birou, care măcar e presărată cu bârfe, şi serile petrecute cu fetele, în schimbul dealurilor monotone şi lipsite de primejdii din Surrey. Ador să mă întorc la Kingsley, ştii bine, dar nu înţeleg cu ce crede mama că mi-aş umple zilele, câtă vreme ea şi doamna Glazier asigură necesarul gospodăriei şi, probabil, al întregului sat, după cum le cunosc eu.

Am spus-o şi o repet, nu am de gând să stau şi să tricotez şosete (deşi aş tricota pereche după pereche de şosete jalnice, kaki pentru tine, dragul meu, dacă aş şti că te-ar ajuta), dar îmi doresc din suflet „să-mi aduc contribuţia”. Aş vrea să te răzgândeşti şi
să accepţi înrolarea mea în Wrens\ Nu văd de ce ar fi o ocupaţie nepotrivită pentru soţia ta şi cu siguranţă nu ar fi mai periculos decât dacă aş rămâne aici, în apartamentul din Londra. îţi mărturisesc că îmi place uniforma aceea – sau cel puţin beretele lor mici şi drăgălaşe.

Dacă situaţia se va înrăutăţi dramatic în Londra, mă voi strădui să petrec mai multe nopţi la Kingsley (cu toate că, dacă o fac, mama va insista să rămân), dar nu-mi cere să-mi abandonez complet viaţa din Londra, căci ea mă ajută să mă simt ca o femeie măritată, cât timp eşti tu plecat în Franţa.

în ultima scrisoare mă rugai să am grijă de McNeil atunci când va ajunge la Londra, aşa că le-am prevenit pe Grace şi pe Audrey, căci încă nu au niciun iubit şi sunt nerăbdătoare să-l ia sub „aripa” lor. Sper că va fi îndeajuns de bărbat, încât să ţină piept atenţiilor debordând de entuziasm ale fetelor!

Ei bine, dragul meu, trebuie să închei aici, fiindcă, de vreo cinci minute, domnişoara Harper îmi arunca priviri aspre. în mod cert consideră că trebuia să-mi fi terminat pauza de prânz şi să-mi fi reluat lucrul. Mi-e groază să mă gândesc la ce-ar crede dacă şi-ar da seama că, pe deasupra, mai şi irosesc hârtia companiei.

Soţia ta veşnic iubitoare, Evie xxxxxxx PS: Te iubesc.

Doamna T-C, 6 octombrie 2016

Toate la locul lor

Camera lui Evelyn de la Forest Lawns are vedere spre grădină. Fusese hotărâtă ca, în cazul în care va trebui să locuiască într-un azil, să nu se lase despărţită definitiv de pasiunea ei de o viaţă, grădinăritul. Poate că nu mai e în stare să îngenuncheze şi să cureţe straturile de flori năpădite de buruieni, să taie caprifoiul crescut în exces sau

să sape de două ori straturile de legume, dar încă poate să ofere sfaturi privind tăierea diferitelor soiuri de clematis, să sugereze îndepărtarea frunzelor bătrâne de spânz, lăsând astfel la vedere bobocii de floare, sau să recomande suplimente care să îmbunătăţească aspectul unei camelii galbene, bolnave. Totuşi, se întreabă dacă acum ar mai trebui să deţină ase- menea cunoştinţe

.Stă în picioare la fereastră, admirând micile îmbunătăţiri aduse, la sugestia ei, de la începutul anului, când a ajuns aici, după ultima cădere serioasă. Stratul de flori de vară târzie şi fierbinte, încărcat de crocosmia roşii ca sângele, de floarea Elenei portocalie şi de floarea-soarelui de un ro- şu-burgund, a fost un mare succes după numai un anotimp. Sub cel mai bătrân stejar, va răsări la primăvară un covor proaspăt plantat de narcise alb-gălbui, însă momentan o ploaie de ciclame mărunte, de un roz aprins, conferă un strop de culoare acelui colţ de grădină.

„Dar chiar trebuie să mă prefac că nu-mi mai amintesc denumirea latinească a pelinului sau care e momentul propice pentru plantarea bulbilor de lalea? Şi chiar va trebui să mă comport de parcă am uitat pe parcurs toate cunoştinţele acumulate cu atâta migală?”

Un grădinar adună cu suflanta grămezi de frunze căzute, apoi le apucă între două bucăţi de lemn şi le încarcă într-o roabă. Evelyn sesizează un firişor subţire de fum înălţân- du-se în spirală în colţul îndepărtat al grădinii. „Ar trebui să folosească frunzele ca îngrăşământ, se gândeşte ea. Compostul din frunze face bine grădinii. Pe mine m-a ajutat să prind lăcrămioare în mai multe locuri de altfel nepotrivite.”

însă în curând vine Pat, în vizita de după-amiază, şi Evelyn trebuie să fie pregătită. îşi netezeşte o şuviţă rebelă din părul spălat cu şampon şi coafat săptămânal, studiindu-şi chipul în oglinda măsuţei de toaletă care se aflase dintot- deauna în dormitorul mamei sale, să tot fie vreo nouăzeci de ani. Probabil că e mai veche de o sută cincizeci de ani. Oglinda e înrămată într-un suport din lemn de mahon şi are trei secţiuni şi un sertăraş la mijloc, pentru agrafele şi nasturii ciudaţi ai lui Evelyn. Bătrâna îl deschide zilnic, după ce îngrijitoarea s-a învârtit prin cameră cu pămătuful ei, să se asigure că un nasture anume, unul special, e încă acolo, neatins în cutiuţa lui.

Pe fiecare laterală a suprafeţei sale lăcuite, pe ştergare din in, brodate de o rudă de mult săvârşită din viaţă, se odihnesc perii de argint şi un ac de pălărie grosolan, despre care Evelyn le spune tuturor că e un deschizător de scrisori.
N-ar ghici nici în ruptul capului de ce i-a fost oferit tocmai ei, şi Evelyn râde la auzul comentariilor pe seama unui asemenea ac de pălărie lipsit de eleganţă. Pe ştergarul din mijloc se află o oglindă cu spatele argintiu, pe care sunt gravate iniţialele M.M.H., identice cu cele de pe perii. „Iniţialele mamei”, murmură Evelyn, „Marjanna Maria Hutchinson”, urmărind cu vârful degetului literele rotunjite. Ridică peria la nas şi i se pare că adânc, între perii ei, încă persistă mirosul vag al apei de lavandă.

Se gândeşte adesea la mama ei, când sade aici şi-şi perie părul, când îşi pudrează nasul şi îşi aplică o cremă hidra- tantă. „0 doamnă are întotdeauna la îndemână o batistă curată”, ar zice mama ei cea elegantă, mustrându-şi copila care are seminţe de iarbă prinse-n păr şi genunchii

juliţi, după care ar scoate din buzunar o batistă curată din in, cu margini dantelate, ca să şteargă chipul murdar al Fiicei sale.

Evelyn încă are câteva batiste delicate, dar sunt mai mult de decor, decât de folosit; o fundă de prins la butonieră, un mesaj de strecurat într-o geantă. Acum, toată lumea foloseşte şerveţele. „Sunt mult mai practice, dar şi mai lipsite de semnificaţie”, îşi spune Evelyn. Cu un şerveţel nu transmiţi altceva decât microbi; lumea îl evită sau îl aruncă la coş.

0 ultimă privire îi confirmă faptul că arată prezentabil. Părul e aranjat, rujul e roşu şi îl şterge puţin, ca să evite să murdărească. De obicei lasă urme pe ceşti. însă îşi lasă intenţionat gulerul mototolit şi uşor ascuns sub pulover, astfel încât Pat să se chinuie să i-l îndrepte.

Se sprijină pe cadru, ca să-şi recapete echilibrul când se ridică de pe taburetul din faţa măsuţei de machiaj, apoi se asigură că toate sertarele din cameră sunt închise. Ce binecuvântare că a putut să-şi aducă propriul mobilier aici, în loc să fie nevoită să accepte mobila din stejar şi fag de culoare deschisă, folosită în majoritatea celorlalte camere ale azilului! Nu şi patul, desigur; pacienţii trebuie să aibă paturi ajustabile, pentru momentele în care întâmpină probleme, aşa că acum Evelyn are o saltea cu apă, care vălu- reşte şi se leagănă, calmându-i disconfortul şi durerile. Uneori îşi spune că salteaua îi vorbeşte când se răsuceşte în pat noaptea, pentru ca imediat apoi să bolborosească ceva şi să îşi schimbe poziţia, luând forma ei. Dar restul mobilierului, confecţionat din lemn de mahon închis la culoare, care străluceşte şi o anunţă când alte mâini în afară de ale ei au cotrobăit pe acolo, care poartă urme de pudră albă de talc (mult mai convenabil decât o bucată de hârtie), comoda cu sertare, dulăpiorul de lângă pat, măsuţa de toaletă şi oglinda, toate sunt vechi prieteni de acasă şi strălucesc în văpaia amintirilor.

O ultimă privire o convinge că totul va fi la fel când se va întoarce. îşi ia rămas-bun de la fotografia cu ramă argintie de

pe noptieră, înfăţişând un bărbat chipeş, şi se asigură că poza pe care o păstrează mereu în siguranţă e bine ascunsă în sertarul de dedesubt, apoi, sprijinindu-se în cadru, iese în hol ca să-şi întâmpine nepoata

.4

16 decembrie 1939 Dragul meu,

îţi mulţumesc foarte, foarte mult pentru cadou – pentru parfumul L'Opera şi pentru micuţul şi frumosul set de manichiură. Nu-mi imaginez cum poţi găsi astfel de comori în asemenea vremuri, când ţie şi celorlalţi băieţi vă lipseşte îmbrăcămintea esenţială. Aici, toate fetele tricotează cu frenezie şi am jurat că mă voi alătura şi eu, deşi mă tem că eforturile lor le vor depăşi cu mult pe ale mele. Dar nu pot să nu mă gândesc la iubitul meu soţ, care a ajuns la ultima pereche decentă de şosete şi riscă să-şi petreacă tocmai Crăciunul cu picioarele goale. Şi dacă, aşa cum spui, cizmarul companiei a rămas fără piele, s-ar putea ca în curând să vă treziţi cu adevărat în picioarele goale.

Nu vreau să te plictisesc cu micile mele neajunsuri, câtă vreme ale tale sunt mult mai însemnate (mi-am dus pantofii la reparat şi mi-am cumpărat şosete noi), dăr trebuie să recunosc că m-am plictisit îngrozitor de această slujbă şi că-mi doresc în continuare să fac ceva care să merite osteneala. Ştii cât de sătulă sunt de viaţa la birou şi cât mi-aş dori o schimbare, dacă e posibil, în ciuda obiecţiilor tale.

Mă gândesc întruna că mi-ar plăcea să mă înrolez în ATS (plătesc două lire pe săptămână, 1/6 alocaţie pentru hrana zilnică & toată uniforma & cazarea inclusă), sau în Women's Land Army (WLA) (mereu ai zis că-mi stă bine în pantaloni de călărie), sau în River Ambulance ori ceva asemănător. Aşa că m-am hotărât să mă duc luni, să arunc o privire. Şcoala de şoferi britanică oferă cursuri speciale la preţuri reduse pentru femeile care se vor înrola în National Service şi, când m-am interesat, cei de la Şcoala de

şoferi din cadrul Mechanised Transport Corps (MTC) m-au asigurat că mă vor repartiza (acolo unde e nevoie de cunoştinţe de secretariat), dacă voi reuşi să obţin permisul, fiindcă nu pot să mă creadă pe cuvânt când le spun că ştiu deja că conduc. Aparent, o plimbare de-a lungul proprietăţii nu se pune, atunci când vine vorba să transporţi ofiţeri importanţi de colo până colo. Dar nu ar fi frumos dacă aş reuşi să obţin una dintre slujbele acelea de şofer-secretar al vreunu igenerălaş drăguţ sau ceva asemănător? Nu-i aşa că parcă mă şi vezi îmbrăcată într-o uniformă elegantă, cu bereta înclinată într-o parte şi salutând din mers?

Dragul meu, presupun că îţi vine greu să înţelegi de ce simt că trebuie „să-mi aduc contribuţia”, dar aşa stau lucrurile. în clipa asta am şansa de a face şi altceva; e o ocazie care s-ar putea să nu se mai ivească niciodată. Şi, sincer, am speranţa că nu va fi aşa, dar cert e că ocaziile s-au ivit acum. Ştiu că-ţi doreşti să rămân acolo unde sunt în siguranţă şi să aştept întoarcerea ta, dar acest război nu este precum cel dinainte. Femeile nu mai stau acasă tricotând şi nu-şi mai etalează pălăriile cu pene albe, ci contribuie cu adevărat, sunt convinsă de asta. Am senzaţia că, pentru noi, vremurile se schimbă şi îmi doresc să particip şi eu la schimbare.

Promit că-ţi voi povesti cum îmi merge şi că nu voi accepta să mă trimită în zone periculoase, riscând astfel să nu-mi mai revăd soţul iubit atunci când va veni, în cele din urmă, în permisie şi când vom putea petrece câteva ore nepreţuite, visând că într-o bună zi vom avea propria casă la ţară.

Cu multă dragoste, iubitul meu, şi numeroase sărutări,

A ta, Evie xxxxx

PS: Te iubesc xxxxxx

xDoamna T-C, 6 octombrie 2016
Chei şi budinci

— Iar ai gulerul strâmb! se plânge Pat, strecurându-şi mâinile pe lângă gâtul mătuşii, ridicându-i gulerul şi îndoindu-l la loc, netezind materialul şi ţuguind buzele. Nu te-ai uitat în oglindă înainte să ieşi din cameră?

— Ba sigur că m-am uitat, zice Evelyn, privindu-şi nepoata îmbrăcată cu pantalonii ei vechi de golf, în carouri, plini de păr de câine. Nu face atâta caz, dragă. Mulţi sunt mai rău decât mine, adaugă, arătând din cap spre colegii ei de azil din capătul opus al salonului, adormiţi în fotoliile lor.

— Cred şi eu! Era mare agitaţie când am ajuns, în du- pă-amiaza asta. Stăteam afară şi aşteptam să-mi deschidă cineva, în timp ce un domn în vârstă apăsa de zor pe butoanele interfonului de la intrare, încercând să iasă. Striga întruna că e aşteptat acasă la prânz şi că o să întârzie. Atunci a venit un membru al personalului şi l-a convins să se întoarcă în camera lui.

— Noroc că nu a reuşit să iasă! a pufnit Evelyn. Azilul ar avea mari probleme în cazul în care cineva ar reuşi să evadeze cu adevărat.Cu siguranţă. E responsabilitatea lor. Presupun că Irebuie să schimbe tot timpul codurile de acces, ca să fie în siguranţă.

Evelyn nu o corectează pe Pat şi nu-i spune că ştie că numerele nu sunt schimbate niciodată. Unu, doi, trei, patru. Acesta e codul de acces de luni bune, încă de când a păşit pentru prima dată în azilul Forest Lawns. Dă dovadă de o totală lipsă de imaginaţie. Dacă ea s-ar afla la conducere, ar alege o dată cu însemnătate istorică: poate 1066, Bătălia de la Hastings, sau poate 1666, Marele Incendiu din Londra. Ar fi mult mai interesant şi totodată memorabil.

Ştie că respectivul cod nu a fost schimbat, fiindcă a urmărit adesea personalul apăsând pe butoane. Dacă observă pe cineva folosind tastatura în timp ce îşi târşâieşte picioarele prin holul de la intrare (când îşi face exerciţiile, cum ar /ice ea), Evelyn încetineşte dinadins pasul, ca să se asigure că vechiul cod a rămas acelaşi. Nu-i place să ştie că, la nevoie, n-ar fi în stare să plece.

Şi totuşi bănuieşte de ce nu schimbă niciodată numerele. Deoarece personalul consideră că pacienţii nu ar fi în stare să ţină minte codul, chiar dacă li l-ar dezvălui, aşa că ce rost are? Altfel ar trebui să-şi amintească întruna numărul unii altora şi să-l comunice vizitatorilor şi voluntarilor care au dreptul să intre şi să iasă în voie. Prea multă bătaie de cap.

Cu toate acestea, Evelyn ştie codul, însă îl ţine doar pentru ea. Nu poate stârni suspiciunea lui Pat, căci altfel s-ar întreba cât de bine îşi aminteşte şi alte detalii, aşa că spune doar:

— Probabil, dragă, probabil, după care aşteaptă să vadă ce urmează.Aşadar, te-ai mai gândit la ce-am discutat ieri? o întreabă Pat, aplecându-se în faţă, cu un zâmbet încurajator. Ştii tu, cu privire la chei?

Evelyn ştie exact la ce se referă, dar nu poate lăsa să se vadă asta, în schimb afişează o mină uimită, înainte să-i răspundă:

— Chei... despre ce chei vorbeşti?

Zâmbetul piere şi Pat se încruntă.

— Sincer, mi-e atât de greu să ajung undeva cu tine! Te-am întrebat marţi dacă îţi aminteşti să fi avut vreodată cheile de la vitrina aceea frumoasă, din lemn de arţar. Câteva dintre sertare sunt încuiate şi chiar nu vreau să le forţez ca să le deschid. E un obiect de mobilier atât de preţios şi de valoros.

— A fost al mamei, murmură Evelyn. Acolo îşi ţinea scrisorile. Şi jurnalele. Le-ai citit?

— Cum să o fac, de vreme ce nu pot să deschid sertarele?

Răspunsul lui Evelyn se lasă aşteptat în mod deliberat.

— Nu cred că mai e altceva acolo.

— Asta mi-ai spus şi data trecută. Dar cum poţi fi sigură? Jumătate din timp nici nu-ţi aminteşti ce ai mâncat la masa de prânz. în orice caz, ziceai că o să te gândeşti unde ar putea fi cheile.

— Aşa am zis?

Evelyn îşi mută privirea spre grădinile din spatele ferestrelor salonului. Fumul încă pluteşte

dincolo de copaci. Ar putea arde orice acolo. Un foc de lemne e o modalitate perfectă de a scăpa, treptat, de hârtiile compromiţătoare – şi de orice alte dovezi.

Aşadar, te-ai gândit? Unde ar putea fi cheile? Evelyn tace o clipă, de parcă ar reflecta adânc, apoi spune:

— Poate în sertarul de la bucătărie? Acolo ai căutat? Mereu aruncam tot soiul de nimicuri în sertarul acela cu separator. Era plin de mărunţişuri. Poate au alunecat undeva în spate.

— Bineînţeles că am încercat acolo, apoi am căutat în fiecare dintre sertarele alea păcătoase din bucătărie, în pivniţă, în atelier şi în toată casa aia nenorocită. Serios, mătuşă Evelyn, locul ăla e un adevărat dezastru. Te rog să-mi aminteşti să nu las pe capul copiilor mei o asemenea harababură îngrozitoare când mă voi stinge din viaţă.

— Atunci, poate copiilor le-ar plăcea să te ajute să le cauţi. Pentru ei ar fi ca o vânătoare de comori. în copilărie, nouă ne plăcea vânătoarea de comori. îmi amintesc că, odată, străun- chiul Will...

— Oh, mătuşă, serios! Nu mai sunt nişte copii; sunt oameni în toată firea, au slujbe importante şi responsabilităţi. Nu-şi pot lua liber de la serviciu, ca să vină să scormonească prin vechiturile tale. Pentru Dumnezeu! Câteodată îmi vine să contactez o firmă de debarasare şi să termin odată. Dacă n-ar fi în joc obiectele de valoare şi averea familiei, aş fi fă- cut-o degrabă, şi chiar cu mare plăcere.

Evelyn îşi dă seama că nu ar ajuta cu nimic dacă Pat s-ar înfuria şi mai tare, aşa că, după câteva secunde de tăcere, îi zice:

— Pui. Azi am mâncat pui la prânz.

Remarca îi smulge nepoatei sale un zâmbet.

— Bravo ţie! Mă bucur că te hrăneşti bine aici. Se pare că, într-adevăr, îţi place mâncarea.

— Dintotdeauna am fost o mâncăcioasă. Aşa zicea mama mereu. Iar doamna Glazier spunea că, în copilărie, eu aveam cel mai mare apetit dintre toţi.

— Doamna Glazier? Era bucătăreasa sau menajera mamei tale, nu-i aşa?

Pat ştie că pe Evelyn o convingi cu uşurinţă să vorbească despre trecut.

— Bucătăreasă. Violet era cea care ne ajuta la curăţenie. Mama zicea mereu că e greu să găseşti angajaţi şi să-i păstrezi, însă doamna Glazier ne-a fost alături ani de-a rândul. Adoram friptura şi budinca ei de rinichi şi pregătea nişte găluşte cu mere delicioase. Mereu le serveam cu cremă de ouă. Ai mâncat vreodată găluşte cu mere, Pat? Sunt o bunătate, te asigur.

— Nu, n-am încercat. Şi mă îndoiesc că o voi face vreodată. Nu cred că mai găteşte cineva aşa ceva în zilele noastre. La drept vorbind, lumea se rezumă la plăcinte cu brânză gata preparate sau mix pentru crumble la pachet. în zilele noastre, aproape nimeni nu mai mănâncă niciun fel de budincă şi cu siguranţă nici eu nu mă voi apuca de asta tocmai acum, zice Pat, atingându-şi talia îngroşată.

— O, noi mâneam tot timpul budincă în copilărie. Ştii, prânzul sau cina nu erau considerate mese adevărate fără o budincă.

Evelyn face o pauză, visând la budincile din trecut, pe care însă nu le-a uitat, apoi reia:

— Draga mea, ai mâncat vreodată budincă de Sussex cu mere? Are un sos de lămâie savuros.

— Nu, mătuşă, zice Pat şi oftează. Nici din asta nu am mâncat şi nici nu cred că voi mânca.

— I-aş putea ruga pe bucătarii de aici să ne prepare una într-o zi, la desert. Ţi-ar plăcea, nu-i aşa? Se bucură să gă- li'nscă atunci când primesc cereri speciale.

— Nu, nu. N-am venit aici să discutăm despre budinci! Trebuie să discutăm despre casă şi despre avere.

Evelyn ştie asta, dar o priveşte fix pe nepoata ei, apoi o liate uşor pe mână, ca pentru a o linişti.

— Ştiu, draga mea. Ştiu şi mi-ai fost de mare folos. Doar (.1, vezi tu, acum nu pot să ies prea mult. Sunt sigură că vei lua decizia corectă.

Pat oftează din nou, îşi îndreaptă spatele şi spune:

— Da. Ei bine, trebuie s-o fac, de vreme ce acum e răspunderea mea.

îşi muşcă buza o clipă, după care continuă:

— Nu vreau să creez încurcături familiei. încerc să rezolv totul cu grijă. Nu a fost aşa dificil să decid ce voi lace cu terenul şi cu dependinţele, însă când vine vorba de casă, lucrurile stau complet diferit. Sunt atât de multe obiecte personale acolo, încât simt că trebuie să le iau la mână pe toate. Iar unele dintre ele – ei bine, cu unele pur şi simplu nu ştiu ce să fac. De aceea aş fi vrut să am cheile, explică, apoi se ridică şi se apleacă să-şi sărute mătuşa de rămas-bun. în cazul ăsta, dacă va trebui să forţez încuieto- rile, o

voi face. Dar e păcat, fiindcă biblioteca aceea valorează destul de mult.

Când se întoarce să plece, își face apariția Danielle, îmbrăcată în ținuta ei de bucătăreasă, ducând sub braț clip- boardul cu meniuri. Îi zâmbește lui Pat, care zice:

Am auzit că şi mâncarea de azi a fost foarte bună, dar nu o lăsaţi să vă convingă să pregătiţi una dintre budincile ei grele şi demodate.Danielle zâmbeşte din nou şi răspunde:

— Doamna T-C are un apetit de milioane pentru vârsta ei. Şi în mod cert îi place peştele. Azi a mâncat din nou peşte.

Zâmbetul lui Pat piere, în timp ce se uită mai întâi la Danielle, apoi la Evelyn, după care zice:

— Tocmai mi-ai spus că ai mâncat pui la prânz.

Ba nu, o contrazice Evelyn. Am mâncat peşte. Cred că nu erai atentă la ce spuneam. Niciodată nu mă asculţi.6

17 aprilie 1940 Dragul meu drag,

Iartă-mă dacă par oarecum supărată pe tine, dar îmi vine foarte greu să-mi păstrez buna

dispoziţie, câtă vreme nu am nici cea mai vagă idee unde eşti şi ce faci. Mă străduiesc din răsputeri să nu fiu astfel, însă uneori încep să-mi fac cele mai îngrozitoare şi mai sumbre scenarii şi rămân trează jumătate de noapte, gândindu-mă că nu te voi mai revedea niciodată. Ştiu că trebuie să încerc să fiu optimistă, şi o fac, dragul meu, chiar o

fac. Sigur că vreau ca războiul ăsta mizerabil să ia sfârşit şi ca tu să te întorci teafăr la mine

.Cred că cel mai mult mă necăjeşte ce mi-ai spus luna trecută, când am petrecut acele două zile binecuvântate în Ilfracombe. Nu te teme, nu am de gând să redau aici cuvintele tale, altfel cenzorul te va critica aspru şi va tăia cu creionul lui negru şi mai mult decât până acum din misivele tale, dar îţi aminteşti când mi-ai spus că tu şi alţi câţiva băieţi sunteţi extrem de îngrijoraţi că o „anumită persoană" se joacă cu vieţile voastre, ale tuturor. Consideră că „scopul scuză mijloacele" mi-ai spus, dar eu pur şi simplu nu sunt de acord cu o astfel de explicaţie. Dacă asta înseamnă că eşti pus în pericol în mod inutil (şi da, îmi dau seama că războiul e o treabă riscantă şi că se vor înregistra pierderi), atunci nu voi avea nicicând o părere bună despre „cel al cărui nume nu îl pot menţiona". Cum aş putea-o face, dragul meu, câtă vreme viaţa iubitului meu soţ se află în mâinile sale? Sper doar că, pentru binele vostru, veţi reuşi să-i băgaţi minţile în cap. Ştiu că nu îmi poţi împărtăşi în detaliu planurile voastre, dar presupun că tu şi ceilalţi băieţi întreprindeţi una dintre cele mai riscante şi secrete operaţiuni din cadrul acestui război.

0, dragul meu, sună cam trist, nu-i aşa? Promit că de acum n-o să mă mai plâng, iubitule. Vreau doar să ştii că mă gândesc întruna la tine şi că-mi doresc să te întorci cu bine. Trebuie să supravieţuieşti, ca să putem duce la îndeplinire planurile minunate pe care ni le-am făcut împreună, tu cu caii tăi, iar eu cu grădina mea şi cu unul sau două ajutoare micuţe, când o veni vremea. Aşa că te rog să ai grijă, iubitul meu, şi să mi te întorci sănătos acasă.
Draga ta soţie, Evie

PS: Te iubesc xx

xDoamna T-C, 20 octombrie 2016

Cine poate spune?

Iar face asta! Rosemary Jenkins, acolo, în colţ. Stă de vorbă cu o vizitatoare, probabil o angajată din grupul de suport care a venit să dea o mână de ajutor cu ocazia după-amiezei muzicale. îi povesteşte ce a făcut în tinereţe, în timpul războiului. Evelyn nu aude tot ce vorbesc, dar prinde ideea.

— Nu se poate! exclamă musafira.

— Ştiu. Nu aveam voie să spun nimănui, zice Rosemary. Niciunul dintre noi nu avea voie. Cu toţii trebuia să semnăm Official Secrets Act[1], Actul Secretelor Oficiale. Credeam că vom fi duşi în faţa Curţii Marţiale sau că vom fi împuşcaţi dacă nu păstram tăcerea, chicoteşte ea. Dar nu cred că voi mai avea necazuri la vârsta asta. Memoria mea nu mai e ce era pe vremuri, aşa că nu prea îmi amintesc cui şi ce i-am povestit.

Amândouă râd de această mărturisire.

1 Official Secrets Act (Actul Secretelor Oficiale) este o lege din 1911 care protejează secretele de stat şi informaţiile oficiale, mai ales pe cele legate de securitatea naţională. Această lege este în vigoare în Marea Brita- nie şi în alte patruzeci de state, majoritatea foste colonii britanice (n. red.).

— Aşadar, unde ziceaţi că aţi lucrat?Pentru început, în cadrul MI5[1], în Londra. Ei m-au recrutat primii, iar mai târziu am intrat în MI6 .

— 0, ce palpitant! Şi ce făceaţi acolo?

Rosemary clatină din cap.

— Nimic deosebit. Nu cred că le-am fost de cine ştie ce ajutor. în mare, arhivam o mulţime de documente.

— Ei, hai! Trebuie să fi fost mai mult decât atât.

Rosemary se apleacă înainte, coborând uşor vocea.

— Ei bine, am fost observator în timpul războiului. Vedeţi dumneavoastră, pe vremea aceea erau multe persoane ciudate în Londra, spune ea şi dă din cap pentru a-şi sublinia aceste ultime cuvinte, iar vizitatoarea atentă afişează un zâmbet lacom, nerăbdătoare să audă mai mult din mărturisirile ei incitante. Şi, cu legăturile mele, eram invitată la toate petrecerile de la ambasadă. Mă simţeam acolo ca peş-tele în apă.

Evelyn aude totul cât se poate de limpede. Ce femeie proastă! N-ar trebui să povestească nimic din toate astea. Evelyn nu va mărturisi niciodată. Nu trebuia să o facă. Odată ce a promis că va păstra un secret, pentru ea însemna că va rămâne secret pe vecie. Alături de toate celelalte secrete. Poate că ar trebui să treacă prin spatele fotoliului lui Rosemary, să se aplece deasupra ei şi să-i şoptească la ureche.

1 Military Intelligence, Section Five – Agenţia Britanică de Contrain- formaţii şi Securitate Internă (n. tr).

Cuvintele „Act de Trădare” ar trebui să genereze o reacţie interesantă.

Un nou hohot de râs îi distrage lui Evelyn atenţia de la cuvintele ei încrucişate. Nu sunt deloc grele, dar trebuie să
Ik' atentă să scrie delicat literele, a căror versiune finală o v.i trasa apoi cu cerneală. Combinaţia de astăzi conţine mai multe anagrame decât sinonime, iar ei îi plac mai mult anagramele; amestecarea şi rearanjarea îi aminteşte de codi- Ikare, un proces amuzant, care uneori îi dădea o uşoară durere de cap, mai ales atunci când trebuia să găsească urgent, sub presiune, un răspuns.

Iar acum muzica e pe cale să înceapă. Evelyn ar prefera sii rămână mai degrabă în linişte, în camera ei sau într-una dintre celelalte camere confortabile de primire, dar e bine s;l fii privit ca parte integrantă a unui grup care încearcă sii-şi amintească versurile unor melodii cunoscute. Luna I recută, a fost invitat un pianist care era, probabil, mai obiş- nuit că cânte într-un club pentru muncitori, fiindcă apăsa cu voioşie pe clape, în timp ce interpreta *Roii Out the Barrel.* Astăzi a venit un bărbat să le cânte tuturor la ukulele. Serios? De parcă în timpul războiului nimeni nu asculta al-tceva decât George Formby[1].

Evelyn preferă muzica clasică, îi plăceau în special frumoasele concerte de prânz, din piaţa St

1 George Formby (1904-1961) a fost un cântăreţ şi actor britanic care a devenit vedetă de cinema şi music-hall, fiind cunoscut mai ales pentru interpretările sale la ukulele (n. red.).

John's Smith, pe care le audia când încă mai putea să iasă de una singură în oraş. Continuase să meargă la concertele acelea în ciuda a tot ce se întâmplase. Era plăcut să-şi petreacă astfel ziua. Dimineaţa se ducea în jur de o oră la cumpărături, în Peter Jones, în căutarea unui cupon de material pentru feţe de pernă sau alegând lână colorată pentru Pat şi dantelăria ei complicată. Pe la jumătatea dimineţii, o cafeluţă în cafeneaua lor elegantă. De obicei, o cafea şi un pateu danez îi dădeau energie până la prânz.

Evelyn oftează; e destul de obositor să nu mai fii liber şi, în schimb, să te bazezi pe ajutorul personalului de la azil. Oricât de amabili şi de săritori ar fi cu toţii, nu e acelaşi lucru ca atunci când conduci până la gară, după ce a trecut valul de navetişti şi de părinţi care îşi duc copiii la şcoală în primele ore ale dimineţii, şi când iei trenul până la Londra, unde mergi la un matineu sau faci o scurtă vizită la galeriile de artă preferate. Dacă era vreme bună, adesea, după concertul de la prânz, se plimba pe Millbank, până la Tate. îi plăceau în special tablourile lui Turner şi nu se sătura niciodată să admire *Ploaie, abur şi viteză.* Ce tablou de atmosferă!

Iar la începutul verii avea loc Festivalul Florilor din Che- lsea, pe care îl frecventa nu atunci când locul era împânzit de un public uriaş, desigur, ci în ziua destinată membrilor. Spânzul şi ghioceii erau preferatele ei; vestitorii primăverii. Dar nu şi cu Pat alături. 0 dusese acolo o dată, cu ani în urmă, şi era convinsă că Pat se plictisise pe la jumătatea turului grădinilor din expoziţie. Poate pentru că lui Evelyn îi

plăcea să-şi facă însemnări despre cum se plantează florile şi să-şi noteze numele soiurilor noi. Pe Pat nu o interesau decât grădinile împrejmuite de garduri care ţin câinii la distanţă şi terenurile de golf. Nu, era mult mai plăcut atunci când mergea singură şi se putea concentra la frumuseţea plantelor, la talentul designerilor de grădini şi al specialiştilor în materie de pepiniere. Evelyn simte că viaţa ei a fost mai puţin complicată atunci când şi-a îndeplinit singură sarcinile.

Acum începe muzica şi cineva îi aruncă în poală o foaie t u versuri scrise cu litere mari. I s-a întipărit în minte melodia *When I'm Cleaning Windows* şi ştie pe dinafară versurile acestui cântec, precum şi pe ale altor melodii celebre, dar lumea trebuie s-o vadă bolborosind şi trăgând cu ochiul la i uvintele notate, de parcă s-ar chinui să le descifreze. Vocea H tremurândă se alătură celorlalte glasuri răguşite şi nesi- Kure, vlăguite de ritmul muzicii şi de accentul pseudo-lan- castrian al cântăreţului, dar care devin tot mai puternice alături de celebrul cor.

— Pot să vă ajut cu ceva, doamnă T-C? se aude un glas amabil de alături şi cineva întinde o mână ca s-o ajute să ţină foaia, apoi pune cuvintele încrucişate ale lui Evelyn pe măsuţa de cafea şi ia creionul.

Evelyn zâmbeşte şi o lasă pe îngrijitoare s-o ghideze printre cuvinte, indicându-i fiecare frază cu vârful creionului proaspăt ascuţit. Lui Evelyn îi place să-şi

păstreze creioanele ascuţite; îi folosiseră enorm în trecut.8

25 aprilie 1943 Mult iubitul meu bărbat,

Sunt perfect conştientă că nu mai eşti aici, nu mă amăgesc, dar nu am nicio altă modalitate de a-mi da frâu liber emoţiilor şi furiei, decât să scriu cu atâta apăsare pe această bucată de hârtie care a ajuns, practic, ferfeniţă. Da, furie, mânie – zi-i cum vrei – că ai supravieţuit atâtor misiuni, după care ai pierit. Cum au putut fi atât de nepăsători faţă de tine, după câte ai îndurat, cum au putut să-şi forţeze norocul cu o asemenea imprudenţă? Vreau să urlu şi să mă arunc, înnebunită, asupra celor responsabili pentru nepăsarea cu care s-au jucat cu viaţa ta.

Durerea mea e atât de amară, atât de plină de furie, sunt sătulă de câte lacrimi de mânie am vărsat, în primul rând, sunt extrem de supărată pe tine pentru că te-ai înrolat în unitatea aia nenorocită, iar în al doilea rând, sunt extrem de revoltată că nu au avut grijă de tine. Ştiu că nu mi-ai fi destăinuit niciodată ce făceai acolo (deşi pot foarte bine să ghicesc) şi că toate serviciile militare înregistrează pierderi, dar tu a trebuit să alegi, pur şi simplu, cea mai riscantă misiune, nu-i aşa? Şi cum îndrăzneşti să-mi spui că ai făcut-o pentru că în felul ăsta aveai ocazia să-ţi exersezi franceza? Om drag şi prost ce eşti! Erai extrem de mândru de aptitudinile tale lingvistice, nu-i aşa? Atât de încântat că toate vacanţele alea lungi de vară,

petrecute pe Coasta de Azur sau la schi, în Alpi, te-au ajutat să-ţi îmbunătăţeşti franceza.

Acum îmi doresc să nu fi învăţat niciun cuvânt în limba aceea afurisită, nici măcar cuvintele pe care mi le-ai şoptit cu atâta tandreţe în luna de miere. Nu pot decât să mă gândesc că dragostea ta pentru limba franceză te-a luat de lângă mine şi te-a vârât în cel mai cumplit necaz, iar acum nu te vei mai întoarce niciodată, nu mă vei mai ţine în braţe niciodată, nu mă vei mai săruta niciodată. Casa la ţară, cu grajduri şi grădini, pe care am plănuit s-o construim împreună nu va deveni nicicând realitate, copiii pe care ni i-am dorit nu se vor mai naşte niciodată. Viaţa care credeam că ne e promisă drept răsplată că am luptat în acest război mizerabil nu mai poate exista, iar eu nu-mi imaginez ce viitor aş mai putea avea fără tine.

Ştiu că aproape ai ratat câteva dintre misiunile anterioare şi am plâns enorm anul trecut, gândindu-mă că nu te vei mai întoarce, dar, ca prin miracol, ai făcut-o de fiecare dată, şi n-am crezut nicio clipă că voi mai plânge vreodată atât de mult. însă m-am înşelat, bărbat prost şi nesăbuit ce eşti! Am vărsat şiroaie, râuri, torente de lacrimi de când am primit confirmarea oficială a morţii tale. Da, ştiu că ai simţit că trebuie să-ţi faci în continuare datoria, dar mereu am crezut că o să fii mai atent după ce ai scăpat o dată ca prin urechile acului. în schimb, ţie ţi-a plăcut să ispiteşti soarta, nu-i aşa? Să râzi de ea şi să te bucuri de riscuri. Iar acum nu mai e nimeni, în afară de părinţi şi prieteni, care să-mi stea în cale. Pot să fumez, să beau vin după pofta inimii şi să fac orice

doresc. Pot să aştern tot ce am pe suflet pe-o bucată de hârtie adresată ţie, fiindcă a devenit un obicei de care nu pot scăpa, cu toate că tu nu mai eşti aici, ca să-mi citeşti scrisorile.

Iubitoarea ta soţie, Evie xxx PS: Te iubesc

.Doamna T-C, 3 noiembrie 2016
Un zâmbet pentru camera foto
l'at a venit din nou. Serios, doar a fost aici acum vreo două zile. Chiar nu poate să rezolve situaţia fără să revină din cinci în cinci minute, să se agite şi să pună întrebări?

— Am găsit un teanc uriaş de fotografii vechi, zice scotocind prin sacoşa ei murdară, din iută şi scoţând o cutie metalică pentru biscuiţi, decorată cu imaginea unei căsuţe de ţară, cu acoperiş din stuf şi grădină cu lupini şi nalbe. Mă Kftndeam c-ar fi amuzant să ne uităm astăzi la ele împreună. Nu am nici cea mai vagă idee cine sunt toţi aceşti oameni şl nu vor însemna nimic pentru restul familiei, dacă nu mă ajuţi să scriu câteva nume şi date pe spatele fotografiilor.

— Biscuiţi Huntley & Palmer, zice Evelyn, privind insistent cutia. Cei cu nuci şi ghimbir au fost dintotdeauna preferaţii mei. Iar mamei îi plăceau atât de mult napolitanele acelea roz.

— Ei bine, acum cutia e plină de poze vechi, zice Pat, aşezându-se într-un fotoliu şi scuturând din umeri, ca să-şi dea haina jos. Biscuiţii au fost mâncaţi cu multă vreme în urmă. Aşa că hai să vedem dacă îţi aminteşti cine e în aceste fotografii.0, nu sunt prea sigură că voi putea să te ajut, zice Evelyn, dar voi încerca.

Bineînţeles că îşi aminteşte. îşi aminteşte foarte bine, dar nu ştie sigur peste ce poză va da Pat în învălmăşeala de instantanee alb-negru îngrămădite în cutie. Aşa vor sta lucrurile de acum înainte: Pat va scormoni nestingherită prin viaţa celor de la conacul Kingsley şi va pune întrebări, răscolind trecutul care nu a fost nicicând îngropat cum se cuvine şi ascuns definitiv. Evelyn nu poate decât să spere că secretele ei nu vor fi descoperite câtă vreme e în viaţă, astfel încât să fie luată la întrebări.

— Pot să-ţi împrumut creionul? întreabă Pat, luându-l de pe măsuţă, de lângă ziarul cu careul de cuvinte încrucişate completat. 0, e frumos şi ascuţit!

Deschide cutia şi aruncă o mână de poze în poala lui Evelyn.

Prima grămadă conţine instantanee dintr-o vară de demult: să fi fost 1935, sau poate 1936? Nu, cu siguranţă a fost valul de căldură din 1935, şi Evelyn se uită la un grup de bărbaţi în ţinută albă, de cricket, şi la femeile îmbrăcate în rochii deschise la culoare, care şedeau la umbră, pe pături de picnic, cu farfurii încărcate cu sandviciuri triunghiulare şi boluri cu căpşuni întinse dinainte.

— Pălării de paie, comentează ea. în anul acela, poliţiştii din Londra primiseră pălării de paie ca

să le ţină răcoare. Cu toţii spuneau că era ca pe vremuri, în India, când Papa era încă acolo. Eu aveam şaisprezece ani atunci.

Arată spre o femeie cu tunsoare bob, aflată undeva în spatele grupului.

— Vezi ce idee bună am avut?! îţi aminteşti atâtea la vederea fotografiilor, zice Pat zâmbind. Dar astea? El e unchiul Hugh?

îi întinde portretul unui tânăr arătos care pozează în l.i|.i camerei. Evelyn apucă micuţa fotografie şi îi zâmbeşte **Mitului** ei drag, de mult petrecut din viaţă.

— Arăta aşa de bine pe-atunci. Toate fetele credeau asta. Am lost norocoasă să pun mâna pe el. Toate îşi puseseră în i .ip să-l cucerească pe Hugh.

— Ai vrea să păstrezi poza asta?

— Nu, dragă. Am una mai reuşită în camera mea. Ţine-o lu şi arată-le-o băieţilor tăi.

— Dar asta? Cine e fetiţa? Nu cred că am mai văzut-o |i.1nă acum. E cineva din familie?

Pat ţine în mână fotografia unei copile de vreo patru ani, ni părul blond, strâns în cosiţe şi râzând în timp ce se joacă i u mingea în grădină.

„Da, îşi spune Evelyn, e o rudă, însă nu o vei cunoaşte ni- rlodată. Nu o vei întâlni nicicând, nici măcar o dată, şi nici «•ii nu o voi revedea.”

Pat întoarce poza şi citeşte cuvintele şterse, notate cu creionul pe spate.

— Nu e scris prea mult. Doar Liese, 1951. La câţiva ani după naşterea mea.

— Liese, murmură Evelyn. Habar n-am cine e.

Se uită lung la poza micuţă, de parcă s-ar strădui să-şi amintească. „Cum aş putea să te uit vreodată, draga mea? I\rai fericită în ziua aceea.”

Nu ia fotografia, una dintre nenumăratele poze făcute pe luriş, cu mulţi ani în urmă; nu e nevoie. Are una ascunsă în- Ir-un sertar din camera ei şi o sărută în fiecare seară, înainte de culcare, şoptindu-i *Gute Nacht, liebchen* , după ce sărută fotografia înrămată a tânărului ei soţ, Hugh.

— Şi uită-te la asta, zice Pat. Tot tu eşti, nu-i aşa? în uniformă. Ce elegantă eşti!

Evelyn ia fotografia din mâna nepoatei. Varianta ei mai tânără îi zâmbeşte încrezător, cu buzele rujate şi părul cârlionţat.

— Aceea nu era uniforma mea obişnuită. Aveam un costum făcut la comandă pe Savile Row. Doar că nu-l purtam când mă aflam la datorie, ci numai când ieşeam în oraş, la cină. Uniforma pe care ne-o făcuseră era pur şi simplu îngrozitoare, în special ciorapii aceia oribili, groşi şi maro.

— Ei bine, ţie ţi-a plăcut mereu să fii elegantă, mătuşă. 0, priveşte, încă una! Eraţi un grup întreg, şi toţi în uniformă. Aceea eşti tot tu, nu-i aşa?

Arată spre imaginea unei femei tinere. Are părul strâns sub bonetă şi se uită nesigură spre aparatul de fotografiat.

— Cine sunt celelalte persoane? întreabă nepoata şi întoarce poza. Nu scrie nimic pe spate.

Evelyn studiază fotografia. Au trecut mulţi ani de când nu a mai văzut-o. Probabil că o strecurase în plic, atunci când îi scrisese mamei. îi scria des la început, înainte să se fi petrecut totul. Doi bărbaţi şi două femei cu atitudini formale, abia schiţând un

zâmbet, îmbrăcaţi în uniformă, cu umerii drepţi şi braţele ţepene pe lângă corp, stând în picioare în faţa uşilor unei clădiri impunătoare. Eva, colonelul Robinson şi alte două persoane. Oare l-ar recunoaşte cineva în poza asta? Abia dacă se schimbase cu trecerea anilor. Seamănă izbitor cu poza publicată la dispariţia lui, treizeci de ani mai târziu. Dar cine şi-ar mai aminti acum că ea l-a cunoscut cândva?

— Unde aţi făcut fotografia asta?

Pat continuă să scormonească printre pozele rămase în cutia de metal.

— Cred că în Germania. Imediat după terminarea războiului.

— Nu mi-ai povestit niciodată ce ai făcut acolo. Trebuie irt fi fost îngrozitor imediat după ce s-a încheiat războiul.

— Nu am făcut nimic deosebit, dragă. Eram parte din categoria cea mai insignifiantă.

„Nu spune prea multe, Evelyn. N-o lăsa să creadă că-ţi iiininteşti."

— Şi cu toate astea, trebuie să fi fost îngrozitor. Probabil r.l ai văzut şi ai auzit nişte poveşti cumplite.

„0, aşa e, dragă, dar nu-ţi pot mărturisi asta." Evelyn cla- lln.l din cap, părând îngândurată, apoi murmură:

— Nu-mi amintesc prea multe. Ştiu doar că au fost vremuri dezolante.

— Mama nu prea vorbea despre asta. Ştiu că şi-a pierdut primul soţ când era tânără. La doar douăzeci şi doi de ani, zicea ea, după care s-a căsătorit cu tata, fratele tău, Charles. SArmana mama! Nici de el n-a prea avut parte, doar cât să m.1 conceapă pe mine.

Pat se holbează din nou la fotografie, de parcă ar încerca s.l-şi imagineze haosul care urmase după război.

— îţi aminteşti cine sunt celelalte persoane?

— 0, draga mea, a trecut multă vreme de atunci. Evelyn închide ochii, ca şi cum ar fi obosit să tot scormonească prin memorie, dar nu vrea ca Pat să-i observe neliniştea iscată de găsirea acestei vechi fotografii care o leagă de Robinson.

— Ce-ar fi să păstrezi totuşi poza asta? Le-o pot arăta băieţilor mei pe cea cu tine îmbrăcată în uniforma elegantă?

— Bună idee! Aşa să faci. Mi-ar plăcea să ştie că nu am fost dintotdeauna o bătrână neputincioasă.

Evelyn râde şi strecoară fotografia de grup în buzunarul cardiganului. Nu va rămâne multă vreme acolo. Când se va întoarce în cameră, va hotărî ce e de făcut cu ea.

— în regulă, zice Pat. Acum trebuie să plec. în după-amiaza asta vine la Kingsley un individ de la casa de licitaţii, să facă nişte evaluări. Apropo, când făceam ordine printre grămezile de hârtii din birou, am dat peste câteva inventare vechi. Probabil că le-ai întocmit cu multă vreme în urmă, aşa că mă gândeam să le aduc la zi. Ai vrut să vinzi ceva la un moment dat?

Evelyn se străduieşte să pară distrasă, apoi răspunde:

— Probabil că erau pentru asigurare. Kingsley a reprezentat mereu o mare responsabilitate.

Pat îşi îmbracă paltonul.

— Mie-mi spui, mătuşă? Şi ştii ce? Tot n-am găsit cheile alea, zice şi se apleacă s-o sărute pe Evelyn pe obrazul pudrat. Mmm, miroşi încântător! Eşti sigură că nu vrei să mai păstrezi vreuna? întreabă, întinzându-i cutia cu fotografii. Ce-ar fi să le iei totuşi şi să te uiţi prin ele? Poate mai identifici pe cineva.

Evelyn acceptă colecţia şi zice:

— Prea bine, dragă. O să mă străduiesc să-mi amintesc mai multe nume pentru tine şi pentru copii.

„Sau să găsesc mai multe poze dintre cele pe care trebuie să le distrug.”10

29 octombrie 1943 Dragul meu bărbat,

Cred că ai fi deosebit de mândru de mine! Soţioara ta e de-acum şofer calificat în cadrul ATS şi e autorizată să conducă diverşi ofiţeri încoace şi-ncolo, la tot felul de şedinţe, într-un incredibil de frumos Humber negru. Trebuie să recunosc că e o maşină mult mai bună decât oricare alta pe care am condus-o, deşi cel mai mare neajuns e că noi, fetele, trebuie să şi întreţinem vehiculele. Mi-am petrecut ultimele două zile sub maşină, mânjită de vaselină din cap până-n picioare! Şi totuşi cred că e ceva ce va trebui să adaug pe lista mea de talente mărunte, nu-i aşa, dragul meu?

Cu toate că am învăţat să conduc la Kingsley (Papa m-a lăsat să-i conduc vechiul Austin pe alee şi, vara, pe câmp deschis, şi o, ce dor îmi e de Kingsley!), nu a fost suficient pentru cei din ATS, aşa că a trebuit să fac un curs special de şoferie pe lângă barăcile din Cam- berley. Te asigur că am fost plesnită peste

degete din pricina proastelor mele obiceiuri (dobândite, probabil, atunci când te urmăream pe tine, dragul meu), cum ar fi faptul că omiteam să mă uit în oglindă atunci când porneam de pe loc.

În orice caz, una dintre primele mele misiuni e să ajung să mă descurc singură prin Londra. Sunt încartiruită în spatele magazinului universal Peter Jones, ceea ce e extrem de convenabil, şi până şi mama o recunoaşte, deoarece crede că o să dau fuga acolo de fiecare dată când are ea nevoie de nasturi sau de mătase. I-am spus de mai multe ori că nu m-am înrolat doar ca să-i fac ei comisioanele, dar consideră că acesta e singurul avantaj al situaţiei de faţă. Şi nici nu pricepe că nu pot să folosesc Humberul ca să dau fuga s-o văd ori de câte ori se simte singură. Nu înţelege noţiunea de raţionalizare a benzinei, cu toate că, de fiecare dată când mi-e dor de grădinile de la Kingsley şi de viaţa la ţară, trebuie să merg acolo cu trenul.

Fetele din cazarmă sunt deosebit de amabile şi, chiar dacă e extrem de frig (este o casă veche, în stil victorian), suntem hotărâte să ne menţinem moralul ridicat. Cel puţin, primim destulă mâncare, ceea ce presupun că se întâmplă fiindcă nu vor să ne vadă pe noi, „cele din clasa de sus”, leşinând în timp ce-i conducem pe generali încoace şi-ncolo. Prima mea sarcină propriu-zisă va fi să conduc până la Portsmouth, aşa că acum mă duc să studiez o hartă, să mă asigur că ştiu cum să ajung până acolo şi înapoi.

Urează-mi succes, dragul meu.

A ta Evie xxxx

PS: Te iubesc.

Doamna T-C, 3 noiembrie 2016

Asta mai lipsea!

livelyn inspectează bulbii de ghiocei plantaţi individual în ghivece cu ocazia târgului de Crăciun de la Forest Lawns. Muguri verzi tocmai au început să răsară, străpungând îngrăşământul de un maro închis.

— Le merge bine, nu-i aşa? îi spune lui Sarah, care organizează activităţile ce ţin de grădinărit, alături de multe alte .icţiuni sociale pentru rezidenţii căminului. V-am spus eu că, clacă ţineţi bulbii la frigider câteva săptămâni, îi veţi păcăli c ă a fost iarnă.

— Aţi avut absolută dreptate, doamnă T-C. Credeţi că vor rămâne înfloriţi până îi vom scoate la vânzare?

— Mă îndoiesc, dar să sperăm că da.

Evelyn mai verifică unul dintre ghivece, apoi simte c-o trece un fior. Sera e acoperită şi un soare palid străbate sticla, dar nu e niciun pic de căldură înăuntru.

— Sunt doar nişte ghiocei obişnuiţi, *Galanthus nivalis,* explică ea cu oarecare mândrie, dar tot se vor înmulţi, odată ce vor fi plantaţi afară. Aveam covoare minunate de ghiocei la Kingsley. E o privelişte care te umple de speranţă în toiul iernii. Şi printre ei sunt şi câteva specimene rare. Ştii, eram chiar galantofilă.

— Ce anume, doamnă T-C?

— Galantofilă, dragă. 0 persoană cunoscătoare, pasionată şi colecţionară de ghiocei. Adesea, florile cele mai rare se vând cu mai mult de o sută de lire bulbul. Dar cel mai bine e să-i plantezi cât sunt încă verzi şi au frunze, dacă vrei să fii sigură de rezultate.

— Ei bine, nu ştiam asta, doamnă T-C. E ca febra lalelelor, nu-i aşa? îmi amintesc că am auzit despre asta la şcoală, la ora de istorie. Sincer, sunteţi o adevărată mină de informaţii.

Evelyn zâmbeşte pentru sine. Dac-ar şti fata asta câte informaţii se ascund adânc în mintea ei, sub părul gri-argintiu. Dar trebuie să fie atentă de-acum înainte, să nu-i mai dezvăluie atât de multe lucruri. Trebuie să-şi amintească să uite.

— Ar cam fi timpul să mă întorc înăuntru, dragă. Te descurci de una singură?

Sarah deschide uşa glisantă a serei, iar Evelyn iese, târşâindu-şi picioarele spre cadrul care o aşteaptă credincios, în timp ce se îndepărtează împleticindu-se, începe să se frământe. „Oare i-am oferit prea

multe detalii despre ghiocei? E aşa de greu să îngrop atâtea informaţii, mult mai greu decât să-mi îngrop toate secretele laolaltă.

”Câteva minute mai târziu, se aşază în fotoliu şi îşi sortează colecţia de fotografii vechi din cutia metalică pentru biscuiţi. Sunt câteva instantanee cu mama îmbrăcată în haină de blană, în rochii de mătase şi cu pălării mari, bogat decorate, la diverse nunţi ori spectacole din ţinut şi la petrecerile din sat. Draga ei mamă, cât era de elegantă! Şi uite câteva cu Papa şi cu dragul de Charles, stând mândri alături de alţi membri ai clubului de vânătoare. Nu-i aşa că arată impozant, îmbrăcaţi cu toţii în costume din tweed, cu şepci şi cu puştile în braţe, în timp ce câinii atenţi şi nerăbdători îi privesc de jos, cu doi fazani la picioare?

Mai sunt câteva poze cu Evelyn în uniformă, râzând împreună cu alte fete în ţinută asemănătoare şi uneori alături ile piloţi tineri, privind cu toţii spre aparat, cu ochii mijiţi în soare. Tineri în vârstă de numai douăzeci de ani, care în curând aveau să plece să fure sărutări, cât încă respirau. însă nu mai există

nicio altă poză cu grupul acela ciudat de patru persoane şi niciuna cu Robinson singur.

Nu-i e greu să-şi aducă aminte contextul şi momentul în care a fost făcută fotografia aceea, pe care o scoate din buzunar ca s-o privească mai îndeaproape. Se aflau la intrarea în liad Nenndorf, fostul centru de tratament, adaptat pentru a oferi condiţiile unui centru de interogatoriu. Era în primele zile după sosirea ei acolo, când clădirea abia devenise operativă, înainte ca ea să-şi dea seama exact ce anume avea să se întâmple în locul acela şi înainte să constate care era adevărata fire a lui Robinson. în fotografie, acest bărbat scund, cu o constituţie firavă, degajă un aer dur. îşi ţine bărbia ridicată, are buze subţiri sub mustaţa dreaptă precum creionul, iar celelalte trei persoane de lângă el schiţează nişte zâmbete jenate, de parcă n-ar înţelege de ce li s-a cerut să stea unii lângă alţii, într-o falsă camaraderie, cu ochii mijiţi în soare.

Evelyn priveşte insistent scena de odinioară. Chipul lui i se păruse aspru din prima clipă în care îl văzuse, dar pe atunci nu înţelesese pe deplin situaţia în care se aflau. 1 se păruse distant şi eficient, asemenea multora dintre ofiţerii aflaţi la comandă pe care îi întâlnise în misiunile ei de până atunci. Şi chiar dacă reputaţia lui îi era cunoscută încă dinainte de a-l întâlni, nu-şi dăduse seama cât de calculat putea fi, până când nu-l văzuse cu ochii ei.

Dă să rupă fotografia în două, apoi se opreşte şi jupoaie doar colţul din dreapta sus, acolo unde se află chipul lui Robinson, la marginea grupului, la mică distanţă de celelalte trei persoane. Aşază fâşia peste ziarul împăturit, apoi ia un creion. îi încearcă vârful cu

degetul, după care îl ascute până obţine un vârf ca un ac, pentru ca apoi, strângând creionul în pumn, să înjunghie faţa lui Robinson. îi străpunge ambii ochi, nasul şi gura aceea dură şi incapabilă să zâmbească, până când hârtia ajunge ferfeniţă şi de nerecunoscut. Mulţumită că l-a desfigurat, rupe hârtia în bucăţele minuscule şi, strângându-le în pumn, se îndreaptă împleticindu-se spre baie, le aruncă în vasul de toaletă şi trage apa.

Apoi se întoarce şontâcăind la fotoliul ei şi scoate din cutie singura poză cu micuţa blondă. 0 compară cu aceea pe care o sărută în fiecare seară, cea ascunsă în sertarul noptierei sale, sub Biblie. Pune fotografiile una lângă alta, între- bându-se care dintre ele e mai reuşită.

Trecuse adesea prin dreptul grădinii, încercând s-o zărească pe copilă şi, înainte să plece din Germania, se hotărâse să facă nişte poze prin sat. Dacă o întreba cineva, putea să răspundă că în curând se întorcea acasă şi că voia să-şi amintească anii petrecuţi la Wildflecken. N-o interesa cu adevărat să imortalizeze casele, boii care trăgeau la jug pe câmp sau biserica; voia să le păstreze doar pe cele cu fetiţa.

— Lieselotte, şopteşte ea. Te strigau Lotte, dar pentru mine ai fost întotdeauna Liese.

Sărută ambele poze micuţe şi pune una la loc, în cutia de

biscuiţi, alături de celelalte fotografii de familie. Pat n-are decât să se întrebe, pentru că ea nu-i va povesti niciodată

.Partea a doua

Deşteaptă şi arătoasă (7,2,8

)12

20 noiembrie 1943 Dragul şi iubitul meu Hugh,

Scrisoarea asta nu va părăsi nicicând ţara, de fapt nu va pleca nicicând de lângă mine, prin urmare pot să aştern în ea orice doresc, fără să mă tem de represalii sau de cenzură. în tot acest timp, încă din ziua în care mi s-a adus la cunoştinţă că ai pierit, te-am învinovăţit pe tine pentru că ţi-ai asumat prea multe riscuri, le-am blestemat pe tine pentru că nu te-ai mai întors acasă, la mine, însă acum ştiu că n-a fost vina ta. Astăzi am aflat că tu şi camarazii tăi aţi fost trădaţi.

Nu voia „să comită o indiscreţie", după cum s-a exprimat, dar, în după-amiaza asta, prietenul tău, Tim McNeil, mi-a făcut o vizită. Mi-a zis că-ţi promisese că, în cazul în care el va reuşi să se întoarcă acasă, şi tu

nu, o să vină să mă vadă. E un om foarte drăguţ şi e o mare alinare să ştiu că aţi fost prieteni buni şi că v-aţi susţinut unul pe celălalt. I-am spus că singurul lucru pentru care sunt recunoscătoare în toată această poveste e că n-ai fost capturat, asemenea celorlalţi, într-un fel ai avut noroc că te-au împuşcat când încercai să evadezi şi că nu ai fost torturat.

Tim şi cu mine am ieşit la un ceai la Corner House, pe Coventry Street. Probabil că-ţi aminteşti locul acela, dragul meu; am fost acolo împreună, imediat după ce au deschis cafeneaua Old Vienna, şi nu ne hotărâm dacă să luăm *Aufschnitt*[1] sau alte delicatese străine din meniu, aşa că am comandat salata specială cu cre- veţi, ouă şi şuncă. Asta s-a întâmplat acum patru ani, înainte să înceapă războiul. Nu eram sigură că mă voi putea întoarce într-un loc în care fusesem cândva atât de fericită, dar m-am hotărât să fac un efort şi mi-am pus uniforma simplă, pe care mama insistase să mi-o fac la comandă. Probabil considera că mi-aş dezamăgi familia dacă aş purta uniforma obişnuită. Nu ştiu ce ar crede dacă ar afla că am rămas cu o singură pereche de ciorapi. Dacă-i rup şi pe aceştia, va trebui să-i cârpesc, aşa cum procedează toată lumea!

Tim a fost foarte amabil, dar i-am spus că ar trebui să mănânce, fiindcă părea îngrozitor de slab şi de palid. Eu am încercat peşte prăjit, iar el, un sandviş galez, care arăta oribil. Brânza pe care o primim acum e groaznică; cred că au amestecat-o cu pudră de ouă

---

1 „Mezeluri” – în lb. germ. în orig. (n. tr.).

şi au încercat să-i îmbunătăţească gustul, adăugându-i muştar.

Lucrurile au devenit şi mai înfiorătoare odată cu sosirea comenzii, atunci când, dintr-odată, Tim mi-a mărturisit că el crede că tu şi ceilalţi aţi fost trădaţi. Nu-mi venea să cred ce auzeam. Eu băteam apa-n piuă despre cum încercam să mă consolez cu gândul că ai fost parte dintr-o misiune foarte importantă. I-am spus că-mi plăcea să cred că tu şi tovarăşii tăi chiar „dădeaţi foc Europei”, după cum ordonase Churchill, şi că, deşi eram conştientă că nu-mi poţi dezvălui prea multe despre activitatea ta, ştiam că eşti încântat să-ţi aduci contribuţia la efortul de război. Apoi i-am zis că ştiu că tu şi cu Tim eraţi trimişi în misiuni speciale, ca să nu se teamă că va divulga vreun secret.

Atunci am observat că Tim nu mânca. Amesteca în ceai, dar linguriţa se învârtea iar şi iar, de parcă nu avea să se mai oprească niciodată. Arăta jalnic, aşa că l-am întrebat dacă nu-i place mâncarea, iar el a zis că poate ar trebui să comande altceva, după care m-a privit drept în ochi şi mi-a zis că tu şi tovarăşii tăi nu aţi apucat să daţi foc Europei. A zis că el şi alţi câţiva băieţi erau convinşi că ultima voastră misiune fusese sortită eşecului în mod deliberat, pentru a-i induce în eroare pe germani.

Am încercat să-mi păstrez calmul, dar nu m-am putut controla. Am dat drumul cuţitului şi furculiţei pe farfurie, cu un zornăit îngrozitor. Mi s-a făcut greaţă şi am ridicat şervetul la gură. Nu-mi venea să cred că auzeam cu adevărat ce-mi spunea. Dar în cele din urmă m-am străduit să vorbesc şi l-am întrebat de ce naiba să fi vrut cineva ca misiunea să dea greş? Mi-a

răspuns că nu era absolut sigur, dar credea că fusese manevra unui agent dublu. Mi-a spus că pierduseră atunci aproximativ o duzină de oameni, bărbaţi şi de femei, plus câteva reţele.

îţi mărturisesc că a fost un adevărat şoc. Am închis ochii şi mai că-mi venea să mă scuz şi să dau buzna în toaleta pentru femei. Dar la ce mi-ar fi servit? M-aş fi încuiat într-o cabină şi aş fi urlat de durere ore în şir. Prin urmare am decis să mă adun, să strâng din dinţi şi să aflu mai multe. Eram disperată să aud

ce mai ştie Tim, aşa că am tras adânc aer în piept, mi-am împăturit şervetul, mi l-am aşezat în poală şi i-am zis că nu-mi vine să cred. După ce aleseseră cu grijă re-cruţi cu abilităţi speciale, cunoscători de limbi străine, după toate antrenamentele, îmi spunea acum că se puteau dispensa de voi toţi? Tremuram şi vocea îmi era uşor

gâtuită, dar pur şi simplu trebuia să aflu

.Tim a tăcut o clipă, înainte să-mi răspundă, apoi mi-a spus că nu a fost chiar aşa, că a fost mai degrabă un joc care presupunea riscuri absurd de mari. L-am întrebat dacă a fost un joc de noroc, iar el a zis că da. Arătam în continuare extrem de tulburată, iar Tim a devenit şi mai stânjenit, apoi a sugerat să cerem nota de plată şi să mergem într-un loc mai liniştit, aşa că am părăsit restaurantul fără să fi terminat de mâncat şi am pornit-o pe Piccadilly, spre Fortnum & Mason şi Green Park. O vreme, niciunul din noi nu a spus mai nimic, apoi – o prostie din partea mea, ştiu – mi-am amintit brusc de seara în care tu şi cu mine luaserăm cina la restaurantul Quagliano, aceeaşi seară în care Café de Paris fusese bombardată. Cred că din pricina felului în care apusul de soare se oglindea în cioburile de sticlă din rigole, în timp ce noi coteam pe Bury Street. Aşa că i-am povestit lui Tim cum scăpaserăm ca prin urechile acului şi cum prinseserăm ceea ce a fost, probabil, singurul taxi disponibil din West End în acea noapte îngrozitoare, fiindcă tu trebuia să iei trenul spre Edinburgh din gara King's Cross. I-am zis că nu-mi dădusem seama atunci, dar poate că aceea fusese clipa în care începuse antrenamentul tău special.

Tim mi-a aruncat o privire ciudată, apoi mi-a zis că-i pare foarte rău că n-ai reuşit să te întorci şi că te-a considerat mereu un băiat de treabă. L-am iscodit din nou cu privire la remarcile pe care le făcuse

anterior în legătură cu riscurile la care au fost expuşi soldaţii trimişi în misiunea respectivă. Mi-a răspuns – Doamne, nici acum nu-mi vine să cred – că vieţile voastre nu au fost doar puse în pericol, ci considera că au fost de-a dreptul sacrificate. S-a oprit din mers şi a zis că nu ar trebui să-mi împărtăşească nimic din toate astea, însă capul întregii operaţiuni e un individ care crede cu tărie că scopul scuză mijloacele. Tim susţine că persoana respectivă ştia foarte bine că era prea puţin probabil ca oamenii noştri să se mai întoarcă vreodată.

Sincer, dragul meu, m-a apucat din nou greaţa. Simţeam cum peştele ameninţă să mi se reverse din stomac. Probabil că eram palidă ca moartea şi-mi amintesc că m-am sprijinit de vitrina magazinului Fortnum. Dumnezeu ştie ce o fi crezut lumea despre mine. Dar eram hotărâtă să nu vomit în public, aşa că am respirat adânc, până când mi-am revenit puţin, apoi l-am întrebat pe Tim dacă era sigur de acuzaţiile pe care le făcea. M-a asigurat că e cât se poate de serios şi că, dacă acest individ şi-ar fi jucat cartea altfel, era sigur că tu şi ceilalţi nu aţi fi murit.

îţi imaginezi cât de şocant a fost să aud asta? Dar, când mi-am revenit (şi am simţit că nu-mi mai vine să vărs, ci doar am continuat să inspir aerul rece), a trebuit să-l întreb pe Tim cine era omul cu pricina. L-am privit drept în ochi şi i-am cerut să-mi spună cum îl cheamă. Am fost destul de melodramatică, recunosc – cred că i-am zis că vreau să ştiu cine s-a jucat cu viaţa soţului meu.

La început, Tim a ezitat să-mi dezvăluie numele lui; presupun că tuturor vi s-a inoculat ideea

că nu puteţi sufla nicio vorbă despre operaţiunile la care luaţi parte. Dar, după câteva secunde, a zis că ne e dator amândurora şi că numele lui este colonelul Stephen Robinson.

L-am asigurat pe Tim că şi tu avuseseşi propriile bănuieli şi că îmi dezvăluiseşi acelaşi lucru înainte de ultima ta plecare. Când a auzit asta, a părut uşurat; arăta atât de extenuat şi de înfometat, încât am simţit că trebuie să mă revanşez pentru faptul că a fost atât de cinstit cu mine. în plus, am considerat că

amândoi aveam nevoie de puţină distracţie, prin urmare i-am propus să mergem împreună la Horse Guards Parade, ca să vedem tancul nemţesc Tiger, capturat în Tunisia. Era expus, iar fotografii ale lui apăruseră pretutindeni în ziare şi toată lumea era încântată să-i joace o

farsă lui Jerry[1]. Aşa că am pornit într-acolo şi am mâncat u

npeşte bun cu cartofi prăjiţi, după ce ne-am „răsfăţat puţin”, ca să compensăm ceaiul acela îngrozitor.

Acum m-am întors în garnizoana mea şi mă întreb ce să înţeleg din cele povestite astăzi de Tim. Dacă e adevărat ce mi-a spus, atunci nu-l voi ierta niciodată pe acest individ pe nume Robinson. Tocmai începeam să mă simt împăcată cu gândul că iubitul meu soţ a fost o victimă a războiului, însă nu aş putea nicicând să accept faptul că viaţa ta a fost sacrificată în mod deliberat.

Presupun că nu voi avea niciodată ocazia să-l cunosc pe tipul ăsta şi sunt puţine şanse să-i pot spune vreodată ce simt, dar voi face tot ce-mi stă în putinţă să-l întâlnesc faţă-n faţă. Vreau să-l blestem pentru durerea pricinuită de ordinele pe care le-a rostit la un moment dat. De fapt, dacă îl voi întâlni vreodată, va ajunge în iad.

Cu toată dragostea, iubitul meu, A ta Evie xxx PS: Te iubesc

---

1 Poreclă dată germanilor de către britanici şi aliaţii lor în timpul celui de-al Doilea Război Mondial (n. tr.).

.Doamna T-C, 7 noiembrie 2016
Chei şi valize
— Nu putem sta de vorbă aici, zice Pat, dând buzna în

13

salon, pe la jumătatea dimineţii.

Poartă un impermeabil pătat, cu un nasture lipsă şi al cărui cordon larg atârnă la spate, legănându-se. Are cu ea o sacoşă umflată, descusută pe lateral şi plină doldora cu documente.

— Trebuie să urcăm în camera ta sau să ne aşezăm undeva. într-un loc liniştit, în care să nu fim deranjate.

— Nimeni n-o să ne audă aici, dacă vorbim în şoaptă, o asigură Evelyn. Ştii, sunt aproape surzi cu toţii. Şi oricum în curând vor servi cafeaua cu biscuiţi.

— în cazul ăsta, vor trebui să vină să ne caute, zice Pat. Trebuie să-ţi vorbesc între patru ochi, chiar acum. Mergem sau nu?

Evelyn bombăne şi se ridică clătinându-se, sprijinindu-se de cadru pentru a-şi menţine echilibrul.

— Prea bine. E un salonaş ceva mai în faţă, pe culoar. Lumea nu prea stă arolo.

în clipa în care ies din încăpere, Evelyn vede căruciorul încărcat cu ceşti şi sticluţe şi îi strigă îngrijitoarei care îşi face rondul:

Mary, eşti diâguţă să ne aduci cafeaua în salonul de dimineaţă? Mulţumesc foarte mult!Pat o apucă pe mătuşa ei de cot şi o conduce în camera lţoală şi retrasă, după care închide uşa în urma lor. Imediat ci' Evelyn se aşază într-un fotoliu, după ce se agită că nu ştie unde îi sunt batista şi creioanele. Pat începe să vorbească:

— Mătuşică, ştii bine că mă străduiesc din răsputeri să lac ordine în casă. Doar că ieri am găsit câteva lucruri despre care nu cred că ţi-ai dori să afle lumea şi trebuie să te întreb ceva important.

Evelyn îşi cântăreşte din priviri nepoata neliniştită. „Fii cu băgare de seamă; aşa începe. De acum încolo, alege-ţi cuvintele şi gesturile cu cea mai mare grijă.” După care spune:

— Desigur, dragă. Mă bucur să te ajut, dacă pot. Dar până la urmă ştii că, oricum, tot ce se află la Kingsley îţi aparţine.

— Da. Ei bine, asta e doar o parte din problemă. Din păcate, nu sunt convinsă că vrem să păstrăm unele dintre lucrurile peste care am dat ieri.

— La ce te referi, dragă?

Evelyn o studiază pe Pat. Are obrajii îmbujoraţi şi i-ar prinde bine să se spele pe cap şi să se pieptene.

— Astăzi pari, într-adevăr, foarte tulburată. Eşti sigură că te simţi bine? Băieţii sunt bine? Dar minunatul tău soţ? (le mai face dragul de Humphrey? Nu l-am mai văzut de-un secol.

— Toată lumea e sănătoasă, mulţumesc. Şi eu mă simt bine. Sunt doar... neliniştită.

Aproape că scuipă ultimul cuvânt, iar Evelyn se abţine cu ^reu să zâmbească. Anticipase acest

moment încă din clipa în care se mutase la Forest Lawns.

— Păi, trage aer în piept, dragă, şi povesteşte-mi care e problema. Sunt numai ochi şi urechi.

Pat procedează întocmai, inspiră adânc, după care vorbele i se revarsă de-a valma:

— Am găsit nişte chei într-un sertar de la bucătărie, aşa cum ai zis, şi am încercat să descui biblioteca, ceea ce, apropo, nu am reuşit şi rămâne încă de rezolvat, fiindcă e o mobilă foarte valoroasă, iar cheile pe care le-am găsit, ei bine... brusc mi-am dat seama că pe acelaşi inel se aflau câteva cheiţe mai mici, aşa încât mi-am imaginat că provin de la valizele pe care le-am descoperit în camerele de oaspeţi. Una era pe şifonier, cealaltă, pe podea; aşa că am luat cheile, am deschis geamantanele grele şi am fost îngrozită de ce am găsit înăuntru, absolut îngrozită, sincer. Nu-mi venea să-mi cred ochilor.

— Chiar aşa, dragă? Ce-ar fi să te domoleşti şi să-mi povesteşti pe îndelete? Nu-mi amintesc de nicio valiză. Probabil că n-am mai călcat prin încăperea aia de ani buni. Nu am nici cea mai vagă idee ce conţin. „Aşa că ce-ar fi să-mi spui ce crezi că ai descoperit, ca să văd dacă am vreun motiv de îngrijorare?”

— Arme, mătuşă, arme! Şi cred că era şi muniţie.

— Serios, dragă? Dar la Kingsley am ţinut dintotdeauna armele încuiate în dulap. Tata era foarte strict în privinţa asta. Nu aveam voie să ţinem armele nicăieri altundeva în casă.

— Păi, aşa mi-am zis şi eu. Doar că apoi le-am studiat mai atent şi mi-am dat seama că nu sunt genul de arme folosite la vânătoare. Nu mă pricep la arme, ştii bine. Urăsc sporturile sângeroase. N-am participat la niciuna dintre partidele de vânătoare pe care le organizaţi la Kingsley cu ani în urmă, când eram mică, dar până şi eu îmi dau seama că astea nu sunt puşti pentru vânat fazani şi raţe.

— Nu sunt, dragă? Şi atunci ce fel de puşti sunt?

„O, ce-mi place povestea asta! Nu mi-am imaginat că va li atât de amuzant!”

— Mă gândeam că ar putea fi arme militare, zice Pat, gâfâind. Puşti, uniformă, documente şi alte lucruri. De unde au apărut toate astea?

— Păi, mă întreb cine le-a pus acolo?

La auzul unui ciocănit discret în uşă, Evelyn întoarce capul, iar Mary intră cu o tavă încărcată cu ceşti de cafea şi o farfurie cu biscuiţi.

— îţi mulţumesc foarte mult, Mary. 0, ne-ai adus biscuiţi)ammie Dodgers! Mmm, sunt preferaţii mei! exclamă Evelyn zâmbind şi ia un biscuit.

Pat aşteaptă până rămân din nou singure, după care continuă:

— Şi ce-ar trebui să fac eu cu toate acele arme? Nu prea pot să le trimit la firma de debarasări sau la un magazin de caritate, nu-i aşa?

— Nu poţi să le arunci pur şi simplu, dragă? La groapa aceea de gunoi extrem de utilă din Milford. Acolo duceam mereu lucrurile care nu-mi mai trebuiau, când încă eram în stare să-mi conduc vechiul Volvo. Mi-e dor să şofez, continuă Kvelyn cu o mină melancolică. Era aşa de plăcut să trag o fugă până la magazin ori de câte ori aveam nevoie de ceva.

— Sunt convinsă că ţi-e dor, mătuşă, dar nu despre asta o vorba acum. Armele şi toate celelalte lucruri pe care le-am tfăsit... Nici măcar nu ştiu ce reprezintă... probabil că sunt ilegale. Sunt aproape sigură că trebuie să le duc la poliţie, sau ceva de genul ăsta, şi să explic cum au ajuns acolo.

— 0, ce pacoste pe capul tău, dragă! Uite, ia un biscuit!

— Aşadar, ce să le spun? Vor dori să afle cum ai intrat în posesia acestor arme.Eu? în posesia lor?

— Da, tu. Până ajungi pe lumea cealaltă, toate lucrurile de la Kingsley sunt considerate ca fiind proprietatea ta. Ştiu că îmi sunt date în păstrare, dar din punct de vedere legal îţi aparţin, aşa că poliţia o să mă întrebe despre provenienţa armelor.

Evelyn se încruntă, apoi spune:

— E posibil ca tata să fi avut o puşcă. Şi mă întreb dacă nu cumva şi Charles a adus cu el una, când s-a întors din Africa.

Pat se reazemă de spătar, îşi încrucişează braţele la piept şi oftează.

— Dar toate lucrurile astea trebuie să fie ale tale, nu ale lor. Sunt absolut convinsă, fiindcă printre ele se află şi o uniformă ca aceea din fotografia pe care am găsit-o zilele trecute în cutie, şi mai sunt şi scrisori personale, cu numele tău pe ele. Uite...

Se apleacă în faţă şi scotoceşte prin sacoşa ruptă, de unde scoate câteva hârtii.

— Altfel cum s-ar explica astea? întreabă ea, întinzân- du-i o primă foaie de hârtie, o scrisoare cu antet. Ţie îţi este adresată, nu-i aşa?

Evelyn se uită la ea, aranjându-şi ochelarii. Este documentul prin care fusese decis transferul ei la centrul de interogatoriu din Bad Nenndorf. „Dar asta nu înseamnă nimic, câtă vreme nu se află cine mai era acolo în aceeaşi perioadă.”

— Şi uite, e şi un paşaport vechi pe numele tău, zice Pat, arătându-i un paşaport expirat, cu o fotografie a chipului ei, atât de tânăr şi de inocent. Şi mai e unul aici, tot cu poza ta, deşi nu

înţeleg de ce scrie alt nume. Eve Kucha... sau ceva asemănător.

— Eva Kuscheck, murmură Evelyn.

— Mă rog! Toate astea sunt ale tale, îţi spun eu. Aşa că pun pariu că şi armele îţi aparţin, zice Pat, ţuguindu-şi buzele şi încruntându-se.

Evelyn clatină din cap, apoi spune:

— îmi pare foarte rău, dragă, dar nu-mi amintesc nimic. Poate că nu eu am pus lucrurile astea în valize.

— Poate că aşa e. însă documentele astea, licenţa de por- tarmă, scrisorile şi toate celelalte îţi sunt adresate. Sunt lucrurile tale, şi totuşi susţii că habar nu ai ce se află în valize.

Evelyn se uită la Pat zâmbind, apoi continuă:

Mi-aş dori din tot sufletul să te pot ajuta, dar memoria mea nu mai e ce-a fost cândva, zice. îşi pleacă privirea spre tavă şi adaugă: Nu ţi-ai băut cafeaua, dragă. N-o lăsa să se răcească, o îndeamnă, apoi mai ia un biscuit, se uită la el, strâmbă din nas şi zice: Nu ştiu de ce mi-o fi adus Mary biscuiţi Jammie Dodgers. Doar ştie că nu-mi plac. Prefer biscuiţii digestivi, cu ciocolată.14

27 ianuarie 1944 Dragul meu drag,

Ştiu că, dacă ai fi aici, mi-ai spune că sunt mult prea capricioasă şi nerăbdătoare şi că ar trebui să mai aştept, dar mă gândesc serios să renunţ la slujba mea de şofer în cadrul ATS şi să-ţi urmez exemplul.

Sunt sigură că pot să fac ceva mult mai folositor decât să stau şi să aştept după înalţii şi puternicii ofiţeri. Se pare că, în cele din urmă, vom pune capăt acestui război blestemat şi am auzit că sărmanii oameni din Leningrad sunt în sfârşit liberi, acum că asediul ăla afurisit a luat sfârşit.

0 vreme a fost plăcut, cât m-am acomodat cu frumosul meu Humber şi aşa mai departe, dar în Ajunul Anului Nou, când aş fi preferat să-mi las părul desfăcut, a trebuit să conduc din nou doi ofiţeri până la Portsmouth. învăţasem deja bine drumul, dar, dacă-ţi vine să crezi, m-au lăsat să-i aştept de una singură toată noaptea, fără niciun avertisment, ba mai mult, n-am avut nimic de mâncare sau de băut în noaptea de Anul Nou! Dimineaţa, când s-au întors în cele din urmă la maşină, au zis doar atât: „Vai, şofer, am uitat cu desăvârşire de tine!”, iar eu a trebuit să-i duc înapoi la Londra, deşi eram al naibii de obosită şi de furioasă. Am senzaţia că mă consideră proprietatea lor şi mă tratează foarte prost, aşa că m-am săturat şi simt nevoia să fac o schimbare, asta pe lângă faptul că mă frustrează îngrozitor faptul că nu-l pot acuza pe inamic pentru soarta ta.

Poate că te întrebi ce schimbare aş putea face. Ei bine, azi, pe avizierul companiei noastre am văzut un afiş pe care scria că se caută voluntari cu abilităţi de secretariat, cunoscători de limbi străine, aşa că o

să-mi ofer serviciile şi voi vedea ce se întâmplă. Franceza mea e destul de bună, deşi cred că mă pricep mult mai bine la germană. A fost amuzant să conduc şi măcar acum sunt un şofer mult mai bun decât înainte, dar să stau şi să aştept nişte ofiţeri nepăsători şi egoişti nu e deloc plăcut, şi nici nu merită osteneala, şi chiar îmi doresc din suflet să fac ceva util, aşa, ca tine, dragul meu. Iar dacă asta presupune să-mi asum nişte riscuri, cum ai făcut tu, cel puţin ştiu că voi fi în cea mai bună companie. Cine ştie, s-ar putea să te întâlnesc mai repede decât am crezut şi să ne distrăm de minune. îmi e foarte dor de tine, dragul meu.

Cu toată dragostea, A ta, Evie xxxx PS: Te iubesc

.Doamna T-C, 9 noiembrie 2016

Roagă-mă frumos

— Nu poţi să pretinzi că nu ştii nimic despre arme, şuieră Pat printre dinţi. M-am uitat prin valizele alea. Sunt numai lucruri de-ale tale. Haine, documente,

13

paşapoarte. Trebuie să mărturiseşti poliţiei de unde provin armele.

— Ei bine, dragă, le-aş spune dacă mi-aş aminti.

Pat are părul umed şi e îmbrăcată în trening. Arată de parcă tocmai s-ar fi întors de la sala de sport. Oare ce exerciţii se mai fac zilele astea? Pe vremea lui Evelyn, antrenamentele constau în partide de golf, grădinărit şi poate câte un meci de tenis şi erau considerate suficiente, însă acum oamenii par să creadă că trebuie să alerge peste tot şi să meargă la sală ca să se menţină în formă.

— Fă bine şi încearcă să-ţi aminteşti! Habar n-aveam c-o să iste atâta zarvă, când le-am dus la poliţie. Sincer, parc-aş fi fost o infractoare! Să fi văzut ce feţe au făcut când m-am apropiat de biroul de la intrare. Mi-au zis că n-ar fi trebuit să duc armele la secţia de poliţie cu maşina. Că ar fi trebuit să le las exact unde le-am găsit. Mi-au explicat că s-ar fi putut descărca accidental în orice clipă.

— Evelyn se abţine să zâmbească, dar colţurile gurii îi zvâcnesc.Nu prea cred, Pat. Tata ne-a învăţat să nu lăsăm niciodată armele încărcate, în special în casă. Era foarte strict în privinţa asta.

— Sunt convinsă că era, însă poliţiştii nu aveau de unde să ştie asta, nu crezi? în orice caz, a fost mare agitaţie la poliţie; au vrut să-mi ia până şi amprentele. îţi vine să crezi? Au motivat că trebuie să procedeze astfel, ca să mă elimine de pe lista de suspecţi. Vezi câte necazuri ai provocat?

— Păi, de ce ar vrea să te amprenteze? Doar nu ai făcut nimic rău, nu-i aşa, Pat?

— Bineînţeles că n-am făcut. Presupun că vor dori să te amprenteze şi pe tine.

Evelyn îşi studiază mâinile pătate, cu vene proeminente şi unghii curate, ovale. Cu o zi în urmă, Mary le aplicase două straturi de ojă Dusky Rose Nr. 7. E foarte important să păstrezi aparenţele, iar unghiile îngrijite reflectă standardul fiecărei femei. Evelyn se uită la mâinile lui Pat. Unghiile îi sunt inegale şi lipsite de luciu; pielea ei are un aspect uscat şi aspru.

— Nu mi s-au mai luat niciodată amprentele până acum. Ce amuzat! Exact ca la televizor.

— Nu, nu e deloc amuzant, mătuşă. Trebuie s-o facă, pentru a le compara cu datele păstrate în evidenţele lor. Asta pentru că eu am pus mâna pe arme şi pe celelalte obiecte. Au zis că nu trebuie doar să pună armele la loc sigur, ci să le şi verifice seria, ca nu cumva să fi fost folosite în scopuri criminale, după cum s-au exprimat ei.

— Păi, nici nu au fost, nu-i aşa? 0, sper din suflet că ai încuiat bine uşile la Kingsley, Pat. Sper că nu a împrumutat nimeni vreuna dintre armele noastre, nu? Puştile erau folosite doar pentru vânătoarea de

fazani, iar câteodată tata şi Charles se duceau să prindă raţe, însă nimic mai mult...

Evelyn face o pauză şi se încruntă.

— 0, e posibil să mai fi nimerit şi câte o căprioară din când în când. Crezi că asta îi îngrijorează?

— Nu, nu cred, mătuşă. Voiau să ştie totul despre tine şi despre familie şi au zis că-şi vor verifica arhivele, îi spune ea, oftând din toţi rărunchii. Sinceră să fiu, m-aş fi lipsit cu plăcere de întâmplarea asta. Trebuie să mă ocup de o grămadă de mărunţişuri pentru târgul de Crăciun de la biserică. Dar nu, acum trebuie să stau aici cu tine, fiindcă aparent eşti un adult vulnerabil.

Adaugă ultimele cuvinte dându-şi ochii peste cap şi Evelyn tuşeşte, mascându-şi râsul.

— Azi vine să te viziteze un poliţist, o anunţă Pat, uitân- du-se la ceas. Ar trebui să ajungă curând. I-am zis că ne întâlnim aici.

Dar nu e un el, ci o ea. Sergentul Thomas, o femeie scundă, îmbrăcată în uniformă, cu părul negru, strâns frumos în- tr-un coc la ceafă, e condusă în salonul de zi de către Mary, care îi oferă o cafea, dar este refuzată, spre dezamăgirea evidentă a lui Evelyn.

— Vă rog, îi puteţi explica mătuşii mele de ce trebuie să faceţi asta? întreabă Pat. Nu a înţeles exact de ce e necesar.

Sergentul Thomas zâmbeşte şi dă mâna cu Evelyn.

— Bună ziua, doamnă Taylor-Clarke. Am să vă pun doar câteva întrebări. N-ar trebui să dureze mult.

— A, bine, fiindcă am o programare la coafor ceva mai încolo, în dimineaţa asta.

Pat surprinde privirea poliţistei şi clatină din cap, zicând:

— Nu, de fapt nu are.

Sergentul Thomas zâmbeşte, însă nu spune decât atât:

— Dacă nu vă supăraţi, trebuie să vă iau amprentele.

îşi scoate tuşiera şi formularele, iar Evelyn întinde mai întâi mâna stângă, apoi pe cea dreaptă, după care rămâne cu palmele în sus, uitându-se lung la degetele murdare de cerneală.

Când sergentul termină de completat formularele, spune:

— Vă amintiţi de cele două geamantane încuiate, aflate într-unui dintre dormitoarele de la conacul Kingsley?

Stă cu carneţelul pregătit, uitându-se la Evelyn cu o privire vigilentă.

— îmi puteţi spune ceva despre armele găsite în ele?

Evelyn tace preţ de o clipă, apoi răspunde:

— Dintotdeauna am ţinut puştile în dulapul pentru arme. Asta era regula. Nu aveau ce căuta în altă parte.

— înţeleg, zice sergentul Thomas şi-şi notează ceva. Am studiat puţin şi armele de foc din dulap. Le-au expirat licenţele de folosire, dar nu acelea mă interesează acum.

— 0, dar ar trebui să vă intereseze. Tata cumpăra puşti de vânătoare dintre cele mai bune. Şi întotdeauna avea grijă să fie sigure. în plus, insista să le păstrăm sub cheie, ca să nu se rănească cineva.

— Sunt convinsă. Dar asta trebuie să se fi întâmplat cu foarte mult timp în urmă. Vă amintiţi să fi văzut vreodată alte arme la conacul Kingsley?

— Desigur. Adesea, în sezonul de vânătoare aveam cel puţin o duzină sau chiar mai multe arme pe proprietate.

— Mai mult de o duzină? Adică atunci cumpăraţi arme în plus?

— Nu, dragă. Invitam prieteni la vânătoare de fazani. Ce distractiv! Era grozav să ieşim cu toţi câinii într-o zi geroasă. Tata avea un working spaniei pe care-l iubea nespus; Milo îl chema. Şi doamna Glazier avea obiceiul să ne trimită un coş cu un consommé savuros. Cred că îi adăuga câte un strop de vin. Ştii, îi dă cu totul alt gust. Aşa că, în unii ani, aveam mai multe perechi de fazani atârnate în pivniţă. îţi plac fazanii?Nu prea ştiu. Nu cred să fi mâncat vreodată.

Sergentul Thomas încetează să-şi mai ia notiţe şi se încruntă la Evelyn.

— 0, sunt grozavi! Dar trebuie ţinuţi la fezandat câteva zile; totuşi, nu mai mult de o săptămână, altfel se usucă prea tare. Aroma se intensifică mult datorită acestui proces, care frăgezeşte totodată carnea. Dar trebuie să ai grijă ca glonţul să nu rămână în carne. Altfel va prinde un gust uşor ciudat, să ştii, şi în plus nu ţi-ai dori să muşti dintr-o bucată de plumb. N-ar fi prea bine pentru dinţi. Bucătăreasa noastră obişnuia să-i facă friptură, iar uneori pregătea cea mai spectaculoasă plăcintă cu carne de vânat, dintr-un amestec de iepure, fazan şi porumbel. Absolut delicioasă!

— Sună minunat! Acum, revenind la arme...

Evelyn îi face semn nepoatei sale.

— Pat, aş vrea să verifici congelatorul de la Kingsley. Sunt convinsă că am lăsat câţiva fazani acolo şi cu siguranţă domnişoara ar dori să încerce carnea de fazan, zice Evelyn, zâmbindu-i radios tinerei poliţiste. 0 să fie ceva deosebit, draga mea.

— Congelatorul e complet gol, mătuşă, o întrerupe nepoata, dându-şi din nou ochii peste cap. De fapt, nici măcar nu mai e acolo.

— Nu mai e acolo? De ce? Era în perfectă stare de funcţionare. Mi-a fost de mare ajutor în ultimii douăzeci de ani, spune Evelyn, apoi se întoarce şi o bate uşor pe mână pe sergent Thomas. Am cumpărat fazanii de la măcelarul acela grozav din Petworth. Când eram mai tânără, îi împuşcam eu însămi, dar în ultimii ani îi cumpăram de-a gata.

— Mătuşă, nu e niciun fazan la Kingsley. Iar eşti confuză.

— Ce prostii, Pat! Bineînţeles că sunt fazani la Kingsley. Pădurarul s-a îngrijit de asta. Tata l-ar fi luat la rost dacă nu şi-ar fi făcut treaba cum se cuvine. Dintotdeauna am avut multe păsări pentru vânătoare. Nu poţi să inviţi lumea la o partidă de vânătoare şi să nu ai ce să vânezi. Ce impresie şi-ar face? Normal că încă sunt fazani.

— Dar nu şi în congelator, acolo nu mai e nimic.

Pat scutură din cap, exasperată.

Sergentul Thomas îşi închide carneţelul şi se întoarce spre Pat.

— Cred că am obţinut tot ce-mi trebuie. Va trebui să întocmesc un raport pentru dosar, dar nu cred că veţi mai avea vreo problemă. Specialiştii vor verifica puştile şi seriile lor, să se asigure că totul e în ordine, însă mă îndoiesc că veţi mai fi chemată la secţie.

— Slavă Domnului! Am mai mult decât suficiente lucruri pe cap, după câte aţi avut posibilitatea să vedeţi, cu ocazia reprezentaţiei de astăzi. Totuşi, credeţi că armele sunt ale ei? Şi sunt încă funcţionale?

— N-aş putea să vă spun cu certitudine. Nu mă prea pricep. Dacă armele sunt încă funcţionale, în cele din urmă vor fi retrase din uz şi scoase din funcţiune, de îndată ce experţii se declară satisfăcuţi, explică poliţista, apoi îşi pleacă privirea spre formularele din dosar. Voi include totuşi în raport informaţii privitoare la toate celelalte obiecte descoperite în cutii, în caz că s-ar dovedi relevante.

în clipa în care sergentul Thomas dă să iasă pe uşă, Eve- lyn strigă:

La revedere! Să mai treceţi pe aici, bine? Mi-a făcut mare plăcere să stăm de vorbă.16

10 februarie 1944 Dragul meu,

îţi scriu pe scurt, deoarece sunt foarte entuziasmată că am primit o slujbă nouă şi, sper eu, mult mai plină de satisfacţii, atât pentru mine, cât şi pentru ţară. Am fost trimisă la o adresă de pe Broadway Street, vizavi de staţia de metrou St James Park. în timp ce aşteptam pe culoar, am auzit un bărbat şi o femeie discutând între ei: „Ar trebui să se descurce. Are cunoştinţele necesare.” Cred că se refereau la mine, însă nu ştiu cine le dăduse informaţiile. Poate că-l cunoşteau pe Charles. Apoi, după un scurt interviu, mi-au spus că ar vrea să mă alătur unui departament care interoghează dezertori şi evadaţi care au reuşit să se întoarcă în ţară din teritoriile ocupate de inamic.

Le-am spus că nu vreau să rămân, pur şi simplu, închisă într-un birou, în vreme ce alţii, asemenea ţie, îşi riscă viaţa pe câmpul de luptă. Le-am zis că aş prefera să iau parte activ la război. Ei mi-au promis că-mi vor reconsidera poziţia la momentul

potrivit, dar cel puţin acum simt că mă voi face utilă şi că mă apropii de toiul acţiunii!

Presupun că evadaţii sunt cei din personalul de serviciu, care au scăpat neprinşi după ce au fost implicaţi într-o acţiune de un fel sau altul. Sunt pe deplin conştientă că rapoartele lor vor fi pline de detalii oribile, care îmi vor aminti de afacerea aceea îngrozitoare care te-a doborât pe tine, iubitul meu, dar sunt hotărâtă să-mi păstrez calmul şi să fiu puternică de dragul tău.

Am fost într-atât de entuziasmată de succesul înregistrat, încât l-am sărbătorit traversând parcul pe jos, până la Fortnum's, unde am băut un ceai şi, înainte să plec, am cumpărat o ciocolată din acelea produse special pentru personalul militar aflat în serviciu. Vreau să i-

o trimit lui Charles, presupunând că influenţa lui m-a ajutat să obţin acest post. Sigur că aş fi luat una şi pentru tine, dragul meu, dacă ai mai fi fost aici, fiindcă ştiu că ţi-ar fi plăcut o asemenea delicatesă

.Când mai merg în vizită la ea, ar fi bine să nu-i povestesc mamei despre mica mea incursiune la Fortnum's, fiindcă altfel se va supăra că ei nu i-am cumpărat nimic bun. încă mai crede că şederea mea în centrul Londrei este în interesul ei şi consideră că pot să-i fac diverse comisioane. Biata mama! Nu prea poate să pătrundă misterele raţionalizării şi lasă totul în seama doamnei Glazier, care pare că se descurcă extrem de bine. Să fie oare amândouă mână-n mână cu traficanţii de pe piaţa neagră? Gândul că poate fac afaceri ilicite cu bunuri ilegale mi se pare de-a dreptul amuzant! Mai că-mi vine să le verific ciorapii cu ocazia următoarei vizite!

Cu dragoste, Eviexxxx
PS: Te iubesc

.Doamna T-C, 11 noiembrie 2016

Câteva întrebări suplimentare

— Mă tem că nu mai stă prea bine cu memoria, îi spune Pat bărbatului în costum care o urmează în salon.

Nu e Humphrey, soţul lui Pat, şi e, în mod cert, prea bătrân ca să fie unul dintre cei doi fii ai lor. A adus cu el un dosar şi un miros dulce de aftershave.

— Mătuşică, zice Pat, acest domn amabil este inspectorul Williams. Vrea doar să-ţi pună câteva întrebări. Nu va dura mult.

Evelyn îi afişează individului cel mai frumos zâmbet de care e în stare. Se aştepta la o asemenea vizită încă de zilele trecute, când Pat plecase valvârtej, răvăşită şi nerăbdătoare, după întâlnirea cu poliţista minionă. „Bad Nenndorf. E o legătură pe care nu o pot evita. Odată plasată acolo, legătura va deveni evidentă, dar oricine face săpături în arhivele militare poate să afle unde am fost staţionată în toţi acei ani."

Evelyn îi strânge mâna inspectorului.

— Mă bucur să-l cunosc pe unul dintre tinerii prieteni ai lui Pat. Aţi vrea să rămâneţi la o cafea?

Apasă pe soneria atârnată de gât cu o fundă lungă, şi Mary îşi face imediat apariţia în prag, afişând o mină îngri-

jorată, ca şi cum ar fi
răspuns la o urgenţă

— .Mary, dragă, azi avem musafiri. Putem servi cafeaua aici?

0 expediază cu un gest al mâinii, apoi strigă în urma ei:

— Şi să ne aduci şi câţiva biscuiţi pentru tânărul domn, bine?

— Serios, mătuşă, intervine Pat, tratezi pe toată lumea de parcă te-ai afla într-un hotel.

— Nu fi prostuţă, Pat. Ştiu, desigur, că locuinţa mea nu e un hotel.

Evelyn scrutează din priviri salonul luminos, cu draperii din brocart şi tapet în dungi vişinii şi crem.

— Vă place cum am decorat această încăpere? Eu însămi am ales tapetul.

Pat se apleacă spre inspector şi-i şopteşte:

— N-o luaţi în seamă. Mai face uneori asta. Uită unde se află şi crede că e la ea acasă. Nu ştiu dacă o să scoateţi ceva util de la ea astăzi.

— Nu vă faceţi griji, e doar o formalitate, o linişteşte el. Pentru dosar, adaugă, apoi se întoarce spre Evelyn. Doamnă Taylor-Clarke, aş vrea să vă pun câteva întrebări despre armele găsite în imobilul de la adresa dumneavoastră anterioară, conacul Kingsley. în primul rând, îmi puteţi confirma faptul că sunteţi deţinătorul legal al proprietăţii şi că aţi locuit singură acolo, până în clipa în care aţi venit la Forest Lawns?

— Părinţii mei au locuit la Kingsley, precizează Evelyn. Ce grădini frumoase! Aţi fost vreodată acolo? Aţi mers să vedeţi ghioceii?

— Nu sunt înfloriţi acum, intervine Pat. Nu e acea perioadă a anului. Suntem în noiembrie, nu e primăvară.

— Ce păcat! exclamă Evelyn. Atunci, trebuie să reveniţi în ianuarie sau februarie. Ghioceii sunt minunaţi în perioada aceea. Adevărate covoare de ghiocei, zice, făcând un gest amplu cu mâna. Grădinile de la Kingsley sunt celebre pentru ghioceii lor.

— S-ar putea s-o fac la un moment dat, zice inspectorul. Dar acum aş vrea să ştiu dacă aţi împachetat ceva în valizele pe care le-am găsit într-unui dintre dormitoare. Unul se afla pe podea, iar celălalt, pe şifonier, precizează el, arătându-i o fotografie cu cele două geamantane.

Evelyn se uită lung la fotografie.

— Valizele alea par extrem de grele. Trebuie să ai mare grijă când vine vorba de cărat geamantane voluminoase, tinere.

— Desigur, doamnă. Voi ţine minte asta. Totuşi, recunoaşteţi aceste valize?

Evelyn se uită din nou la fotografie şi ridică din umeri.

— Ar trebui? Apoi, la auzul căruciorului cu ceai, se întoarce spre uşă. O, ce bine! Vine cafeaua!

Mary intră, iar Evelyn studiază farfuria cu biscuiţi asortaţi.

— Azi nu avem biscuiţi Bourbon, Mary? Îmi plac mai mult aceia. Nu prea mă dau în vânt după Garibaldi – stafidele mi se lipesc de dinţi.

— Să văd ce mai găsesc, zice Mary. Şi, dacă aveţi noroc, mă întorc într-o clipită.

Toţi trei amestecă în ceşti, iar inspectorul Williams înmoaie în cafea un biscuit digestiv. îl ţine cam mult, aşa că bucata îmbibată cade în ceşcuţă cu un pleoscăit şi-i pătează cămaşa. Lui Evelyn nu-i place să înmoaie biscuţii şi ciuguleşte dintr-o cremă de ouă.

— îmi puteţi spune ce aţi depozitat în valizele acelea? întreabă bărbatul, frecându-şi cămaşa cu o batistă pe care o scoate din buzunar.

Evelyn se opreşte din mâncat şi spune:

— 0, nu ştiu. Ar putea fi haine? Haine vechi? Mama nu arunca niciodată nimic. Mereu spunea că hainele de calitate nu trebuie irosite, căci pot fi oricând retuşate. Avea câteva rochii şi paltoane superbe şi o croitoreasă excelentă. Trebuie să-ţi dau adresa ei, Pat. Ţi-ar prinde bine nişte ţinute mai elegante.

Pat poartă un pulover şifonat şi o pereche de pantaloni negri, plini de păr de câine. Se uită lung la mătuşa ei, sor- bindu-şi cafeaua.

— Am găsit, într-adevăr, şi câteva articole de îmbrăcăminte în valize, doamnă, dar nu a fost doar atât. Priviţi aceste imagini, zice inspectorul Williams, întinzându-i alte două fotografii. Asta am găsit înăuntru.

într-o fotografie se văd imortalizate o uniformă la comandă şi câteva documente; în cealaltă e o carabină Sten, cu cureaua din piele strânsă într-o buclă, alături de un pistol şi de nişte muniţie.

— Recunoaşteţi vreunul dintre obiectele acestea?

„Ce mă înfurie că n-am reuşit să golesc valizele alea”, îşi spune Evelyn. „Şi totuşi, am încercat, m-am cocoţat pe scaunul ăla şubred din dormitor, m-am întins sus, pe dulap, aproape că am apucat mânerul şi a fost cât pe ce să cad. Şi atunci am ştiut că nu mă mai pot ascunde, că nu-mi mai pot şterge urmele. N-ar fi trebuit să pun valizele acolo de la bun început. Sub pat ar fi fost mult mai practic. Cum de nu m-am gândit la asta?”

în schimb nu spune decât atât:

— Ce puşcă mare, domnule inspector! Cum o fi ajuns ■icolo?

— Exact. Asta am vrea şi noi să aflăm, doamnă. Ne-ar fi (ie mare ajutor dacă ne-aţi putea spune cui îi aparţine.

Evelyn tace. Inspectorul scoate din dosar fotografia unui paşaport vechi.

— Am găsit şi asta în valiză, reia el. Nepoata domniei voastre confirmă că persoana din poză sunteţi dumneavoastră, când eraţi mai tânără. însă paşaportul e pe numele unei oarecare Eva Kuscheck. îmi puteţi explica, vă rog, cum de aveţi un paşaport pe un alt nume?

Evelyn continuă să se holbeze la poză, apoi îşi ia ceaiul de pe tava aflată pe măsuţă şi spune:

— Ce dezamăgire! Nu mai sunt biscuiţi Bourbon. I-ai mâncat pe toţi, Pat?

Pat oftează.

— Nu, nu i-am mâncat, dar mă duc să văd dacă mai au la bucătărie. A trecut mult timp de când Mary a zis că mai aduce.

Evelyn o urmăreşte plecând.

— Dintotdeauna a fost un copil lacom. întocmai ca tatăl ei, Charles. Ştiţi, el era fratele meu. Ce trist că nu l-a cunoscut niciodată cu adevărat.

îşi frământă batista în mâini, întrebându-se dacă ar fi un moment bun să-şi tamponeze ochii. Poate că mai bine îşi păstrează lacrimile pentru mai târziu, când întrebările vor ameninţa să dea adevărul la iveală.

Inspectorul Williams răsfoieşte din nou dosarul şi scoate copia unei scrisori, prin care ea fusese invitată la hotelul Kaiserhof.

— Poate că asta vă va împrospăta memoria.

Evelyn ţine în mână fotografia scrisorii, amintindu-şi limpede cât curaj avusese în timp ce conducea spre noua ei misiune, cât de uşurată fusese că i se oferise ocazia să scape şi cât de tare o intimidase privirea lui insistentă, aroganţa şi în-crederea lui că ea nu va discuta niciodată despre metodele practicate de el. Toată plăcerea pe care o simţise în timpul interviului, toată cafeaua şi prăjitura aceea decentă, toate fuseseră spulberate de dispreţul lui aspru şi indiferent.

— înţeleg de la nepoata dumneavoastră că aţi fost trimisă într-o garnizoană din Germania, curând după terminarea războiului. îmi puteţi povesti ceva despre perioada aceea?

Evelyn se zgâieşte în continuare la invitaţie, cântărindu-şi răspunsul. „Despre perioada aceea. Perioada aceea plină de orori şi nesiguranţă, care au urmat ororilor dinainte.” După un minut, vorbeşte, uitându-se la inspector cu un zâmbet radios.

— *Apfelkiichen,* zice. La vremea aceea, lumea de pretutindeni încă se confrunta cu o lipsă acută de provizii, în schimb noi aveam un *Apfelkiichen* minunat. Am adus reţeta cu mine la întoarcere, iar de-atunci am preparat-o mereu acasă.

— înţeleg. Acest... *Apfelkiichen,* sau cum îi spune... era o specialitate servită la hotelul Kaiserhof?

— Prăjitură cu mere, domnule inspector. E o prăjitură cu mere. O mâneam cu *Schlagsahne,* ori de câte ori aveam ocazia. Era mare lipsă de zahăr pe vremea aia, dar când m-am întors acasă, câţiva ani mai târziu, am preparat-o, presărân- du-i deasupra puţin zahăr brun. E aşa delicioasă! Doriţi să rog la bucătărie să vă pregătească una?

— Sunteţi foarte amabilă, doamnă Taylor-Clarke...

— 0, doamna T-C e suficient, inspectore. Toată lumea mi se adresează astfel, adaugă Evelyn, lăsând capul într-o parte -•>i uitându-se la bărbatul nedumerit, rămas cu creionul nemişcat deasupra carneţelului său.

— Creionul dumneavoastră nu e prea ascuţit, remarcă ea. Aţi dori să vi-l ascut?

Bărbatul îşi pleacă privirea spre ciotul tocit al creionului, apoi i-l întinde. Evelyn scormoneşte prin geanta ei încăpătoare, de unde scoate o ascuţitoare mică şi argintie. Aşchii spiralate se aştern pe tava de

cafea, iar după ce Evelyn termină, îi înapoiază creionul.

— Uite, acum e mai bine. Veţi vedea c-o să scrieţi mult mai bine.

Bărbatul citeşte câteva notiţe din dosar, apoi zice:

— Am făcut unele săpături şi am aflat că aţi lucrat o vreme în cadrul Combined Services Detailed Interrogation Centre din Bad Nenndorf, în Germania. Aşa e?

— 0, nu ştiu. Acolo am fost?

— Arhivele indică faptul că da. îmi puteţi împărtăşi câte ceva despre activitatea dumneavoastră de acolo?

Se aşază, ţinând creionul deasupra carneţelului, aşteptând un răspuns, în timp ce Pat se întoarce cu altă farfurie cu biscuiţi.

— Ai noroc. Danielle a reuşit să mai găsească un pachet nedesfăcut la bucătărie. Sper că acum eşti mulţumită.

A trebuit să-l ajut pe acest domn drăguţ să-şi as- cută creionul, zice Evelyn. Să pleci la muncă fără un creion ascuţit!Le zâmbeşte amândurora, în timp ce Pat soarbe din ceaşca cu cafea aproape rece, iar inspectorul Williams încă aşteaptă un răspuns. Evelyn întinde mâna spre farfurie şi ia un bis- cuit Bourbon.

Inspectorul îşi drege glasul, apoi spune:

— Arhivele militare ne-au confirmat faptul că aţi lucrat la centru în aceeaşi perioadă în care acolo activa colonelul Stephen Robinson. Vă amintiţi de cineva cu acest nume? Trebuie să fi fost superiorul dumneavoastră pe atunci.

— Robin, zice Evelyn. A fost şi un anume Robin? întreabă ea, ciugulind din biscuit, apoi începe să fredoneze, după care să cânte cu o voce tremurată: *Când măcăleandrul*[1] *roşu vine ţop-ţop, ţopăind pe drum...*

Pat trânteşte ceaşca pe farfurioară, făcând toată tava să zdrăngăne.

— înţelegeţi ce zic? E inutil. Nu ştiu cum vom putea afla vreodată ce se petrece.

— Staţi liniştită, o calmează inspectorul Williams. Pot să revin altă dată. Uneori, după ce oamenii reflectează puţin, reuşesc să-şi aducă aminte câte ceva.

„O, dar eu chiar îmi amintesc. îmi amintesc perfect totul. Fără nicio îndoială.” în schimb, Evelyn spune doar atât:

1 Serviciile Combinate ale Centrului de Interogatoriu (n. red.).

0, Doamne, plecaţi amândoi? Să mai treceţi pe aici, bine? 0 voi ruga pe bucătăreasă să ne pregătească o prăjitură specială cu mere.Partea a treia

Animalele au urechi ciudate şi mai drăguţe (8)

18

12 iulie 1945 Dragul meu drag,

Ce emoţie! în sfârşit, cunoştinţele mele în materie de limbi străine se vor dovedi utile. Dintotdeauna am ştiut că va fi aşa, cu toate că, în lunile în care mă antrenam şi mă puneau să mă târăsc prin pădurile din Scoţia, în timp ce eu îmi îmbunătăţeam franceza, nu eram sigură dacă voi fi vreodată în stare să-mi folosesc cunoştinţele de limbă germană, pe care, după cum ştii, o vorbesc fluent.

Războiul din Europa s-a încheiat în sfârşit şi trebuie să ne asigurăm că lucrurile vor rămâne aşa, prin urmare voi pleca, în cele din urmă, în Germania. Sigur că, la început, când am auzit veştile privind capitularea, am fost încântată, ca toată lumea, dar mi-e jenă să spun că, în timp ce sărbătoream, eram uşor dezamăgită, gândindu-mă că nu voi mai fi utilă, că nu voi mai ajunge niciodată în miezul acţiunii şi că nu voi mai călca pe urmele curajosului meu soţ. îmi aşteptam cu atâta nerăbdare noua indentitate, numele de Eva. Mi se potriveşte de minune, nu ţi se pare?

Divizia în care mă înrolez înfiinţează o nouă bază, în care va intervieva personal militar german, dar şi persoane civile, nu departe de Hanovra. Sunt

extrem de entuziasmată, dar şi oarecum neliniştită, acum, că ştim cât de groaznic au fost trataţi oamenii acolo. Sper că nu va fi prea rău, însă îmi doresc atât de mult să fiu de ajutor. Ştiu că voi întâlni oameni îngrozitori, sunt sigură de asta, dar unele dintre informaţiile strategice pe care le vom obţine de la ei vor fi de-a dreptul utile. Slavă Domnului că nu mi-am lăsat germana să ruginească sau *aus der Ubung* cum s-ar spune. A trebuit s-o exersez, pentru orice eventualitate.

Dar – şi acesta este un mare dar, dragul meu, şi cred că te-ai supăra pe mine dacă ai fi aici şi ai şti asta – cred că unitatea se află sub comanda „celui al cărui nume nu poate fi rostit”, colonelul Stephen Robinson. Ştiu, ştiu, te întrebi cum naiba o să-mi ţin în frâu sentimentele şi dacă nu voi sfârşi trimisă înapoi acasă, în dizgraţie? Ei bine, sinceră să fiu, mă întreb ce voi simţi când îi voi vedea chipul pentru prima dată, ţinând cont că ura mea faţă de omul care ţi-a pricinuit moartea nu s-a diminuat câtuşi de puţin. Dar m-am hotărât să-mi fac datoria cât pot de bine şi, între timp, dacă întrezăresc o fisură cât de mică în armura lui sau dacă mi se va ivi ocazia de a-l face să plătească scump pentru erorile lui grave de judecată, exact asta voi face; aşteaptă şi-ai să vezi.

Operaţiunea noastră se va desfăşura în Bad Nenn- dorf, care înţeleg că este un oraş balnear în apropiere de Hanovra. Se pare că una dintre staţiunile balneoclimaterice de acolo va fi transformată în centru pentru operaţiunile noastre, aşa încât presupun că va fi foarte curat şi dotat cu echipamente de ultimă generaţie.

Germanii numesc centrele de terapie balneară *Schlammbad,* ceea ce înseamnă literalmente „baie de nămol"! Sună exotic, nu-i aşa? Totuşi, sunt convinsă că eu nu mă voi murdări pe mâini şi nici nu mă voi bucura de minunatele tratamente balneare, deoarece presupun că voi scrie întruna, încercând să trec pe hârtie fiecare cuvânt rostit în timpul interviurilor. Sper că-mi voi face bine treaba şi că vei fi mândru de mine.

Cu multă iubire, dragul meu, A ta, Evie xxx PS: Te iubesc

.Eva, 15 august 1945
Minunatul nămol

Eva Kuscheck, altfel spus Evelyn Taylor-Clarke, se îndrepta dinspre pensiune spre centrul de

13

interogatoriu. Simţea că se înăbuşă în uniforma ei aspră, kaki, sub soarele de vară târzie, şi era sigură că ţesătura ei emana un uşor iz de varză, din care ursuza ei proprietăreasă de origine germană fierbea încontinuu, cu multă supunere.

Era prima zi de lucru a Evei la centrul balnear Winc- kler-Bath din Bad Nenndorf, dar nu se zărea niciun şir de domnişoare atletice, bronzate, îmbrăcate în costum de baie, care să se aplece să-şi atingă degetele picioarelor la marginea şezlongurilor, lângă o piscină cu apă sclipitoare; nimic din ce se afla aici nu corespundea noţiunii de staţiune balneară de lux. Pereţii maro ai complexului îi aminteau de tratamentele cu nămol disponibile în *Schlammbad,* pentru care oraşul era renumit. Poate că era nămol pretutindeni, aşa că aici se folosea la orice: la tratamente, la fabricarea cărămizilor pentru construcţii şi chiar la decorarea faţadelor. Se imagina întocmind rapoarte la biroul ei situat în fosta clinică, în timp ce picioarele încălţate în pantofii rigizi şi lustruiţi îi erau cufundate în bălţi de noroi.

O combinaţie obositoare de vapoare, trenuri şi camioane o purtase de-a lungul unei Europe afectate de război.Străbătuse oraşe transformate în ruine, în care femei extenuate, îmbrăcate în zdrenţe, şi copii raşi în cap aranjau grămezi de cărămizi pe străzi, şi gări distruse, unde refugiaţi fără vlagă îşi întindeau mâinile, în timp ce trenurile treceau pe lângă ei. în cele din urmă ajunsese în acest oraş balnear celebru, situat în Saxonia Inferioară, la aproximativ treizeci de kilometri distanţă de Hanovra, unde oamenii veneau de aproape două secole pentru renumitele puteri vindecătoare ale apelor de aici. în vreme ce ultimul camion o transporta la pensiunea curată, dar izolată, în care era încartiruită alături de alţi câţiva funcţionari, Eva a cuprins cu privirea vastele grădini ale *Kurpark,* situat în oraşul balnear, acum netoaletate şi năpădite de buruieni, neglijate de-a lungul anilor de război.

Clădirile oraşului nu erau afectate, dar nici bine întreţinute, localnicii erau slabi, dar nu lihniţi de foame, proprie- tăreasa era concisă, dar nu ostilă. „Am încercat să-i smulg un zâmbet, dar ne poartă pică”, şi-a dat seama Eva. „Noi reprezentăm duşmanul acum; am venit să-i spunem ce să facă în propria-i ţară, să judecăm toţi cetăţenii în parte şi să ne întrebăm cât ştie fiecare şi dacă şi ei au fost complicii acelui regim îngrozitor.”

Iar acum se prezenta la datorie, gata să stenografieze în detaliu, în engleză şi în germană, interviurile luate prizonierilor în cadrul Combined Services Detailed Interro- gation Centre, care acum îşi instalase cartierul general în fostele băi ale staţiunii. Eva s-a apropiat de uşile cu geam de la intrare, s-a oprit o clipă şi a inspirat adânc. Fusese hotărâtă să obţină acest post. în urma investigaţiilor ei discrete, aflase unde îl va găsi, iar toate aceste eforturi o vor

aduce, în sfârşit, faţă-n faţă cu ofiţerul pe care-l considera responsabil pentru moartea lui Hugh. Dar acum, că se afla aici, ceva o nelinişte a. Avea să fie prima lor întâlnire. Oare îşi va da seama dacă el a fost cu adevărat vinovatul? Va citi în privirea lui rece că el a fost omul fără suflet care i-a condamnat la moarte pe Hugh şi pe camarazii lui?

Avea să fie ceva cu totul diferit faţă de munca pe care sperase să o facă, dacă războiul nu ar fi luat sfârşit. Se pregătise să calce pe urmele lui Hugh, antrenându-se pentru lupta armată şi nearmată, târându-se de-a buşilea prin pădurile din Scoţia şi manevrând radiouri. în conacele din Anglia, după cum glumeau recruţii din cadrul SOE[1], fuseseră supuşi unor interogatorii de probă şi luaseră lecţii de codare şi de ucidere silenţioasă. „Credeam că astfel voi deveni o eroină şi că voi avea parte de o moarte încununată de glorie, ca apoi să te regăsesc, dragul meu.”

După stagiul petrecut ca şofer la ATS şi după scurta perioadă în care tradusese interviuri luate unor foşti agenţi şi prizonieri, fusese dispusă să se sacrifice, la nevoie, ca agent special, asemenea lui Hugh. Şi apoi, brusc, totul se sfârşise, dar parcă nu de tot. Urmaseră bucurie şi veselie, dar şi haos, iar devastarea care pusese stăpânire pe Europa necesita ordine, reparaţie şi investigaţie, aşa că iat-o aici, înarmată cu abilităţile ei de secretară, cu auzul fin şi talentul pentru in- terpretariat, venită să asculte, să raporteze şi poate să şi lămurească situaţia.

— Bună. Eşti nouă aici, nu-i aşa?

0 întrebare voioasă, rostită de un sergent cu obrajii îmbujoraţi, care tocmai o prinsese din urmă, i-a întrerupt gândurile. în mod evident, în dimineaţa aceea briciul lui nu fusese suficient de ascuţit pentru un bărbierit fin, însă fusese suficient de tăios încât să-i

cresteze obrazul, acolo unde o bucăţică de şerveţel, cu o pată de sânge închisă la culoare, încă îi stătea lipită de piele.

— Abia am ajuns. Evelyn Taylor-Clarke. Cel puţin cred că încă sunt ea. 0 vreme am avut impresia că voi fi Eva Kus- check. Dacă războiul nu s-ar fi terminat, aş fi putut să profit de cunoştinţele dobândite în timp ce mă târâm prin pădurile din Scoţia.

— Ei bine, dacă vrei, poţi să te recomanzi Eva cât timp eşti aici. Aşadar te-ai antrenat în cadrul SOE, nu-i aşa?

Eva nu i-a răspuns, în schimb l-a văzut ridicând din sprânceană.

— Consideră-te norocoasă că spectacolul s-a sfârşit mai devreme. Niciunul dintre băieţii ăia nu s-a mai întors, a adăugat, apoi i-a întins mâna: James McGregor – Jimmy. Bine-ai venit în staţiunea Bad Nenndorf! i-a urat el. Şi, ridicând privirea spre clădirea austeră, a continuat: Nu pare cel mai sănătos loc din lume, nu-i aşa?

Eva a zâmbit.

— Mă aşteptam ca o staţiune să arate ceva mai curat de-atât. Cum e să lucrezi aici?

— Regulile sunt destul de stricte, dar nu e rău. Cel puţin acum primim raţii decente, iar oraşul nu a reprezentat niciodată o ţintă, aşa că e destul de confortabil. Cum e cantonamentul tău?

— Ireproşabil, doar că duhneşte a chimen şi a varză. Măcar nu voi fi nevoită să mănânc acolo! a râs ea. Şi totuşi e ceva mai bine faţă de cum o duc cei de acasă – acolo toată lumea miroase a săpun carbolic şi a ceapă. S-a uitat în jur, spre parc şi spre pădurile de dincolo de el, după care a întrebat: Găseşti lucruri de făcut aici când nu eşti la serviciu?Mă tem că nu. E un oraş mort şi presupun că aşa a fost mereu. La urma urmei, nu te aştepţi la cine ştie ce viaţă de noapte într-un loc menit să te ajute să-ţi reintri în formă şi să-ţi redea sănătatea, nu crezi?

— Probabil că ai dreptate. în cazul ăsta, bănuiesc că va trebui să mă mulţumesc cu plimbări în aer liber atunci când voi avea puţin timp la dispoziţie.

în clipa aceea, amândoi au întors capetele, la auzul roţilor unui camion militar. Două gărzi s-au poziţionat de-o parte şi de cealaltă a oblonului şi i-au tras afară pe prizonierii încătuşaţi. Unii încă purtau uniformă, alţii aveau doar cămaşă şi pantaloni; câţiva s-au împiedicat când au atins pământul cu picioarele. Un tânăr a surprins privirea Evei şi i-a zâmbit. Era cam de-o vârstă cu Charles, fratele ei. în ciuda faptului că fusese capturat, avea părul blond, curat şi frumos pieptănat, iar când a trecut pe lângă ea, în drum spre centrul de interogatoriu, i-a zâmbit din nou.

— Se pare că trebuie să trecem la lucru, a zis Jimmy de îndată ce procesiunea a intrat în clădire.

— Atunci, vin după tine. Nu mi s-a făcut instructajul încă. Ai vreun pont pe care să mi-l vinzi acum sau mă arunc direct în vâltoarea lucrurilor?

Bărbatul s-a întors şi i-a aruncat o privire gravă.

— Urmează ordinele, în special pe cele ale lui Robinson. Nu-ţi recomand să te pui rău cu el, a sfătuit-o, apoi i-a deschis uşa. Lăsaţi orice speranţă,

voi, cei care intraţi aici, a zis el, făcându-i semn să înainteze.

Robinson. La auzul numelui, Eva a simţit

furnicături pe ceafă şi şi-a amintit de vorbele lui Tim McNeil: „Omul ăsta e ca un terrier. Odată ce-şi înfige dinţii, nu mai dă drumul prăzii.” „Mai vedem noi cine nu va da drumul prăzii”, şi-a zis ea. „Am bătut atâta drum, pentru ca în sfârşit să ne întâlnim.”

Eva, 16 august 1945

Zâmbeşte spre cameră

— îmi poţi explica de ce trebuie să facem poze azi? a protestat Eva, vârându-şi câteva şuviţe rebele de păr sub bonetă.

Se rujase din nou, dar era hotărâtă să nu zâmbească în fotografie.

— Şefului îi place să ţină o evidenţă a tuturor persoanelor. Poate că nu are memoria chipurilor. Nu-ţi face griji, vei primi şi tu o fotografie, de dragul vremurilor trecute.

Jimmy venise s-o ia din biroul acela mic, unde urma să-şi bată la maşină notiţele luate în timpul interviului.

— Haide! Nu vrem să-i lăsăm să ne aştepte.

Eva l-a urmat pe coridor. Era cea de-a doua zi petrecută în locul acela şi până acum nu făcuse nimic, în afară de a schimba banda de tuş a maşinii de scris, de a îndosaria câteva rapoarte şi de a-şi ascuţi creioanele. Dar poate că aceasta va fi ziua în care îl va întâlni, în sfârşit, pe bărbatul pe care sperase că, venind aici, îl va putea confrunta.

Când se apropiau de intrare, li s-a alăturat încă o funcţionară, apoi au ieşit cu toţii din clădire, în soarele arzător.

— Cât durează? a întrebat Eva, mijind ochii. Nici nu m-am apucat încă de lucru.

Nu-ţi face griji. Ar trebui să profiţi de linişte şi pace cât se mai poate. în curând n-o să-ţi mai vezi capul de treabă.Jimmy şi-a scotocit buzunarele jachetei, apoi le-a oferit fetelor câte o ţigară. Când ele l-au refuzat, le-a zis:

— Ei bine, dacă nu aveţi de gând să vă fumaţi raţia de ţigări, vă sfătuiesc s-o păstraţi şi s-o vindeţi mai târziu. Să nu spuneţi nimănui, dar să ştiţi că localnicii sunt disperaţi după ţigări, aşa c-o să luaţi bani buni pe ele.

— Oamenii de aici sunt mai norocoşi decât mulţi alţii, a murmurat Eva. Numeroase oraşe au fost devastate. Am văzut atâta distrugere în drum spre locul ăsta – oameni care cerşeau, căutând printre dărâmături, disperaţi să pună mâna pe orice lucru de care noi ne puteam dispensa. Ştiu că nu trebuie să le dăm germanilor nimic, dar primim mai mult decât suficient de mâncare, aşa că sigur n-ar strica să împărţim cu ei câteva raţii.

— Urâtă treabă războiul ăsta! a murmurat Jimmy, îndepărtând fumul de ele şi scoţându-şi boneta, ca să se şteargă pe frunte cu o batistă mototolită şi murdară. Dar vei avea necazuri dacă încerci să-i ajuţi. Unul dintre băieţi povestea că bucătarul lor neamţ a fost prins luând acasă resturi de mâncare din cazarmă şi a fost trimis la închisoare. Voia doar să-şi hrănească familia.

— Dar tu chiar crezi că toţi germanii sunt vinovaţi? Nu poţi învinovăţi pe toată lumea, cu siguranţă.

— Vei vedea cu ochii tăi. N-au decât să susţină cât vor ei, „o, eu n-am fost genul ăla de nazist”, fiindcă mie tot nu-mi vine să cred că ei chiar n-au ştiut ce se întâmplă în lagărele de concentrare.

— Cât mai trebuie să aşteptăm aici? a întrebat Eva după alte cinci minute, apoi a tras cu ochiul spre intrarea în clădire, de unde tot nu se vedea nimeni venind. Aş vrea să mă apuc serios de muncă.

— O, pun pariu că o zi, două nu vei face nimic. Abia a sosit noul transport. Nu sunt gata pentru noi încă.

Jimmy a strivit mucul de ţigară cu călcâiul, apoi a început să se plimbe încoace şi-ncolo, rotindu-şi umerii.

Eva l-a privit, încercând să înţeleagă ce voia să spună, după care a auzit zgomot de paşi vioi pe culoar, însoţit de câteva vorbe scurte şi concise, urmate de apariţia unui bărbat scund şi energic, cu o mustaţă îngrijită şi îmbrăcat în- tr-o uniformă bine călcată.

— Aşa... Alinierea! Hai să terminăm cu povestea asta, a ordonat el scurt, facându-le semn celor trei, cu bastonul lui de paradă.

Fotograful care-l urma şi-a instalat aparatul, apoi le-a făcut semn să se apropie, după care să se depărteze, încercând să aranjeze grupul, până când colonelul s-a răstit la el:

— Fă poza aia odată, omule! Prinde-ne aşa cum suntem şi să terminăm odată!

Apoi camera s-a declanşat de două, trei ori, în vreme ce el stătea în faţa uşilor de la intrare, iar colegii de rang inferior, aliniaţi la dreapta lui.

Aşadar el era Robinson! Acest omuleţ firav şi mărunţel, cu ton agresiv, era „terrierul” pe care i-l descrisese Tim. Eva a încercat să-l cerceteze din priviri în timp ce stăteau cu toţii unul lângă altul, cu bărbiile ridicate şi cu umerii drepţi, însă fotograful le-a cerut să rămână nemişcaţi, cu privirea înainte. A surprins

câteva zâmbete nesigure, abia schiţate pe feţele celor doi colegi ai ei şi buzele subţiri şi încordate ale colonelului, care smucea din bărbie, de parcă l-ar fi gâtuit gulerul apretat. După pocnetul de închidere al obiectivului, Eva l-a auzit lătrând:

— Bine. Pe loc repaus. înapoi la treabă, băieţi!

Apoi s-a întors mărşăluind în clădire, zgomotul pantofilor perfect lustruiţi răsunând pe lespezile holului de la intrare.

— Acum ne putem relaxa, a anunţat Jimmy, aprinzân- du-şi încă o ţigară. Poţi să-ţi iei restul zilei liber. Nu mai e mare lucru de făcut astăzi.

— De ce nu? Ar trebui să înaintăm cu rapoartele, nu crezi? în loc să pierdem vremea, stând cu mâinile în sân.

Jimmy a ridicat din umeri.

— în curând vei avea o grămadă de treabă; de îndată ce ne dă el semnalul, nu-ţi face griji. îţi spun eu, dacă ar avea de lucru pentru noi, n-ar fi aici, facându-şi poze. Odată ce demarează treaba înăuntru, nu se mai opreşte.

— E cam exigent, nu-i aşa?

— Nu tocmai. E mai degrabă... S-a oprit, încercând parcă să găsească cele mai potrivite cuvinte: ...odată ce a luat urma, merge după ea până la capăt. Din clipa aceea nu-l mai opreşte nimeni.

— Am ghicit când mi-am zis că e colonelul Robinson? „Te rog, dă. Doamne, să fie el. Doar ăsta e motivul pentru care mă aflu aici. Am bătut atâta drum, dar trebuie să fiu sigură."

— El e, a încuviinţat Jimmy, apoi s-a aplecat spre Eva, a coborât glasul şi a adăugat: Noi îi spunem Ruthie.

— Ruthie? Dar nu e un nume de fată?

Jimmy a izbucnit în râs.

— E prescurtarea de la Ruthless[1]. Şi-a primit porecla pe vremea când se afla într-o altă funcţie, conducând agenţi în operaţiuni speciale. Scopul scuză mijloacele, asta e deviza lui.

1 „Nemilosul" – în lb. engl. în orig. (n. tr.).

Eva l-a urmărit pe Jimmy dispărând pe uşile batante grele, împreună cu un alt funcţionar. Cuvintele pe care le rostise exact înainte să plece o cutremuraseră, în

mintea ei răsunând toate lucrurile pe care le auzise despre Robinson de la Hugh şi de la Tim McNeil. Se simţea uşurată că eforturile ei o aduseseră la locul potrivit, dar cum avea să lucreze sub comanda acestui individ? Cum se putea împăca oare cu ceea ce-i făcuse lui Hugh? Simţea un ghem în stomac şi un nod de fiere ridicându-i-se în gât. Robinson nu părea genul care să cedeze în faţa farmecelor unor bucle blonde şi ale buzelor rujate. Dar măcar acum ştia cum arată, iar în curând va avea propria copie a fotografiei de grup, astfel încât nu-l va uita niciodată.Eva, 10 octombrie 1945

Promisiunea

— *Bitte, helfen Sie mich.*[1]

Vorbele erau pe jumătate gâtuite, pe jumătate şoptite printre buzele crăpate şi însângerate ale prizonierului german, care fusese târât în camera de interogatoriu şi legat de scaunul din metal. Era singur în încăpere, când bolborosind, când suspinând. Avea capul lăsat în piept, părul neted şi murdar îi cădea peste ochi, iar Eva abia dacă auzea ce vorbeşte.

— *Ich habe nichtsfalsch gemacht.*[2]

Eva tocmai sosise, pregătită pentru interogatoriul de dimineaţă. Uşa încăperii era deschisă şi ea s-a uitat peste umăr, în lungul coridorului. Momentan era linişte şi nu se auzea zgomot de paşi

1 „Ajutaţi-mă, vă rog!" – în lb. germ. în orig. (n. tr.).

2 „N-am făcut niciun rău" – în lb. germ. în orig. (n. tr.).

sprinteni, dar ştia că Robinson se va întoarce curând în sală, însoţit de Arnold Miller, sergentul îndesat şi brutal care îi rezolva treburile murdare.

13

— Bietul de tine! Sunt sigură că eşti nevinovat, a şoptit ea, apropiind puţin uşa. Te cred. Regret nespus că te tratează aşa.*Jede Nacht* ne iau hainele, a zis el, ridicând capul, astfel încât ea să-i poată vedea chipul; nu mai avem nimic...

Eva a inspirat adânc. Şi-a dat seama că-l mai văzuse cândva. L-a recunoscut, în ciuda vânătăilor şi a straturilor de murdărie. Kurt Becker. Aflase din dosarul lui că înainte de război fusese profesor şi că plănuia să-şi reia activitatea în Frankfurt, dar tot acolo mai scria şi că avea legături cu simpatizanţii Partidului Comunist. îşi amintea ziua când sosise la centru şi o salutase voios, făcând un comentariu despre vremea superbă, zicând: *Ach, sehrgut. Ich habe Schlammbadsehrgern* , de parcă s-ar fi aflat acolo în vacanţă, pentru un tratament balnear, şi nu în calitate de prizonier, privat de libertate.

La primul interogatoriu, din urmă cu şase săptămâni, încă avea părul oarecum curat şi îngrijit, cămaşa nepătată, pielea curată şi sănătoasă. îi zâmbise şi se prezentase politicos şi formal, înainte să înceapă întrebările. Acum avea ochii cufundaţi în orbite, faţa îi era pământie, trupul lui odinioară puternic ajunsese un schelet, iar Eva simţea mirosul acru de vomă şi de urină emanat de hainele lui împuţite.

— Kurt... Pot să-ţi spun Kurt, nu? l-a întrebat, apoi s-a oprit şi a ascultat zgomotul de paşi care se apropia. îţi promit, i-a şoptit. E o greşeală. îţi promit că voi face tot ce pot ca să pun capăt chinului. N-ar trebui să te trateze astfel.

Apoi uşa a fost dată de perete cu zgomot, făcându-i atât pe ea, cât şi pe prizonier să tresară, iar povestea a fost reluată. Eva îşi ţinea ochii aţintiţi asupra carnetului, mâna îi tremura în timp ce

stenografia interviul cu creionul ascuţit, străduindu-se să se arate indiferentă faţă de întrebările scurte ale colonelului şi faţă de răspunsurile şovăielnice ale prizonierului.

— Haide! l-a îndemnat Robinson pe un ton dur şi ameninţător. Ai face bine să recunoşti. Ştim că te vezi cu aşa-zi- şii tăi prieteni.

Capul lui Kurt a căzut în faţă. Dacă n-ar fi fost legat de scaunul îngust din metal, s-ar fi prăbuşit pe podeaua de ciment.

— Miller! s-a răstit Robinson. îndreaptă-1!

Cu o expresie impasibilă, sergentul şi-a înfipt mâna în părul lui Kurt şi l-a smucit înapoi în poziţie verticală. Prizonierul a gemut şi, când a deschis gura strivită, Eva a văzut că avea câţiva dinţi sparţi, iar alţii îi lipseau.

— Bine. Aşa mai merge, a zis Robinson, cu un zâmbet încordat pe faţă. Acum priveşte-mă în ochi şi mărturiseşte unde se ţin aceste întruniri.

De fiecare dată când îl iscodea cu întrebările lui insistente şi repetitive, îl privea fix, cu ochi reci şi sălbatici, zâmbind la fiecare lovitură şi la fiecare palmă pe care i-o dădea gardianul. Când Miller îl ridica, trăgându-l de urechi sau de păr, ori de câte ori capul îi cădea în faţă, Robinson murmura aprobator sau spunea: „Aşa, Miller. Aminteşte-i de ce ne aflăm aici.” Şi, de fiecare dată când îşi dezlănţuia loviturile de pumni, colonelul rânjea.

Oare aşa arătase Robinson când plănuise şi executase misiunea fatală, acea ultimă operaţiune care îi adusese sfârşitul lui Hugh? Dăduse din cap cu satisfacţie şi îngâmfare atunci când raportase că, deşi moartea câtorva agenţi era un eveniment nefericit,

fusese o pierdere colaterală necesară pentru a-i trage pe sfoară pe germani?

Eva şi-a muşcat obrazul, simţind gustul de sânge, simţind cum inima îi bate nebuneşte şi încercând să-şi controleze furia şi să se concentreze asupra notiţelor. Hugh şi oamenii lui fuseseră simpli pioni pentru Robinson, aşa îi considerase când îi trimisese în ultima şi dezastruoasa lor misiune. Pe măsură ce interogatoriul continua, Eva a observat pe uniforma kaki a sergentului Miller fire strălucitoare de păr blond, smulse de pe capul lui Kurt.

Nu l-a văzut niciodată pe colonelul Robinson maltratând el însuşi prizonierii; nu a văzut niciodată ceva petrecându-se chiar sub ochii ei, nu a fost niciodată martora

13

loviturilor puternice la cap sau a lanţurilor strânse în jurul picioarelor, care jupuiau pielea şi provocau ulceraţii îngrozitoare; nu văzuse nici celulele pline de igrasie, reci din pricina vânturilor îngheţate care suflau prin ferestrele fără geamuri. Nu, îşi acopereau urmele cu multă inteligenţă. Cu toate astea, Eve- lyn putea să-şi dea seama cum de prizonierii care, la începutul interogatoriului aveau o stare de sănătate destul de bună, ajungeau plini de vânătăi şi descărnaţi, umbre tremu- rânde a ceea ce fuseseră odinioară.Eva, octombrie 1945

Distruşi

Jimmy i-a confirmat temerile câteva zile mai târziu, când se plimbau, într-o după-amiază, prin parcurile din staţiune. Era plăcut să inspire aerul curat şi răcoros după o nouă dimineaţă istovitoare, petrecută sub luminile orbitoare ale sălii de interogatoriu. Au mers o vreme în linişte, Jimmy fumând, iar Eva sfărâmând sub pantofii ei lustruiţi frunzele fragile, aşternute pe pământ. în spatele unor copaci, a observat unul dintre indicatoarele vechi ale staţiunii: *Gesund und Geheilung.*

— „Sănătos şi vindecător”, a tradus ea, arătând spre cuvintele şterse. Acum nu mai e aşa. E o închisoare, nici urmă de băi de nămol.

— Azi-noapte au trebuit să mai ducă un german la spital. Era într-o stare deplorabilă. Şi se pare că nu va supravieţui, i-a povestit Jimmy. Cred că, dacă se va întâmpla prea des, vom avea probleme. Am auzit că tipul de aseară i-a spus doctorului că nu

vrea să se întoarcă aici din cauza modului în care e tratat. Eu i-am tot prevenit că-şi forţează norocul.

— Cine era? Ştii?

13

— Unul pe nume Kurt sau cam aşa ceva. Un băiat tinerel.îl cunosc, a zis Eva, plecând capul şi inspirând adânc, după care a continuat: îmi amintesc că l-am văzut în ziua în care a ajuns aici. La început nu arăta rău. Acum toţi prizonierii sunt într-o stare jalnică, după o scurtă şedere în această staţiune menită să le redea sănătatea. De dimineaţă au fost practic nevoiţi să-l care înăuntru pe braţe pe unul dintre amărâţi. Şi pe el l-am văzut când a sosit, prin urmare ştiu că era în formă şi sănătos cu doar câteva săptămâni în urmă. Iar acum sunt cu toţii slăbiţi şi murdari. Ce naiba le fac acolo?

Jimmy a tras lung din ţigară, apoi a zis:

— Ei bine, nu am văzut cu ochii mei, dar presupun că nu-i bagă în pat, îmbrăcaţi în pijamale, şi nici nu le oferă o cacao fierbinte în fiecare seară, nu crezi?

Cu chipul livid, Eva şi-a muşcat buza.

— Cred că înţeleg ce vrei să spui. E un tratament brutal. N-ar trebui să facă asta. îi maltratează în mod deliberat. Probabil că-i dezbracă atunci când se întorc în celulele alea friguroase, asta pe lângă faptul că-i înfometează şi îi bat.

— Aşa cred şi eu. Nu sună prea bine, nu?

— Am încercat să le sugerez că nu e în regulă, dar mi se spune întruna să-mi ţin gura, fiindcă astfel obţin ei rezultatele dorite.

— Scopul scuză mijloacele, a murmurat Jimmy.

Eva s-a cutremurat la auzul vorbelor lui.

— încalcă toate regulile, Jimmy. O ştii prea bine. Trebuie să-i oprim.

— încearcă să le spui asta bătrânului Ruthie şi celorlalţi. Câtă vreme obţin rezultatele pe

care le doresc, sau cel puţin aşa susţin ei, presupun că vor continua în aceeaşi manieră.

— Dar vor sfârşi prin a-i omorî.între noi fie vorba, nu cred că le pasă.

Jimmy şi-a terminat ţigara şi a aruncat-o pe jos, strivind mucul aprins cu vârful cizmei, pe aleea acoperită cu pietriş.

— Oricum, am auzit că Ruthie Robinson şi-a asmuţit bine gărzile până să vină primii prizonieri. l-a iniţiat pe toţi cum se cuvine, înainte de a demara treaba.

— De ce spui asta? Ce a făcut mai exact?

— Le-a oferit tuturor băieţilor o zi liberă. 0 ieşire specială, doar pentru ei. A aranjat un tur privat în lagărul de concentrare Bergen-Belsen şi le-a spus că-i vor păzi pe cei responsabili pentru atrocităţile de acolo. Presupun că asta i-a întărâtat la culme.

Eva era uimită.

— A făcut asta cu bună ştiinţă? Dar ştie foarte bine că nu e adevărat. Niciunul dintre prizonierii de aici nu a fost paznic în lagăr.

— întocmai. în felul ăsta a produs senzaţie, nu-i aşa? Acum, că au început procesele la Liinenburg, toată lumea a aflat despre ororile petrecute în lagăre, deci cu siguranţă băieţii noştri nu vor avea nicio reţinere.

— Eva a rămas cu privirea pierdută în depărtare, luând mai multe guri zdravene de aer proaspăt, renumit pentru proprietăţile lui vindecătoare.Am văzut felul în care se uită la bieţii oameni în timpul interogatoriilor. Nu suport să-i privesc nici pe el, nici pe prizonieri. încerc doar să-mi ţin capul plecat şi să-mi fac meseria, dar, de fiecare dată când îi zăresc faţa, am senzaţia că se distrează de minune. Jubilează şi rânjeşte, în timp ce ei suferă.

în special atunci când bruta aia de Miller face ce vrea cu ei, a zis Eva, clătinând din cap şi încruntându-se dezgustată. Iar indivizii ăştia năpăstuiţi nu au avut nimic de-a face cu lagărele alea oribile. Nu din pricina asta se află aici, nu asta urmăreşte el. îi interoghează pentru a descoperi eventuale legături.

— Comunişti, a zis Jimmy. Caută comunişti.

— înţeleg şi ştiu că e important, dar chiar trebuie să se comporte atât de brutal?

Jimmy a ridicat din umeri.

— Nu-l interesează decât rezultatul final. Ştii că a ales dinadins locul ăsta? Bad Nenndorf era o renumită staţiune balneară înainte de începerea războiului şi înainte ca el să-şi demareze operaţiunea. O, ce destinaţie de vacanţă era!

— Aici se afla unul dintre centrele de tratament, nu-i aşa?

— Exact. A inspectat clădirea, a văzut băile pavate cu gresie şi a ajuns la concluzia că vor fi celulele ideale. Prin urmare, nu erau tocmai confortabile din capul locului. Nu trebuiau să îndepărteze mochete întinse din perete-n perete; erau doar podele goale şi gresie rece. Perfect pentru nevoile lui.

Jimmy şi-a mai aprins o ţigară şi a tras un fum, capătul ei aprins strălucind roşiatic.

— Ştii cum denumesc acum localnicii oraşul ăsta?

Eva s-a întors spre el, cu o privire nedumerită.

— Nu. Cum? Spune-mi.

— *Das Verbotene Dorf,* a răspuns Jimmy, ridicând din sprâncene, ca pentru a sublinia semnificaţia cuvintelor pe care tocmai le rostise.

Satul interzis, a murmurat Eva. Nici nu-i de mirare. Am venit aici ca să îndreptăm lucrurile, în schimb înrăutăţim situaţia. Suntem la fel de ticăloşi ca ei

.Eva, 1 noiembrie 1945

Hotelul Kaiserhof

Când maşina neagră, strălucitoare, marca Horch cu motor V8 a intrat pe porţile din fier forjat ale hotelului

13

Kaiserhof, Eva a încetinit. Fosta maşină a Wehrmachtului, care fusese rechiziţionată de centrul de interogatoriu pentru uzul personalului în rarele zile în care membrii acestuia se aflau în permisie, se îndrepta torcând de-a lungul aleii lungi şi pietruite, spre clădirea grandioasă, construită în stil baroc. Ulmii înalţi care mărgineau drumul pe ambele părţi erau golaşi, iar straturile de flori cândva pline de culoare toată vara erau acum goale, însă pentru Eva peisajul de iarnă era o binevenită uşurare, după ipocrizia şi ororile cărora le era martoră la Bad Nenndorf.

— Se fac recrutări la Kaiserhof, în Bad Pyrmont, îi şoptise Jimmy cu trei zile în urmă, în timpul unei scurte pauze de la interogatoriul intens. Du-te şi tu. Nu vei mai suporta mult povestea asta.

Eva tremura după calvarul de dimineaţă. Prizoniera, plină de vânătăi şi extrem de murdară, leşinase după ce se chinu- ise să răspundă la o serie de întrebări complicate. De data aceasta, Robinson nu mai păruse mulţumit. Era furios că-şi pierduse timpul şi îi ordonase lui Miller să-i facă o baie rece.Jimmy avea dreptate. Nu mai suporta mult, situaţia asta o omora. Nu ştia nici cine recrutează la hotel, nici în ce scop, clar trebuia să-şi încerce norocul şi să plece de acolo, înainte ca experienţa aceea s-o distrugă şi pe ea, odată cu prizonierii. îşi dorise să rămână cât mai mult posibil, până se va ivi ocazia de a-l compromite pe Robinson, însă el era atât de meticulos şi de eficient, încât nu vedea cum ar putea să-l învingă vreodată sau să-i ceară socoteală.

Cu acoperişul lui olandez sculptat, hotelul îi amintea de căsuţele din ceramică, pictate în albastru şi alb, umplute cu *kirsch*[1], pe care le adusese drept suvenire nevinovate din excursia ei în Germania înainte de război, înainte de căsătoria cu Hugh şi de ororile anilor de luptă şi ale celor care au urmat. Alte câteva maşini erau parcate afară, şi Eva spera că nu vor fi mulţi candidaţi pentru posturile oferite, oricare ar fi fost ele.

înăuntru, în şemineuri de piatră, amplasate de fiecare parte a holului maiestuos de la intrare, ardea focul, iar de tavane, deasupra capetelor lor, atârnau candelabre sclipitoare, în contrast izbitor cu încăperile destinate interogatoriilor şi cu celulele reci şi sordide ale centrului de la Bad Nenndorf. Traversând holul, a

1 Băutură alcoolică obţinută în mod tradiţional din dubla distilare a cireşelor morello (n. tr.).

zărit un grup de bărbaţi care urcau scările impozante din piatră şi a auzit voci cu accent american.

Recepţionera a îndrumat-o pe Eva spre *Salon,* o cameră laterală, în care fotolii maronii din piele, decorate cu butoni, erau aranjate câte două la o masă piedestal, invitând la o conversaţie intimă. Un bărbat în costum de tweed, aşezat în colţul îndepărtat, şi-a coborât ziarul, uitându-se peste ochelarii cu lentile în formă de semilună, pe care şi i-a scos în clipa în care a intrat ea.

Eva i-a întins scrisoarea cu antet pe care o primise şi care o condusese până la hotel.

— Sper că am venit unde trebuie. Am auzit că ar fi nişte posturi libere aici.

— S-ar putea, a răspuns bărbatul. Dacă nu vă deranjează să ascultaţi câteva poveşti triste, a adăugat şi i-a făcut semn să ia loc pe scaunul din faţa lui. Brian Joliffe. încântat să vă cunosc.

Părea amabil, ochii lui formau riduri la colţuri atunci când zâmbea, în contrast cu trăsăturile glaciale ale colonelului Robinson. Eva şi-a coborât privirea spre ziar şi a observat că rezolvase rebusul pe jumătate, lucru pe care colonelul acela fără suflet l-ar fi considerat o pierdere de timp inutilă.

— Eva Kuscheck, s-a prezentat ea, în timp ce-şi strângeau mâna. Am auzit o mulţime de poveşti triste în ultima vreme. Problema e că nu-mi place felul în care sunt relatate. Sau mai degrabă modalitatea în care acestea sunt smulse de la persoanele cu pricina.

— Unde se întâmplă asta? a întrebat Joliffe, apoi i-a făcut semn chelnerului care apăruse în prag, cu o tavă sub braţ. *Kaffe und Kiichen, bitte,* i-a cerut el, după care s-a întors spre Eva şi i-a spus: Să vedem ce ne pot oferi, bine? Nu prea au din ce să aleagă,

dată fiind lipsa de provizii, însă mâncarea e din ce în ce mai bună.

— Sunteţi amabil, dar mă mulţumesc cu orice, cu toate că nu prea am avut poftă de mâncare în ultima vreme, din cauza noii mele slujbe.

— Unde lucrezi acum?

— La Bad Nenndorf.

Expresia lui s-a schimbat instantaneu şi a întins mâna după portţigaretul argintiu de pe masă. I-a oferit întâi o ţigară Evei, care a clătinat din cap, aşa că a luat el însuşi una.

— Nu e de mirare că vrei să pleci, a zis, lovind uşurel ţigara de măsuţă. Umblă vorba cum că la Bad Nenndorf se desfăşoară o operaţiune foarte urâtă. Aminteşte-mi, te rog, cine o conduce?

— Colonelul Stephen Robinson. Îl cunoaşteţi?

— Am auzit de el. Mi s-a spus că ştie cum să obţină rezultate, a adăugat, apoi, cu privirea aţintită asupra Evei, s-a scotocit prin buzunarul sacoului, în căutarea brichetei.

Eva şi-a plecat capul.

— S-ar putea spune că se asigură că nu lasă nimic să-i stea în cale, în încercarea de a obţine rezultatele dorite. Şi totuşi nu înseamnă că rezultatele respective sunt în acord cu adevărul.

— Cam asta am auzit şi eu. S-ar putea să dea greş în cele din urmă, dar momentan le oferă Aliaţilor exact ceea ce vor.

— Am făcut tot ce-am putut, a zis Eva, muşcându-şi buza inferioară. Le-am spus, atât lui, cât şi celorlalţi, dar nimeni nu m-a ascultat. Iar acum unul dintre prizonieri a murit şi cel mai probabil vor urma şi alţii, dat fiind modul în care sunt trataţi. Nu mai pot să

rămân acolo multă vreme; trebuie să scap cât mai repede cu putinţă.

— Când te-ai înrolat?

— M-am alăturat ATS în 1943. în august, mai exact.

— Prin urmare nu ţi-ai executat încă stagiul de trei ani, a conchis el, după care a tras din ţigară şi a făcut o pauză.
însă te-ai putea retrage din motive medicale. Prefa-te. Absentează pe motiv că îţi e rău. Sau pretinde că eşti însărcinată. Asta o să-i sperie; o să te alunge imediat, a asigurat-o el, făcându-i cu ochiul. Crezi că poţi face asta?

Preţ de clipă, Eva a rămas şocată, apoi a izbucnit în râs.

— Aş face orice ca să scap, dar asta nu presupune o vizită la medic? Cum o să-i conving?

Brian i-a zâmbit.

— Nu trebuie să-ţi faci griji pentru asta. Dă-mi de ştire când te simţi pregătită să acţionezi şi mă voi ocupa eu de aspectele medicale.

Când au sosit mâncarea şi băutura, fiecare felie de prăjitură fiind decorată cu frişcă, Eva a întrebat:

— Dar pentru ce recrutaţi aici ? Nu mi-aţi spus în ce urmează să mă bag. Deşi cu greu ar putea fi ceva mai rău decât slujba mea actuală.

Distras de mâncare, Brian i-a mulţumit chelnerului, după care a zis:

— Credeam c-o să ne servească din nou cu plăcintă de mere. Trebuie să fi avut o recoltă bună în toamna asta, fiindcă sunt mere aici, mere dincolo, mere peste tot pe unde merg. Şi cu toate astea e

foarte bună, a adăugat, întinzân- du-i Evei una dintre farfuriile dantelate, din porţelan. Unde rămăseserăm?

— Slujba... postul pentru care faceţi recrutări. în ce constă?

— A, da! E ceva nou. Probabil că n-ai mai auzit de asta.

A băgat în gură o furculiţă încărcată cu prăjitură cu
frişcă, apoi şi-a şters buzele cu un şerveţel şi a mestecat. 0 clipă mai târziu, a continuat:

— De ce crezi că e nevoie disperată în ţara asta acum?

Eva se zgâia la el, cu prăjitura neatinsă dinainte.

— De reconstrucţie? De repornirea agriculturii şi a industriei? Am văzut cât de afectate sunt gările şi căile ferate când am traversat Germania. Şi ştiu că oamenii duc lipsă de hrană. Un şofer de la centru mi-a mărturisit că el şi soţia lui primesc fiecare doar patru felii de pâine pe zi.

Brian a clătinat uşor din cap, apoi a spus:

— Da, toate astea sunt importante, dar totodată avem nevoie de unamitate şi demnitate. De fapt, de uşurare şi reabilitare. E o problemă uriaşă, cum nu s-a mai văzut. îţi vine să crezi că, în prezent, în ţara asta se află cam unsprezece milioane de oameni care nu şi-au dorit şi n-au cerut să fie aici? Toţi sărmanii care au supravieţuit lagărelor acelora înfiorătoare şi fabricilor care au funcţionat pe cârca muncitorilor aflaţi în sclavie?

— Habar n-aveam că sunt atât de mulţi.

— Bieţii de ei nu se pot întoarce acasă fără ajutorul nostru. Mulţi şi-au pierdut întreaga familie, în timp ce alţii încearcă cu disperare să dea de urma rudelor. Unii nu se vor mai întoarce nicicând acasă,

alţii vor alege să emigreze, să fugă şi să-şi încropească o viaţă nouă. Tot ce putem face e să-i hrănim, să-i ajutăm să se însănătoşească, dacă va mai fi posibil, şi să le întocmim documente.

— Se pare că e nevoie de multă muncă administrativă şi de interpretariat, pe lângă provizii şi medicamente. Asta pot să fac. Am venit în Germania din dorinţa de a-mi aduce contribuţia, iar aceasta ar putea fi şansa mea de a-mi oferi ajutorul, în cele din urmă.

— Eşti o fată bună! însă nu va fi treabă uşoară. Oamenii aceştia au suferit enorm. Dar cel puţin au supravieţuit până acum şi, cu ajutorul necesar, vor reuşi să meargă mai departe şi să-şi clădească o viaţă nouă. însă noi îi vom ajuta doar pe cei strămutaţi, nu şi pe germani, a zis, punând farfuria pe masă cu zgomot şi făcând astfel micuţa furculiţă pentru desert să salte cu un zdrăngănit. Germanii înşişi s-au vârât în mizeria asta, aşa că nu merită mila sau mâncarea noastră.

O clipă, Eva şi-a amintit de copiii în zdrenţe, de femeile cu basmale legate pe cap, de bărbaţii în uniforme militare rupte. Şi-a impus să-şi înfrângă compasiunea faţă de ei şi a întrebat:

— Voi purta uniformă?

El a râs.

— Nu tocmai. Vino aşa cum eşti. Dacă te întreabă cineva de ce porţi în continuare uniforma ATS, dă vina pe mine.

Apoi i-a dat cartea lui de vizită şi i-a cerut să-l sune de îndată ce se va fi declarat bolnavă.

Eva nu a uitat niciodată acel interviu şi nici întâlnirea tulburătoare de care a avut parte la ieşirea din hotel. După ce a stabilit toate detaliile împreună cu

Joliffe şi i-a mulţumit pentru ospitalitate, a traversat holul plin cu oglinzi de la recepţie, zâmbind cu adevărat pentru prima dată după săptămâni întregi şi felicitându-se pentru faptul că şi-a folosit raţiile de ţigări strânse pentru a-l plăti pe unul dintre şoferi ca să-i împrumute maşina.

Avea să se întâmple, să scape de la Bad Nenndorf. Dimineaţă va anunţa că e bolnavă şi va folosi drept pretext o sarcină imaginară, cum i s-a sugerat, ca să poată pleca din locul acela înfiorător. Ajunsese aproape de intrarea cu uşi mari, prevăzute cu geamuri, când a auzit o voce încordată şi familiară, care i-a stârnit un fior în inimă.

— Kuscheck! Ce dracului faci aici?

Eva s-a întors. Spre groaza ei, colonelul Robinson cobora scara albă, spiralată, în fruntea grupului de bărbaţi pe care ea îi zărise mai devreme.

— Măi, măi, măi... Ce pui tu la cale? Ai pornit într-o micuţă misiune personală, nu-i aşa?

— Nu, domnule. Am servit un ceai. Adică o cafea. Şi o prăjitură.

— Câtă vreme nu dezvălui nimic despre operaţiunea noastră, e în regulă, a asigurat-o el, mijind ochii şi făcând un gest reflex din bărbie. Insubordonarea se pedepseşte, să ştii.

— Tocmai plecam, domnule.

Atunci, ai grijă cum conduci! N-am vrea să ai parte de un accident nefericit, nu-i aşa? a continuat, lovindu-se de câteva ori cu bastonul de paradă în palma de la mâna

13

dreaptă. Fiindcă şi pentru asta se aplică pedepse, să ştii.Eva, 10 noiembrie 1945

Greşuri matinale

Nu-i venea greu să pretindă că-i e greaţă, câtă vreme fiecare zi în care asista la interogatorii îi provoca un nou val de repulsie. Eva a închis ochii, şi-a acoperit gura cu mâna şi s-a prefăcut că-i vine să verse, în văzul tuturor. A dat paloare obrajilor cu ajutorul unei pudre de faţă mai deschise la culoare şi şi-a făcut cearcăne, întinzându-şi sub ochi puţin creion pentru sprâncene.

După trei sau patru zile în care, la prânz, nu a mâncat decât hrană uscată şi fără gust şi a sorbit apă chioară, Jimmy a încolţit-o:

— Te simţi bine? Eşti cam mofturoasă, dacă-mi permiţi să-ţi spun.

Eva a scrutat cantina din priviri, asigurându-se că nu îi ascultă nimeni.

— Ţi-am urmat sfatul în legătură cu hotelul. Sper că foarte curând voi pleca de aici, a zis ea, odihnindu-şi mâna pe braţul lui. Să nu crezi nicio vorbă din ce vei auzi mai departe.

Aşa voi face. Câtă vreme eşti sigură.Eva era sigură. A trebuit să-şi suprime zâmbetul şi să se concentreze asupra rolului, conştientă că trebuie să şi-l joace cât mai convingător cu putinţă. Şi, cu toate acestea, nu aştepta cu nerăbdare următorul pas.

A doua zi dimineaţă, s-a hotărât să se asigure că nimeni nu va mai avea nicio îndoială. După ce şi-a

luat bolul cu terci de la micul dejun, s-a aşezat acolo unde ştia că poate fi văzută bine de Robinson şi de acoliţii lui. A amestecat cu lingura cerealele gri şi

lipicioase, jucându-se cu mâncarea, dar fără să guste deloc din ea. S-a apăsat de câteva ori cu palma în dreptul stomacului, apoi s-a lăsat pe spătar, inspirând adânc, cu ochii închişi. Mirosuri de mâncare gătită, de pâine prăjită, de cremă de păr Brylcreem şi de transpiraţie stătută i-au umplut nările. Nu-i venea greu să pretindă că-i e greaţă.

— Te simţi bine? a întrebat-o una dintre fetele de la masa alăturată. Şi acela a fost momentul în care pentru Eva s-a ridicat cortina. S-a săltat brusc, răsturnându-şi bolul pe podea, apoi genunchii i s-au înmuiat şi s-a prăbuşit peste resturile de terci şi peste vasul spart, din lut.

Când a deschis ochii, doi membri ai personalului o ajutau să se aşeze la loc pe scaun, scuturându-i totodată uniforma de resturile de la micul dejun şi oferindu-i un pahar cu apă. Eva a ridicat puţin capul şi a sorbit, uitându-se roată prin încăpere. Trucul părea să fi funcţionat. Robinson o remarcase şi stătea încruntat.

— Cred că ar fi mai bine să-mi iau liber astăzi, a zis ea.

Ceva mai târziu în aceeaşi zi, în timp ce stătea întinsă în camera ei, aşteptând o reacţie la propriul spectacol şi vizita la ofiţerul medical al centrului, înarmată cu biletul oferit de contactul lui Joliffe, una dintre colegele ei a ciocănit la uşă.

Colonelul vrea să te

vadă imediat. Te simţi suficient de bine încât să te duci singură

?Eva şi-a coborât picioarele din pat şi s-a ridicat, netezin- du-şi fusta şi întinzându-se să-şi ia haina.

— Sunt gata să suport consecinţele.

Robinson nici n-a privit-o când a intrat în birou. A continuat să se holbeze la documentele din faţa lui, trăgând o linie aici, adăugând un cuvânt dincolo. Eva a rămas în picioare, cu o expresie impasibilă şi cu braţele ţepene pe lângă corp.

— Ia loc până nu cazi, a murmurat el în cele din urmă.

Aşa că s-a aşezat, cu spatele drept, pe un scaun tare, de
cealaltă parte a biroului, până când el a catadicsit să ridice capul şi s-o bage în seamă. Robinson s-a lăsat pe spate în scaunul lui, zgâindu-se la ea, cu mâinile împreunate şi atin- gându-şi buzele cu degetele. Iar într-un târziu i-a vorbit:

— Kuscheck, sunt dezamăgit de tine. Nu te credeam genul care-şi permite să rămână însărcinată. Cu toate că, după ce te-am văzut strecurându-te afară din hotelul ăla săptămâna trecută, presupun că n-ar trebui să mă surprindă. A făcut o pauză, rămânând în aceeaşi poziţie de rugăciune. Şi totuşi e al naibii de neplăcut. Eşti un interpret bun. Ştii că va trebui să pleci, nu?

— Da, domnule, a zis ea, plecând capul, cu smerenie parcă.

— Dacă nu ne-am confrunta cu o lipsă de interpreţi, nu aş accepta niciodată să recrutez femei. Trebuie să pleci imediat, ai auzit?

— Da, domnule.

S-a muşcat de buză, ca să nu izbucnească în râs. Nu-i păsa ce credeau despre ea el sau oricine altcineva; îşi atinsese obiectivul şi în curând avea să fie liberă.

— Un şofer te va conduce la gară într-o oră. Şi poţi să uiţi tot ce se petrece aici. Să-ţi ţii naibii gura, auzi?

A dat-o afară fără să-i pese de ce se va întâmpla cu ea în viitor. Nu-i păsa dacă e bolnavă sau însărcinată. Pentru el nu conta; plecarea ei era doar un simplu neajuns. Odată ieşită pe coridor, Eva a murmurat în sinea ei: „Ba nu voi uita nici de-a naibii şi nici nu voi ierta. N-ai decât să mă umileşti şi să mă înjoseşti cât vrei. Am scăpat de tine şi mă voi asigura că într-o zi o să primeşti ceea ce meriţi."

Şi-a făcut valiza în grabă, nerăbdătoare să plece. Brian Joliffe îi dăduse toate instrucţiunile atunci când îl sunase, iar în curând avea să părăsească un iad şi să păşească în altul, în care cel puţin aceia care străbătuseră drumul până în iad şi înapoi puteau fi ajutaţi şi chiar salvaţi.25

Germania 15 noiembrie 1945
Dragul meu,

Simt că, dacă ai fi în continuare aici, mi-ai spune că am fost proastă şi naivă să cred că voi face vreodată faţă unei asemenea slujbe. Cât de idioată am fost să nu prevăd ce avea să urmeze. însuşi numele diviziei ar

fi trebuit să mă avertizeze de la bun început – Combined Services Detailed Interrogation Centre.

Ştiu că e important să-i găsim pe cei care se fac vinovaţi de toate lucrurile îngrozitoare pe care le-am descoperit şi mai ştiu că în urma interogatoriilor se pot afla informaţii folositoare despre acţiuni militare şi cercetări ştiinţifice, dar ce nu pot suporta este lipsa de umanitate. Credeam că ţara noastră e de partea binelui, în schimb acum aflu că toţi oamenii se pot dovedi nemiloşi şi fără scrupule.

Stând aici zi de zi, în timpul interogatoriilor, traducând în timp ce scriam, văzând cu câtă brutalitate îi tratează pe nefericiţii aceia, înfometându-i şi lăsându-i să îngheţe de frig, ei bine, nu am mai putut îndura. Vreau şi eu să-mi aduc contribuţia, ştii bine că vreau, dar nu o pot face astfel. Am încercat să-mi exprim părerea, dar mi s-a spus în termeni fără echivoc că informaţiile la care am avut acces sunt de interes naţional şi că metodele folosite pentru obţinerea lor sunt permise. Ba chiar am fost ameninţată că voi ajunge în faţa Curţii Marţiale dacă nu-mi ţin gura.

Mi-aş dori să fi rezistat de dragul tău, iubitul meu. Aş fi vrut atât de mult să-l prind pe Robinson, dar pur şi simplu nu am mai putut rămâne acolo. Te rog să mă ierţi că nu te-am răzbunat, dragul meu. Voi încerca să găsesc o cale de a o face într-o bună zi, o să vezi. Nu numai că-l voi sili să plătească pentru moartea ta, dar o voi face şi în numele celorlalţi nenorociţi ai sorţii. Bărbatul acela odios nu va scăpa aşa de uşor.

Şi sper că mă vei ierta pentru faptul că m-am prefăcut „a face parte din club”, doar ca să scap din locul acela îngrozitor. M-am simţit oarecum vinovată, fiindcă nu mi-am dorit să am copii decât cu tine,

dragul meu, dar cum era cea mai eficientă şi mai rapidă modalitate de a scăpa din iadul acela, a trebuit să recurg la ea. Şi cred că ţi s-ar fi părut amuzant. Ţi-ar fi plăcut cu siguranţă rolul pe care l-am jucat!

Aşa că acum mă mut din nou. Te rog să nu mă consideri nestatornică şi capricioasă, fiindcă nu sunt deloc aşa. îmi doresc cu disperare să realizez ceva bun, doar că nu o pot face aici, prin urmare mă transfer la o organizaţie care ajută la relocarea a mii de oamen

istrămutaţi şi împrăştiaţi prin toată ţara. Se numeşte Administraţia Naţiunilor Unite pentru Ajutor şi Reabilitare – pe scurt ANUAR –, şi peste câteva zile plec undeva lângă Frankfurt.

Am susţinut un interviu cu un fost colonel foarte amabil, reprezentant al acestei organizaţii, la Hotelul Kaiserhof din Bad Pyrmont, nu departe de aici. Era să iasă foarte rău, fiindcă, dintr-un motiv sau altul, Ro- binson era şi el acolo şi m-a surprins exact când plecam. A încercat să mă intimideze, dar am reuşit să scap de el, iar în curând voi porni spre Frankfurt. Voi fi atât de uşurată să părăsesc Bad Nenndorf. Localnicii îl numesc *Das Verbotene Dorf,* „Satul interzis"; şi cred că asta spune totul.

Iubitoarea ta Evie xxx

PS: Te iubesc.

[1] United Nations Relief and Rehabilitation Administration (UNRRA) (n. red.).Partea a patra

Ceai pregătit la mall. Porţiile diferă (4,2,3

)Evelyn, 22 iulie 1970

Londra

Evelyn s-a aşezat la soare, pe o bancă din parc. West Square nu

era un loc la fel de plăcut pentru prânz precum parcul St James, unde putea ajunge pe jos în doar câteva minute, atunci când avea biroul pe Broadway, însă Londra avea multe oaze de verdeaţă, care îi ofereau aerul şi spaţiul după care tânjea într-o zi de lucru. Iubitul Broadway, aflat chiar în inima guvernului, şi totuşi atât de

aproape de acel parc încântător, cu păsările lui acvatice, iar vara, cu minunatele lui expoziţii de flori. Şi elegantul hotel St Ermin's, amplasat convenabil de aproape pentru întâlnirile speciale festive, la un ceai de du- pă-amiază. Cât se mai distrase în urmă cu ani, învăţând să-şi piardă urma pe străzile lăturalnice şi

să facă poze, pe furiş, în parc. Fusese o perioadă atât de frumoasă, cu toate că nu reuşise să facă nicio poză cu lacul, cu pelicanii şi raţele, fiindcă uitase să îndepărteze capacul obiectivului

.Century House, unde se afla acum locul ei de muncă, nu era nici pe departe o locaţie la fel de atrăgătoare, dar era situat lângă staţia Waterloo şi, cu toate că-i lipseau plimbările de la sfârşitul zilei peste podul Westminster (ce privelişte frumoasă a Tamisei oferea de-a lungul anului), aprecia faptul că putea lua trenul devreme spre casă, în special vara, când avea atâtea lucruri de care să se bucure în grădinile de la Kingsley. Dacă părăsea biroul la cinci fix, cu puţin noroc, ajungea acasă imediat după ora şase.

Nu, viaţa nu era aşa de rea, şi-a zis, desfăcându-şi sandvişul cu ou şi creson pe care şi-l cumpărase, ca în fiecare dimineaţă, de la micuţa cafenea de lângă birou, condusă de doi italieni extrem de prietenoşi, pe nume Arturo şi Maria. Deja învăţaseră pe dinafară ce comanda Eva, iar ea putea să mănânce în drum spre serviciu şi la plecare, în mai puţin de cinci minute, şi să bea o delicioasă cafea fierbinte, cu spumă, dintr-un pahar de plastic. Ce început plăcut al zilei, înainte de primele din nenumăratele şedinţe plictisitoare.

Evelyn adora orele liniştite din timpul pauzei de prânz, când putea să citească şi să-şi lase mintea să zboare, pe când ceilalţi membri ai personalului se retrăgeau să fumeze, să bea bere şi să mănânce sandvişuri cu brânză şi murături în puburile locale, să se plimbe pe malul râului, cu prânzul în cutii opace din plastic Tupperware, sau se îndreptau spre cluburi în care susţineau că discută politică, asta în cazul celor mai în vârstă dintre ei. A deschis *The Times,* apoi a împăturit paginile cât să le aşeze în poală – putea să citească în timp ce mânca. Rebusurile de aici nu-i plăceau la fel de mult ca acelea din *Telegraph,* pe care îl citea în drum spre serviciu, însă *The Times* era unul dintre cele câteva ziare care se livrau la birou şi, oricum, prefera să completeze careul de cuvinte încrucişate în tren, la sfârşitul zilei. Concentrându-se la indiciile criptice, îşi muta gândul de la navetiştii înghesuiţi, cu accesele lor de tuse iarna, iar vara, cu strănuturile provocate de alergii.

După o dimineaţă obositoare, în care citise rapoarte fără să tragă nicio concluzie interesantă, Evelyn se bucura să stea afară, în ciuda zumzăitului maşinilor din trafic şi a scrâşnetului ocazional al vreunei motociclete, care răsunau peste gânguritul porumbeilor adunaţi la picioarele ei. îi rămâneau însă iarba proaspăt tunsă, muşcatele de un roşu aprins şi şirurile de salvie albastră, îndreptate spre soare, întocmai ca ea. în plus, părea că această grădiniţă liniştită nu fusese încă descoperită de niciunul dintre colegii ei, şi nici nu era bântuită la orele acelea de vagabonzi letargici.

Tocmai îşi îndreptase atenţia spre ziar şi luase prima gură din sandvici, când i-a citit numele. I-a sărit în ochi din coloanele tipărite, plesnind-o parcă peste faţă. La început n-a fost sigură că era vorba despre el, aşa că a citit rândurile unul câte unul. Simţea pâinea ca pe un carton umed în gură şi s-a străduit să înghită. Şi iată că a găsit, în Lista de Onoare a Zilelor de Naştere, numele pe care nu şi-l putea scoate din minte: Stephen Robinson. Fusese destul de rău când, în urmă cu vreo doi ani, i se acordase Ordinul Imperiului Britanic, dar să primească o nouă distincţie era deja prea mult. Ordin de Merit, într-adevăr. Probabil că se umflă în pene de mândrie şi-şi aranjează mustăcioara dichisită. „Acordată pentru merite deosebite”, scria. Merite, într-adevăr. Ce merite aveau tratamentele lui inumane?

De-a lungul anilor, de când părăsise Bad Nenndorf sub pretextul unei sarcini false, îi urmărise cariera cât putuse de îndeaproape, dar în majoritatea timpului el activase în străinătate, unde Evelyn îşi putea lesne imagina că-şi exersase talentele speciale în vederea obţinerii de informaţii. Din câte ştia ea, prin anii 1950 fusese în Kenya, apoi în
Egipt. Crezuse mereu că, în cele din urmă, drumurile lor se vor încrucişa din nou cu ocazia vreunui eveniment special, dar el petrecea foarte puţin timp în Londra, aşa că Eva nu-l mai văzuse din ziua în care părăsise centrul de interogatoriu, complet discreditată.

Evelyn s-a chinuit să înghită, apoi şi-a băgat sandviciul devenit de-acum complet neîmbietor la loc, în punga de hârtie. „Uneori aproape că uit, şi-a zis, după care amintirile revin să mă bântuie, asemenea unei muşte care bâzâie enervant şi pe care nu o pot alunga. Hugh ar trebui să primească medalia de onoare, nu bărbaţi de teapa lui Robinson. Ar trebui să le acorde aceste distincţii adevăraţilor eroi, bărbaţilor care au dat dovadă de umanitate şi curaj, nu unor laşi lipsiţi de inimă, care se ascund în spatele autorităţii rigide şi al pedepsei."

A dat pagina, sperând să găsească şi câteva ştiri bune, care să-i redea nădejdea în umanitate, dar spre groaza ei a dat peste o altă poveste sumbră, care i-a întărit convingerea că bărbaţii

onorabili şi decenţi nu vor primi niciodată recu-noaşterea binemeritată. Karl-Friedrich Hocker, condamnat la şapte ani de închisoare în cadrul procesului Auschwitz de la Frankfurt, din anul 1965, acuzat că a ajutat şi a instigat la uciderea a o mie de persoane în locul acela îngrozitor, fusese eliberat.

— Nu a executat decât cinci ani! a exclamat ea cu voce tare, aproape sufocându-se de furie. Cinci ani pentru o crimă înfiorătoare, atât el, cât şi alţii asemenea lui. „E, pur şi simplu, nedrept!

”în perioada în care avuseseră loc procesele de la Frankfurt, primise cu uşurare vestea că mai mulţi criminali de război fuseseră descoperiţi şi condamnaţi, cu toate că, în opinia ei şi a multor altor persoane cinstite, sentinţele au fost mult prea

indulgente, în comparaţie cu crimele atroce pe care le comiseseră. „Dar cel puţin numele lor au fost făcute publice”, îşi zisese ea. „Cel puţin lumea va afla ce au făcut. Şi cum vor mai putea duce vreodată o viaţă normală, de vreme ce au fost catalogaţi drept monştri?” Şi cu toate astea, citise şi auzise că, rând pe rând, oamenii aceştia îşi reluau viaţa, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. „Dentistul acela monstruos, Willi Schatz, nici măcar n-a fost trimis la închisoare”, şi-a zis, fierbând de furie. L-au arestat în cabinetul lui privat din Hanovra şi l-au judecat, dar nu au putut susţine acuzaţia cu privire la selecţia prizonierilor. Iar doctorul Franz Lucas, acuzat că i-a ales pe cei trimişi la camera de gazare, nu a ispăşit decât puţin peste trei ani de pedeapsă. „Sentinţele astea nu sunt nimic în comparaţie cu faptele lor.”

Evelyn a rămas cu ziarul împăturit şi cu sandviciul în poală. Îi pierise pofta de mâncare. Nu mai putea să înghită nimic după ce citise îngrozitoarele ştiri care-i reaminteau că nu reuşise să îndrepte lucrurile şi o necăjea gândul că orice întreprinsese pentru a duce o viaţă bună şi pentru a face bine nu putea compensa răul făcut. „Aveam atâtea speranţe la Nürnberg”, şi-a zis în sinea ei, căci urmărise procesul îndeaproape. Speranţe uriaşe! Dar oare amploarea sarcinii a fost, pur şi simplu, mult prea mare? S-au întocmit aproximativ patru mii de dosare, însă majoritatea au fost închise, mai puţin de cinci sute ajungând efectiv în

instanţă. Dintre condamnaţi, aproximativ două sute au fost executaţi şi aproape trei sute au primit închisoare pe viaţă, însă, câţiva ani mai târziu, aproape toţi au fost eliberaţi. Cum poate fi corect aşa ceva?

Evelyn s-a ridicat şi şi-a netezit fusta, deşi nicio firimitură din sandviciul abia atins nu căzuse pe rochia apretată, în dungi, după care a traversat încet părculeţul. îi era greaţă şi se simţea descurajată, dar atunci şi-a amintit chipul îndurerat al prizonierului care o implorase să-l ajute. „Adună-te, Evelyn! Trebuie să te străduieşti mai mult, şi-a zis. Trebuie să găseşti o cale. Poate că nu te poţi pune cu germanii, dar el se va întoarce la Londra. E undeva pe-aproape. Poate că e doar una dintre nenumăratele persoane care nu merită să trăiască, dar cu el te poţi descurca. Trebuie să afli mai multe despre el. Pe unde umblă, ce face în timpul liber? îi plac muzica, teatrul, opera? într-o bună zi se va ivi ocazia, dacă te străduieşti îndeajuns."

S-a apropiat de un coş de gunoi şi tocmai se pregătea să arunce sandviciul, când s-a oprit. A rupt paginile ofensatoare ale ziarului, le-a împăturit şi le-a îndesat în geantă. Apoi a vărsat conţinutul pungii de hârtie pe iarbă, iar un porumbel s-a apropiat şi a început să ciugulească din pâine.

„N-ai nevoie de el", şi-a zis. „Te descurci cu câţiva biscuiţi Rich

Tea în după-amiaza asta, de pe căruciorul cu ceai de la birou.” S-a aplecat să ridice un ambalaj căzut pe alee şi l-a aruncat la coş, împreună cu punga ei de sandviş, după care a ridicat capul şi a pornit-o înapoi spre birou

.27

Kingsley 22 iulie 1970
Dragul meu,

Uneori mă întreb dacă vom reuşi vreodată să facem din lumea asta crudă un loc mai bun. Toate sacrificiile pe care le-am făcut mi se par în zadar, din moment ce încă există atâta nedreptate. De ce a trebuit să mori, câtă vreme cei mai răi dintre oameni ies basma curată, pur şi simplu nu pot să înţeleg. Nu cumva, odată condamnaţi, ar trebui să-şi ispăşească întreaga sentinţă şi să li se

reamintească în fiecare zi, pentru tot restul vieţii, monstruoasele crime comise? Eliberarea timpurie nu denotă decât că faptele lor nu au fost, până la urmă, chiar atât de grave. Părăsesc închisoarea şi revin în sânul societăţii, la o viaţă normală, ba chiar unii dintre ei îşi reiau posturile anterioare. Mă înfurie cumplit, dragul meu; îmi vine să-i sugrum cu mâna mea.

Of, uite cum bat câmpii, de parcă aş avea cea mai mică şansă de a ajunge în Germania şi de a da de urma nemernicilor ăstora! Oi fi fost eu atletică în tinereţe şi oi fi primit laude din partea sergentului când mă apropiam de victimă pe furiş, la antrenamente, cu ştreangul în mână, dar acum nu mai sunt aşa de sprintenă şi mă gândesc că, dacă şi când mi se va ivi ocazia să te răzbun, va trebui să fiu cu mare băgare de seamă. Cred că ingeniozitatea şi viclenia vor fi cele mai bune tactici. Mereu ai spus despre mine că sunt o vulpiţă şi-reată, nu-i aşa, dragul meu? Cât ne mai plăcea muzica aceea! Voi fi şireată, dragul meu! Şi într-o bună zi îi voi cere socoteală.

Cu toată dragostea, ca întotdeauna.

A ta, Evie

PS: Te iubesc

.Evelyn, 21 februarie 1985

În sfârşit!

În cele din urmă, când l-a văzut acolo pentru a doua oară, Evelyn a ştiut cu siguranţă că era el. Avea acelaşi rânjet pe buze şi acelaşi mod de a-şi întinde gâtul înainte, de parcă l-ar fi strâns cravata. Îl văzuse de multe ori făcând gestul acela, în timp ce le punea întrebare după întrebare prizonierilor care tremurau, iar ea stătea undeva în spate şi evita să se uite la chipurile lor vinete, la picioarele pline de răni purulente, şi stenografia întregul interogatoriu cu degete nesigure.

Colonelul Stephen Robinson, un nume şi un om pe care nu le va putea uita niciodată, şedea două rânduri mai în faţă, în sala de concert a bisericii St John din Smith Square, Londra. Îl văzuse asistând la un concert joia trecută, la prânz, şi la început se întrebase dacă nu cumva îl confundase, însă de data aceasta Evelyn ajunsese devreme şi reuşise să-l vadă scoţându-şi paltonul bleumarin, înainte să se aşeze.Fusese lapoviţă în dimineaţa aceea, aşa că în magazine şi în sala de concert era o căldură înăbuşitoare şi mirosea a lână umedă. Evelyn îşi pusese paltonul în poală, iar deasupra lui îşi ţinea poşeta şi bucăţile de material cumpărate la reducere de la Peter Jones. Plănuise ca, în cazul în care nu-l va zări din nou pe colonel, să meargă la Tate, înainte să ia trenul înapoi spre casă, însă acum era posibil să-şi facă alte planuri.

Joia era o zi numai bună de venit în oraş. Uneori rămânea până seara şi făcea cumpărături

târzii, dar în ultima vreme prefera să plece înainte de ora de vârf, când trenurile se umpleau de bărbaţi masivi, îmbrăcaţi în costum, care stăteau cu picioarele întinse şi cu ziarele larg desfăcute. Dar poate că în seara aceasta avea să rişte înghesuiala, ca să afle mai multe despre vechiul ei coleg.

în sfârşit, după patruzeci de ani de la ziua în care, nepăsător la situaţia ei, o alungase cu atâta aroganţă din centrul de interogatoriu de la Bad Nenndorf, după patru decenii de la ziua în care îi ordonase să plece imediat, iată-l aici, la o aruncătură de băţ. Ştiuse că era încă în viaţă, spre deosebire de câţiva dintre deţinuţii interogaţi de el, care-şi găsiseră sfârşitul mult prea devreme, însă de atunci nu se mai aflase niciodată atât de aproape de el. Robinson îşi petrecuse restul carierei călătorind oriunde era solicitat pentru interogatorii; Londra, Cairo, Berlin şi alte oraşe îi testaseră talentul de a smulge informaţii privind aşa-zisul adevăr. Numele lui apărea din când în când, pe neaşteptate, în rapoarte de peste mări şi ţări, pe care ea le citea rapid, le nota şi le îndosaria. Mare parte din activitatea de informare era o banalitate, dar pe astfel de rezumate merita întotdeauna să arunce o privire, în căutare de fragmente ca acestea.

Acum se retrăsese din activitate, desigur, la fel ca ea. Robinson primise o medalie de onoare la scurt timp după pensionare, nu una foarte însemnată, dar tot o medalie, drept recunoaştere a „serviciilor oferite în interesul ţării”. Urmase o a doua distincţie. Evelyn se înecase cu terciul de la micul dejun când citise acel prim anunţ în lista de onoare a ziarului *Telegraph;*

mereu citea aceste liste şi rubrica *Cine e cine?,* urmărindu-i activitatea, asigurându-se că nu exista niciun apropiat care să-i simtă lipsa şi sperând că ea avea să fie cea care o să-i dea lovitura de graţie bărbatului pe care îl dispreţuia acum mai mult ca niciodată. Articolele referitoare la el îi subliniau pasiunea pentru muzica clasică, în special pentru Mozart şi Bach, pe care susţinea că îi place s-o asculte „în Londra, la concertele de la prânz”, şi astfel reuşise Evelyn să-i dea de urmă.

Şi iată-l în sfârşit în faţa ei. Părea în formă şi plin de energie. Poate că Evelyn va avea totuşi ocazia să-şi ţină promisiunea. Nu va fi cine ştie ce provocare, cu toate că, după cum se mişca, îşi dădea seama că avea în continuare o condiţie fizică bună. „Nu fusese niciodată un bărbat masiv, ci mai degrabă un Monty[1]„, şi-a zis Evelyn, în special cu mustaţa lui dichisită, întocmai cum îşi amintea ea. De câte ori îşi imaginase că-l va reîntâlni, că-i va înjunghia inima fără suflet, că-i va zbura creierii lipsiţi de conştiinţă, cu ura imensă care mocnise înăuntrul ei în tot acest răstimp.

După *Rondo nr. 3 în La minor* de Mozart, o piesă melancolică, ce-i insufla lui

---

1 Bernard Montgomery, poreclit Monty, feldmareşal britanic, unul dintre principalii comandanţi militari britanici din timpul celui de-al Doilea Război Mondial (n. tr.).

Evelyn o stare contemplativă, pianistul a interpretat sonata pe care Schumann i-o dedicase iubitei sale Clara. Era una din preferatele lui Evelyn, cu mesajele ei ascunse şi referirile la propriile compoziţii ale iubitei compozitorului, închipuind un cod muzical romantic. Apoi, în timpul scurtului antract care a urmat, Evelyn a fost

surprinsă să-l vadă pe
Robinson ridicându-se
de pe scaun

.Şi-a dat seama că, probabil, voia să plece, nu doar să-şi întindă picioarele sau să se ducă până la garderobă, fiindcă se îmbrăcase cu paltonul şi se încheia la nasturi.

Evelyn a ezitat un minut sau două. Îşi dorea din suflet să rămână şi la partea a doua şi să asculte minunatele piese ale lui Albeniz, cu ritmurile lor andaluze, dar dacă el nu avea să mai vină la niciun alt concert? Aceasta ar putea fi singura ei ocazie. Aşa că a părăsit sala în grabă, cu paltonul pe braţ, şi a pornit-o pe urmele lui. Apropiindu-se de treptele ce duceau spre ieşire, înainte ca el să se facă nevăzut, Evelyn a scăpat punga de la Peter Jones. Cupoanele de catifea şi creton pliat s-au lovit de trepte, iar rolele de bumbac au sărit în sus ca nişte mingi. La auzul zgomotului, bărbatul s-a întors şi, după cum ghicise deja, fiind un gentleman de şcoală veche, nu avea cum să nu se oprească s-o ajute.

Când el s-a aplecat să-i adune cumpărăturile împrăştiate pe trepte, Evelyn a spus:

— Scuzaţi-mă, dar cred că ne-am mai întâlnit cândva, demult.

Robinson a studiat-o îndelung, şi Evelyn a înţeles că ea se schimbase mai mult decât el. Pe vremuri fusese o tânără blondă, de douăzeci de ani, îmbrăcată în uniformă, iar acum, cu toate că era în continuare elegantă şi cochetă şi avea aceiaşi ochi albaştri, scânteietori, părul îi era cărunt. Şi totuşi vocea ei clară şi răspicată era uşor de recunoscut, iar el părea să-şi dea seama de asta.

— Chiar aşa? Nu cred că-mi amintesc.

— Bad Nenndorf? a precizat Evelyn zâmbind.

— Cu siguranţă îi va recunoaşte zâmbetul frumos, dar spera din suflet că nu-şi va mai aminti împrejurările plecării ei.Ştiu că a trecut enorm de mult de atunci, dar îmi amintesc extrem de bine. Eraţi ofiţerul care conducea operaţiunea, iar eu mă aflam acolo ca să înregistrez interviurile.

Robinson a făcut gestul acela bizar din bărbie şi a tuşit.

— A, da! Domnişoara...

— Doamna. Doamna Taylor-Clarke – Evelyn, a completat ea, întinzându-i mâna şi obligându-I astfel să accepte să i-o strângă.

— Desigur. Cred că-mi amintesc.

— Tocmai mă pregăteam să merg să beau o cafea. Aţi vrea să mă însoţiţi? Mi-ar plăcea nespus să ştiu dacă aveţi vreo veste despre colegii noştri de-atunci.

El s-a uitat la ceas.

— Bine, poate doar o cafea micuţă.

Restaurantul aflat în încăperea boltită era aproape pustiu, fiindcă lumea se întorsese în sala de concert. Evelyn s-a îndreptat spre o masă liniştită din colţ, s-a aşezat şi a zis:

— Mereu m-am întrebat cât timp o fi funcţionat centrul acela. Eu am plecat în iarna lui 1945.

Ridicând din sprânceana stângă, el i-a răspuns:

— Abia atunci începuserăm. Volumul de muncă a fost pur şi simplu uriaş.

— Ştiu, a zis Evelyn, dând din cap. A fost o perioadă absolut haotică. Oamenii nu înţeleg cât de importantă a fost munca aceea. Un război se

terminase, dar noi încercam cu disperare să prevenim un altul.

— întocmai. Trebuia să ne asigurăm că, odată războiul câştigat, lucrurile vor rămâne astfel.

— Să înţeleg că centrul a continuat să funcţioneze multă vreme după plecarea mea ?

— A fost desfiinţat în vara lui 1947. Au urmat ceva discuţii, dar cei care erau în temă au recunoscut că munca în securitate nu este întotdeauna curată şi uşoară şi că trebuie să continue.

I-a aruncat un zâmbet forţat şi rece, cu buzele încordate.

— Şi după aceea v-aţi întors la Londra?

— Pentru puţin timp. Sunt poliglot, aşa că m-am deplasat oriunde a fost nevoie de mine.

La rândul ei, Evelyn i-a adresat un zâmbet, însă al ei era sincer şi călduros.

— Şi pe mine tot limbile străine mă aduseseră acolo. Mă rog, în special una – germana.

Stephen a ridicat din nou bărbia.

— Eu vorbesc urdu şi araba, dar şi câteva limbi europene.

— înseamnă că aţi jucat un rol important în perioada aceea.

— S-ar putea spune şi asta.

în cele din urmă, chipul lui s-a crispat în ceea ce, în mod normal, s-ar numi un zâmbet fals. Şi-a sorbit ultima înghiţitură de cafea, după care s-a ridicat.

— Ei bine, doamnă Taylor-Clarke, a fost o plăcere. Rareori îmi e dat să-mi revăd foştii colegi, acum că m-am pensionat.

Evelyn i-a strâns mâna şi, în clipa în care el a întins braţul, i-a observat manşeta uzată a cămăşii. Un semn discret, dar sigur de sărăcie, în ciuda costumului făcut la comandă şi a batistei apretate care se iţea din buzunarul de la piept.

— Şi mie la fel, a zis ea. Dar probabil că ne vom mai întâlni aici cât de curând. Ce-ar fi ca data viitoare să luăm masa de prânz înainte de concert?

— Mi-ar face plăcere, a zis el, bătându-se peste buzunarul paltonului şi apoi scotocindu-se prin haină, în căutarea unei cărţi de vizită. Mă găsiţi la numărul acesta. Intenţionez să revin la concertul Bach de pe data de 17.

— Voi face tot posibilul să fiu aici, l-a asigurat Evelyn. El s-a răsucit pe călcâie, într-o atitudine marţială, şi aproape că a salutat-o milităreşte înainte să plece.

Evelyn a aşteptat câteva minute, şi-a pus impermeabilul, ca să-şi schimbe înfăţişarea, după care l-a urmat. încă o oră de muzică ar fi fost minunată, dar asta era mult mai important. Robinson mergea rapid, însă ea ţinea pasul cu el, oprindu-se la colţuri de stradă, zăbovind la trecerile de pietoni, privindu-şi imaginea reflectată în vitrine sau găsin- du-şi refugiu în mulţime. Dintotdeauna ştiuse cum să-şi piardă urma. Fusese mereu cea mai bună la antrenamente.

în mod evident, el nici nu bănuia că e urmărit. Nu s-a refugiat nici măcar o dată într-un magazin, nu a intrat la metrou, doar pentru ca apoi să iasă din nou, nu a răsfoit cărţi în librărie, nu s-a uitat peste umăr şi nu a făcut nimic altceva care să sugereze că ar şti că ea îl urmăreşte. într-un târziu a ajuns în faţa unui bloc de locuinţe care dădea spre o grădină publică şi s-a făcut nevăzut pe intrarea principală. Evelyn s-a uitat la cartea de vizită pe care i-o dăduse. Adresa corespundea. în- tr-adevăr, aici locuia. Liniştită, şi-a permis luxul de a lua un taxi spre Waterloo, conştientă că, dacă nu va reuşi să-l ademenească afară din Londra, cel puţin acum ştia unde locuieşte.Evelyn, 21 martie 1985

Treptat, laţul se strânge

După întâlnirea cu Stephen Robinson, Evelyn a studiat programul concertelor viitoare de la St John's. Voia să se asigure că va putea participa la spectacolul indicat de colonel, în caz că el se va afla acolo. Urma să aibă loc peste o lună; avea destul timp să se pregătească.De când moştenise, în cele din urmă, conacul Kingsley, lui Evelyn îi plăcea să deţină controlul asupra casei şi a grădinilor. Şi, de cinci ani, de când se pensionase de la ceea ce le spusese tuturor că e un departament plictisitor din cadrul administraţiei civile, îi plăcea şi mai mult. Straturile de plante ţepene şi de prost gust alese cândva de mama ei şi care aminteau de grădinile publice dispăruseră şi fuseseră înlocuite de lujeri bogaţi de nemţişori şi de bujori înfloriţi şi parfumaţi; draperiile terne de brocart din bibliotecă şi din sufragerie fuseseră înlocuite de unele din catifea luminoasă şi de perdele cu imprimeuri florale sclipitoare. Iar atunci când prietenii

din zonă, de la Clubul Grădinarilor, Partidul Conservator sau de la Institutul Pentru Femei o întrebau dacă nu îi e dor să meargă la serviciu, ea le răspundea mereu: 0, nicidecum! N-am făcut niciodată ceva interesant sau folositor acolo. în mare, mă ocupam de în- dosariere. Nu menţiona nicicând rapoartele agenţilor sau mesajele din plicurile pe care le dezlipea la abur, primite în genţile diplomatice.

însă acum avea să facă ceva cu adevărat util; ceva benefic, dacă reuşea să cântărească detaliile cu atenţie. Colonelul Stephen Robinson se făcea responsabil nu doar de moartea lui Hugh şi a fraţilor lui de arme, ci şi de alegerea locaţiei centrului de interogatoriu şi a modalităţii lui de funcţionare. Nu era singurul vinovat pentru comportamentul neadecvat la Bad Nenndorf, însă el şi numai el ordonase şi încurajase aplicarea metodelor inumane folosite acolo. Se mândrea cu aceste abuzuri şi se bucura de aplicarea lor. Nu degeaba locul era cunoscut drept Satul interzis.

„Nu o să-l sun”, şi-a zis în sinea ei, uitându-se la cartea de vizită pe care i-o dăduse Robinson. „Trebuie să mă asigur că următoarea mea mişcare îi va câştiga încrederea.” Cartea de vizită era uşor uzată şi îndoită la colţuri; în mod cert nu mai avea nevoie de cărţi de vizită. Avea înscrisă pe ea adresa din Londra a blocului de locuinţe de lângă râu, până în faţa căreia îl urmărise; probabil că era un apartament pe care îl deţinuse tot timpul cât fusese detaşat în străinătate. Nu era un cămin tocmai sigur, dar era un loc în care putea să se strecoare, să se ascundă şi să se bucure

de misiunile dezagreabile în care era trimis. Evelyn ştia bine cum arată astfel de locuri. Scările mochetate şi lifturile scârţâitoare, cu grilaje din metal, mirosul sprayului de mobilă Pledge şi al soluţiei de curăţare pentru suprafeţe metalice, marca Brasso. Un portar care asigură permanenţa, un plus pentru securitatea sistemului de intrare şi a cutiilor de scrisori încuiate. Mobilierul e întotdeauna simplu şi nu diferă cu nimic de cel al unui hotel de trei stele de pe litoral. Uitându-se la bufetul ei lucios, în stil georgian şi la masa lăcuită din sufragerie, aproape că i s-a făcut milă de el.

în plus, bănuia ce viaţă modestă ducea acum, de când se pensionase, cât de insignifiant se simţea, căci, în urma investigaţiilor pe care le făcuse, reieşise că nu avusese soţie, copii sau amante. Nu era soţ, tată, bunic sau amant; era un simplu pensionar singuratic, ale cărui realizări ţineau de domeniul trecutului şi care trăia dintr-un venit modest. Tot ce-i mai rămăsese acum, după atâţia ani de muncă, era o viaţă searbădă, redusă la o rutină austeră, în care profita de multiplele distracţii gratuite sau ieftine pe care le avea de oferit Londra, mergând la club, ca să se menţină în formă, unde citea ziarele, apoi lua o cină frugală, singur, în apartamentul lui înghesuit. Nu era genul care să se retragă la ţară, într-o solitudine cumpătată, să crească găini şi să planteze dalii; era prea dependent de tabieturile lui de londonez cu stare pentru a face asta, aşa că putea fi tentat de o reşedinţă somptuoasă, situată în provincie, potrivită rangului pe care credea că îl are.

„Dragă colonele Robinson, i-a scris ea, mi-am verificat agenda şi am constatat că voi putea participa, într-adevăr, la concertul din muzică de Bach de la Londra, de luna viitoare. în cazul în care încă doriţi să luăm masa de prânz împreună (fiecare îşi plăteşte consumaţia, insist), îmi veţi face o foarte mare bucurie.”

Bineînţeles că adresa imprimată pe hârtia cu antet l-a tentat, chiar mai mult decât ideea de a împărţi nota de plată, după cum bănuise deja Evelyn că se va întâmpla. Numele conacului Kingsley arată impresionant, imprimat cu litere negre, în relief, în partea de sus a hârtiei filigranate, marca Croxley Bond. Evelyn bănuia să nu va rezista tentaţiei de a o suna să confirme. „Voi face o rezervare pentru prânz, ora 12”, a asigurat-o pe tonul lui aspru, de ofiţer. „Vă convine aşa?”

Lui Evelyn îi convenea de minune. Putea să ia trenul de la ora zece şi să se oprească la o cafea în gara Waterloo, unde toaleta pentru doamne era perfect respectabilă. A decis că e important să nu-i trezească niciuna dintre amintirile pe care le-ar mai putea avea despre ea din anii aceia, legate de fata modestă, în uniforma ei kaki. Aşadar, după ce-şi va verifica părul şi îşi va reîmprospăta rujul, nu se va duce la Tate sau la Peter Jones, să caute printre resturile de cupoane; în schimb, va merge la concert cu taxiul, va ajunge acolo cochetă şi elegantă, în costumul ei albastru-deschis, imitaţie Chanel, cu cea mai mare broşă cu diamante şi safire a mamei prinsă

într-o parte, la vedere, cu părul aranjat, cu un impermeabil pe braţ, în caz că vremea era capricioasă.

El o aştepta în restaurant, galant, făcându-i semn să ia loc pe scaunul liber. Strângându-i mâna, ea i-a spus:

— E o încântare, domnule colonel.

— Stephen, te rog.

Evelyn i-a zâmnit.

— Atunci, spuneţi-mi Evelyn.

— Ai un aer foarte primăvăratic, a constatat el, aruncând o privire la hainele şi la broşa ei frumoasă, strălucitoare.

— într-adevăr, la ţară adie un vânt de primăvară, a încuviinţat ea, dar până şi parcurile din Londra etalează un covor superb de narcise.

Ştiu. Ieri m-am plimbat prin parcul St James. Sunt mii de narcise. Cum le spunea Wordsworth

— ?Un alai. Un alai de narcise galbene. De fapt, se pare că expresia i-a aparţinut surorii lui.

— Chiar aşa? a pufnit el, oarecum dezaprobator. Şi mulţi dintre copaci stau să înflorească, din câte-am văzut.

— E cam devreme pentru florile de cireş. Să fi fost magnolii? Ele înfloresc mai devreme la Londra. Mereu mă rog ca ale mele să mai aştepte puţin, până trece gerul.

— Se pare că te pricepi la horticultură, a observat Ro- binson, privind-o peste ochelarii cu lentile în formă de semilună, în timp ce studia meniul.

— Oarecum. Cred că aşa am fost învăţată de mică; am avut mereu grădini şi pământuri de care să mă îngrijesc.

Au comandat, apoi el a îndemnat-o:

— Povesteşte-mi despre casa ta, despre conacul Kin- gsley. Pare a fi enorm.

Evelyn a râs.

— Nicidecum! Cel puţin, nu pentru mine. Acolo am crescut, aşa că locul acela a fost dintotdeauna căminul meu. Iar de când s-au stins părinţii mei, am putut să-l conduc după bunul meu plac. Sunt văduvă, prin urmare nu e nimeni care să-mi spună ce pot şi ce nu pot să fac.

— Sună grozav. Cât despre mine, sunt un burlac bătrân şi greoi, cu nimic altceva de făcut, în afară de câteva meciuri de cricket vara şi concerte în restul anului.

— Ei bine, pentru mulţi, şi asta sună grozav. însă mie îmi place exact opusul. Acasă am

animale şi grădini, iar plăcerile Londrei se află la doar câteva staţii de tren. Desigur, e mult de lucru când ai de îngrijit o casă veche. Seamănă cu Forth Bridge, îmi spun uneori. în caz de furtună, cade ţigla, copacii se prăbuşesc, jgheaburile se înfundă şi câte şi mai câte.

— Cât de veche e casa?

— A fost construită pe la jumătatea secolului al XIV-lea, modernizată în secolul al XVII-lea, iar în secolul XX i s-au mai adus unele îmbunătăţiri, a precizat Evelyn râzând. Aşa e, o ştiu pe dinafară. Dar e singurul mod de a o descrie. Fiecare familie care a locuit acolo şi-a pus amprenta asupra ei, modificând-o într-un fel sau altul. Şi, din câte ştiu, majoritatea au trăit fericiţi acolo toată viaţa lor.

— De cât timp locuieşte familia ta acolo?

— De pe la începutul secolului. A fost cadou de nuntă pentru părinţii mei, primit din partea familiei mamei. Au închiriat-o cât au fost plecaţi în India, iar când s-au întors, părinţii mei i-au adăugat o bibliotecă şi au transformat grajdurile într-o aripă destinată personalului.

Evelyn a clătinat din cap, apoi a izbucnit în râs.

— Nu, nu e chiar atât de impozantă. Acum nu mai există personal, ci doar eu, o menajeră şi un grădinar, care vine o dată pe săptămână.

— Şi cu toate astea, sună la fel de impresionant. Eu duc o viaţă extrem de simplă, într-un apartament mic, pe care-l găsesc foarte confortabil, recunosc, dar te invidiez pentru terenuri şi pentru spaţiu.

în acest caz, trebuie să-mi faci o vizită într-o bună zi, l-

a invitat ea. Vino cât mai curând, cât încă sunt

magnoliile înflorite. Arată splendid. Voi porunci gerului

să stea departe, dacă-mi promiţi că vei veni.21 martie

1985 Dragul meu drag,

Nici nu am cuvinte să-ţi povestesc cum i s-au luminat ochii când a văzut broşa mamei! Cred că i-ar fi plăcut să mi-o smulgă de la piept şi s-o amaneteze pe loc. Şi-a plătit consumaţia, desigur, după cum sugerasem în invitaţie. Dar un adevărat gentleman ca tine, dragul meu, ar fi încercat să achite toată nota de plată sau cel puţin s-ar fi prefăcut că vrea să o facă. Abia aştept să-l văd aici, pe teritoriul meu, dar ştiu că va trebui să acţionez încet şi prudent, dacă vreau să-l aduc în punctul în care voi deţine controlul asupra situaţiei.

O, ce amuzant, dragul meu! Se pare că toate antrenamentele acelea n-au fost totuşi inutile. A venit, în sfârşit, şi vremea mea.

Cu toată dragostea, A ta, Evie xxx PS: Te iubesc

.Evelyn, 15 aprilie 1985

Se ţese o pânză

De o săptămână, Evelyn urmărea cupele roz şi albe ale florilor care se deschideau. Se ruga să ţină vremea bună, ca nu cumva florile să degere peste noapte. Nu era cel mai important aspect al vizitei lui Stephen Robinson, dar justifica momentul ales. în multe grădini înfloreau magnolii primăvara, însă puţine dintre ele aveau flori la fel de spectaculoase ca *Magnolia grandiflora* de la conacul Kingsley. în unii ani, primăvara timpurie şi caldă îndemna cireşii din apropiere să înflorească la unison, şi totuşi, anul acesta, florile sculptate erau singura vedetă din acest colţ al grădinii împrejmuite cu zid, unde, sub copacii noduroşi, erau presărate primule şi violete.

— Anul ăsta sunt perfecte, a zis Evelyn, arătând spre ele în timp ce-l conducea pe Stephen prin grădină. Cred că părinţii mei le-au plantat în anul în care s-au mutat aici şi mi se pare că acum le merge mai bine ca niciodată.

Stephen a aruncat o privire fugară copacilor încărcaţi cu flori mari, apoi s-a uitat spre peluză şi spre pădure.

— Mmm, minunat! a exclamat el. Şi toate sunt ale tale?

Evelyn se aşteptase la asta. Normal că avea să fie interesat de întinderea valoroasei sale proprietăţi, mai degrabă decât de iubitele ei flori. Şi-a dus mâna streaşină la ochi, privind în depărtare.

— Terenul nostru se întinde până la stradă şi până la aleile laterale, i-a zis, apoi s-a întors şi a arătat în direcţia opusă. Pe acolo se ajunge jos, la râu.

I-a remarcat strălucirea din ochi, în timp ce aprecia valoarea terenurilor. Evelyn era tentată să acţioneze

rapid, să-l elimine pe parazitul ăsta lacom, dar s-a înfrânat. Ştia că trebuie să aibă răbdare, să aştepte sezonul de vânătoare.

El s-a întors odată cu ea, uitându-se peste câmp.

— Se pescuieşte bine pe râu?

— Uneori mai prinzi câte un păstrăv. înţeleg că situaţia s-ar putea îmbunătăţi, dacă am curăţa râul de crengile moarte şi de toate mizeriile. Iar malul acesta e al nostru, până la linia de separaţie. E un loc bun de pescuit. încă mai fac câte o baie acolo, când curentul nu e prea rapid.

— Probabil că e al naibii de rece, a spus el, repetând gestul ciudat din bărbie. Aşadar, cât teren deţii în total?

— Vreo sută cincizeci de acri şi mai bine, dacă punem la socoteală grădinile şi terenul din jur.

— Foarte frumos! a zis el, dând din cap. Ai o proprietate frumuşică de tot.

Ea a zâmbit.

— Am iubit dintotdeauna locul ăsta.

— Ce faci cu atâta pământ?

— Vino să-ţi arăt!

L-a condus de-a lungul gazonului, până unde începea iarba aspră a padocului şi a pajiştilor de dincolo de el. S-au oprit lângă gard, unde ea a făcut un gest larg cu mâna, spre întinderea de pământ.

— Pe aceste câmpuri pasc acum oile. Ador să le privesc primăvara, când au miei. Uite acolo câţiva care se joacă.

0 turmă de miei alerga într-un colţ al pajiştii, animalele sărind pe rând pe un trunchi de copac şi apoi coborând, întocmai ca nişte copii care joacă leapşa.

— Iar în zona aceea, un fermier local îşi aduce vitele vara, a zis ea, arătând spre pajiştile de lângă râu. Iarba e prea grasă pentru oi, fiindcă e o porţiune inundată natural.

— E convenabil din punct de vedere financiar? Câştigi bine din faptul că-l închiriezi pentru păscut?

Evelyn a ridicat din umeri.

— Nu, nu prea mult, dar pentru mine nu a fost niciodată vorba de bani. E doar o modalitate de a întreţine terenurile. Datorită turmelor, nu cresc buruienile, iar arendaşii întreţin gardurile şi ne oferă un plus de siguranţă. E mai degrabă serviciu contra serviciu.

— înţeleg, a zis el, cu bărbia zvâcnindu-i din nou, şi o clipă a căzut pe gânduri. Nu aş vrea să mă bag în treburile tale, Evelyn, totul depinde de tine, dar sper că eşti bine sfătuită din punct de vedere financiar.

Evelyn a zâmbit în sinea ei. Era extrem de uşor! Oare toţi bărbaţii erau aşa de previzibili atunci când întâlneau o situaţie pe care considerau că o pot folosi în avantajul lor?

— Ştii, nu m-am întrebat asta, a zis ea în schimb. Am continuat să fac lucrurile aşa cum am învăţat de la părinţii mei. Ţi se pare că fac o greşeală îngrozitoare?

— Draga mea, a răspuns el, întorcându-se şi luând-o de mână. Povestea asta e fascinantă şi încântătoare, doar că trebuie să-ţi planifici viitorul. Niciunul dintre noi nu întinereşte. Presupun că nu dispui decât de pensie ca să întreţii atât proprietatea, cât şi pe tine.

— Aşa e, a zis ea, dând din cap şi ferindu-şi privirea. întreţinerea casei devine tot mai

costisitoare. în vremurile astea, utilităţile sunt o povară îngrozitoare. Dar nu aş putea să vând proprietatea – Kingsley înseamnă prea mult pentru mine.

— Normal că înseamnă, şi înţeleg şi de ce. Dar poate vrei să-ţi cântăreşti opţiunile. Eşti ceea ce unii numesc bogată pe hârtie, dar săracă în lichidităţi.

în după-amiaza aceea, în salon, în timp ce serveau ceaiul, cu focul arzând în şemineu, în ciuda soarelui primăvăratic de afară, Stephen a continuat să-i prezinte propriile idei în legătură cu domeniul Kingsley, nu să i le impună cu forţa – era mult prea deştept pentru asta –, ci cu blândeţe şi perseverenţă.

— Casa asta oferă posibilităţi uriaşe. Te-ai gândit vreodată să o transformi în hotel sau într-un centru pentru conferinţe? Sau ce ai zice de evenimente, nunţi, de exemplu? Cred că se câştigă enorm de pe urma unor astfel de recepţii.

Evelyn îşi sorbea ceaiul Earl Grey şi ciugulea dintr-o felie de tort de Madeira în timp ce-l asculta, exclamând când şi când: „0, Stephen, ce idee bună!” sau „Cred că aşa ceva ar fi realizabil”, în vreme ce el continua să-i facă sugestii.

— Şi apoi, desigur, mai e şi terenul, a zis el într-un târziu. Dacă nu beneficiezi de o chirie substanţială de pe urma arendaşilor şi nici nu vrei să creşti tu însăţi animale, atunci ar trebui să te gândeşti la cât valorează terenul.

— Sugerezi că ar trebui să-l vând?

El şi-a golit ceaşca de porţelan, după care a pus-o la loc pe farfurie, cu un clinchet delicat.

— E o idee. Terenurile sunt mereu la mare căutare, în special cele situate în sate frumoase, cum e al vostru. Ar putea fi o cale uşoară de a obţine un

capital imediat. Sunt convins că n-ar strica să ai nişte rezerve la îndemână data viitoare când acoperişul va avea nevoie de reparaţii.

— Chiar crezi? l-a întrebat Evelyn, adunând cu vârful degetului firimiturile de tort de pe farfurie, însă fără să le mănânce, ci doar strângându-le laolaltă. Mie chiar îmi place să admir oile pe câmp. Cu nişte case aici, nu ar mai fi la fel.

Stephen s-a aplecat peste masă şi a bătut-o uşor pe mână.

— Dar poţi să vinzi cât de mult sau cât de puţin pofteşti. Şi oricum, lucrurile nu se întâmplă peste noapte. Dacă ai citi articolele financiare, cum o fac eu, ai afla că firmele cumpără terenuri cu ani buni înainte de a construi ceva pe ele. Bănci funciare le numesc ei. Şi, între timp, tu te-ai bucura de toate beneficiile.

Evelyn i-a adresat cel mai frumos zâmbet de care era în stare, savurând expresia infatuată care punea stăpânire pe trăsăturile lui răutăcioase.

— Pentru Dumnezeu, Stephen! Eşti o adevărată revelaţie! Serios. Nu am gândit prea limpede până acum, nu-i aşa? Poate că voi solicita o evaluare, ca să ştiu cum stau.

El i-a răspuns cu un zâmbet crispat, cel mai bun de care era în stare.

Eşti o femeie capabilă, Evelyn. Doar că, uneori, e necesară puţină gândire critică.Evelyn, 19 septembrie 1985

Ochi lacomi

Când Stephen s-a oferit pentru prima dată să discute cu agenţii imobiliari în locul ei, Evelyn a refuzat.

— O, Doamne, nu ştiu dacă ar trebui. Familia mea şi domeniul Kingsley sunt foarte cunoscute în zonă. N-aş vrea să interpreteze cineva greşit faptul că acţionezi în numele meu. Lumea vorbeşte. Uite, ce-ar fi ca mai întâi să discut eu cu agenţii şi apoi să analizăm împreună evaluările lor?

El nu a mai insistat. De ce ar fi facut-o? Ea îi oferea deja acces la o mulţime de informaţii privind proprietatea şi vedea în ochii lui cum socoteşte cu lăcomie cât valorează. îi permisese să consulte documentele referitoare la cadastru şi să parcurgă copiile rapoartelor de evaluare ale agenţilor imobiliari, după ce Evelyn se întâlnise cu ei, însă nu voia ca el să ştie că proprietatea era încredinţată spre păstrare şi, cu siguranţă, nu voia ca el să fie văzut de vreun vecin.în timpul vizitelor lui, ea se ţinea la distanţă de Neil, ciobanul, dacă acesta era cu oile pe câmp, şi se asigura că Stephen nu vine decât în zilele în care Sharon, menajera, şi Jim, grădinarul, nu erau prin preajmă. I-a descurajat pe cei câţiva prieteni pe care-i mai avea să treacă pe la ea în zilele respective, dar atunci când, în mod ciudat, cineva îi livra revista parohiei sau vreo broşură pentru Spectacolul Anual al Clubului Grădinarilor, nimănui nu i se părea bizar să vadă un bărbat de vârsta a doua analizând o grămadă de documente înşirate pe masa ei din bucătărie sau rătăcind pe moşie, cufundat în gânduri, chiar dacă el calcula cât valora averea lui Evelyn, în loc să admire straturile de flori.

Urmărindu-l cum citea rapoartele şi îi făcea sugestii, uneori mai că nu-i venea a crede că era acelaşi bărbat pe care îl cunoscuse la Bad Nenndorf. Anumite trăsături ale vechiului caracter al lui Stephen erau încă evidente, desigur: precizia, abilităţile de manipulare, ochiul format pentru a sesiza slăbiciunile şi, cel mai important, izolarea. Dar îşi amintea mult prea limpede cu câtă răceală desconsiderase oamenii demni de milă pe care îi interogase, bărbaţi şi femei, în vreme ce aceştia tremurau, tresăreau şi leşinau în faţa lui, în timp ce Robinson le sonda memoria. „Şi în fiecare seară, când sărut de noapte bună fotografia ta, dragul meu, îmi reamintesc faptul că o fac şi pentru tine.”

— Rezumatele astea sunt foarte interesante, iar evaluările, încurajatoare, a conchis el după ce a terminat de citit rapoartele agenţilor imobiliari. însă totodată precizează că nu are niciun rost să vinzi pământurile ca teren agricol. E mult mai bine să negociezi cu cei care achiziţionează terenuri, de acolo te poţi alege cu un profit real. Ce părere ai?

Evelyn ar fi preferat să arunce în foc toată grămada aceea de dosare şi să le vadă arzând în flăcări.

— Mi-a plăcut de cei de la Knightley, a zis ea în schimb. Dacă mă hotărăsc să fac pasul, aş vrea să negociez cu ei. Dintre ceilalţi, câţiva mi s-au părut cam impertinenţi, cu maşinile lor mari şi lustruite, pe când cei de la Knightley au venit cu un Land Rover. Am avut senzaţia că sunt mai compătimitori şi că înţeleg mai bine managementul şi importanţa unei proprietăţi mici, din provincie.

— Sunt de acord. E bine de ştiut cu cine ai de-a face, a zis el dând din cap. Dar ce e încă şi mai

relevant e cum te simţi la gândul că îţi vei vinde pământul, sau măcar o parte din el?

Prânzul de duminică era pe sfârşite. în ultima vreme, Ste- phen venea cu regularitate la prânz, duminica. Primele dăţi când o vizitase, condusese el însuşi, dar acum, când venea, Evelyn îl lua de la gară sau, de cele mai multe ori, mergea pe jos, ca să poată savura câteva pahare de vin, alături de friptura de vită. Cu ocazia primei vizite, îi adusese un buchet sărăcăcios de narcise, dar, de atunci, nimic altceva din partea bătrânului nătărău, nici măcar o cutie ieftină de bomboane.

Evelyn se juca cu coaja feliei de brânză Stilton pe care o servise după plăcinta cu mere şi frişcă.

— Mai am nevoie de ceva timp de gândire în privinţa pământului, i-a zis ea. E o decizie importantă. Nu trebuie să mă hotărăsc acum, nu-i aşa?

— Bineînţeles că nu. De fapt, s-ar putea ca piaţa imobiliară să-şi mai revină la anul, aşa că poate e mai bine să mai aştepţi. Stephen a sorbit vinul vechi pe care i-l turnase cu carafa tatălui ei, apoi a adăugat: Şi casa? Cu ea cum rămâne? Te-ai mai gândit?

— Mi-a surâs mai degrabă ideea de a organiza nunţi, a răspuns ea. E un loc încântător acolo, pe peluză, pentru a amplasa un cort. Parcă-mi şi imaginez o mireasă frumoasă, pozând sub bolta de trandafiri. Ar fi plăcut să facem oamenii fericiţi.

— Nimeni nu se apucă de afaceri ca să-i facă pe alţii fericiţi.

— Nu?

— Şi cred că, probabil, tot tu va trebui să le pui la dispoziţie şi cortul. Sunt aproape sigur că mirii şi miresele nu-şi vor aduce propriile ansambluri şi, în plus, e al naibii de scump să le ridici şi să le întreţii.

Trebuie să faci rost şi de încălzitoare pentru chestiile alea afurisite.

— 0, serios?! s-a mirat ea, prefăcându-se descurajată, în timp ce rupea un biscuit între degete. Şi, desigur, aş fi uşor îngrijorată în privinţa mobilierului şi a tablourilor. Ar fi foarte stresant să primesc pe proprietate o mulţime de străini care umblă peste tot şi-şi bagă nasul în lucrurile mele.

Stephen a scrutat salonul cu pereţi lambrisaţi, împodobit cu servanta din stejar în stil George al IV-lea şi cu urnele roz, din porţelan chinezesc.

— E normal să fii îngrijorată – ai o mulţime de lucruri de valoare aici. Le-ai evaluat de curând, pentru a încheia o poliţă de asigurare?

— 0 asigurare? Nu a trebuit să cer niciodată vreo despăgubire.

Cu un râs ciudat şi batjocoritor, el i-a explicat:

— Nu mă refer la o despăgubire, ci la o evaluare în ideea de a le asigura. Te rog, spune-mi că ţi-ai asigurat bunurile.

— Nu cred că înţeleg ce vrei să spui prin evaluare. Ştiu doar că în fiecare an plătesc asigurare pentru casă şi bunuri.

El s-a uitat lung la ea.

— Adică în ultima vreme nu te-ai mai interesat dacă asigurarea acoperă toate bunurile? Ai plătit, pur şi simplu, an de an?

— Da. Nu aşa procedează toată lumea?

— Evelyn, cu o casă extraordinară precum aceasta şi cu obiecte vechi şi valoroase ca ale tale, trebuie să-ţi revizu- ieşti şi să-ţi actualizezi asigurarea din când în când. Probabil că acum eşti foarte descoperită.

— Atunci, crezi că nunţile nu sunt o idee prea grozavă?

— Nu fără o evaluare a riscului maxim. Şi, presupunând că ţi-ai dori într-adevăr să obţii venituri din nunţi, asigurătorii ţi-ar impune, cu certitudine, condiţii noi, fiindcă proprietatea s-ar clasifica drept afacere, ceea ce ar însemna că prima de asigurare ar creşte.

— O, Doamne! Sună extrem de complicat, a zis Evelyn oftând, apoi s-a uitat spre peretele opus al camerei, la pictura mare, în ulei, înfăţişând câteva temple în ruină, sub norii negri, de furtună. Poate că ar trebui să vând câte ceva, a zis, arătând spre pictură. Tabloul acela deprimant nu mi-a plăcut de la bun început; îmi aminteşte de un oraş bombardat.

Robinson s-a întors spre tabloul ale cărui vopsele se înnegriseră de-a lungul anilor de la atâta fum de ţigară şi de la focul cu lemne din şemineul deschis şi pe care doar rama aurită şi împletită îl mai salva puţin.

— Pentru început, ar trebui să te adresezi unei case bune de licitaţii. Să le ceri sfatul în legătură cu preţul pe care l-ai putea obţine. De fapt, ar fi o mişcare inteligentă. Sunt în permanentă căutare de obiecte valoroase şi îţi vor da o estimare atât a valorii, cât şi a unei eventuale asigurări. Vrei să-ţi aranjez eu o întâlnire?

Evelyn a aşteptat o clipă înainte să-i răspundă, mimând ezitarea, după care a spus:

— O, nu aş vrea să te mai deranjez. O să chem eu pe cineva, iar după ce îmi vor da nişte cifre concrete, putem discuta din nou. Ai vrea să procedăm aşa?

Robinson s-a rezemat de spătarul scaunului, cu chelia luminată de focul din cămin.

Mi se pare o idee
foarte bună. O să
discutăm amândoi. Nu
ţi-ai dori ca un
adjudecător priceput
să-ţi forţeze mâna

.Evelyn, 11 noiembrie 1985

Cât de multe ai!

Evelyn lustruia paharele de vin cu un şervet curat de in şi se uita la Stephen. Stătea aplecat deasupra evaluărilor realizate de casa de licitaţie, întinse pe masa curată din bucătărie. Avea în mână o cană de cafea aburindă, iar becul de deasupra îi lumina scalpul chel şi rozaliu. Din când în când nota câteva cifre într-un carneţel. îi evalua proprietatea, frecân- du-şi, la figurat, palmele de încântare la gândul de a obţine o parte din averea ei. Evelyn s-a oprit din ştersul paharelor – îi venea să i le spargă în cap.

Chiar şi acum, după patruzeci de ani, Evelyn îşi amintea cu exactitate ziua când făcuse promisiunea. Afară era un ger cumplit şi fulguia, însă era chiar mai frig în celulele fără geamuri şi fără pături, cu pereţii şi podelele alunecoase din pricina aerului îngheţat.Hotărâse deja că nu mai putea tolera slujba aceea, să stea în spatele unui birou şi să traducă, în timp ce prizonierii îşi şopteau confesiunile cu glas răguşit, să noteze vorbele lor incoerente, în timp ce Stephen li se adresa cu îngâmfare, însă la început nu ştiuse că într-o bună zi va încerca să se răzbune, în numele lor şi al lui Hugh. Tot ce ştia atunci era că-şi dorea ca brutalitatea să ia sfârşit. încercase să discute cu ceilalţi, chiar şi cu Stephen, fiindcă el se afla la conducere, dar tot ce-i răspunseseră, parcă într-un glas, fusese că: „Dacă deţin vreo informaţie utilă, trebuie să le-o smulgem.”

„Ar fi trebuit să-mi dau seama mai devreme, a reflectat ea. Am fost atât de naivă. Vedeam cât sunt de oropsiţi cu toţii. Aveau hainele murdare, erau bătuţi şi plini de vânătăi, aveau răni la picioare din pricina nenorocitelor de lanţuri din fier. Ar fi trebuit să înţeleg

ce se întâmplă. Niciuna dintre convenţiile privind tratamentele aplicate prizonierilor nu era respectată, iar abuzurile se sfârşeau cu moartea. Nu ştiu de ce mi-a luat atâta să înţeleg, dar în ziua aceea, când l-am recunoscut pe Kurt, am ştiut că trebuie să ajut. îl văzusem când venise, sănătos, îmbrăcat cu o cămaşă curată, iar în câteva săptămâni abia mai respira.

Şi atunci am făcut promisiunea. M-am aplecat deasupra biroului, ascultând eventualii paşi care-mi vesteau sosirea lui, şi mi-am spus: Promit că voi face tot ce-mi stă în putinţă ca să pun capăt acestor tratamente.

Dar nu am făcut nimic atunci. în schimb, am fugit ca o laşă. Colonelul a încercat să mă intimideze când m-am ciocnit de el, după interviul de la hotelul Kaiserhof, la fel şi mai târziu, când m-a dat afară, însă nu l-am oprit niciodată. Ştiu că am făcut ceva bun după ce am plecat, când am ajuns la Wildflecken, dar nu am împiedicat nicicând relele tratamente din centrul acela blestemat. Centrul şi-a continuat activitatea încă vreo doi ani, timp în care a murit şi mai multă lume şi a avut loc şi un proces. Şi cu toate acestea, bărbatul responsabil pentru ororile de atunci consideră în continuare că a avut dreptate; a crezut atunci şi crede şi acum că tot ce a făcut a fost pentru binele ţării. Uită-te la el cum stă acolo îngâmfat şi mulţumit de sine, aşteptând cu nerăbdare un prânz copios, câteva pahare de vin şi puţină brânză Stilton. Nu merită.”

Ca de obicei, Stephen parcursese pe jos distanţa de la gară spre casă, pe străduţele pustii, în soarele strălucitor de iarnă, fără să întâlnească nici picior de om.

— Nu ţi-e frică să locuieşti singură aici? o întrebase la venire, sărutând-o fugar pe obraz cu buzele lui subţiri şi uscate, în ceea ce devenise salutul lui obişnuit de bun găsit şi de rămas-bun. Nu am văzut niciun suflet pe drum până aici.

A bătut-o pe umăr, subliniind aparenţa de intimitate crescândă, şi atunci i-a trecut prin minte că poate are de gând s-o ceară în căsătorie, acum că îi era limpede cât valorează. Până şi gândul ăsta a făcut-o să se cutremure.

— 0, mă simt în siguranţă în casa asta, a răspuns Evelyn, trecând pe lângă el în drum spre salon, unde a aşezat paharele pe masa pregătită pentru prânz, cu şerveţele albe şi argintăria moştenită de la părinţii ei.

în timpul săptămânii lua masa în bucătărie, cu ceea ce numea „tacâmurile bucătarului”, adesea mâncând la prânz o bucăţică de brânză şi un colţ de pâine. însă azi era duminică, ziua în care Stephen venea să-şi bucure ochii privind la averea ei. Duminica era ziua în care îşi etala bogăţiile şi posesiunile, aşa că avea grijă să-i arate tot ceea ce Kingsley avea mai bun de oferit. Cu cât îi arăta mai multe, cu atât el râvnea mai tare.

Sigur că se aşteptase ca el să se bucure de ocazia de a-i aprecia valoarea, dar ceea ce nu anticipase era nerăbdarea lui; nu putea rezista tentaţiei de a se servi cât mai repede cu o părticică din averea ei. Evelyn se gândise că Stephen şi-ar putea dori să se ocupe de investiţiile ei şi poate chiar să o ceară de soţie, dar a fost surprinsă să constate că nu rezista fără să-şi însuşească, din când în când, câte un mărunţiş. Chiar era atât de strâmtorat? Oare amaneta sau vindea suvenirele pe care le şterpelea?

Ori era felul lui de a-şi bate joc de ea? Da, mai degrabă asta. Şi, cu cât se străduia mai tare să înţeleagă de ce o făcea, cu atât înţelegea mai limpede că el o considera atât de neatentă în privinţa averii moştenite, încât nu ar fi niciodată capabilă să observe dacă ar pierde ceva, dar şi că o dispreţuia atât pe ea, cât şi stilul ei de viaţă.

Stephen se afla la a doua sau la a treia sa vizită, când ea o observat că îi lipsesc inelele din argint, în stil georgian, pentru şerveţele şi şi-a dat seama că el fură. O clipă a crezut că poate inelele se rostogoliseră pe jos, atunci când ridicase faţa de masă, sau că le pusese bine, ca să le lustruiască, dar a înregistrat lipsa lor şi, cu ocazia următoarei lui vizite, a observat că pernuţa ei drăguţă pentru ace, în formă de bufniţă, pe care mama o folosea la brodat, nu mai era la locul ei, pe masa de croitorie, şi a început să-şi pună întrebări. Atunci a zâmbit în sinea ei. „Şi eu pot să intru în jocul ăsta. Dar nu-i voi permite să ia piesele cele mai importante."

A ascuns bijuteriile cele mai valoroase sub scândurile podelei, dedesubtul dulapului lung de lângă căminul din dormitor, în vreme ce figurinele netsuke ale tatălui ei au rămas încuiate în vitrină. A dosit după dulap cănile din argint pentru frişcă, în formă de vacă, însă nu şi-a făcut griji pentru tacâmurile din argint; Stephen o văzuse numărând cuţitele şi furculiţele şi punându-le la loc în cutia lor din lemn. Dacă el lua o linguriţă, două din argint, sau chiar şi o farfurioară de Staffordshire, lui Evelyn nu-i păsa. Avea să remarce şi s-o adauge pe lista lui cu delicte, ceea ce-i va întări hotărârea de a-i veni de hac atunci când va sosi vremea.

— Nu erau biciclişti sau călăreţi azi pe drum? a întrebat ea, întorcându-se spre cuptor, ca să

verifice temperatura de coacere a budincilor de Yorkshire. De obicei ies în dimineţile frumoase de duminică, precum aceasta.

— Nu, azi nu era nimeni. Eram singurul suflet care trecea pe-acolo.

Stephen şi-a pus cana pe masă, apoi, bătând cu palma în rapoartele din dosarele lucioase, a zis:

— Habar n-aveam că ai atât de multe antichităţi şi obiecte de valoare. Eşti sigură că te simţi în siguranţă aici, de una singură?

— Am fost, până acum. Nu crezi că ar trebui?

— Nu vreau să te neliniştesc, dar sunt foarte îngrijorat să te ştiu singură aici tot timpul, cu atâtea lucruri în casă. A luat unul dintre rapoarte şi, răsfoind paginile, a continuat: Numai bijuteriile valorează mii de lire. Ai putea fi o ţintă foarte uşoară. Ar trebui să-ţi iei măcar un seif.

„Poftim? Să-mi pun toate lucrurile laolaltă, ca să ai tu de unde alege?” Evelyn stătea cu spatele la el, pregătind aluatul.

— încui cu grijă uşile noaptea şi atunci când plec de acasă, în plus, am şi alarmă.

— Chiar şi-aşa. Asta ar trebui să-i ţină la distanţă pe intruşi, dar dacă cineva vrea cu tot dinadinsul să intre în casă, nu-i va sta în cale o simplă alarmă. Văd şi ei că nu e nimeni aici care să o audă. La sosirea poliţiei, ar fi de mult dispăruţi.

— Dar am şi o puşcă.

El a râs, nu amuzat, ci mai degrabă scurt şi batjocoritor, după care a spus:

— Păi, atunci totul e sub control! Şi totuşi ai putea avea necazuri dacă rămâi fără muniţie sau

mai ştiu eu ce. în unele cazuri, proprietarii au fost acuzaţi că i-au atacat pe hoţi.

— 0, aş fi foarte atentă. Am fost antrenată cum se cuvine în ATS şi oricum am tras cu arma din copilărie, când vânam fazani şi alte animale.

— Fazanii şi oamenii nu sunt aceeaşi mâncare de peşte, a zis el, sorbind din cafea şi privind-o peste marginea ceştii. Acum îmi amintesc vag de tine, a continuat. La început nu-mi aduceam aminte, dar imaginile îmi revin treptat. Erai făptura aceea timidă de la Bad Nenndorf, nu-i aşa? Acum cred că ştiu cine eşti. Nu ai rămas mult timp acolo, nu?

— M-am mutat la scurtă vreme. Nu mi se prea potrivea slujba aceea. Am înţeles că pot fi mai utilă în altă parte. „Chiar mă întrebam când îţi vei aminti şi ce anume."

Evelyn s-a uitat spre suportul de cuţite de lângă aragaz. Toate lamele fuseseră ascuţite de curând. Nu voia să fie nevoită să-şi abandoneze planul ticluit cu atâta grijă, dar trebuia să vadă în ce direcţie se îndrepta discuţia.

El a arătat spre ea.

— Da, acum m-am prins. Erai.... cum te numeai? a întrebat, pocnind din degete. Eva şi nu mai ştiu cum, nu Evelyn. Aşa te chema atunci. Erai blonda minionă care punea întruna întrebări despre operaţiunea pe care o desfăşuram acolo.

— E posibil să o fi făcut.

— Plecarea ta a fost oarecum învăluită în mister, nu-i aşa?

Aşadar, nu îşi amintea cu exactitate detaliile.

Nu, nu mă simţeam
bine. Mi-a fost eliberat
un certificat medical,
a zis ea, turnând apă
fiartă peste cartofi

— .Da, încep să-mi amintesc, a spus el, privind-o compătimitor. Ei bine, nu oricine putea să facă faţă acelor misiuni dificile. Tu pur şi simplu nu erai croită pentru slujba aceea.

— Nu, cred că nu eram, a încuviinţat ea, întorcându-se şi uitându-se pe fereastră la stejarii care începeau în cele din urmă să-şi scuture frunzele. Poate că data viitoare când vii, voi pregăti fazan, s-a oferit ea. Ca să mai schimbăm puţin carnea de vită.

— Minunat! a exclamat el. Şi acum spune-mi, între timp ai mai analizat cifrele astea? a întrebat-o, atingând hârtiile înşirate în faţa lui.

Ea s-a aşezat lângă el.

— Am încercat, dar m-am cam împotmolit. Sunt atâtea aspecte de luat în considerare.

— Ştiu, draga mea. Dar te voi ajuta eu. Ce-ar fi să începem prin a face o listă cu lucrurile de care crezi că nu mai ai nevoie sau care nu te mai interesează? i-a propus el, afişând obişnuitul zâmbet crispat şi bătând-o cu palma pe mână, convins că Evelyn va fi de acord.

Da, te rog. Hai să începem, a răspuns ea, zâmbind la rândul ei. Ce m-aş face fără tine, Stephen?34

Conacul Kingsley 25 ianuarie 1986

Dragul meu,

Nu am de unde să ştiu dacă şi tu ai proceda aşa cum am eu de gând să procedez, şi totuşi simt că m-ai înţelege, întotdeauna ai dat dovadă de integritate şi ai avut un puternic simţ al dreptăţii. Sunt convinsă că ai da curs zicalei „ochi pentru ochi” şi că nu te-ai agăţa de îndemnul „iubeşte-ţi aproapele”. Poate că mă

grăbesc, dar mă gândesc la asta de ani şi ani de zile, şi nu am avut niciodată ocazia până acum.

În sfârşit mi s-a ivit şansa de a răzbuna moartea ta (un sacrificiu inutil, din punctul meu de vedere), dar şi de a mă revanşa pentru relele tratamente şi pentru moartea acelor bieţi nevinovaţi. Poate că nu e bine în faţa lui Dumnezeu (şi crede-mă că adesea m-am rugat la El pentru asta), dar, câtă vreme e corect din punctul tău de vedere, mă voi simţi îndeptăţită. Cred că, dacă vreau să-mi găsesc vreodată liniştea în această viaţă, trebuie să-mi duc la îndeplinire misiunea care mi-a luat atât de mult. Nu am avut niciodată şansa de a merge la război şi de a-mi face datoria, cum s-a întâmplat în cazul tău. Aş fi putut fi implicată într-o luptă pe viaţă şi pe moarte în timpul războiului, şi faptul că acum, în vreme de pace, duşmanul meu se află aici, nu îl face, în ochii mei, mai puţin vinovat de moartea ta şi a atâtor altora.

Te rog să mă ierţi dacă nu eşti de acord cu planurile mele. Nu fac decât ceea ce consider că e corect. E un om arogant şi nemilos, care nu a plătit niciodată pentru faptele lui, dar acum o va face.

A ta, veşnic iubitoare, Evie, xxxx

PS: Te iubesc.

35

Evelyn, 4 februarie 1986

Poc, poc

— încă sunt destui fazani în libertate, a zis Evelyn. Mă gândeam că am putea prinde vreo doi azi, înainte de închiderea sezonului. „Exact când vulpile încep să-şi hrănescă puii înfometaţi şi înainte să se întrebe cineva de ce se aud împuşcături în afara sezonului de vânătoare.”

— Cei pe care mi i-ai gătit până acum au fost foarte buni, a încredinţat-o Stephen. Erau de pe proprietatea ta?

— Nu, i-am cumpărat de la un măcelar priceput din Pe- tworth şi i-am pus în congelator la începutul sezonului. E plictisitor să-i jumuleşti şi să le scoţi măruntaiele; prefer să-i cumpăr gata pregătiţi pentru friptură. Dar încă trăiesc destui pe moşie şi, odată cu venirea primăverii, sunt o pacoste, pentru că îmi ciugulesc primulele din grădină. Mă gândeam să încerc să prind câţiva în dimineaţa asta. Nu plouă şi avem destul timp înainte de prânz. Ai vrea să mă însoţeşti? îţi pot găsi o puşcă.

El a refuzat, smucindu-şi bărbia, cu gestul lui caracteristic.

Nu, e în regulă. De fapt, nu e genul meu. Nu-mi prea place să omor animale. însă tu poţi s-o faci. 0 să te însoţesc totuşi, ca să-mi mai dezmorţesc picioarele

.„Şi cu toate astea nu te deranjează să torturezi şi să omori oameni, nu-i aşa? Ăsta e genul sau mai degrabă specialitatea ta.”

— Corect. Ia-ţi cizmele de cauciuc de data trecută; e mult noroi din cauza ploilor din timpul săptămânii, l-a îndemnat Evelyn, privindu-şi ceasul de mână. Va mai dura cel puţin o oră până când prânzul va fi gata. în schimb, am pregătit o gustare de luat cu noi. „Fiindcă nu strică, în caz că povestea asta va dura mai mult”, a adăugat pentru sine.

— Foarte bine, a spus el, îmbrăcându-şi haina matlasată şi punându-şi căciula. Aerul de ţară creşte apetitul.

Au ieşit prin grădină şi Evelyn i-a arătat ghioceii împrăştiaţi pe sub stejarii golaşi şi spânzul alb care înflorea în jurul mahoniei parfumate.

— Li se mai spune trandafiri de Crăciun, a precizat ea. Reprezintă simbolul speranţei şi sunt câteva specii rare printre ghioceii de acolo. în ultima vreme am devenit o adevărată galantofilă.

Stephen abia dacă băga în seamă florile, întorcându-se la subiectul lui preferat.

— Poate că ar trebui ca în curând să reluăm discuţia legată de potenţialul terenului. Văd că oile au plecat.

— Da, Neil le-a mutat la Churt. „Fiindcă i-am cerut eu să plece, căci trebuia să scap de toţi martorii.” Zicea că ultima iarnă umedă le-a vătămat picioarele şi că unele dintre ele au avut viermi la ficat. Nu cred că se va mai întoarce vreodată. Sincer, e păcat, fiindcă îmi plăcea compania oilor şi a mieilor.

— Ei bine, oricum nu-ţi ieşea nimic din asta, dacă e să mă întrebi pe mine. Iar dacă terenul rămâne liber, poţi să negociezi la momentul potrivit. Ultimul lucru de care ai avea nevoie e un chiriaş.

Evelyn nu a răspuns. Zărise un fazan care ciugulea ghiocei, lângă rododendroni, şi a ochit. Pasărea a căzut, cu penele neatinse.

Stephen a tresărit la auzul zgomotului, apoi şi-a revenit.

— Bine ochit! Chiar mă întrebam dacă te mai pricepi. Şi cu siguranţă aşa e.

— 0, nu prea mai vânez în ultima vreme, poate doar câte o coţofană cu pui şi, desigur, câte un fazan din când în când. Dar tata spunea dintotdeauna că am un talent înnăscut.

Stephen s-a îndreptat spre pasăre, dar Evelyn l-a oprit.

— Nu, poţi să-l laşi acolo. îl luăm când ne întoarcem, apoi îl pun la fezandat câteva zile. Sau vrei să-l iei cu tine acasă când pleci?

— S-ar putea să pară ciudat în tren, nu crezi? Un tip cu o pereche de fazani sub braţ. Nu, mersi, mă rezum la *Sunday Times,* dacă nu te deranjează.

— Cum vrei, a zis ea râzând. Totuşi, ar fi amuzant să te urci în tren cu penele de la coadă atârnându-ţi din buzunare. Dar mai bine îi ţinem puţin aici, la fezandat. Nu te văd făcând asta în apartamentul tău din Londra.

— Probabil că nu. E o activitate mult prea rurală pentru Dolphin Court.

S-au plimbat puţin la pas, apoi au ieşit pe o poartă cu cinci drugi şi au ajuns pe câmpul dinaintea râului. Arătând în depărtare, Stephen a zis:

— Ştii, faptul că terenul tău se află lângă râu îl face extrem de valoros. Adică, simplul drept de a pescui aici va- loarează ceva, în special dacă reuşim să curăţăm albia îndeajuns încât să atragem păstrăvii. Mă întreb dacă n-ar fi mai bine să regândim întreaga

proprietate ca pachet. Ce-ai zice să mai arunc o privire pe cifrele alea când ne întoarcem?

— Ar fi minunat. Poţi să te distrezi cu nişte calcule complicate, în timp ce eu fierb cartofii. îmi eşti de un real ajutor.

Nouă, noi; felul în care folosea pluralul indica faptul că Stephen se simţea tot mai îndreptăţit să-şi aroge drepturi asupra proprietăţii ei. Săptămâna trecută o luase de mână şi îi spusese:

— Tu şi cu mine am face o echipă bună.

Nu era tocmai o cerere în căsătorie, deşi simţea că încă mai era posibil să audă o propunere rostită de buzele lui subţiri şi uscate, însă asta demonstra cât de liniştit se simţea în prezenţa ei şi cât de puţin bănuitor era. Evelyn îl detesta. îl urmărea cum scrutează câmpul, de parcă ar fi fost stăpânul fiecărui firişor de iarbă, al fiecărui copac şi al fiecărui acru de pământ. Era, totodată, insuportabil de îngâmfat, de sigur de el. Azi era ziua perfectă pentru a-şi duce planul la bun sfârşit.

— Cred că, dacă vrem să prindem încă unul, va trebui să ne îndreptăm spre desişuri. N-o să întâlnim prea mulţi fazani în câmp deschis.

L-a condus spre crângul cunoscut drept Marley's End, unde brazii creşteau deşi şi înalţi printre păducei, arini şi muri.

— Fazanilor le place să se ascundă şi să se cuibărească noaptea în smocuri de pădure precum acesta. Curând, ar trebui să scoatem mai mulţi din ascunzătoare.

El a urmat-o docil, acest vânător de prizonieri, nu de vânat, păşind alături de Evelyn, care îşi ducea arma. în timp ce se apropiau de pădure, o căprioară mică a ţâşnit brusc din tufişuri şi a zbughit-o peste

câmp, făcându-se nevăzută printre crenguţele maronii ale ferigilor din vara trecută şi prin iarba înaltă. Stephen a urmărit-o îndepărtându-se în salturi, cu coada albă mişcându-i-se în jus şi-n jos în ritmul săriturilor şi a întrebat:

— împuşti şi căprioare?

— în mod normal, nu. Doar dacă sunt în număr supărător de mare, i-a explicat ea, conducându-l şi mai adânc în pădure, spre desişul la care se gândise dinainte. Sau dacă trebuie să curm suferinţa vreuneia. S-a mai întâmplat ca unele să se încurce în gard. Dacă se răneşte grav, îmi displace să las un aminal suferind la mila vulpilor şi a corbilor. „Şi voi termina şi cu tine, nu te teme. N-aş vrea să evadezi din ascunzătoarea aceea perfectă.”

El s-a uitat în jur, spre hăţiş.

— Şi ce se întâmplă apoi cu trupul animalului? Să nu-mi spui că te întorci cu fierăstrăul, că-l ciopârţeşti şi apoi îl bagi în congelator.

Evelyn a râs.

— Nu, nu trebuie să ridic nici măcar un deget. Vulpile n-au decât să se înfrupte din el. „Prietenele mele, vulpile, vor veni curând, n-avea nicio grijă.”

Stephen a rămas locului cu o atitudine de stăpân, cu mâinile în buzunare, cercetând printre copaci pădurea, frânturi de câmp, de grădini şi de case, după care a spus:

— Eşti sigură că mai găseşti fazani pe aici? îmi îngheaţă picioarele în cizmele astea umede!

„Acum e acum! A sosit clipa! Dar mai întâi trebuie să ştie de ce.”

— îţi îngheaţă picioarele? l-a îngânat ea. Habar n-ai cum e să îngheţi.

— Ce vorbeşti acolo? a întrebat Stephen, întorcându-se spre ea. Ar fi trebuit să-mi iau o pereche de şosete în plus. îmi e din ce în ce mai frig la picioare.

— Nici pe departe la fel de frig cum le era prizonierilor pe care i-ai maltratat la centrul de interogatoriu. Te-a distrat bine acolo în toţi anii ăia, nu-i aşa?

Stephen a clătinat din cap, confuz.

— Ce tot spui acolo?

— N-am uitat ce ai făcut. Nu-ţi păsa dacă prizonierii trăiesc sau mor. Nu era nevoie să-i faci să sufere atât. La fel cum nici pe viaţa iubitului şi curajosului meu soţ nu ai pus niciun preţ.

— Ascultă... a zis Stephen, înaintând un pas şi retrăgân- du-se când Evelyn a ridicat uşor arma.

— Rămâi pe loc! Am aşteptat ani de-a rândul clipa asta. Nu mişca! Nici măcar nu-ţi mai aminteşti cum îl chema, nu? Pe soţul meu, pe dragul meu Hugh?

— Stai puţin, Evelyn. Lasă arma!

— Am văzut cum te comportai la Bad Nenndorf. Erai în elementul tău. Nu ai preţuit niciodată viaţa, ci doar rezultatul final.

— E ridicol, a spus Stephen, făcând încă un pas spre Evelyn, care însă a înălţat din nou arma, aşa că el a ridicat mâinile şi s-a oprit. în regulă. înţeleg că eşti supărată. Dar hai să fim raţionali, bine? Asta a fost demult, pe vremea când toţi aveam de îndeplinit sarcini necesare şi uneori neplăcute – da, recunosc că nu erau plăcute. Şi ştiu că înţelegi asta.

— Tot ce am văzut eu au fost acei nefericiţi înfometaţi pe care tu îi persecutai, ba nu, îi torturai ca să afli informaţii despre legăturile lor cu comuniştii. Cei care deţineau secrete militare, informaţii despre

dezvoltarea de armament – ha! – au scăpat basma curată, oricâte lucruri ticăloase ar fi făcut în timpul războiului. Asta îmi amintesc că am văzut. Nu erai cu nimic mai bun decât niciunul dintre membrii SS, şi nici ei nu au fost pedepsiţi.

Stephen a clătinat din cap, afişându-şi zâmbetul fals şi crispat

— Mi-e milă de tine. Cât de tare te-au indus în eroare! N-ai văzut niciodată imaginea de ansamblu, nu-i aşa? Pun pariu că ai urmărit prea multe filme hollywoodiene, în care personajele negative sunt arestate şi băieţii buni rămân cu fetele. Munca noastră nu putea fi catalogată în alb şi negru, ca în filme. Mulţi dintre aşa-zişii „băieţi răi" ne erau utili şi, în ceea ce ne privea, mulţi dintre ei erau captivi într-un sistem în care trebuiau să se supună ordinelor. În ochii tăi, asta nu-i făcea răi. Aşa e în război, Evelyn – sau poate ar trebui să-ţi spun Eva? A rânjit, apoi a continuat: Mă întreb de ce ţi-ai luat numele ăla exotic? Ca să-ţi întăreşti ideea romantică despre ce ar trebui să însemne efortul de după război?

— Taci! l-a întrerupt Evelyn. Te-am văzut. Te-ai descotorosit de el ca şi cum n-ar fi însemnat nimic. Pentru tine nu a fost decât un pion. Te-ai jucat cu viaţa lui în răfuiala ta cu germanii. Te-ai folosit de soţul meu pentru a-ţi duce trădarea la bun sfârşit, nepăsător faţă de existenţa lui. Şi am văzut cât de mult îţi plăcea slujba ta. Să umileşti, să răneşti şi să pedepseşti. Nu era vorba doar despre informaţiile pe care le aflai, ci şi despre puterea pe care o simţeai. Ai savurat fiecare dintre secundele acelea revoltătoare.

— Dumnezeule! Cât eşti de naivă! Erai şi atunci şi încă mai eşti. Pur şi simplu nu-ţi dai seama că stai pe un cufăr imens de bani. Te-aş fi putut ajuta să

câştigi o avere. Ţi-ai fi petrecut liniştită tot restul vieţii, dacă m-ai fi lăsat să te ajut.

— Banii, terenurile şi averea nu sunt importante, a replicat Evelyn. *Viaţa* este importantă. A o respecta, a o proteja, a-ţi păsa de semeni. Tu ai ucis oameni pentru credinţele lor, în schimb ai complotat cu alţii care au ucis cu sutele şi cu miile.

El a râs, şi de data aceasta râsul lui era autentic, batjocoritor la adresa persoanei şi a convingerilor ei.

— Nu pot să cred. Te înşeli amarnic. S-au înregistrat pierderi în ambele tabere, femeie proastă ce eşti! Germanii au ucis mii de oameni în lagăre; noi am omorât tot pe atât în bombardamente. Care e diferenţa? în final, cu toţii suntem nişte asasini.

— Nu asasini cu sânge rece, a zis Evelyn. 0 fac pentru toţi cei pe care i-ai rănit şi pentru toţi cei pe care i-au rănit. Pentru toţi cei care au comis crime de război, fără însă a fi pedepsiţi, şi pentru toţi cei care au scăpat mult prea uşor.

Evelyn a ridicat puşca şi a tras, nimerindu-l exact în piept. El s-a clătinat înapoi, ducându-şi mâna şovăitor la inimă, apoi ea l-a împuşcat din nou, de astă dată în cap. Avea dreptate, trăgea bine cu arma. Stephen s-a prăbuşit şi a rămas nemişcat.

Ea a rămas în picioare lângă el, urmărindu-l până când a fost complet sigură că e mort. Apoi s-a uitat în jur. Câmpul era pustiu; nimeni nu s-a alarmat la auzul împuşcăturilor. Un fazan se îndepărtase în zbor, ţipând speriat, iar în depărtare răsuna motorul unei motociclete, în rest nu se mai auzea niciun alt zgomot care s-o facă să creadă că fusese văzută. Nu ucisese în surdină, aşa cum fusese instruită, dar în cele din urmă dusese treaba la bun sfârşit.

Evelyn s-a aplecat şi i-a scos cizmele de cauciuc. Locul lor era în încăperea pentru încălţăminte şi avea să li se simtă lipsa dacă nu le punea la loc. De pantofii lui avea să se ocupe mai târziu, acasă. I-a scos braţele din jachetă şi i-a tras pantalonii de pe el, dându-i la iveală picioarele albe, lipsite de păr; va trebui să verifice toate buzunarele pe îndelete şi, cu cât avea pe el mai puţine straturi de îmbrăcăminte, cu atât era mai bine pentru animalele sălbatice. Scotocind prin buzunare, a găsit un cuţit special, cu lama proaspăt ascuţită, cu care i-a sfâşiat puloverul şi cămaşa. Pe dedesubt, maioul gri şi chiloţii, al căror elastic uzat era vizibil prin găurile de la betelie, îi subliniau sărăcia lamentabilă şi disimulată, însă nu reuşeau să-i stârnească mila. Apucându-l de glezne, s-a opintit şi a tras. Anii în care cărase oi moarte, baloţi de fân şi saci cu îngrăşământ o menţinuseră în formă, şi în plus el nu era un bărbat voinic, ci doar puţin mai înalt decât ea, cu o constituţie firavă, în ciuda meselor ei bogate de duminica. L-a târât aproximativ un metru, câţiva centimetri odată, până în desişuri, apoi i-a acoperit trupul cu frunze moarte. Cu greu l-ar fi putut observa cineva.Evelyn, 4 februarie 1986
Ştergerea urmelor
Evelyn a pus fazanul la fezandat în camera răcoroasă pentru încălţăminte şi a aşezat la locul lor cizmele pe care le împrumutase Stephen. Îşi amintea perfect că, de fiecare dată când venise la Kingsley, el îi spusese că nu văzuse pe nimeni pe drum. Era un bun observator, avea obiceiurile înrădăcinate ale omlui obişnuit cu supravegherea, atât ca urmăritor, cât şi ca urmărit. Dar dacă totuşi îl văzuse vreun vecin în cursul vreuneia dintre vizite, dacă şi altcineva lua de obicei acelaşi tren duminica şi se întorcea pe la aceeaşi oră?

Evelyn s-a servit cu o' porţie de vită cu găluşte din ca- serolă. Ce idee grozavă să ai ceva fierbinte şi

hrănitor care să te aştepte acasă după o dimineaţă stresantă. S-a aşezat la masa din bucătărie şi, în timp ce mânca, s-a apucat să analizeze detaliile pe care şi le amintea.

Era oare posibil ca el să fi povestit cuiva despre vizitele lui regulate la ţară, despre prânzurile excelente de duminică, despre sfaturile financiare pe care era atât de dornic să i le ofere? Şi ţinea oare în apartament un jurnal sau păstra biletele de tren folosite?„Gândeşte-te bine, Evelyn! Era antrenat să fie vigilent. Era un agent foarte bine pregătit, exact ca tine. Pentru noi, e a doua natură să observăm chipuri, să sesizăm schimbări de împrejurări şi să memorăm informaţii. Nu ar fi avut de ce să şi le noteze. Şi, la fel ca tine, nu şi-ar fi divulgat nimănui planurile, ar fi acţionat singur şi şi-ar fi acoperit urmele. Stai liniştită! Cu siguranţă n-ar fi lăsat acasă nicio dovadă privitoare la propriile mişcări."

„Dar, se întreba ea, oare ar trebui să fac o vizită în apartamentul lui, ca să mă asigur? Aş găsi ceva care să facă legătura cu conacul Kingsley şi, prin urmare, cu mine? Oare micuţa colecţie de mărunţişuri şterpelite ar putea trezi suspiciuni sau le-a vândut deja?"

Pe masa din bucătărie, unde Stephen analizase adesea averea ei, dar şi posibilitatea de a câştiga o parte din ea, Eve- lyn a vărsat conţinutul buzunarelor de la haina şi de la pantalonii lui; cele două jumătăţi ale biletului de întoarcere de la Waterloo la Witley; un portofel care conţinea un singur card bancar, un carnet de şofer, câteva bancnote şi un permis de bibliotecă; un mănunchi mic de chei, o batistă albă, simplă (subţire şi destrămată, însă împăturită şi, aparent, curată), o mână de monede, o agendă de

buzunar, un carnet de cecuri aproape gol şi paşaportul.

De data asta nu avea în buzunar niciun suvenir, dar nici nu avusese ocazia să-şi aleagă vreo comoară înainte de a-l convinge să iasă la vânătoare. Noroc că nu avea un telefon din acelea noi, despre care vorbea toată lumea, şi era sigură că o sunase doar de câteva ori din apartamentul lui, aşa că erau slabe şanse ca numărul ei să se remarce printre celelalte.

S-a gândit la cârdul bancar şi la biletele de tren. Dacă folosise cârdul ca să autorizeze cecurile pentru plata călătoriilor sale regulate, tranzacţiile aveau să apară în extrasul de cont. E posibil să afli o destinaţie doar în funcţie de costul călătoriei? Poate că plătea mereu cu bani lichizi, şi astfel nu exista niciun indiciu privitor la vizitele lui regulate.

Răsfoind paginile agendei, nu a găsit nimic care să facă legătura cu ea. Niciun „ETC” sau „CK” în fiecare duminică, nicio adresă notată în secţiunea de la final. Sigur că anul abia începuse, prin urmare, mai exista agenda de anul trecut? Părea puţin probabil. Stephen era un bărbat cu obiceiuri simple, deloc ieşite din comun, printre care dezordinea nu-şi avea locul.

Dar ce altceva îi mai împărtăşise despre rutina lui? Evelyn şi-a scormonit metodic prin mintea cât o bibliotecă, amin- tindu-şi toate ocaziile în care îl încurajase să-i povestească despre viaţa lui din Londra. „0, sunt un celibatar bătrân şi plictisitor, acum pensionat”, îi spusese el. „Merg pretutindeni pe jos, ca să fac mişcare. Nu suport să aştept autobuzele, iar taxiurile sunt al naibii de scumpe. Nu suport nici metroul, cu toţi blestemaţii ăia de turişti.” Şi activităţile lui obişnuite? „Fie ploaie, fie soare, străbat

pe jos drumul până la clubul RAC[1] dimineaţa, ca să citesc ziarele. Nu, nu iau prânzul acolo. E mult prea scump pentru cineva ca mine. Şi nici nu mă văd păs- trând abonamentul activ pentru prea multă vreme, la felul în care merg lucrurile."

I-a cântărit în mână cheile. Gândul de a merge la Dol- phin Court era tentant, însă mult prea riscant, asta dacă nu o făcea imediat, înainte să i se remarce absenţa, şi vecinii, portarul, omul de serviciu sau oricine altcineva de acolo să se întrebe ce caută ea în apartamentul lui. Nu, trebuia să se asigure că nu era nimic în apartament care să sugereze legătura lor şi că, asemenea ei, Stephen avea obiceiul să păstreze doar în memorie toate întâlnirile.

în plus, mai era şi chestiunea legată de evaluarea casei şi a obiectelor din ea, pe care fusese atât de dornic să pună mâna. Cât putea fi de sigură că nu luase nimic cu el? De câte ori o întrebase „Vrei să aranjez eu asta în locul tău?" sau „Să-i contactez eu?", Evelyn îl refuzase şi făcuse ea însăşi programările, întâlnindu-se cu agenţii singură, acasă. Apoi îl lăsase să se bucure răsfoind documentaţia, toate rapoartele cu privire la proprietate, la analiza poliţelor de asigurare şi la concluziile casei de licitaţii, calculând sumele cu lăcomie, frecându-şi palmele, anticipându-şi partea de bogăţie, chiar aici, în casa ei. Nu făcuse nicio copie în plus pentru el şi păstrase toate hârtiile bine capsate unele de altele, iar după fiecare vizită verificase ca nu cumva el să fi scos vreo pagină, prin

1 Royal Automobile Club este un club britanic pentru gentlemeni, fondat în 1897 în Londra (n. tr).

urmare era sigură că nu luase nimic cu el când se întorsese la Londra.

Nu, era aproape sigură că se gândise la toate. Dar oare chiar o făcuse? Evelyn s-a uitat la urmele existenţei lui, împrăştiate pe masă. Poate că nu strica să creeze o mică diversiune şi, în plus, nu avea să-i ia mult.

Şi-a luat repede haina, geanta şi cheile de la maşină. Era o după-amiază frumoasă pentru o plimbare cu maşina, într-un loc liniştit, care să sugereze că se rătăcise pe undeva, cât mai departe, a hotărât ea, apucând-o spre sud, pe autostrada A3. Vara, aceasta gemea de maşini care se întorceau din weekendurile petrecute pe iaht, însă în această perioadă a anului traficul nu era intens. Lymington sau poate undeva nu departe de terminalul feribotului.

Aşa cum sperase, oraşul era destul de pustiu când a ajuns şi a oprit într-o parcare aproape goală. Ar fi putut să aleagă Southampton şi să-şi piardă urma printre maşinile care se întorceau din weekend pe continent, dar Lymington era un loc discret şi retras. A mers puţin, doar o altă doamnă de vârstă mijlocie, care se bucura de o plimbare de după-amiază.

Ceva mai jos pe stradă, a găsit exact ce căuta: un banco- mat montat pe un zid lăturalnic, la ieşirea de pe autostradă. Era o după-amiază liniştită de duminică, foarte puţini turişti, puburile erau aproape goale, iar oraşul era mort; cu degetele înmănuşate, Evelyn a strecurat cârdul lui Stephen în bancomat, sperând că va funcţiona. A tastat patru numere, apoi alte patru şi încă patru şi a respirat uşurată. Cârdul nu a mai ieşit. Fusese înghiţit de aparat şi, dacă înţelesese bine (şi da, citea paginile financiare ale ziarelor, în ciuda a ceea ce îi dăduse lui de înţeles),

contul lui avea să înregistreze încercarea de a efectua o tranzacţie, iar în cele din urmă banca avea să presupună că i se furase cârdul. Toţi cei care încercau să dea de el se vor întreba unde îl pierduse. în Londra sau în Lymington?

Evelyn s-a uitat în jur. Strada era, în continuare, ca şi pustie. Soarele aproape apusese în mare şi i-ar fi plăcut să coboare pe ţărm şi să se bucure de acest sfârşit de zi, dar ştia că era mai înţelept să se îndrepte spre casă. Şi, oricum, încă mai avea din caserola aceea cu mâncare rămasă de la prânz

.Evelyn, 6 februarie 1986
Cafeneaua Fox
Două zile mai târziu, şi-a luat inima-n dinţi şi s-a întors în crâng să verifice. Era încă acolo şi arăta la fel ca atunci când îi târâse trupul printre puieţii deşi şi printre mărăcini. El? Bărbat sau obiect? Nu mai era acelaşi. Un noian de frunze suflate de vânt se aşternuse peste cadavru, dar umerii şi capul erau încă vizibile, părul des îi stătea lipit de scalp, mânjit de sânge, iar pielea îi era cenuşie, mai cenuşie decât şi-o amintea. Cu mănuşi groase de grădinărit în mâini, Evelyn a aşezat frunze şi crenguţe peste el, până când l-a acoperit complet.

în ziua în care se întâmplase, fusese frig, dar în ultimele două zile vremea fusese mai caldă şi umedă. Dacă va continua să fie cald, în curând aveau să simtă mirosul şi să vină, aşa cum o făcuseră şi altă dată. Nu sunt deloc exigente – mâncarea e mâncare, deşi, odată, a durat destul de mult până când a dispărut un viezure.

— 0, vulpilor nu le plac viezurii, îi spusese Neil, atunci când ea îi arătase blana crem cu negru care încă se vedea sub gardul viu ce se întindea de-a lungul păşunii. Niciuneia nu-i place mirosul de viezure.„Dar mirosul de om?” s-a întrebat Evelyn. „Dacă mă înşel şi nu-l vor? Am presupus că-l vor mânca la fel cum mâncau găinile, raţele, gâştele şi mieii, dar dacă greşesc? Ce voi face atunci?”

S-a îndepărtat de cadavru, de parcă ar fi fost unul dintre punctele-cheie de control din cadrul obişnuitei sale inspecţii a moşiei. Nu trebuia să zăbovească prea mult; era mai bine să pară un simplu popas în plimbarea ei, o verificare a proprietăţii, o supraveghere a domeniului. în timp ce se plimba, cu mâinile vârâte în buzunarele jachetei sale Bar- bour, încă plină de paie şi sfoară de pe vremea când păştea oile, a încercat să-şi aducă aminte cât durase înainte.

Odată, de Paşte, un cerb murise la uşa ei. Zăcea acolo, cu picioarele ţepene, de parcă ar fi stat pentru o secundă în poziţie verticală, iar în clipa următoare s-ar fi prăbuşit. Dacă Charles ar mai fi fost prin preajmă, ar fi propus să-l taie pe loc şi să bage carnea în lada frigorifică din garaj. Dar fratele ei se prăpădise de mult şi Evelyn trebuise să aştepte sosirea lui Jim, grădinarul, după ziua lui liberă, moment în care nu mai era sigură că e bine să măcelărească stârvul, aşa că l-au ridicat împreună în roabă şi l-au transportat peste pajişte, prin padoc, până în cel mai apropiat crâng.

Două zile, poate trei, după care nu a mai rămas aproape nimic din el. Prima dată au atacat abdomenul, golindu-l şi scoţând coastele la iveală, apoi membrele i-au fost detaşate de corp şi târâte ceva mai încolo,

astfel încât fiecare animal sau familie de vulpi să se poată înfrupta din ele. în noaptea aceea le auzise certându-se pentru bucăţile cele mai bune, asemenea gospodinelor care se ciondănesc în piaţa zgomotoasă, la taraba cu reduceri a măcelarului. De-a lungul anilor, câteva oi şi un porc dispăruseră în acelaşi fel. De ce să plăteşti un măcelar ca să ia trupurile să le dea la câini şi să transforme oasele în clei, câtă vreme vulpile puteau face treaba gratis? Din când în când, necrofagii ăştia îşi aduceau cina la Kingsley, şi Evelyn descoperea câte un cadavru împuţit sau un fragment în descompunere dintr-un picior posterior într-un cotlon, unde, în lunile de vară, iarba creştea înaltă şi sălbatică, presărată cu piciorul-cocoşului şi trifoi.

Cu ani în urmă, când revenise pentru prima dată la conacul Kingsley, după moartea mamei, după ce aşteptase inutil întoarcerea lui Hugh, se străduise să accepte vulpile, deşi furau găini şi raţe, pe care le omorau uneori noaptea, însetate de sânge, şi din care, în final, luau sau mâncau doar câteva. Treptat însă, ajunsese să înţeleagă că ele erau gunoierii naturii, profitând de ocazie, furând când puteau, dar curăţând orice urmă de carne comestibilă, de blană, de piele şi oase, până când puţinul care mai rămânea trecea neobservat pe pământul acoperit cu resturi vegetale în putrefacţie de sub copaci. Erau tovarăşi utili, care mascau orice crimă.

Iar acum Evelyn depindea de ele. îi luase atât de mult să plănuiască totul, aşteptase atâta vreme, nu se putea nărui totul doar pentru că vulpile erau prea bine hrănite sau pentru că vreun fermier local ucisese vulpea şi-i lăsase puii să moară de foame. Evelyn era

sigură că le auzise ţipetele de curând, prin urmare era, cu certitudine, doar o chestiune de timp.

Mergând aşa, s-a gândit că poate ar fi trebuit să-i scoată toate hainele, temându-se că veşmintele rămase pe trupul lui slab întârziau procesul. Ştia că nu trebuie să rişte, păstrând în casă vreun obiect de-ale lui, oricare ar fi fost acesta, aşa că îi arsese hainele imediat. Dar era uşurată că el o urmase în pădure, atât de încrezător şi de supus. Aşa, totul era mai curat, mai departe de ea. Nimeni nu ştia că se află aici. Nimeni nu mai venea acum la conac.

La început, o duruse faptul că trebuise să-i ceară lui Neil să-şi ducă oile altundeva, dar fetele lui, „nemernicile galeze negre”, cum le numea el, erau maestre în arta evadării, aşa că el era nevoit să sară mereu peste gard, să-şi agite ciomagul şi să-şi trimită cei doi collie să le aducă înapoi, pe păşune. Şi mai tare o durea faptul că trebuise să-l concedieze pe Joe, să ştie că grădina ei avea să fie năpădită de coada-calului şi de piciorul-caprei atunci când nu o vor mai ţine genunchii şi coatele, dar nu avusese încotro. Va smulge buruienile cât de mult va putea şi va tăia trandafirii atât cât va ajunge. Nu era un preţ exagerat de plătit, pentru a-şi ţine promisiunea.Conacul Kingsley 6 februarie 1986

Hugh, dragul meu drag,

Acum nu mai e cale de întoarcere. Hotărârea mea e luată, cum s-ar spune. Nu am nicio remuşcare că m-am descotorosit de el – aşa mi s-a părut cinstit şi corect. Şi nici el nu a avut nicio remuşcare. Cred că i-am explicat clar de ce trebuie să moară, dar nici măcar nu şi-a cerut scuze că mi te-a răpit. Mă îndoiesc până şi de faptul că îşi mai amintea de tine; pentru el, vieţile acelea nu au însemnat nimic.

Am regretat oarecum că nu l-am făcut să sufere mai mult. Poate ar fi trebuit să-l rănesc şi să-l las să zacă acolo o vreme. I-aş fi dat o lecţie. Dar nu puteam să risc – trebuia să termin treaba atunci şi acolo.

Aşa că totul e isprăvit şi, dacă vor fi consecinţe, le voi suporta.

A ta dintotdeauna, Evie

PS: Te iubesc.

Partea a cincea

Partenerul lui Ericîn lumea lui Louis e deopotrivă inteligent şi sclipitor (8,2,6

)**Doamna T-C, 13 noiembrie 2016**

Domnişoara Scarlett

— Acum aş vrea să vă întreb câte ceva despre perioada petrecută în armată, a zis inspectorul Williams în timpul celei de-a doua vizite a sa. Cred că v-aţi înrolat după ce v-aţi pierdut soţul ucis în misiune. în 1943, nu-i aşa?

— Atunci s-a întâmplat? Nu ţin minte datele. Hugh nu era deloc încântat de faptul că vreau să mă înrolez. Ar fi vrut să-l aştept, dar eu îmi doream să fac ceva util, explică ea, uitân- du-se de-a lungul camerei la Pat, care sade cu braţele încrucişate la piept şi cu o mină iritată. Tu îţi aminteşti, draga mea? Când a fost ucis Hugh?

— Cum naiba să-mi amintesc? Nici măcar nu mă născusem la vremea aia, protestează Pat, apoi se ridică şi i se adresează inspectorului. Nu cred că o să ajungeţi nicăieri astăzi. Mă duc să văd dacă ne pot aduce nişte ceai.

Aş fi preferat să mă înrolez în Wrens, zice

Evelyn după ce pleacă Pat, ridicând mâinile la cap şi mimând o bonetă. Aveau nişte bonete mici şi al naibii de elegante şi mă gândeam că mi s-ar potrivi. Toate eram de părere că uniforma lor era mai frumoasă decât cea a Women's Army Corps. Kakiul ăla oribil, total nepotrivit pentru tenul britanic. Cred că niciuneia dintre noi nu-i venea bine

.Auzind afirmaţia, inspectorul Williams zâmbeşte, apoi zice:

— N-aş spune asta. Nepoata dumneavoastră ne-a dat o poză în care eraţi îmbrăcată în uniformă, adaugă, apoi alege o fotografie dintr-un dosar transparent, din plastic, şi îi întinde portretul de studio pe care Pat îl găsise în cutia metalică pentru biscuiţi, cu aproximativ o săptămână în urmă. Dumneavoastră sunteţi în poza asta, nu-i aşa?

Evelyn se uită la fotografia pe care i-o arată el, remarcând totodată că dosarul conţine şi alte instantanee, poze cu un sat rustic, grădini cu pomi fructiferi, copii râzând şi o fetiţă anume. „Te rog, nu mă întreba despre ei, te rog, nu mă întreba dacă o cunosc pe fetiţa aceea”, îl imploră în sinea ei. însă despre portretul de studio nu spune decât atât:

— Boneta aia nu e nici pe departe la fel de cochetă ca acelea ale Wrens. Cred că ar fi trebuit să mă înrolez în Wrens, dar pe atunci nu primeau femei decât în ATS.

— Ei bine, în poza aceasta sunteţi foarte elegantă. Fuse- serăţi instruite deja la momentul când a fost realizată fotografia?

Preţ de o secundă sau două, Evelyn reuşeşte să afişeze o mină inexpresivă.

— Instruite? Păi, toate a trebuit să învăţăm să conducem şi, în plus, eu am învăţat să dactilografiez şi să stenografiez. Ar trebui să stenografiezi, tinere. E foarte util, câtă vreme reţii că trebuie să foloseşti un creion ascuţit, zice Evelyn şi oftează. Aptitudinile de genul ăsta se vor dovedi mereu utile, zicea mama. Şi bineînţeles că m-am priceput dintotdeauna la limbi străine.

— Aţi fost lingvistă, nu-i aşa?

— Acasă aveam o guvernantă care ne-a învăţat franceză şi germană. Pe vremea mea, ambele erau considerate potrivite pentru o tânără. Am continuat studiul limbilor străine la şcoală, când părinţii mei locuiau în străinătate. Iar bunica ne-a învăţat rusa, atât pe Charles, cât şi pe mine. Ce distractiv era! Ne facuserăm obiceiul să schimbăm scrisori codate, de îndată ce am învăţat alfabetul. Mama nu a stăpânit niciodată limba rusă, aşa că nu reuşea să înţeleagă ce vorbim şi ce scriem. Apoi, când am mai crescut, părinţii m-au trimis la München, ca să-mi definitivez studiile, cum se spunea pe vremea aceea. Am locuit în Bavaria, cu un *Graf şi o Gräfin* adorabili, adaugă Evelyn şi oftează. Am mers acolo împreună cu alte câteva fete. Ce amuzant a fost! Cu toate că am avut ceva probleme.

— Probleme? Adică aţi avut necazuri?

— Partidul Naţional Socialist, cunoscut acum drept nazist. Naţional-socialiştii au scos un ziar îngrozitor, pe care l-au afişat în public, în sat. Extrem de antisemit. L-am rupt de câteva ori, dar într-o zi ne-au prins, chicoteşte ea. Am fost trimise toate acasă, în dizgraţie, însă nu regretam ce am făcut.

— Ei bine, sunt convins că germana dumneavoastră trebuie să fi fost foarte utilă mai târziu, când aţi lucrat acolo. Cât timp aţi petrecut la Bad Nenndorf?

— Nu, nu acolo am fost. Am fost în Bavaria, nu departe de München.

— Mă refeream la perioada de mai târziu; după ce v-aţi înrolat. Aţi fost repartizată la centrul britanic de interogatoriu din Bad Nenndorf, nu-i aşa?

— Acolo am fost?

— Arhivele militare indică faptul că aţi fost acolo. Aţi luat parte, personal, la vreunul dintre interogatorii?

[1] „Un conte şi o contesă" – în lb. germ. în orig. (n. tr.).

Evelyn face o pauză şi tace o vreme, imaginându-şi o faţă vânătă şi însângerată, apoi spune:

— Cred că m-am ocupat o vreme de îndosarieri şi de luat notiţe. Nimic important, sunt sigură.

— înţeleg. Şi vă amintiţi să fi lucrat cu un anume colonel Robinson? Era comandantul aflat la conducerea centrului respectiv.

— Chiar aşa?

Evelyn nu-şi poate arăta amuzamentul, dar îi plac la nebunie aceste interviuri. O adevărată diversiune de la zilele lungi, pe care personalul încearcă să le umple cu activităţi interesante, dar care o fac adesea să tânjească după mai multă stimulare. Ieri, în sala de recreere, au confecţionat ghirlande din hârtie pe post de decoraţiuni de Crăciun, iar după-amiază au jucat un joc de cuvinte. Lui Evelyn i-a plăcut jocul şi, dacă ar fi vrut, ar fi putut lesne să câştige premiul constând într-un baton de ciocolată, în schimb s-a asigurat că lanţul ei de hârtie nu se leagă aşa cum trebuie, iar în timpul jocului a scris întruna cuvântul „gras".

Pat revine cu o tavă cu ceai şi câteva fursecuri glazurate.

— Am adus-o eu de data asta. Nu am vrut să vă fac să mai aşteptaţi. Tot personalul stă la bârfă

în bucătărie, adaugă, apoi se uită spre carneţelul inspectorului. Aşadar, aţi scos ceva de la ea?

Bărbatul îşi drege glasul, în timp ce Pat le întinde ceştile pline, apoi spune:

— Tocmai mă pregăteam să-i pun doamnei T-C o întrebare. Vă amintiţi să-l mai fi revăzut pe colonelul Robinson după perioada petrecută în Germania? După repartizare?

— 0, nu ştiu. Credeţi că e posibil s-o fi făcut?

— Şi-a continuat misiunea multă vreme după război.

— Cred că eu făceam parte din Serviciul Civil. Era şi el acolo? „Aş putea să pariez că a lucrat şi în centrul acela odios de interogatoriu de la Londra. Pun prinsoare că s-a distrat şi acolo. *London Cage,* cum o numeau ei. Urât loc, din câte se spune. Crucea Roşie a auzit despre locul ăla şi a făcut o anchetă, dar toate afacerile lor murdare au fost muşamali- zate şi nimeni nu a fost nicicând tras la răspundere. Cât de convenabil!”

— Colonelul Robinson deţinea un apartament în Londra, unde a continuat să locuiască după ce s-a pensionat, precizează inspectorul Williams.

— 0, ce dor îmi e de Londra! exclamă Evelyn. Pe vremuri îmi plăcea să fac cumpărături la Peter Jones, adaugă şi se întoarce spre Pat. Ce-ar fi să mergem într-o zi la Londra? Să cumpăr nişte bilete la un spectacol? Ţi-ar plăcea să vezi ceva anume? Ţi-aş putea face cinste.

— Nu, refuză Pat. Londra a ticsită de oameni care îşi fac cumpărăturile pentru Crăciun. E ultimul loc în care aş vrea să merg, câtă vreme încă încerc să descâlcesc povestea cu conacul.

— Crăciunul, repetă Evelyn. Am putea merge să admirăm luminiţele de Crăciun şi vitrinele acelea adorabile. Te-am dus acolo când erai micuţă, mai ţii minte? Am fost la Selfrid- ges, ca să-l vedem pe Moş Crăciun şi casa lui. Ai ţipat de s-a cutremurat tot magazinul şi ai făcut un acces de furie la raionul de jucării, apoi te-am dus să bei un ceai delicios şi ai mâncat prea multe bezele cu cremă, aşa că în tren, în drum spre casă, ţi s-a făcut greaţă. Şi ai vomitat pe paltonaşul ăla

[1] „Temniţa Londrei" – în lb. engl. în orig. (n. tr.).

bleumarin. îţi mai aduci aminte de paltonaşul acela frumos, cu guler de catifea?

— Nu despre asta discutăm acum. Trebuie să te concentrezi şi să răspunzi la întrebările inspectorului Williams. E foarte important să încerci să-ţi aminteşti totul.

Evelyn împinge farfuria cu fursecuri spre poliţist, care se abţine să zâmbească.

— Serviţi un fursec glazurat, nu-i aşa, domnule inspector? Eu o să iau unul, zice Evelyn, după care apucă o prăjiturică roz, decorată cu o floricică din zahăr, şi muşcă din ea.

— Mulţumesc, spune el. Voi servi unul imediat. Dar aş mai avea o întrebare, dacă nu vă supăraţi.

Evelyn dă din cap aprobator, apoi îşi mănâncă fursecul, în timp ce el vorbeşte.

— Colonelul Robinson nu a mai fost văzut de la mijlocul anilor 1980. Era o persoană cu tabieturi stricte după ce ieşise la pensie, însă din februarie 1986 nimeni nu mai ştie nimic despre el. Când i-a fost sesizată absenţa, câteva săptămâni mai târziu, au fost intervievaţi şi câţiva locatari din blocul în care locuia, pe lângă foştii colegi, şi totuşi nimeni nu bănuia unde ar putea fi. Aveţi idee ce ar fi putut să i se întâmple?

Evelyn îşi tamponează buzele cu o batistă cu margine din mătase, cu iniţialele E.M.T.C. brodate într-un colţ.

— Dumnezeule! Cât e de amuzant, inspectore! E ca în serialul acela extraordinar de la televizor. 0, cum se numeşte? *Midsomer Murders*, ăsta e! Acum e rândul meu să ghicesc? întreabă ea şi se preface că se gândeşte o clipă, apoi spune: E posibil să fi fost răpit sau să fi murit într-un accident de maşină? S-a înecat în râu? Sau şi-a pierdut memoria şi a rătăcit aiurea? Nu, nu pot să ghicesc, a zis Evelyn, clătinând din cap. Mă depăşeşte. Când credeţi că s-a întâmplat, inspectare? O să-l mai găsiţi? Aveţi de gând să căutaţi indicii?

El zâmbeşte.

— Cred că paşii aceştia au fost parcurşi demult. Acum nu facem decât să punem lucrurile cap la cap. Mă gândeam doar că, ţinând cont de faptul că s-ar părea că l-aţi cunoscut în trecut, merita să vă întreb dacă l-aţi mai revăzut vreodată de atunci.

— 0, ce păcat că nu l-aţi găsit! Speram că ştiţi unde se află. Pat, tu ai idee ce s-a întâmplat cu bietul om?

— Bineînţeles că nu, răspunde Pat, dându-şi ochii peste cap. Nici măcar nu l-am cunoscut, zice, apoi se întoarce spre inspector. E inutil, nu-i aşa? Renunţaţi?

Bărbatul zâmbeşte şi închide agenda.

— Cred că va trebui să admitem că nu vom afla niciodată întreaga poveste, dar am suficiente informaţii aici, ca să pot scrie un raport. Nu cred că va trebui să revin. îşi strânge hârtiile şi, în clipa în care dă să se ridice şi să plece, coboară glasul ca să nu-l audă decât Pat: Şi se pare că armele sunt unele standard. Nu cred că e singura care a păstrat un suvenir din vremurile acelea.

Cluedo, strigă Evelyn. E ca în Cluedo. Colonelul Mus- tard din salon. Mai jucăm un joc? Dintotdeauna mi-a plăcut să fiu domnişoara Scarlett.Doamna T-C, 18 noiembrie 2016

Dă-ne un indiciu

— Mă ajuţi să rezolv careul 10 pe orizontală, dragă?

Evelyn dezleagă cuvinte încrucişate. Mai exact, încearcă să o convingă pe Pat că nu mai poate să rezolve puzzle-ul din *Daily Telegraph,* care a reprezentat mulţi ani exerciţiul ei mental zilnic.

— Ştii că nu m-am priceput niciodată la aşa ceva, spune Pat. Dar dă-mi să văd. Studiază pagina şi citeşte cu voce tare, plictisită. „Vremurile bune din trecut. Trei litere, alte trei, apoi cinci şi patru."

Se uită la Evelyn, care stă în fotoliu, cu un zâmbet discret pe faţă.

— Nu, pur şi simplu nu am idee ce înseamnă. Niciodată n-am înţeles cum se rezolvă blestematele astea de jocuri.

— O, ce păcat! Au început să mi se pară cam grele.

— Nu ştiu de ce îţi mai baţi capul cu ele, dacă tot nu reuşeşti să le rezolvi. Ştii bine că trebuie să plăteşti ca să primeşti ziarul ăla; nu e gratis.Dar face parte din rutina mea, dragă. Fac asta de ani întregi. Cred că de la începutul războiului. Am avut o prietenă extrem de pricepută la cuvinte încrucişate; ea m-a învăţat toate micile trucuri. Nu ştiu exact ce s-a întâmplat cu ea, dar a fost recrutată pentru o slujbă care necesita genul ăsta de abilităţi. în plus, cuvintele încrucişate ne-au ajutat de-a lungul timpului, când ne aflam în adăposturile antiaeriene şi când eram la

datorie. Ar trebui să ai şi tu o rutină, Pat. Asta îţi structurează ziua, draga mea.

— Ziua mea e destul de bine structurată, mulţumesc foarte mult. Şi totul datorită ţie, mătuşă. Poliţia a insistat să investigheze fiecare colţişor nenorocit al casei, din pricina suvenirelor blestemate pe care le-ai păstrat în valize. Nu ştiu ce cred că vor mai găsi. Capsule cu cianură? Sau poate o bombă nedetonată?

— Nu la Kingsley, dragă. Nu ne-au bombardat acolo, la ţară. Era un loc foarte liniştit, deşi germanii mai lansau câte o bombă în drumul lor spre casă. Altin a primit una, cred, dar noi nu. Londra şi oraşele mari au avut parte de toate bombardamentele, acolo sunt şi bombele nedetonate. Cu siguranţă nu vor descoperi niciun obuz la noi acasă, poţi să le transmiţi asta din partea mea.

— Da, ştiu. Dar nu asta e ideea. în orice caz, am venit azi aici să-ţi spun că poliţistul cu care ai vorbit ieri se va întoarce, zice ea, apoi se uită la ceas. De fapt, trebuia să fi ajuns până acum. Vrea să-ţi mai pună câteva întrebări.

— Cine, dragă?

— Poliţistul. Inspectorul Williams, care a fost ieri aici cu mine şi care te-a întrebat despre armele din valiză.

— M-a întrebat aşa ceva, dragă? Şi eu ce i-am spus?

— Şi-a notat totul, mătuşă. Presupun că-ţi vei aminti când îl vei vedea.

Evelyn consideră că e momentul pentru o înfloritură dramatică. Scoate o batistă curată din

geantă şi îşi apleacă uşor capul. Umerii i se zguduie şi o simte pe Pat cuprin- zând-o cu braţul.

— Nu-ţi face griji, mătuşică, o linişteşte ea. Sunt convinsă că nu o să stea mult. Totul se va sfârşi curând.

Evelyn rămâne cu capul plecat şi bâiguie:

— Dar nu îmi mai amintesc. E totul atât de confuz.

I-a văzut pe ceilalţi pacienţi comportându-se astfel atunci când erau întrebaţi ceva sau când cineva le corecta amintirile trunchiate. îi văzuse închizând ochii de mai multe ori pe parcursul unei ore, adormind în mijlocul activităţilor sau al conversaţiilor, ori întrebând când vine prânzul, după ce tocmai se bucuraseră de un prânz gustos. E foarte instructiv să observe toate aceste maniere şi modele comportamentale. Cu adevărat foarte util.

— Uite că vine, în sfârşit!

Pat se ridică în clipa în care soseşte inspectorul Williams, cu dosarul sub braţ.

— îmi cer scuze, am ajuns ceva mai târziu decât credeam, zice el. Am trecut pe la conac, să văd ce mai e nou.

— Şi ce aţi descoperit? se interesează Pat. Aţi aflat ceva nou?

— Am făcut cercetări amănunţite, dar nu cred că vom mai găsi ceva care să ne intereseze. Mai sunt şi alte arme acolo, puşti de vânătoare, însă toate sunt legale. Licenţele au expirat, dar nu avem de ce să punem la îndoială motivul pentru care se află în casă.

— Şi atunci, vă mai putem ajuta cu ceva?

— Ei bine, am avea nevoie de o explicaţie amănunţită privind armele din valize, desigur, dar am

ajuns la concluzia că sunt simple suvenire din anii petrecuţi în serviciul militar, şi nimic mai mult.

— Şi bărbatul despre care aţi întrebat ieri? încă investigaţi dispariţia lui?

Inspectorul Williams scoate o fotografie din buzunar.

— Am vrea să rezolvăm povestea aceea, aşa că mă gândeam să-i arăt asta azi. Doar să vedem dacă o ajută să-şi amintească.

— Puteţi încerca, însă mă îndoiesc c-o să ajungeţi undeva. Nu pare să aibă o zi prea bună astăzi.

Inspectorul îşi trage un scaun mai aproape de Evelyn, după care zice cu voce tare:

— Bună dimineaţa, doamna T-C. 0 să vă arăt fotografia unui bărbat pe care îl căutăm şi vreau să-mi spuneţi dacă îl recunoaşteţi, bine?

Evelyn saltă capul şi îi zâmbeşte. Când se apleacă înainte, zăreşte o ploaie fină de mătreaţă împrăştiată pe umerii costumului său negru. E tentată să i-o scuture, în schimb îşi îndeasă batista în mâneca de la cardigan şi se uită la fotografia pe care i-a întins-o. Chipul îi e familiar, desigur, privirea aceea rece, buzele subţiri. E aceeaşi poză veche, apărută în ziare atunci când fusese dat dispărut.

— Nu pare prea prietenos, observă ea. Ar trebui să-l cunosc?

— Tocmai asta vă întreb. Credeţi că e posibil să-l fi întâlnit vreodată?

Evelyn clatină din cap.

— Nu cred. Şi, ştiţi, nici nu cred că mi-ar fi plăcut de el, dacă l-aş fi cunoscut.

— Se afla la centrul din Germania, în care aţi fost încartiruită cu ani în urmă.

Pat se apleacă peste umărul mătuşii ei, studiind la rândul ei fotografia. Evelyn îi simte parfumul, care nu reuşeşte să-i mascheze mirosul părului nespălat şi al puloverului murdar. Pat se apleacă să vadă mai îndeaproape şi dintr-odată spune:

— Ce interesant! Cred că am mai văzut chipul acesta. Dar unde oare?

Inspectorul ridică privirea spre ea.

— Ne-ar fi foarte util dacă v-aţi aminti unde l-aţi mai văzut.

Evelyn ridică şi ea privirea spre nepoata ei. E foarte interesant, dar oare Pat îşi va aminti? N-a avut nicicând o memorie analitică prea bună. La şcoală s-a cam chinuit, în special la matematică şi la engleză. în schimb, se pricepe la cusut şi la tricotat. Păcat că nu profită de asta! Poartă un pulover urât şi uzat, plin de păr de câine, şi tot nu şi-a cusut nasturele de la impermeabil.

Pat îşi muşcă buza inferioară, cu privirea aţintită asupra propriilor picioare, în timp ce se gândeşte. Şi pantofii ar trebui lustruiţi. Apoi arată spre fotografie cu o privire furioasă şi spune:

— Ştiu! Cutia aceea de biscuiţi pe care am găsit-o în casă. Acum câteva zile, când ne uitam peste fotografiile acelea vechi, sunt sigură că l-am văzut undeva, într-una dintre pozele din cutie. Sare în picioare şi adaugă: O să dau o fugă la tine în cameră s-o aduc, mătuşă.

— Aş vrea un biscuit, dacă tot te duci, zice Evelyn. Să nu-i mănânci pe toţi până ajungi aici.

— Cred că se referă la o cutie veche şi goală, care nu mai conţine biscuiţi, ci doar fotografii, spune inspectorul Williams.

— O, ce păcat! Mi-e cam foame. Mi-ar prinde bine un biscuit. încă nu e momentul pentru cafeaua de dimineaţă?

— Vreţi să rog pe cineva să ne aducă ceva de băut şi nişte biscuiţi?

— O, ar fi drăguţ! Sunteţi foarte amabil. Rugaţi-i să deschidă un pachet nou, bine? Râncezesc aşa de repede, iar mie nu-mi plac biscuiţii moi.

Evelyn îl urmăreşte plecând şi îşi cântăreşte următoarea mişcare din cadrul acestui joc fascinant. Nu-i place deloc să plângă; nu apela niciodată la lacrimi. S-ar putea preface că nu se simte bine. Sau ar putea cere să fie dusă la baie; asta l-ar opri o vreme, însă ar putea găsi totuşi ceva mai amuzant.

Curând, el se întoarce şi anunţă că gustările sunt pe drum. Apoi Pat se întoarce în cele din urmă, aducând cutia infamă de biscuiţi.

— M-am uitat repejor după fotografia aceea, zice ea, dar nu am găsit-o. Aş fi golit cutia, să caut mai bine, dar n-am vrut să vă las să mă aşteptaţi. Am zis că le putem sorta aici.

Se duce la consola din lemn de mahon, dă deoparte grămada veche de reviste *Country Life* şi răstoarnă conţinutul cutiei. Fotografii ale unei vieţi trecute alunecă pe suprafaţa lăcuită, dintre care unele cad pe covorul de pe podea.

în timp ce Pat blestemă dezordinea şi ridică micile fotografii făcute cu o cameră Brownie, inspectorul Williams îi întinde lui Evelyn ceaşca de

cafea care tocmai a fost adusă şi îi oferă un biscuit. Evelyn ia un biscuit Nice şi îl ridică, spunând:

— Când eram mică, pe mama o amuza mereu când ziceam că-mi plac biscuiţii drăguţi[1].

El îi adresează un zâmbet politicos şi reţinut.

Pat bombăne în fundal, după care se apropie de Evelyn şi îi vâră sub nas o fotografie ruptă.

— Uită-te! Când s-a întâmplat asta?

Evelyn se uită la fotografia alb-negru din mâna nepoatei sale.

— Ce e aia, dragă? E foarte mototolită. Aş zice că a fost făcută cu mult timp în urmă.

— Da, ştiu. Amândouă ştim asta. Te întrebam când s-a rupt. Mi se pare că nu era aşa acum câteva zile, nu?

Pat flutură poza pe sub nasul mătuşii, apoi arată spre marginea ruptă.

— Uite, acum nu mai sunt decât trei persoane în fotografie. Sunt convinsă că era şi o a patra ieri, când ne-am uitat la ea. Nu-i aşa? Sunt sigură că nu e doar în imaginaţia mea.

Îi întinde fotografia inspectorului Williams şi continuă:

— Nu ştiu ce s-a întâmplat, dar sunt convinsă că în fotografie era un grup de patru persoane şi că bărbatul despre care aţi întrebat se număra printre ele. Şi în mod cert nu era ruptă ieri. Se pare că o fâşie a fost înlăturată. Şi priviţi, aici e

---

1 Joc de cuvinte – *nice* în engleză înseamnă „drăguţ" (n. tr).

mătuşa mea. în uniformă, întocmai ca în fotografia portret. E chiar acolo, în stânga.

Bărbatul studiază imaginea, apoi spune:

— Fotografia e destul de mototolită şi observ şi o mică lacrimă în centru. Poate că era deja ruptă şi nu aţi remarcat dumneavoastră. Doamnă T-C, vă amintiţi când a fost făcută această fotografie?

Evelyn clatină din cap, iar cafeaua i se varsă pe farfu- riuţă, aşa că o aşază pe măsuţa de alături.

— Gândiţi-vă puţin, o îndeamnă el. Vă amintiţi cine altci- nea mai făcea parte din grup atunci când a fost făcută poza?

Ea se încruntă şi dă din nou din cap.

— El era, zice Pat. Sunt convinsă. Are un chip aparte. Ştiam eu că l-am mai văzut undeva şi sigur a fost ieri, în poza asta, adaugă supărată şi îşi încrucişează braţele la piept. N-ar fi trebuit să-i las cutia. Mă gândeam doar că i-ar plăcea să se uite la fotografii, de dragul vremurilor trecute.

Evelyn ridică privirea, cu un zâmbet larg pe faţă.

— Asta e, Pat dragă. Tocmai ai descifrat indiciul. Eşti o fată isteaţă.

Pat pare nedumerită.

— Ce naiba tot spui acolo?

— Cuvintele încrucişate, dragă. Lasă vremurile bune în trecut. Acesta e răspunsul. De dragul vremurilor de demult. Bravo, dragă!

— O, haide, mătuşă! Lasă nenorocitele alea de cuvinte încrucişate! Acum trebuie să aflăm unde e restul fotografiei.

— Ce-ar fi să luăm la rând fiecare fotografie în parte? propune inspectorul Williams, ridicându-se. Poate că bucata lipsă e tot aici.

Se îndreaptă spre grămada de instantanee pe care Pat le-a lăsat înşirate pe măsuţă şi începe să le sorteze în teancuri ordonate. Ea i se alătură, şi amândoi rămân în picioare câteva minute, amestecând pozele ca pe nişte cărţi de joc.

Evelyn îi urmăreşte, apoi murmură:

— De dragul vremurilor de demult.

Repetă sintagma de mai multe ori, apoi începe să cânte:

— *Auld Lang Syne...*

Mai întâi încet, apoi, când observă că nu au auzit-o, cântă din ce în ce mai tare, până când o asistentă intră şi spune:

— O, Doamne! Cred că doamna T-C e puţin cam surescitată. îmi permiteţi să o duc înapoi în cameră, să se odihnească puţin?

— Vă rog, zice Pat. Nu ajungem nicăieri cu ea astăzi, adaugă, apoi revine la fotografii, clătinând din cap.

Evelyn nu-şi poate reţine un zâmbet, în timp ce asistenta o ajută să se ridice şi, când iese din cameră, însoţită de îngrijitoare, pleacă din cap spre inspector.

Mi-a făcut multă plăcere mica noastră

discuţie. Sper să mai treceţi curând pe aici

.Doamna T-C, 1 decembrie 2016

Câteva întrebări în plus

— Cu cine ai venit astăzi, Pat?

Poliţistul stă chiar în spatele ei, cu un zâmbet întipărit pe faţă. Nu e semn bun. Crezuse că scăpase de el.

— O, îl mai ţii minte pe Inspectorul Williams, mătuşă? Detectivul care te-a mai vizitat de câteva ori? Vrea doar să-ţi arate nişte fotografii. Nu te deranjează să te uiţi peste câteva fotografii, nu-i aşa? o întreabă Pat, afişând ceea ce consideră a fi un zâmbet încurajator.

Ei bine, nu este.

Bărbatul înaintează, îşi trage un scaun şi se aşază alături de Evelyn.

— Bună dimineaţa, doamnă T-C. Am aici câteva fotografii peste care aş vrea să vă uitaţi.

împrăştie pozele pe măsuţa de cafea din faţa ei: printre ele, uniforma ATS, diverse documente cu numele ei, paşapoarte, armele şi, de asemenea, un pulover crem, cu model împletit, acum îngălbenit de vreme, şi o pereche de pantaloni reiaţi, de culoare maro-deschis.

Poate vă mai amintiţi că data trecută v-am arătat nişte fotografii

cu lucrurile găsite în
valizele acelea vechi,
dar aş vrea să le mai
trecem o dată în
revistă, dacă nu vă
supăraţi

.Chiar îi cere permisiunea? în schimb, Evelyn dă pur şi simplu din cap în semn că da şi spune:

— Prea bine atunci, dar să nu dureze mult. în dimineaţa asta mă duc într-o excursie cu autocarul. Vom pleca foarte curând. Mergem la Bognor Regis, să mâncăm peşte şi cartofi prăjiţi.

— Ba nu pleacă nicăieri, şuieră Pat printre dinţi, aplecân- du-se spre poliţist. M-am interesat. Nu se întâmplă nimic astăzi, şi oricum nu iese niciodată.

Inspectorul Williams tuşeşte în dosul mâinii, apoi arată spre cele două fotografii în care apar puloverul şi pantalonii.

— După cum spuneam, acestea sunt fotografii cu obiectele găsite printre lucrurile din valizele vechi, descoperite în dormitorul de la conacul Kingsley, zice el, apoi se opreşte o clipă, acordându-i timp să studieze imaginile. Aş vrea să ştiu dacă recunoaşteţi vreunul.

Acolo, cu mânecile perfect întinse, de parcă ar invita-o în îmbrăţişarea lui pentru a-şi aminti de ziua aceea cu cer albastru ca gheaţa, cu zăpadă albă şi încununată de o violenţă fără margini, se află puloverul Aran, cu model împletit, din lână pufoasă, crem şi mânjit de pete incriminatorii de sânge, care acum nu mai sunt stacojii, ci de un maro-ru- giniu, vizibile totuşi pe piept şi pe manşetele răsucite.

— Este puloverul dumneavoastră? o întreabă el, trăgând fotografia mai aproape, astfel încât Evelyn mai că o poate atinge şi poate simţi mirosul învechit de lână, care-i aminteşte de căldura şi de asprimea puloverului pe trupul ei.

Evelyn îl studiază prin ochelari, clipeşte, după care spune:

— Ce e vechitura aceea de prost-gust? E unul dintre puloverele tale, Pat, nu-i aşa?

Ridică privirea spre nepoata îmbrăcată cu unul dintre multiplele ei pulovere şifonate şi hidoase, pe care le poartă întotdeauna când vine în vizită. Se uită din nou la fotografie şi zice:

— Sau să fie puloverul acela pe care-l îmbrăcam când lucram în grădină? Nu purtam niciodată hainele bune atunci când munceam în grădină. Probabil că mai ţii mine, Pat, adaugă, uitându-se din nou la nepoata ei. îngrăşămintele şi spinii de trandafiri nu le fac deloc bine hainelor, dragă.

— Şi pantalonii? îi recunoaşteţi?

Poliţistul îi arată o poză cu o pereche de reiaţi largi, pe care se chinuise să şi-i lege în jurul taliei subţiri în timp ce schia şi pe care se străduise şi mai mult să-i păstreze pe ea în timpul îngrozitorului atac. Şi aceştia sunt bine întinşi; crăcii lor stau crăcănaţi, invitând parcă la penetrare. Petele de sânge, odinioară atât de evidente, s-au estompat cu timpul, absorbite de materialul reiat maro, însă probabil că sunt tot acolo. Evelyn mijeşte ochii şi studiază încă o dată fotografia, aranjându-şi ochelarii pe nas.

— Par a fi pantalonii vechi de grădinărit ai lui Jim.

— Jim? Cine-i Jim?

— Grădinarul meu. Pat, ar trebui să-i înapoiezi imediat pantalonii; nu-i place să poarte

hainele de stradă atunci când lucrează în grădina de la Kingsley.

— Jim? bolboroseşte Pat. Jim nu mai lucreză pentru tine de ani buni. Nici nu m-ar surprinde să fi murit de mult, zice ea, apoi se apleacă spre inspectorul Williams şi îi şopteşte, ca un actor pe scenă: Mă îndoiesc că sunt ai lui. Şi, chiar dacă ar fi, nu-mi explic de ce naiba s-ar afla în valiza aceea.Mort? Jim e mort? De ce nu mi-ai spus? Ştii bine cât de mult am preţuit ajutorul lui. Era un om de nădejde! A lucrat ani întregi pentru mine. Serios, Pat, nu trebuie să-mi ascunzi lucruri. Şi acum să vedem unde mi-e agenda? Trebuie să-i trimit de îndată văduvei un buchet de flori.

Pat întinde mâna s-o oprească pe Evelyn, care scormoneşte prin poşetă.

— Mai târziu, mătuşă, mai târziu. Mai întâi, permite-i domnului inspector să-şi facă treaba.

— O, bine. Dar să nu-mi mai ascunzi nimic, Pat. E o mare dovadă de nepăsare din partea ta, adaugă, apoi îi zâmbeşte detectivului. Aşa. Unde rămăseserăm?

Bărbatul îşi drege din nou glasul, politicos.

— Am observat pete pe ambele articole de îmbrăcăminte, aici, aici şi aici, precizează el, arătând cu creionul spre câteva porţiuni încercuite de pe fotografii, care indică urmele de pe cele două haine. Din testele iniţiale rezultă că sunt pete de sânge. Sunt, într-adevăr, nişte urme vechi, dar aveţi idee cum au ajuns pe hainele respective?

Evelyn ştie exact cum s-a întâmplat, cum el a ţipat şi cum ea l-a luat prin surprindere. îşi simte degetele încleştân- du-se, ca şi cum s-ar strânge în jurul creionului ascuţit, însă are nevoie de o clipă ca

să-şi formuleze răspunsul. Se uită la fotografii, apoi îşi îndreaptă atenţia mai întâi spre Pat, după care spre poliţist, şi din nou asupra fotografiilor.

— Odată a trebuit să-l duc pe Jim la camera de gardă, explică ea. A curs ceva sânge atunci. Mi se pare că-l lovise o creangă, în timp ce tundea trandafirii agăţători. îmi amintesc că erau trandafiri Kiftsgate acolo, lângă stejarul acela -ştii tu, Pat. L-a lovit fix deasupra ochiului şi peste ureche. Era sânge peste tot. Putea fi foarte grav, dacă îi intra în ochi. Ştiu pe cineva care a orbit cândva din pricina unui trandafir. Jim s-a ales cu câteva copci atunci. 0, Jim vărsa mereu sânge în locul meu.

— înţeleg, zice inspectorul William, întinzându-se să adune fotografiile, dar ea se apleacă şi îl opreşte, arătând spre unul dintre instantanee, în care e imortalizată o sticlă cu etichetă, alături de câteva hârtii.

0, uite! 0 sticlă de şliboviţă! Cum a ajuns acolo? Şi noi beam aşa ceva când eram în Germania. Domnule inspector, nu-i aşa că nu vă supăraţi dacă beau un pahar? Mi-aţi putea aduce când veniţi, data viitoare? Am rămas fără cherry.42

Forest Lawns 2 decembrie 2016
Dragul meu,

Uneori am impresia că nu mai pot să disting între ce e şi ce nu e adevărat. Ieri, când m-au întrebat despre

hainele din valiză, le-am povestit despre Jim. N-ar fi trebuit s-o fac, nu-i aşa, câtă vreme nu mai ţin minte nimic? Sau a trecut suficient timp încât să fie în re-gulă? Aici, oamenii îşi amintesc adesea trecutul mai bine decât prezentul.

Poate că voi mai juca un ultim joc, după care mă voi opri. Acest cămin încântător, cu personalul lui drăguţ şi amabil, se străduieşte să menţină pe toată lumea ocupată, dar, sincer, stăm cu toţii în ultima sală de aşteptare a vieţii, având foarte puţine preocupări la îndemână. Majoritatea nu mai suntem în stare să facem ieşiri îndelungate, foarte puţini mai reuşim să ne concentrăm îndeajuns încât să citim ceva mai complicat decât o pagină de ziar, şi fiecare zi vine cu o nouă etapă de deteriorare. Un bărbat drag mi-a povestit ieri că a dus o viaţă încununată de succes, dar că acum nu mai poate face nimic şi i se pare că existenţa lui nu mai are niciun sens. Tind să fiu de acord cu el.

Acest joc m-a ţinut ocupată şi m-a amuzat o vreme. A fost foarte distractiv, însă nu ştiu cât mai pot să mă prefac. Mă simt foarte obosită şi uneori cred că mi-ar plăcea să adorm şi să nu mă mai trezesc niciodată, şi atunci te-aş putea întâlni în rai şi am fi împreună pentru totdeauna.

A ta veşnic iubitoare Evie, xxx

PS: Te iubesc

.Doamna T-C, 2 decembrie 2016

Pudră de talc şi cherry

Pare ceva serios. Tocmai ce a sosit Pat, îmbrăcată cu un pulover şifonat din lână şi o eşarfă destrămată, aducând o geantă plină cu broşuri. Oare ce o mai fi vrând de data asta?

Cu răsuflarea întretăiată, începe:

— Dintr-odată mi-am amintit că, în urmă cu multă vreme, mi-ai spus să mă uit în birou. Mai ţii minte?

— Aşa ţi-am zis, dragă? Ce ţi-am cerut să cauţi acolo?

— Evaluările companiilor de asigurare. Ţineai minte că aveai unele mai vechi pe-acolo. Ei bine, aveai dreptate. Le-am găsit ieri şi mi-au fost de mare ajutor. Cel puţin îmi oferă un inventariu complet al tuturor lucrurilor care merită păstrate, explică ea, întinzându-mi câteva rapoarte.

Evelyn îşi aminteşte foarte clar şi ştie şi de ce avusese el nevoie de acele informaţii, pe vremea când venea, duminică de duminică acasă la ea, înfulecându-i mâncarea şi bându-i vinul, în timp ce calcula profitul pe care l-ar fi obţinut din vânzare.

Şi, în plus, cineva a făcut şi nişte calcule extrem de utile, adunând toate sumele, adaugă, arătându-i câteva cifre scrise cu cerneală pe margine. Nu e scrisul tău, nu-i aşa?Evelyn clatină din cap. Nu, nu e al ei, dar ştie al cui e. Uitase cu desăvârşire de existenţa acestei mici dovezi, a mărturiei faptului că Stephen vizitase cândva conacul Kingsley. Cum putuse să uite? îl vede fără să vrea, şezând la masa din bucătărie, cu rapoartele împrăştiate dinainte, cu pixul în mână, în timp ce mintea lui hulpavă îi identifica posesiunile cele mai preţioase, însumându-le valoarea. Aproape că salivase la gândul de a se bucura de averea ei.

— Te simţi bine? Eşti îngrozitor de palidă, zice Pat, punând o mână pe umărul mătuşii ei. Vrei să îţi aduc ceva?

— Nu, dragă. Sunt bine. Cred că sunt cam obosită astăzi.

Evelyn se holbează din nou la caligrafia ordonată, exactă
şi curată, o oglindă a felului în care fusese el însuşi. Dacă poliţia vedea asta şi făcea o comparaţie cu oricare dintre documentele găsite în apartamentul lui, putea să facă legătura cu el, şi atunci ce explicaţie le-ar mai fi dat? Dar ce şanse erau să mai fi avut vreo probă de atunci? Dispăruse cu atâţia ani în urmă, încât cazul fusese, probabil, închis şi dat uitării.

Arată spre broşură şi spre notiţă, zicând:

— Trebuie să fi fost scrisul individului de la casa de licitaţii, dragă. Parcă-mi amintesc că a venit în persoană la Kingsley şi mi-a explicat cum calculează sumele. Nu am acceptat, desigur. La vremea aceea nu

voiam să vând nimic, am făcut-o numai în vederea asigurării.

— Ei bine, mă bucur că l-ai chemat. îmi este foarte util. Dar nu reuşesc să găsesc tot ce apare în listă. De pildă obiectele din ceramică Majolica Palissy. „Creaturi marine şi alge”, scrie aici. Nu ştiu sigur cum arată şi nu găsesc nimic care să se potrivească descrierii.

— Ia să văd, zice Evelyn, prefacându-se că se gândeşte.

Ştie exact ce s-a întâmplat: a vândut farfuriile acelea urâte la licitaţie, iar din profitul substanţial şi-a cumpărat un bilet de avion până la Frankfurt. O ultimă vizită, înainte să fie prea târziu, de dragul vremurilor apuse. Condusese până în sat şi găsise căsuţa cu poartă din lemn, cu gardul ei viu şi pomii fructiferi, toate arătând aproape la fel ca în urmă cu mulţi ani. Nu era nimeni acolo, şi chiar dacă ar fi fost, cum ar fi putut s-o recunoască?

— Poate că s-au spart, a zis ea. Platourile acelea groteşti, înfăţişând creaturi şerpuitoare hidoase, atrăgeau îngrozitor praful. Nu le dădeam jos de pe perete decât o dată pe an, ca să le spălăm bine. Dar Sharon nu prea reuşea să le cureţe ca lumea. Da, cred că asta s-a întâmplat.

— Ce păcat! Valorau ceva parale şi ştii, toate laolaltă fac o sumă frumuşică. Orice mărunţiş ajută la asigurarea confortului tău în acest cămin.

— Nu e un cămin, o atenţionează Evelyn. E foarte plăcut, dar nu e ca acasă, precizează, hotărâtă să adauge un strop de dramatism, apoi o apucă pe nepoata ei de încheietura mâinii. Vreau să merg acasă, Pat. Mă iei acasă astăzi?

— Nu, mătuşă. Nu astăzi. Rămâi aici; e mult mai bine pentru tine. Şi mai sigur.

— Dar nu vreau să rămân. Vreau să mă duc acasă, să mă întorc la Kingsley. Dacă refuzi să mă duci, o să iau un taxi. Aş conduce eu însămi, doar că nu mai ţin minte unde am parcat maşina.

— Nu ai mai condus de un secol, mătuşică. Ai vândut maşina cu mulţi ani în urmă. Nu-ţi mai aminteşti?

Pat scrutează încăperea, căutând un membru al personalului. Atunci când Evelyn se comportă astfel, de obicei ea pleacă degrabă.

— Nu ţi-am dat voie să vinzi maşina. Cum ai putut face una ca asta?

— Tu însăţi ai vândut-o, mătuşică. Ai ajuns la concluzia că nu mai eşti în siguranţă la volan. Cred că a fost imediat după ultimul accident. Ai trecut pe roşu, mai ţii minte?

— Ei bine, m-am răzgândit. îmi vreau maşina înapoi. Mi-ar fi foarte utilă, ca să merg la magazin.

— Nu ai nevoie să mergi la magazin, mătuşă. Ai aici tot ce îţi trebuie.

— De unde ştii tu ce îmi trebuie mie? 0 să mă duc la Waitrose şi o să-mi fac singură cumpărăturile.

— Asta se întâmplă în fiecare joi, nu-i aşa? Câţiva dintre voi mergeţi la cumpărături? Şi dacă ai nevoie urgentă de ceva, ştii bine că îţi pot aduce eu sau îţi poate cumpăra vreunul dintre membrii personalului, atunci când iese.

Evelyn adoptă un ton mai calm.

— Pudră de talc. Am nevoie de pudră de talc.

— Iarăşi? Deja? Sunt sigură că ţi-am mai adus acum vreo două săptămâni.

„Da, aşa e, dar tu nu ştii cât de utilă este pudra aceea şi cât de mult o folosesc în fiecare zi.”

— E pentru picioare. Asistentele spun că-mi trebuie pentru picioare.

— 0, bine. Atunci, trec pe la Sainsbury în drum spre casă. 0 să-ţi iau de acolo şi ţi-o aduc data viitoare.

— Mulţumesc, dragă. Să fie de la Coty, bine? îmi place pudra frumos parfumată.

— Da, în regulă. îţi aduc din cea de la Coty. Mai vrei şi altceva, dacă tot veni vorba?

— Cherry, zice Evelyn, cu o expresie senină şi obraznică. Aş vrea o sticlă de cherry, pe care s-o ţin a la mine în cameră, ca atunci când am un musafir, să îi pot oferi un păhărel.

Pat oftează şi se ridică de pe scaun.

— Presupun că apoi vei dori mai multe pahare de cherry.

— Ce idee bună! Nu avem de gând s-o spun, dar acum, dacă mă gândesc mai bine, aveam nişte păhărele foarte frumoase la Kinglsey. Cred că era un set din acelea cu picioare răsucite, explică, imitând o spirală cu degetul arătător. Le-ai putea aduce şi pe ele data viitoare, dragă?

— Ce s-a întâmplat cu cele rubinii, pe care ţi le-ai luat când ai vizitat conacul Kingsley ultima dată? Nu le mai ai? în fine, presupun că pot să-ţi aduc altele. Dacă tot sortez lucrurile din casă. Nici nu le voi simţi lipsa, la câte vechituri sunt adunate acolo.

„Vechituri, într-adevăr. Dragile mele obiecte personale, vrei să spui. Acum e momentul pentru ultima lovitură de geniu.”

— Ce-ar fi să laşi toate vechiturile acelea în seama mea, dragă? Mi-ar face plăcere să le iau la

mână pe fiecare în parte şi să-mi amintesc de toate clipele frumoase petrecute acasă. Tu nu mai ai nevoie de ele, nu-i aşa?

— 0, bine atunci. Oricum trebuie să aduc la zi evaluările. Poftim, zice Pat, punând grămada de rapoarte pe măsuţă.

— Mulţumesc, dragă. Şi apropo, asigură-te că cherry-ul e din acela sec. Mamei i-a plăcut dintotdeauna crema de cherry, însă eu am preferat mereu Manzanilla. Sunt convinsă că vei găsi la Waitrose.

— Cu siguranţă. Dacă asta-i tot pentru astăzi, e timpul să plec.

Pat se apleacă şi îşi sărută mătuşa pe obraz, după care iese, în timp ce Evelyn recită:

— Amontillado, oloroso, fino, manzanilla... e perfect oricare dintre ele.

Apoi coboară vocea, fiindcă o aude pe Pat vorbind cu Mary dincolo de uşă şi spunând:

— Pare mai lucidă astăzi. Aproape că am purtat o conversaţie în adevăratul sens al cuvântului.

Iar Mary îi răspunde:

— 0, aşa se întâmplă. 0 zi e prezentă, una absentă. Ca un radio stricat. Şi totuşi e o binecuvântare că azi a avut o zi bună.

Evelyn dă paginile rapoartelor pe care le ţine în poală, socoteşte cifrele înregistrate cu scrisul acela de mână rigid şi controlat şi încearcă să-şi amintească dacă mai sunt şi alte dovezi ale existenţei lui, de care să fi uitat.Doamna T-C, 11 decembrie 2016

în sfârşit!

Cei care pot tricotează. Evelyn n-a

învăţat niciodată să tricoteze cum trebuie, în ciuda propriei dorinţe din tinereţe de a oferi căldură şi protecţie picioarelor lui Hugh în timpul războiului. Alte perechi de mâini manevrează andrelele şi deapănă lână, atât cât le permit articulaţiile umflate şi artritice. Evelyn se rezumă la a verifica ghivecele cu ghiocei, acum aproape

îmbobociţi, care probabil că vor înflori atunci când vor fi aduşi din sera rece

.Azilul se pregăteşte pentru târgul de Crăciun, când rudele şi vecinii vor veni să cumpere jucării tricotate, bilete de tombolă şi borcane cu umplutură pentru prăjituri, pregătită de Foffle, prietenii celor de la căminul Forest Lawns. în clădire domneşte o atmosferă festivă, cu toate că mai sunt trei săptămâni până la ziua cu pricina. Unii dintre pacienţi vor putea să plece câteva zile acasă, la fiicele şi la fiii lor, care se pot ocupa de părintele în vârstă, în timp ce alţii vor rămâne la Forest Lawns, care va răsuna de zgomot de biscuiţi crocanţi, muzică destinată jocului Pass the Parcel[1], discursul reginei şi sforăiturile delicate ale celor care au înfulecat curcan şi budincă la masa de Crăciun.

Evelyn nu aşteaptă cu nerăbdare sărbătorile. în ultimii ani, înainte să-şi fractureze şoldul, îşi petrecea zilele de Crăciun la biserică, după care lua masa de prânz în pubul din sat, unde era foarte cunoscută şi unde oamenii o întâmpinau călduros. în vreo doi ani luase prânzul cu Pat şi cu familia ei, dar masa era servită târziu, iar ea nu suporta cadourile

1 Joc britanic practicat la petreceri, în traducere literală: „Dă pachetul mai departe” (n. red.).

extravagante, ciondăneala şi drumul cu maşina înapoi, spre casă, prin întunericul pustiu.

însă acum aşteaptă cu nerăbdare o nouă tradiţie: Secret Santa. Nu a mai auzit de acest obicei, dar Sarah, care coordonează activităţile căminului, susţine că e la modă în zilele noastre.

— Veţi vedea, doamnă T-C. Astfel, fiecare persoană va primi un cadou-surpriză. întocmai ca în copilărie, când aşteptaţi să vină Moş Crăciun şi să vă umple ciorăpeii cu bunătăţi.

— Atârnam şosetele de pescuit ale tatei de grinda de deasupra căminului, povesteşte Evelyn. Erau şosete lungi, din lână crem. Mi se păreau enorme când eram copil. Dar nu se umpleau niciodată complet, cu toate că-mi doream asta an de an. Totuşi, îmi amintesc că într-un an am primit un iepure gri. Nu unul adevărat, desigur. Unul mic, în genul lui Peter Iepuraşul, doar că nu avea vestuţă.

— Ei bine, cine ştie ce veţi primi anul acesta? Nu-i aşa că va fi amuzant să aveţi parte de o surpriză?

Sarah zâmbeşte, convinsă parcă de faptul că Evelyn nu şi-a dat seama că majoritatea cadourilor secrete au fost alese şi cumpărate chiar de Sarah şi au fost oferite pacienţilor spre a le împacheta, fiindcă nu pot ieşi cu toţii din cămin pentru a face cumpărături de Crăciun. Unii cred chiar că vor primi săpunul parfumat sau bomboanele de ciocolată alese de ei înşişi, deşi acestea vor purta, desigur, eticheta cu numele altui pacient.

„O, dar secrete vor exista, şi surprize deopotrivă, deşi nu unele pe care să le împart cu voi, îşi spune Evelyn. Să vedem cine va fi primul."

Zâmbeşte în sinea ei, în timp ce Sarah face turul salonului, al sufrageriei şi al camerei de zi, stă de vorbă cu cei care tricotează şi cu cei care deapănă lâna. „Cred că Pat trebuie să fie prima. Pat, urmată de detectivul acela drăguţ. Amândoi merită câte o surpriză de Crăciun. îl voi ruga pe fiecare să vină în vizită, pe rând.”

Pat soseşte după-amiază devreme, fremătând de nerăbdare.

— Sper că e ceva important. Verii lui Humphrey au venit în vizită weekendul ăsta. Iar la ora şase aştept livrarea de la Ocado, aşa că nu trebuie să întârzii, fiindcă ştii ce aglomerat e traficul din Guildford la orele de vârf...

— Da, dragă. Te înţeleg. Cred că eşti extrem de grăbită. Mereu ai o mulţime de lucruri de făcut înainte de Crăciun. Ştii, şi aici lumea tot de asta se ocupă.

Pat râde batjocoritor.

— Nu prea e mare panică aici, nu? Nu le-aş numi tocmai pregătiri intense.

Scrutează salonul, uitându-se la câteva persoane aşezate în fotoliile lor. Unele dintre ele moţăie după masa de prânz. Au

servit friptură de porc şi curry de pui, la alegere, urmate de budincă de orez sau tartă de mere. Evelyn s-a plâns că nu aveau peşte în meniu, cu toate că mâncase deja peşte săptămâna aceasta, aşa că a ales o omletă cu brânză

— .Aşadar, pentru ce ai insistat să ne vedem şi nu puteai să-mi spui la telefon?

Deşi aşezată, Pat stă pe marginea scaunului, părând gata să-şi ia zborul în clipa în care Evelyn va termina de vorbit.

— Mă bucur să te văd, dragă, zice Evelyn. întotdeauna prefer să discut faţă-n faţă despre problemele importante.

— Da, şi eu mă bucur să te văd. Dar sper că e vorba despre ceva mai mult decât simplul fapt că voiai pur şi simplu să mă vezi în după-amiaza asta. Ştii, sunt mult prea ocupată pentru o simplă vizită de curtoazie, oricât de scurtă ar fi ea, spune, uitându-se la ceas. Poate am timp să trec şi pe la Boots în drum spre casă, aşa că zi-mi.

— Ei bine, draga mea, m-am tot gândit în ultima vreme.

— La ce, mai exact?

— 0, la trecut.

Evelyn îşi apucă nepoata de mână. E aspră la atingere, iar unghiile ei poartă vestigiile unei oje mov. Ar arăta mult mai bine dacă şi-ar împinge cuticulele după baie, aşa cum îi arătase mama lui Evelyn când era tânără. Unghiile ei sunt în continuare nişte ovale perfecte, roz cu alb.

— Ce e cu trecutul, mătuşă? Sunt mult mai preocupată de prezentul care momentan îmi ocupă tot timpul.

Pat îşi retrage mâna şi caută rămăşiţele unui şerveţel îndesat în mânecă.

— Da, dragă, ştiu. Ai o viaţă foarte agitată. Dar în ultima vreme am reflectat mult la tot soiul de întâmplări din trecut şi cred că mi-am amintit ceva care ar putea fi de interes pentru tânărul acela amabil al tău. Ştii tu, cel cu care ai venit în vizită săptămâna trecută.

— Tânărul? 0, te referi la inspectorul Williams?

— Aşa îl cheamă, dragă? Mi-a pus atâtea întrebări. Cred că eram puţin cam confuză când a fost aici, dar acum s-ar putea să am câteva răspunsuri să-i ofer, aşa încât mă gândeam că ar trebui să-l rogi să îmi mai facă o vizită.

Pat se uită lung la Evelyn, rulând şerveţelul umed în palmă.

— Ce fel de răspunsuri? Nici nu-mi trece prin cap să-l târăsc până aici, dacă ai de gând să te prosteşti şi să te agiţi din nou.

— 0, nicidecum, dragă. Cred că se va bucura să mă vadă. De fapt, mi-am notat aici, în jurnal, zice Evelyn, bătând uşor cu mâna peste poşetă, iar când Pat întinde mâna s-o ia, îi spune: Nu, tu nu o să înţelegi nimic. Trebuie să-i spun eu însămi, faţă-n faţă.

— Nu pot să-i povestesc eu despre ce e vorba, ca să-l asigur că merită să vină?

— De ce? Crezi că e prea ocupat cu cumpărăturile de Crăciun, ca să mai aibă timp şi pentru mine?

— Nu, doar vreau să mă asigur că nu-şi pierde vremea din nou.

— Atunci spune-i că-mi amintesc ce s-a întâmplat cu bărbatul de care se interesa, Stephen Robinson. Spune-i că mi-am amintit şi că e foarte important.

Şi Evelyn îşi strânge poşeta la piept cu ambele mâini, în timp ce Pat rămâne cu gura căscată.Partea a şasea

Şi în a şasea zi... (8,2,1,5,2,5

)**45**

12 noiembrie 1945 Dragă Hugh,

Cu greu te-ai fi abţinut să nu râzi, dragul meu. Dintotdeauna ţi-au plăcut farsele! Nu-mi vine să cred cum am reuşit să joc atâta teatru şi cum am reuşit să scap din locul acela îngrozitor. Sper doar că nimeni nu va mai auzi povestea asta şi că nu se va întreba cum am sfârşit fără a naşte un copil după pretinsa mea sarcină!

Aşadar iată-mă complet restabilită după aşa-zisele mele greţuri de dimineaţă. Mă aflu în drum spre Wildflecken, tabăra de refugiaţi unde Brian Joliffe consideră că pot da o mână de ajutor. S-ar putea să fie o provocare, dar cu siguranţă nu poate fi la fel de rău ca în Satul interzis, nu-i aşa? Le-am cunoscut deja pe tovarăşele mele de călătorie, iar una dintre ele e asistentă şi zice că se aşteaptă să fie ocupată zi şi noapte, moşind o mulţime de copii. N-am îndrăznit să-i spun că şi eu am pretins de curând că voi avea nevoie de servicii asemănătoare!

Cu toată dragostea, dragul meu, A ta, Evie

PS: Te iubesc, xxxx

xEva, 13 noiembrie 1945 Noaptea

Pe când soarele iernatic începea să apună, camionul străbătea huruind kilometri întregi de păduri întunecoase de brazi, ajungând într-un târziu în tabără, iar Eva şi-a amintit de poemul lui T.S. Eliot despre cei trei regi, *Drumul magilor*. Dar ei nu erau magi, încă nu venise Crăciunul şi nici nu aduseseră daruri; tot ce puteau aduce în Wildflecken, cunoscut de voluntari drept „Sălbăticia”, era speranţa.

Ninsese devreme anul acela şi zăpada se aşternuse într-un strat gros, iar în şanţuri se formase gheaţă, din pricina roţilor de la camioanele cu provizii, care treceau fără oprire. Când s-au oprit, învăluiţi în norii

de fum emanaţi de ţeava de eşapament, Eva a zărit câteva siluete întunecate care se apropiau, trăgând după ele, pe drumul îngheţat, sănii improvizate, revărsându-se asemenea unor furnici negre din forturile austere, situate în mijlocul taberei

.— Rămâi aici. 0 să le spun că nu avem nimic, i-a zis Ken. Condusese tot drumul de la Frankfurt, povestindu-le cum funcţiona tabăra. Era un teritoriu familiar pentru acest australian energic, însă pentru Eva şi pentru ceilalţi era un peisaj străin, nu doar fiindcă era acoperit de zăpadă şi fiindcă se aflau departe de casă, ci şi din cauza faptului că se aflau

exact în mijlocul imperiului nemilos al lui Hitler. Wildflec- ken, odinioară o bază de antrenament SS, atât de secretă încât numele ei nu era înscris pe nicio hartă de după 1938, reprezenta acum un centru de relocare pentru mii de persoane strămutate, disperate să-şi regăsească rudele dispărute şi să se întoarcă în căminele lor pierdute.

Ken s-a întors spre cabină, împreunându-şi mâinile acoperite cu mănuşi din piele de oaie, în timp ce respiraţia lui aburea parbrizul.

— Am trimis pe cineva să-l cheme pe şef, iar el o să ne spună încotro să mergem, a zis el, uitându-se peste umăr la mulţimea rămasă în aşteptare, înfofolită în fulare asortate, în şaluri, pălării şi paltoane militare. Uitaţi-vă la polonezii ăia! Ce indivizi ingenioşi! Au tăiat cadrele paturilor de fier şi au făcut din ele tălpi pentru sănii.

Au urmărit siluetele retrăgându-se, dar câteva au mai zăbovit puţin, bătând din picioare şi înfăşurându-şi braţele în jurul corpului.

— Ce aşteaptă? a întrebat Brigitte, asistenta suedeză de la Crucea Roşie, detaşată la maternitatea din tabără.

Pe drum, aceasta îi povestise Evei că, în curând, erau aşteptate în jur de patruzeci şi cinci de naşteri. Şi aveau să mai vină şi altele, adăugase ea. Cu fiecare tren care soseşte, vor fi tot mai mulţi bebeluşi, unii purtaţi în braţe, alţii încă nenăscuţi. Cu toţii plăpânzi şi subnutriţi. Va fi o muncă grea.

— Aşteaptă orice, a răspuns Ken. Orice lucru pe care pot pune mâna. E destulă mâncare aici.

în bucătării se coc tone de pâine zilnic şi săptămânal primim transporturi cu provizii şi cărbune, a zis el, arătând în depărtare. Totuşi, ducem lipsă de multe lucruri. Săptămâna trecută, oamenii din centrele de ajutor social au găsit vreo douăsprezece maşini de cusut, dar sunt inutile fără ace. E o nevoie acută de electrozi de sudură, însă sunt de negăsit. Trimitem în permanenţă oameni în căutare de provizii.

— Aşadar, câte persoane sunt aici? a întrebat Eva. Credeam că sunt în jur de două, trei mii de refugiaţi în tabăra asta.

Ken a izbucnit în râs.

— Poţi să mai adaugi câteva zerouri! Nu ţi-au spus că adăpostim aici mai bine de douăzeci de mii de persoane? Şi cu cât îi expediem mai rapid, cu atât ne trimit şi mai mulţi amărâţi.

— Habar n-am avut că sunt aşa de mulţi.

Eva şi celelalte două fete au aruncat o privire pe fereastra camionului.

— Nici nu e de mirare că faceţi atâta pâine.

— Avem douăsprezece bucătării, şi fiecare e responsabilă de hrănirea a 1500 de guri. E o adevărată fabrică de mâncare acolo, a zis Ken, suflând peste mănuşi ca să-şi încălzească mâinile, apoi a continuat: Al naibii loc! N-o fi fost el lagăr de concentrare, dar tot mă îngrozeşte. Numărul ăla colosal de indivizi! Am găsit un depozit plin de schiuri acolo jos. Ale naibii schiuri! Voiau să încropească o trupă de elită pe schiuri, cu care să atace Rusia, însă

în clipa asta ne trebuie ace, nu schiuri! Am putea foarte bine să le folosim drept lemne de foc.

Eva a scrutat chipurile palide, cu ochi negri, ale celor care îi urmăreau, îmbrăcaţi în zdrenţe. Aceştia erau supravieţuitorii, cei care rezistaseră, în ciuda ororilor muncii de sclavi şi a lagărelor de concentrare. Iar Eva şi ceilalţi voluntari recrutaţi de UNRRA aveau sarcina de a-i ajuta pe supravieţuitori să-şi refacă vieţile. „Aici, şi-a zis Eva, în ciuda poveştilor sumbre pe care le aud, voi vindeca oameni, şi nu îi voi răni, cum se întâmpla la Bad Nenndorf.” A încercat să-şi alunge din minte imaginea prizonierilor tremurânzi.

A fost încartiruită într-o cameră micuţă, cu trei paturi înguste, împreună cu Brigitte, asistenta, şi cu Sally, roşcata veselă, de origine scoţiană, care, asemenea Evei, fusese recrutată datorită abilităţilor ei în materie de limbi străine.

— Sunt sigură că părinţii mei nu şi-au imaginat nicicând că voi ajunge într-un loc trist ca ăsta, a zis Sally. Din punctul lor de vedere, italiana, franceza şi germana constituiau toate o parte esenţială din educaţia unei tinere, care a mai avut şi guvernante pe deasupra!

Acestea fiind spuse, s-a aruncat în lungul patului de o persoană, prevăzut cu o saltea subţire, ale cărui arcuri scâr- ţâiau şi gemeau, apoi a ţâşnit în picioare, zicând:

— Aşadar, ce avem de băut?

Toate trei fetele au râs, scormonind prin geamantane şi scoţând câte o ploscă, un termos sau o sticlă de gin pe jumătate goală. în lipsa paharelor, şi-

au pus capacele de la ploscă unul lângă altul şi au turnat câte o măsură din sticla de gin pentru fiecare.

— Avem rachiu, whisky şi gin, a zis Brigitte. O să iasă un cocktail pe cinste. Îl putem boteza Cocktailul din Sălbăticie, a propus Eva şi toate trei şi-au apropiat paharele într-un toast, după care le-au golit dintr-o înghiţitură.

— Mie îmi plac petrecerile, fetelor, a zis Sally, dar propun să stabilim nişte limite. S-ar putea să nu mai găsim băutură cât rămânem aici şi, cine ştie, poate vor veni zile când vom simţi nevoia disperată să luăm o duşcă. Să mai dăm pe gât un pahar, după care să încheiem pentru astăzi.

Eva a mai turnat trei capace de gin, fiindcă au căzut de acord să nu amestece băuturile din prima noapte, apoi l-au sorbit încet, iar Sally şi-a înmuiat degetul arătător în capacul termosului, înainte să şi-l ducă la gură, cu ochii închişi, ca şi cum ar fi fost mult mai bun, asezonat cu sarea de pe piele. Apoi a spus:

— Dacă rămânem fără, va trebui să ne facem singure.

— L-am auzit pe unul dintre bărbaţi povestind că, înainte să ningă, în nopţile întunecoase, cu lună plină, poţi vedea o dâră albă de făină prin pădure, a zis Eva.

— 0 dâră de făină?

Sally a deschis brusc ochii şi s-a ridicat, atentă să nu verse nici cel mai mic strop din băutură.

— Da, de la brutărie. Aparent, polonezii sunt de vină; fură făină, din care fac vodcă poloneză.

— Chiar că ştiu să petreacă! a exclamat Sally râzând. Va trebui să-i cunoaştem şi să cădem la învoială cu ei dacă ajungem într-o situaţie disperată.

— Mai bine nu, a intervenit Brigitte. S-ar putea să te vâre în mormânt. Am auzit că e ilegal, şi cu toate astea au găsit cinci indivizi beţi turtă, care încă se mai află în spital.

— Dumnezeule! Sună a disperare! a zis Sally. Fără supărare, dar la ce lucruri or fi văzut sărmanii, cine nu şi-ar bea minţile în locul lor?

— Noi am venit aici ca să-i ajutăm să revină la viaţă, a spus Brigitte. Trebuie să încercăm să le sădim speranţă în suflet, nu disperare. De asta au avut parte destul.

Apoi, cele trei fete au tăcut, şi în liniştea aceea, în care o comunitate, un oraş, un sat stinge luminile, suflă în lumânări şi se duce la culcare, au răzbătut până la ele pocnete îndepărtate. Fetele s-au uitat una la alta icnind, iar Eva a zis:

A sunat ca un foc de armă

.Eva, 14 noiembrie 1945

Când vine primăvara

Eva a aranjat grămada de formulare de pe birou şi şi-a umplut stiloul cu cerneală, pregătindu-se pentru prima dimineaţă de lucru. Fusese însărcinată să elibereze permise temporare pentru deţinuţii care părăseau tabăra şi plecau în căutarea rudelor pierdute şi a proviziilor atât de necesare.

Auzind un ciocănit în uşă, s-a întors şi l-a văzut pe Ken, al cărui trup masiv, îmbrăcat în paltonul negru-cărbune, umplea cadrul uşii.

— Ai auzit ceva azi-noapte? Nouă ni s-a părut că se aud focuri de armă.

— Nu. N-am auzit nimic. Am dormit ca un prunc după drumul acela lung cu maşina, însă nu m-ar surprinde. Probabil că erau polonezii care făceau din nou dreptate, a explicat el.

Eva părea surprinsă.

— Cum adică, dreptate?

Ken a râs.

— Uite, puştoiaco, cât o să stai aici, o să constaţi că unele reguli sunt încălcate. Acum, lucrurile încep să se mai liniştească, dar nu s-a revenit încă la ceea ce am putea numi societate civilizată.

Eva s-a oprit din ascuţitul unui snop de creioane

— .Dar noi suntem aici ca să facem lucrurile cum se cuvine. Avem documente de întocmit. Nu se poate ca oamenii să dea verdicte de capul lor, nu-i aşa?

— Dacă simt că au destule motive, atunci o vor face. Unii dintre oamenii ăştia au fost în iad, de unde s-au întors şi vor să se asigure că cei care i-au trimis acolo vor primi ceea ce merită.

Ken a rulat între degete o ţigară subţire şi şi-a pus-o între buze, scotocindu-se prin buzunare în căutarea unui chibrit.

— Chiar crezi că vor să se răzbune? Că omoară oameni care ar trebui reţinuţi pentru interogatoriu şi judecaţi?

— Poate. Nu suntem siguri. E o întindere mare aici, iar acolo se află o pădure vastă.

— Dar Aliaţii au căzut de acord. Se organizează procese. Vor urma şi alte procese ca acelea de la Lüneburg, iar cei care vor fi găsiţi vinovaţi îşi vor primi pedeapsa.

„Cel puţin aşa sper, după toate ororile la care am fost martoră în Bad Nenndorf”, şi-a zis Eva în sinea ei.

— Sigur, puştoaico. Cu toţii sperăm asta, a zis el, ridicând din umeri, dar între timp sunt mulţi oameni care umblă de colo până colo fără documente, o mulţime de oameni cu poveşti neclare, incomplete, cu multe necunoscute despre unde au fost şi ce au făcut, iar dintre ei, unii sunt buni şi alţii sunt răi. E ca în Vestul Sălbatic acolo, puştoaico.

— Adică iau legea în propriile mâini, nu-i aşa? Şi îşi fac singuri dreptate?

— Cam aşa ceva. Ca să faci dreptate pe cale oficială e nevoie de timp. Maşinăria trebuie pusă

în funcţiune. Iar unii dintre tovarăşii ăştia o să se asigure că vor fi dispărut până atunci, aşa încât probabil că unii dintre polonezi vor să se apuce de treabă, ca să aibă garanţia faptului că nemernicii vor primi ceea ce merită. Lucrurile decurg în felul următor: cineva află despre un kapo[1] care i-a bătut măr pe bieţii amărâţi din lagăr, altcineva găseşte un martor şi, până să te dumireşti – Ken mimează cu degetele un pistol –, poc, poc! Kapo e kaput, treaba e rezolvată.

Eva era înspăimântată, imaginându-şi că noaptea precedentă, printre troienele de zăpadă, avusese loc o execuţie.

— Şi nu putem face nimic pentru a împiedica toate astea?

— E mai uşor să nu o facem, aş zice. 0 să se tot întâmple, orice am încerca. Şi ar putea fi mult mai rău. Cu puţin timp în urmă, am cunoscut nişte americani care mi-au povestit că la început i-au predat pe câţiva dintre foştii ofiţeri SS de rang inferior foştilor prizonieri ai acestora, care urmau să-i execute. Şi, desigur, când şi când, lucrurile puteau lua o turnură foarte urâtă. Uneori făceau treaba rapid şi uşor, însă alteori nu se grăbeau deloc. Americanii au văzut odată un grup de polonezi însetaţi de răzbunare bătând un ofiţer SS până l-au lăsat inconştient, după care l-au vârât în crematoriu. L-au legat, l-au băgat în cuptor, au dat drumul la foc, apoi l-au băgat şi l-au scos întruna, până când a ars de viu.

Ken şi-a terminat ţigara subţire şi şi-a îndepărtat bucăţica de hârtie care îi rămăsese lipită de buză.

1 Prizonier dintr-un lagăr nazist însărcinat cu supravegherea celorlalţi prizonieri (n. red.).

— E absolut îngrozitor! s-a cutremurat Eva. însă nu pot face una ca asta aici, nu-i aşa?

— Nu, slavă Domnului! Cuptoarele pentru pâine sunt mult prea ocupate să hrănească pe toată lumea, a zis el, râzând de propria glumă. Aşa că, să fim recunoscători că nu auzim decât ocazional câte o împuşcătură răzleaţă.

Eva s-a uitat din nou la grămada ei ordonată de hârtii, la snopurile de stilouri şi creioane şi a zis:

— Probabil că sunt o proastă. Nu m-am gândit la asta.

„Oare aşa ar fi trebuit? Să fac dreptate singură?"

El a clătinat din cap.

— Nu eşti singura, puştoaico. Noi nu facem decât să adunăm frânturi de informaţii. Nu avem de unde şti cum a fost pentru ei în iadurile alea.

— Asta îmi tot spun de o vreme. Vreau să aflu, şi totuşi nu-mi doresc să ştiu – nu vreau decât să-i ajut pe oameni să revină la o viaţă cât de cât normală.

— Sigur. Şi vei face o treabă grozavă, cu siguranţă.

Ken s-a întors spre uşă, apoi a adăugat:

— Şi aici vei avea susţinere din partea aristocraţiei poloneze.

— La cine te referi?

— Contesa, cum îi spunem noi. E o persoană deosebită. Multe femei au pierit la Ravensbriick, dar dacă nu ar fi fost rezistenţa şi curajul ei, o întreagă cazarmă ar fi dispărut. E o bătrână înţeleaptă şi dură, care îţi va servi drept interpret.

— 0! Grozav! Mersi, Ken. Voi încerca să nu-mi mai fac griji, dacă aud din nou împuşcături la noapte.

El a râs şi şi-a ridicat gulerul paltonului în jurul urechilor.

— Vom afla cât de ocupaţi au fost justiţiarii odată cu venirea primăverii, după ce se va topi zăpada.

Evei i-a luat o clipă să înţeleagă ce a vrut să spună, iar după plecarea lui s-a uitat pe fereastră, scrutând pădurea deasă ce se întindea pe câţiva kilometri în jurul taberei şi pe versanţii îndepărtaţi, acoperiţi de zăpadă.

Urmele de paşi vor dispărea curând sub stratul de omăt proaspăt, iar ceea ce zăcea ascuns prin nămeţi, sub crengile întunecoase, avea să rămână astfel până la primăvară.Eva, 14 noiembrie 1945

Contesa Komorowski

O bătaie neaşteptată în uşă i-a întrerupt Evei reveria macabră despre cadavrele îngheţate care aşteptau topirea zăpezilor din primăvară. S-a întors şi a dat cu ochii de o femeie în vârstă, înveşmântată cu o haină din petice de blană şi un cojoc de oaie aruncat pe umeri, elegantă în atitudine, în ciuda asocierii ciudate de haine. Părul cărunt şi rar îi era întins pe tâmple şi adunat într-un coc franţuzesc anemic. S-a îndreptat încet spre birou, sprijinindu-se într-un baston din lemn de abanos şi a salutat-o, întinzându-i o mână stră-bătută de vene proeminente.

— Draga mea, eu sunt Irene Komorowski. Cred că vei avea nevoie de ajutorul meu, căci nu ştii poloneza.

— Ken m-a informat deja că voi primi ajutor. Dumneavoastră sunteţi contesa? a întrebat Eva, trăgând un scaun pe o laterală a biroului, pentru musafira ei.

— Pfff, titlurile astea! e exclamat femeia, fluturând o mână. Ce mai contează acum? Spune-mi Irene.

— Iar eu sunt Eva.

Femeia şi-a arcuit întrebător o sprânceană.

— Ai rude aici?Bunica mea era poloneză, dar eu nu vorbesc limba. De fapt, mă cheamă Evelyn, dar când m-am înrolat am decis că voi folosi numele de Eva. Pare mai credibil atunci când vorbesc germană sau rusă.

Sprânceana s-a ridicat din nou, exprimându-i surpriza.

— Presupun că ai crezut că limbile pe care le vorbeşti vor fi de folos aici?

— Aşa am sperat. Nu mi-am dat seama că aproape toată lumea de aici e de origine poloneză.

— Hmm. Erau polonezi şi majoritatea proveneau din Polonia, dar mulţi descoperă acum că oraşele lor sunt revendicate de Rusia. Iar asta generează o mare problemă.

— Ştiu. De parcă încercarea lor de a ajunge înapoi acasă după tot ce au îndurat n-ar fi fost şi aşa destul de dificilă. Au pierdut tot, locuinţa, familia, iar acum şi patria.

— Ei bine, ajungem noi şi la asta. Deocamdată va trebui să decidem dacă cei cu care ne vedem astăzi au dreptul să plece şi să revină în tabără. Verificăm cine e pe listă?

Şi astfel au decurs lucrurile timp de câteva zile. Unul după altul, oameni aflaţi în căutarea unui unchi, a unui frate sau a unui văr. Un băiat convins că părinţii lui se află într-unui dintre oraşele sau satele din apropiere, un bărbat sigur că mama lui supravieţuise unui lagăr de concentrare, cu toţii voiau să le permitem să plece în căutarea celor dragi. Eva s-a obişnuit cu poveştile lor şi s-a călit, devenind capabilă să-i interogheze şi să analizeze motivele pentru care

voiau să plece, fiindcă autorităţile încercau să descurajeze comerţul pe piaţa neagră.

într-o zi, după ce a auzit povestea îngrozitoare a unei familii al cărei tată încerca să dea de urma propriilor copii, Eva a zis:

— Sincer, mă întreb de ce trebuie să punem atâtea întrebări. La urma urmei, după toată suferinţa lor, de ce nu ar porni în căutarea unei alinări, oricare ar fi ea? Şi ce poate fi .itât de rău dacă fac şi ceva comerţ pe lângă asta?

— Ştiu, dragă, i-a zis Irene. Instinctul de supravieţuire c greu de reprimat, în ciuda loviturilor sorţii. Unii dintre el sunt în viaţă acum pentru că au profitat de ocaziile care s-au ivit şi astfel au obţinut nişte avantaje. Fiecare firimitură de mâncare găsită sau câştigată le asigura o zi de viaţă în plus. Şi-a dat jos de pe umeri cojocul de oaie şi l-a aşezat pe genunchii Evei, zicând: Un dar din partea unui prieten recunoscător. A descoperit de curând o grămadă ascunsă de blănuri, din care acum face cojoace şi căciuli pe care le vinde ca să-şi întreţină familia. Germanii n-au decât să ne strige cât vor *schlechte Ausländern,* dar, când au nevoie de mărfuri greu de găsit, sunt dispuşi să plătească bani grei, aşa că cine îl poate condamna pe prietenul meu?

— Străini imorali, a murmurat Eva, traducând cuvintele lui Irene. E atât de nedrept. Nu polonezii au cerut să vină aici şi să piardă tot ce aveau.

— Dar nu toţi germanii sunt de vină. Mulţi dintre aceştia şi-au pierdut şi ei familiile, iar mulţi alţii duc o viaţă grea acum.

— Este, categoric, foarte gros şi călduros, a remarcat Eva, trecându-şi mâna prin blana moale, de culoare crem.

— Vrei o căciulă de iarnă? a întrebat-o Irene, luând lâna şi răsucindu-şi-o în jurul capului ca pe o căciulă de blană. Pot să-ţi pun o vorbă bună la prietenul meu.

— Nu, sincer, nu e nevoie. Până una, alta, cred că trebuie să respect regulile.

Prea bine. Totuşi, să mă anunţi dacă te înghesuie frigul.Eva, 30 noiembrie 1945

Dinspre Est

Prin fum şi abur soseau tot mai mulţi, coborând din vagoanele de mărfuri. Un val neregulat de refugiaţi obosiţi şi înfometaţi. Strângând la piept pături urât mirositoare, paltoane murdare de noroi, legături preţioase şi copii, înaintau cu greu de-a lungul şinei de tren.

— Brigitte, aici! a strigat Eva. Mai e una.

Brigitte a fugit spre Eva, care ajuta o mamă epuizată să coboare din tren, cu un prunc agitat agăţat de sânii ei goi. Un nou transport cu câteva mii de prizonieri sosise într-o gară din apropiere, iniţial construită pentru maşinăria atotputernică denumită război. Oameni de toate vârstele, a căror stare de sănătate varia, se îndreptau împleticindu-se spre Eva şi spre ceilalţi voluntari, trecând pe lângă mormanele de zăpadă proaspăt curăţată.

— Măcar de le-ar fi dat mamelor scutece curate pentru călătorie, a exclamat Brigitte, clătinând din cap.

A apucat bebeluşul şi i-a dezlegat zdrenţele murdare. Eva a simţit un damf de amoniac, în timp ce Brigitte a întors capul, ca să ia o gură de aer curat.

Nici nu e de mirare că ţipă aşa, bietul de el! Fesele şi coapsele numai piele şi os ale copilului erau stacojii de la atâtea răni, iar pielea îi era subţire şi lucioasă.

— 0, pare că-l doare foarte tare, a observat Eva, în timp ce Brigitte spăla cu blândeţe pielea încinsă a bebeluşului şi aplica o cremă de protecţie pe bază de oxid de zinc.

— Curând o să se simtă mai bine. Nu e cel mai grav caz cu care am avut de-a face, a liniştit-o Brigitte. însă unii dintre ei vor rămâne cu cicatrici pe viaţă din cauza asta. Majoritatea bebeluşilor sunt şi deshidrataţi. Multe dintre mame sunt subnutrite şi nu mai au lapte. Probabil că nu şi-au mai hrănit pruncii de când au pornit la drum.

A înfăşat bebeluşul într-un scutec curat şi i l-a înapoiat mamei recunoscătoare, după care şi-a îndreptat atenţia spre următorul copil care plângea. Pe toată lungimea şinei de tren, asistentele lui Brigitte se ocupau de cei care aveau nevoie urgentă de îngrijiri, liniştind bebeluşii, alinând suferinţa bolnavilor şi preluând femeile cu sarcini avansate.

Apoi Eva a dat fuga să ajute o femeie plăpândă, cu părul alb, care se străduia să coboare dintr-un vagon înălţat la peste doi metri deasupra şinei. Probabil că nu avea mai mult de patruzeci şi cinci de ani, dar arăta ca o bunicuţă zbârcită, din cauza obrajilor scofâlciţi, a sânilor căzuţi şi a părului alb. Şi cu toate acestea, se străduise să fie cât mai prezentabilă pentru călătorie, legându-şi o batistă gri peste părul pieptănat şi un şorţ curat şi negru în talie. Femeia a întins un braţ costeliv, apucând mâna întinsă a Evei, moment în care mâneca largă a bluzei i-a alunecat până la cot. Şi acolo, pe pielea ei, se afla

cicatricea acuzatoare: cele opt numere purpurii de pe interiorul antebraţului.

Eva nu şi-a putut reţine un icnet la vederea tatuajului, iar femeia i-a surprins privirea şi a dat din cap.

— Dachau, a şoptit ea.

Nu mai era nevoie de nicio altă explicaţie. Eva a schiţat un zâmbet şi a ajutat-o să coboare din tren, dar în sinea ei şi-a spus: „Nu trebuie să te arăţi şocată, doar ai mai văzut tatuaje, chiar dacă te afli aici de numai zece zile. Pretutindeni în jurul tău sunt supravieţuitori care-şi poartă fiecare numerele nepieritoare."

Alte patru mii de persoane deportate soseau în tabără în ziua aceea şi toţi voluntarii îi ajutau pe călători să coboare din trenurile care îi transportaseră, de astă dată spre un loc plin de speranţă, şi nicidecum spre iadul care fusese destinaţia călătoriilor anterioare. „Du-te la asistentă", a îndemnat Eva un bărbat cu răni deschise, sângerânde. „E supă şi pâine acolo", i-a spus unei familii cu copii înfometaţi şi irascibili, trimiţându-i spre cazanul cu ciorbă aburindă.

Trebuiau să completeze documente şi să-şi înregistreze numele, dar aveau totodată nevoie şi de mâncare şi odihnă.

— Fii atent pe unde mergi! a strigat Eva, când un bărbat s-a lovit de ea prin mulţime.

Neliniştiţi, locuitorii taberei fugeau de-a lungul şinei de tren, strigând nume şi verificând vagoanele. De fiecare dată când sosea câte un tren, îi căutau pe cei care lipseau. Să fi fost oare un văr dispărut de mult sau un frate acela pe care tocmai îl zăriseră? Oare cu acest convoi sosea vreun fost vecin, care aducea veşti

despre rudele lor? Şi îl văzuse cineva pe copilul lor dispărut?Bărbaţii erau deşiraţi şi înfometaţi, dar femeile, chiar şi după mult timp în care se hrăneau cum se cuvine în tabără, nu reuşeau să scape de burţile umflate de anii întregi în care supravieţuiseră cu pâine neagră uscată şi zeamă lungă de cartofi. Eva nu putea să estimeze câte formulare de repatriere completase în scurta perioadă de când se afla în tabără. în fiecare zi aveau de pus întrebări şi trebuiau să înfrunte dezamăgirea. Oamenii plecau, însă veneau şi mai mulţi, aşa că tabăra era plină.

Abia după ce tuturor nou-veniţilor li se alocau camere, după ce copiii erau spălaţi şi hrăniţi, iar documentele erau completate, echipa îşi permitea să ia o pauză.

— E o treabă interminabilă, a constatat Eva. Nici nu pleacă bine un transport cu oameni, că soseşte altul. Locul ăsta nu pare să se golească niciodată.

— Mai mereu avem câte douăzeci de mii de persoane aici, a observat Ken. Dar dacă ai fi văzut cum arăta ţara asta imediat după terminarea războiului, ai zice că acum e parfum, puştoaico. Toate drumurile gemeau de sclavi străini, care încercau să se întoarcă acasă. Oriunde mergeam, întâlneam părinţi îndureraţi care-şi căutau fiii pierduţi şi copii rătăciţi care se străduiau să-şi găsească mamele şi taţii. Şi pe lângă ei mai erau şi nenorociţi de nazişti speriaţi, care se furişau sperând să găsească o ascunzătoare şi pretindeau că nu au nicio legătură cu toate astea.

— Aşadar, vrei să spui că acum situaţia e sub control aici?

— Nu tocmai, dar e semn clar că lucrurile stau mai bine decât înainte. Stabilim un soi de ordine pentru bieţii amărâţi, care nu au drept acte de identitate decât cartelele OST.

— Am văzut zeci de astfel de cartele. Nu conţin decât trei litere solitare. înseamnă Est, nu-i aşa? E ca şi cum nu ar aparţine niciunei ţări cunoscute de pe hartă.

— Te-ai prins, a răspuns Ken. Au adus la muncă în Germania şapte milioane de sclavi din Europa. Voiau mână de lucru ieftină pentru uzinele lor de avioane şi de rulmenţi, pentru fabricile de textile şi mine, dar şi lucrători pentru câmpurile de trestie de zahăr şi varză. Şi tuturor le-au dat aceeaşi cartelă simplă, aruncându-i laolaltă într-o gloată nedefinită.

— Şapte milioane… E greu de imaginat.

— Iniţial, nenorociţilor de germani nici nu le-a păsat de unde provin. Nu îi priveau ca pe nişte indivizi cu un trecut, o cultură, o moştenire; erau doar OST – persoane venite din est. Locul lor de baştină, oraşul, satul, nimic din toate astea nu conta pentru rasa supremă. Nu au făcut decât să tipărească OST cu litere negre, îngroşate, plasate sub fotografiile lor. Singurii care nu au primit astfel de cartele au fost cei din lagărele de concentrare, al căror act de identificare le este tatuat sau însemnat pe interiorul antebraţului drept.

Cu o expresie furioasă, Ken şi-a aruncat mucul de ţigară pe şina de tren.

— Amărâţilor ălora li s-a negat dreptul la identitate timp de aproape şase ani, de la primul atac nazist asupra Poloniei şi a celorlalte state. Şi aşa au stat lucrurile până când Aliaţii le-au dat un nume nou.

Poate că nu pare cine ştie ce să-i numeşti dezrădăcinaţi, dar tot e mai bine decât pur şi simplu OST.

— Presupun că le oferă un strop de demnitate, a oftat Eva. Numele şi identităţile contează. Iar faptul că se referă la ei cu apelativul de „persoane strămutate” le recunoaşte cel puţin apartenenţa la rasa umană. E o dovadă măruntă, dar semnificativă de umanitate.

— 0 merită cu vârf şi îndesat, a spus Ken. în ultimii ani nu li s-a mai dat niciun semn de umanitate. Au fost trataţi precum vitele. Au fost înfieraţi, numerotaţi, bătuţi şi înfometaţi.

— Am văzut, Ken. E insuportabil. Atâtea cicatrice îngrozitoare, nasuri fracturate şi dinţi sparţi. Iar tatuajele sunt oribile, dintre care unele au fost făcute cu fierul încins. Au rămas cu cele mai hidoase şi mai roşii cicatrice, care le-au desfigurat întregul antebraţ, de la încheietură şi până la cot. Cum le-au putut face una ca asta semenilor lor? Sunt oameni normali, ca şi ei.

— Nu te lăsa afectată, puştoaico, a sfătuit-o Ken. Facem o treabă bună aici. Ne vom strădui să-i ajutăm să-şi găsească rudele şi poate că vor reuşi să ajungă acasă sau să-şi clădească o viaţă nouă altundeva.

— Sper din suflet că toate formularele acelea completate cu greu se vor dovedi utile la ceva. Oamenii ăştia merită cu adevărat şansa de a-şi reconstrui viaţa şi de a găsi fericirea.

Urmărea cu privirea şirurile de nou-veniţi care îşi luau boccelele sărăcăcioase cu ultimele bunuri personale şi se îndreptau cu paşi greoi spre tabăra

principală, unde se cocea pâinea proaspătă şi unde îi aşteptau paturile călduroase.

— Urmările nefericite ale războiului, a murmurat ea. Dar, văzând toate astea, ştiu ca a meritat. Chiar şi pentru aceia dintre noi care i-au pierdut pe cei dragi. într-un fel, echilibrează balanţa.

Fruntea sus, puştoaico! Şi bea o tărie când terminăm, a sfatuit-o el, făcându-i cu ochiul, după care a continuat să-i îndrume pe cei veniţi spre noua lor locuinţă temporară

50

— Am o nouă misiune pentru tine, a zis Sally, dând buzna în biroul Evei. Pune stiloul jos şi vino imediat cu mine.

Era spre sfârşitul dimineţii, şi toţi cei care trebuiau să părăsească tabăra în ziua aceea îşi luaseră deja biletele de voie. Eva şi-a îmbrăcat paltonul şi a urmat-o pe Sally afară, mergând pe urmele îngheţate lăsate de camioane, care se întindeau de-a curmezişul taberei.

— Ce se petrece?

— Deschidem un magazin de pantofi, a răspuns Sally, râzând. O să aranjăm pantofi, adică bocanci. Vino! O să fie amuzant.

— Bocanci adevăraţi?

— Da, din cei adevăraţi. Tocmai a sosit un nou transport şi ştii bine câtă nevoie avem de ei. Ai văzut ce poartă unii dintre oameni când sosesc aici?

Şi-ncă cum! Se descurcă şi ei cu ce găsesc. Cauciucurile sunt în vogă sezonul ăsta. La fel şi saboţii.Fetele râdeau în timp ce alergau prin zăpadă spre depozit, unde cutii cu bocanci militari erau descărcate şi aruncate pe podeaua din beton. Locuitorii taberei se adunau deja afară, sperând să se numere printre norocoşii care vor primi din încălţările acelea rezistente, care-i vor ajuta să supravieţuiască iernii grele şi friguroase.

— Trebuie să-i aranjăm pe perechi, dacă se poate, a explicat Sally. Ar fi util şi dacă i-am sorta după mărime, dar mă îndoiesc că vom reuşi să facem asta.

— Probabil că putem să estimăm, a sugerat Eva. Tu cât porţi?

50

— Un gingaş 39.

Sally şi-a scos încălţările, şi-a îndreptat şosetele groase, dungate, apoi şi-a strecurat piciorul într-unui dintre bocancii mari din grămadă. Abia a reuşit să facă doi paşi, înainte să se împiedice, râzând.

— Putem să-i catalogăm doar ca fiind foarte mari sau medii spre mari?

Eva a apucat doi bocanci din grămada de încălţări murdare şi i-a lovit unul de celălalt. Noroiul uscat de pe tălpi a căzut pe podea.

— Cred că trebuie să scăpăm cumva de o parte din mizeria asta – sunt plini de noroi.

— Păcat că nu sunt şi mai mici, pentru doamnele noastre. Şi totuşi sunt bocanci buni. Bărbaţii vor fi mulţumiţi, în ciuda faptului că sunt murdari.

— Unora le lipsesc şireturile, dar presupun că polonezii noştri inventivi vor rezolva cât ai clipi acest mic neajuns, în- locuindu-le cu nişte sfoară.

— Sunt convinsă. Nu vor lăsa un asemenea mărunţiş să stea în calea unor picioare calde şi uscate.

Fetele s-au pus pe treabă, legând între ele perechile de bocanci care încă aveau şireturi. Cei care nu mai aveau erau sortaţi, în general, după mărime. După ce au lucrat o vreme, lovind bocancii unul de altul ca să-i scuture de noroi şi îm- perechindu-i, Eva a zis:

— E ciudat, dar îmi tot vin în minte partidele de vânătoare de acasă. Presupun că din

cauza noroiului. A mirosului de pământ reavăn. îmi aminteşte de clipele când reveneam acasă, după o zi

petrecută la vânat de fazani.

— Ai dreptate. Aduce cu mirosul acela. Ieşeam pe mlaştină împreună cu tata şi unchii mei. Mi se părea mie ceva cunoscut. Păcat că nu mai avem ploştile şi plăcintele calde! a exclamat Sally, adulmecând aerul. Mmm... piele umedă şi plină de noroi, dar parcă mai e ceva, a adăugat, apoi şi-a apropiat nasul de bocancul pe care-l ţinea în mână. însă nu-mi dau seama ce anume.

Eva a ridicat o altă pereche de bocanci şi le-a lovit tălpile de câteva ori, dar, în vreme ce noroiul de pe celalalte perechi se desprinsese uşor, stratul gros de murdărie de pe aceştia nu s-a desfăcut. A mai încercat o dată, însă fără succes, apoi a răsucit tălpile spre ea şi s-a uitat la crusta de noroi.

— Ce bizar! s-a mirat ea, aplecându-se uşor. A adulmecat mirosul, apoi s-a retras. O, cred că recunosc mirosul ăsta, a zis ea. Uite!

A întins bocancii, astfel încât Sally să poată vedea tălpile acoperite cu un strat negricios şi uşor lipicios.

— Şi ai mei sunt la fel, a zis Sally, arătându-i o pereche murdară de încălţări. Ştii ce cred? Nu e numai noroi. E şi miros de sânge. Mulţi dintre ei sunt mânjiţi cu un amestec de sânge şi pământ.

Fetele s-au holbat una la alta, apoi la grămada de bocanci.

— De-asta îmi aminteau de partidele de vânătoare! a zis Eva. Mirosul acela metalic e miros de

sânge.

Fetele şi-au mutat privirea de la bocancii pe care îi ţineau în mână la grămada imensă pe care încă o aveau de sortat.

— De unde provin? a întrebat Eva.

Sally s-a încruntat.

— Cred că l-am auzit pe şofer pomenind ceva despre Normandia.

— Aşadar, pot fi bocancii băieţilor noştri.

— Sau ai germanilor. E greu de spus.

Eva a tăcut pentru o clipă.

— Dar, indiferent cărei armate i-ar fi aparţinut, au fost ai unor tineri care executau ordine.

— Haide, să-i dăm drumul la treabă! a îndemnat-o Sally. Fie că au fost sau nu bocancii unor eroi, avem nevoie de ei pentru bărbaţii de aici. Îi vor purta cu mândrie.

Mi-ar plăcea să cred că vor călca pe urmele unor eroi, a zis Eva, scoţând un briceag din buzunar, ca să îndepărteze noroiul

murdar de sânge de

pe talpa groasă

50

— Ai observat că mulţi dintre bărbaţi taie copaci astăzi? Uite, mai sunt câţiva acolo! Credeam că au suficiente lemne de foc, nu?

Sally trăgea cu ochiul pe geam, la doi bărbaţi care se opinteau să care un brad de dimensiuni mari. Ceva mai încolo, pe cărare, săniile cu schelet metalic erau pregătite să transporte pomii la barăci, în timp ce în altă parte, câţiva indivizi purtau pe umeri copaci mai mititei.

Eva s-a apropiat de fereastră, respiraţia ei aburind geamul. A şters condensul cu mâna, urmărind procesiunea de oameni şi copaci, apoi a zis:

— 0, desigur. Ce proaste suntem! Se apropie Crăciunul, nu-i aşa?

— Ai dreptate! a strigat Sally. îşi pregătesc brazii de Crăciun, a zis ea, apoi s-a învârtit prin cameră, cu mâinile împreunate. Am fost atât de ocupate, încât nici nu ne-am dat seama cât de aproape e. Trebuie să ne organizăm.

— în anul acela, cu ocazia primului Crăciun de după recâş- tigarea libertăţii, voluntarii din tabăra Wildflecken au hotărât ca fiecare dintre rezidenţi să primească un cadou.Vom folosi o parte dintre bunurile primite în pachetele cu hrană de la Crucea Roşie, a propus Ken. Ştiu că de obicei împărţim produsele şi le păstrăm ca provizii pentru întreaga tabără, dar Crăciunul este o ocazie specială. Mai ştiu şi că unii nu vor fi de acord, dar, ce naiba, doar e primul lor Crăciun în libertate! Hai să le facem bieţilor oameni o surpriză.

Prin urmare, voluntarii au ales câteva dintre cele mai inedite produse primite de la Crucea Roşie, printre care stafide, cafea şi biscuiţi, plus ciocolată pentru femei şi ţigări pentru bărbaţi. în plus, peste tot în tabără, oamenii îşi făceau propriile pregătiri: coseau, găteau şi cântau, de parcă ar fi concentrat toate Crăciunurile trecute, de care fuseseră privaţi în cei şase ani de foamete şi sclavie, într-o singură şi imensă sărbătoare, ce avea să surprindă esenţa fiecărui Crăciun superb pe care l-au trăit vreodată.

în Ajun, Eva şi Sally şi-au uitat promisiunea făcută lui Bri- gitte de a nu gusta din băuturile preparate în tabără. Aplecate sub sârmele de rufe pe care atârnau scutece jilave, dând la o parte păturile groase care acopereau uşile pentru a împiedica frigul să pătrundă înăuntru, erau invitate în camera flecarei familii, strălucitoare în lumina focului din sobă. în încăperile acelea înghesuite, în care plutea mirosul fetid al trupurilor rareori spălate şi al pruncilor insuficient schimbaţi, oamenii zâmbeau, râdeau şi ciocneau păhărele cu rachiu de prune rubiniu.

— E delicios, zicea Eva, doar că nu ştiu câte mai pot să beau. E aşa de tare!

— Te ajut eu, s-a oferit Sally, râzând. E prea bun să-l irosim.

Copii de toate vârstele stăteau cu nasurile lipite de geamurile ferestrelor, şi pentru că le-a văzut pe fete privindu-i curioase, una dintre mame le-a explicat mândră:

— Aşteaptă să se ivească prima stea pe cer. Nu putem lua masa de Crăciun decât atunci. Noi îi spunem Steluţa. Astfel ne amintim cu toţii povestea stelei de la Bethleem.

Deodată, unul dintre copii a strigat:

— Uitaţi! Uitaţi! A apărut prima stea!

De îndată, cu toţii au început să împartă mâncare şi băutură. 0 bunică mai în vârstă a insistat ca ele să încerce supa de sfeclă roşie cu găluşte de ciuperci, iar o altă familie le-a oferit clătite umplute cu ciuperci şi varză.

— Cum aţi reuşit să încropiţi un asemenea festin? a întrebat Eva, când au găsit-o pe Irene Komorowski împărţind graţios gustări tuturor musafirilor înghesuiţi în cămăruţa ei.

— Facem pregătiri de ceva vreme, desigur. Cei care au avut timp, au mers astă-toamnă în pădure şi au cules ciuperci, pe care le-am uscat pentru această ocazie. Poţi face rost de mâncare, draga mea, dacă o cauţi îndeajuns de atent, iar cei care au supravieţuit acestor ani mâncând resturi de pe jos, sunt în stare să găsească adevărate comori în jurul nostru.

— Ia priviţi la bestia asta! a exclamat Sally, arătând spre un peşte mare, întreg, aşezat în toată splendoarea lui pe masă şi a cărui suprafaţă lucioasă era decorată cu felii de morcov şi ouă fierte tari. De unde îl aveţi?

— A, crapul e întotdeauna felul principal la masa noastră de Crăciun, i-a răspuns Irene zâmbind. Acesta a trăit până de curând în baie, aşa că se numără printre cei mai proaspeţi crapi. Voi două trebuie să-l încercaţi, a zis, după care a tăiat câte o bucăţică pentru fiecare. Şi mai trebuie să luaţi şi asta, ca să vă poarte noroc, a adăugat, întinzându-le două discuri subţirele ca o foaie de hârtie, pe care le ţinea pe vârful degetului. Uite, luaţi fiecare câte unul şi strecu- raţi-l sub veşminte, în sân, ca să vă poarte noroc. Trebuie să-l ţineţi acolo toată noaptea, iar mâine, dacă îl dăruiţi altcuiva, şi acel cineva va avea noroc anul viitor.

Mute de uimire, Sally şi Eva s-au uitat lung la bucăţelele de un argintiu transparent, iar Eva a întrebat:

— Ce sunt?

— Solzi de crap. Nu aveţi obiceiul ăsta în ţările voastre?

Eva s-a strâmbat şi a clătinat din cap.

— Nu. Noi doar ne sărutăm sub vâsc.

Fetele au întins mâinile şi au aşteptat ca Irene să le aşeze câte un solz pe deget, apoi s-au uitat una la alta, au izbucnit în râs şi şi-au vârât mâinile pe sub pulovere aproape simultan.

— Şi când mă gândesc că-mi doream să miros frumos de Crăciun anul ăsta!

— Sper că n-aţi luat-o deja cu băutura, fetelor, le-a atenţionat Brigitte, băgând capul pe uşă. Se auzea de pe hol cum râdeaţi.

— Vino cu noi, a invitat-o Irene. Trebuie să primeşti şi tu un talisman, draga mea, a adăugat şi i-a întins un solz cu vârful degetului.

Brigitte l-a luat, apoi s-a uitat spre celelalte două fete.

— Bagă-l între ţâţe, i-a explicat Sally. Noi tocmai am făcut-o.

Au izbucnit în râs, iar Brigitte şi-a îndesat mâna în puloverul pe care-l purta pe sub uniforma de asistentă medicală.

— O să am nevoie de noroc noaptea asta, a murmurat ea. Două femei se întrec să nască în ajun de Crăciun, aşa că ar cam trebui să mă întorc, să văd cine câştigă.

S-a răsucit pe călcâie şi a ieşit, lăsând în urmă un uşor damf de săpun carbolic.

— Şi mai am un cadou pentru voi două, a reluat Irene, scoţând din spatele scaunului două căciuli din blană de oaie. împreună cu cele mai călduroase mulţumiri din partea noastră, a tuturor.

Sally şi Eva au luat căciulile de blană şi şi-au acoperit cu ele părul şi urechile.

— Până la urmă, chiar este Crăciunul! a exclamat Eva, după care, cu o voce timidă şi tremurândă, a început să cânte un colind pe care îl ştia din copilărie, în timp ce şi alte voci din jur i s-au alăturat, unele fredonând în limbi diferite, altele în germană, astfel încât *Stille Nacht* s-a armonizat cu *Silent Night,* până când au încheiat cu toţii pe aceeaşi notă liniştită. Şi în acea clipă unică de pace, Eva a privit pe fereastră, sperând că noaptea aceea avea să

fie una cu adevărat calmă, fără ca focurile de armă ale polonezilor dornici de răzbunare să le întrerupă sărbătorile.

— Crăciun fericit! le-a urat Sally. Să le arătăm că englezii ştiu să se distreze şi să le cântăm cele mai frumoase colinde ale noastre.

Şi au început să fredoneze *Ding Dong Merrily on High,* urmat de *God Rest Ye Merry Gentlemen,* făcând turul baracilor braţ la braţ şi cântând cât le ţineau plămânii.25 decembrie 1945 Dragul meu Hugh,

Cât mi-aş dori să fii aici, să petreci alături de mine acest Crăciun special! M-au umplut de speranţă şi de bucurie chipurile vesele ale celor care mă înconjoară. Au suferit enorm, dar sunt atât de curajoşi şi de optimişti. Iar copiii, dragii de ei, sunt încântaţi până şi de cel mai neînsemnat dar.

Dacă am fi avut copii, iubitul meu, mi-ar fi plăcut să-i răsfăţ cu jucării minunate, dar acum înţeleg că nici nu am fi avut nevoie de prea multe ca să fim extrem de fericiţi. Poveştile celor din jur sunt triste, însă oamenii sunt hotărâţi să se bucure din nou de viaţă. Sunt vii şi sărbătoresc asta din tot sufletul.

Dumnezeu să te binecuvânteze, dragul meu! Sper că şi tu sărbătoreşti în rai, alături de îngeri, pe tărâmul slavei. Ne-a fost dat să petrecem atât de puţin timp împreună, din care un singur Crăciun ca soţ şi soţie, însă preţuiesc enorm acele amintiri.

Cu toată dragostea, pe vecie, A ta, Evie PS: Te iubesc,

xxxxx

53

Eva, 23 aprilie 1946

Trenuri către casă

Eva şi Sally îşi croiau drum prin mulţimea de oameni care se îmbarcau în tren, ducând cu ei valize uzate şi

legături încropite din şaluri. Fete cu cosiţe prinse cu fundă în jurul capului se învârteau, dansând pe peron, fustele brodate umflându-li-se deasupra jupoanelor albe, apretate.

— Cât de fericite sunt toate că părăsesc tabăra! a strigat Sally peste zgomotul fanfarei care vestea un bun-rămas triumfal.

— Ai zice că pleacă în vacanţă, i-a răspuns Eva, al cărei glas concura cu sunetele concertinelor şi cu vocile groase ale bărbaţilor care intonau cântece tradiţionale din ţara lor.

Sute dintre rezidenţii polonezi ai taberei se întorceau, în sfârşit, acasă. Călătoreau cu trenul, însă un tren mult mai confortabil decât acelea care, cu câţiva ani în urmă, îi aduseseră cu forţa în Germania, să muncească în condiţii aspre, care le

puseseră vieţile în pericol. Steaguri poloneze fluturau la fiecare vagon, sub ghirlande de verdeaţă fragedă, primăvăratică, tăiată din pomii fructiferi, ale căror frunze proaspete, presărate cu boboci roz şi albi, reprezentau un simbol optimist al încrederii în viitor

— .Mă rog pentru ei să-şi găsească fericirea, a zis Eva. Cine ştie ce-i aşteaptă la capătul călătoriei, în satele şi oraşele din care au venit? Oare casele lor au supravieţuit? E posibil să fi fost prădate. Animalele să le fi fost măcelărite, iar câmpurile, golite.

— Şi de ce primire vor avea parte la întoarcere? a adăugat Sally. Cei rămaşi în urmă trebuie să fi suferit enorm.

Fetele abia se auzeau în gălăgia carnavalului cu muzică şi grupuri de dansatori de polka împrăştiate pe peron, care sărbătoreau acestă zi importantă. Cu toţii îşi îmbrăcaseră cele mai bune haine, celebrând astfel mult aşteptata călătorie. Bărbaţii erau eleganţi în cămăşile lor albe şi în costumele negre, iar multe dintre femei purtau şorţuri albe legate în talie şi aveau capetele acoperite cu basmale roşii, albastre şi galbene, imitând culorile vii ale florilor brodate pe fuste.

Trenul era plin de lume şi de boccele cu obiecte personale. Eva şi Sally trăgeau cu ochiul prin vagoane. Fiecare era luminat de câte o lumânare aprinsă, aşezată pe o poliţă goală, de care era lipită cu ceară topită.

Şi înăuntru era cald datorită sobiţelor din fier, aprinse, cu hornurile asemenea unor braţe îndoite, ieşind printr-o gură de aerisire din perete. De fiecare dată când cineva deschidea câte o uşiţă de la sobă, tăciunii de un roşu aprins se oglindeau în paharele cu rachiu de prune, strălucind ca nişte rubine risipite pe mesele improvizate din cutii şi din scânduri de lemn neşlefuit.

— Veniţi! strigau ocupanţii vagoanelor. Trebuie să beţi un pahar cu noi. *Na zdrowie,* le strigau fetelor, invitându-le să-şi împartă cu ei băutura şi fericirea.

Aceşti polonezi veseli care plecau acum spre casă erau cei care nu doriseră vize de America sau care nu fuseseră eligibili.

Preţioasele vize soseau atât de greu, şi numai aceia care puteau dovedi că fuseseră persecutaţi erau luaţi în calcul.

— Nu pot să-mi scot din minte vorbele pastorilor baptişti americani care au venit în vizită, a zis Eva. încercau să obţină o lege care să le permit să primească persoane strămutate. I-am auzit stând de vorbă cu rezidenţii taberei şi spunându-le: „Pentru noi nu sunteţi străini. America a fost fondată de oameni care s-au refugiat voluntar. Suntem o naţie de refugiaţi veniţi din toate părţile lumii.” Este o ţară imensă. Cu siguranţă ar putea să îmblânzească puţin cadrul legislativ şi să primească mai mulţi oameni.

— Aşa ai fi tentat să crezi, a întrerupt-o Sally, însă America îi acceptă doar pe cei în formă. Ei îşi doresc muncitori perfect sănătoşi. Au nevoie de fermieri şi de lucrători puternici. De ce naiba i-ar primi pe mulţi dintre cei de aici? Ne-om fi străduit noi să-i hrănim şi să-i întremăm, însă după ani întregi de privaţiuni, mulţi dintre ei nu sunt suficient de buni pentru Statele Unite. Sau au rude aflate într-o stare de sănătate precară, ori copii cu handicapuri. America nu vrea să se împovăreze cu asemenea persoane.

— Măcar toţi cei care pleacă astăzi sunt mai puternici şi mai sănătoşi decât atunci când au sosit aici. îi trimitem înapoi într-o stare mai bună.

— Da, însă nu mai sunt aceiaşi oameni care şi-au părăsit satele cu atâţia ani în urmă, a observat Sally. Uită-te în jurul tău! în fiecare vagon se află mame extenuate, însoţite de copii care le solicită peste puteri, şi bunici şubrezite de anii de foamete şi

de muncă istovitoare. Poate că sunt fericite că se întorc acasă, dar nu toate mai sunt capabile să danseze cu energia fetelor de acolo.

I-au urmărit pe copiii care se alergau în sus şi-n jos pe peron, râzând.

— E greu de crezut că, nu demult, până şi cei mai mici dintre ei munceau în fabricile nemţilor, a zis Eva.

— Copiii sunt atât de rezistenţi. însă mulţi dintre ei au fost martorii unor adevărate orori în perioada în care au muncit ca sclavi. Orori pe care s-ar putea să nu le mai uite niciodată. Pedepse brutale sau chiar execuţii.

— Un băiat mi-a povestit că cei mai înzestraţi şi mai isteţi au fost aleşi şi au început lucrul de la vârsta de zece ani, a zis Eva.

— Ce dovadă de eficienţă tipic germană să observe faptul că degetele lor agile pot asambla părţile minuscule ale maşinăriilor cu viteză şi precizie, a comentat Sally, încrun- tându-se dezgustată.

— De Crăciun, când am desfăcut pachetele de la Crucea Roşie, le-au sortat şi le-au aranjat extrem de repede şi frumos, şi-a amintit Eva.

Pentru primul Crăciun petrecut în tabără, personalul hotărâse ca toţi rezidenţii să primească un cadou. Unii dintre copiii mai mari rămaşi orfani, care se organizaseră într-un grup, cu un lider desemnat, fuseseră însărcinaţi cu livrarea acestora. Se înşiraseră de-a lungul potecilor înzăpezite ce duceau de la barăcile lor la depozit, cântând în timp ce mărşăluiau, legănându-şi braţele de parcă ar fi pornit, relaxaţi, într-o drumeţie de vară, cu jocuri şi focuri de tabără, cu cercetaşi şi ghizi. De îndată ce li se explicase ce

aveau de făcut, grupul se împărţise pe secţiuni, fiecare răspunzând de câte un articol diferit din pachete, stivuind ţigările, fructele uscate, apoi ciocolata, după care trecând cutiile de la unul la altul.

— Au fost grozavi! Au format practic o linie de producţie, a zis Sally. Când l-am lăudat pe unul dintre băieţii mai mari pentru cât de repede şi cât de bine şi-a organizat zona de lucru, acesta mi-a răspuns vesel: *Wie in der Fabrik,funfjahre*.

— Ca în cei cinci ani de muncă în fabrică, a murmurat Eva. Erau doar nişte copii când au fost trimişi să lucreze acolo. Nu au mers la şcoală, nu s-au jucat şi au avut parte de mult prea puţină mâncare. Condiţiile au fost îngrozitoare. Cum au putut germanii să-i supună la un astfel de tratament?

— Poate vor mai avea timp să copilărească şi altfel după ce vor ajunge înapoi acasă.

— Sper că ruşii nu le vor răpi şi ce le-a mai rămas, a comentat Eva. Se spune că ursul cel mare şi rău o să pună laba pe ei.

Sally a cuprins-o cu braţul.

— Noi am făcut ce am putut, să ştii. Nu-i putem împiedica să plece şi, oricum, uită-te la ei: sunt aşa de fericiţi că se întorc acasă, în ţara lor.

Fetele au urmărit procesiunea de familii urcând în tren, pe care l-au petrecut apoi cu privirea în timp ce se îndepărta pe şinele curbate, iar bărbaţii râdeau, agăţaţi de uşile vagoanelor şi fluturându-şi batistele până când s-au făcut nevăzuţi.

— Vino, a zis Sally, trăgând-o pe Eva de braţ. Mai avem încă vreo zece mii de polonezi de trimis acasă, după care ne vom fi terminat treaba.

Fetele au alergat spre camioane râzând şi s-au întors în tabără, la numeroşii refugiaţi care aşteptau în

continuare să afle dacă vor avea norocul de a porni spre o viaţă nouă în America sau ghinionul de a se întoarce la vechile lor case, frământaţi de nesiguranţă şi de teamă.

în săptămânile şi lunile care au urmat, unii s-au bucurat să audă că au primit viză. Dar uneori chiar şi aceştia erau crunt dezamăgiţi atunci când un membru al familiei nu reuşea să treacă testul unui control medical de ultim moment.

— Nu mai suport, i-a spus Eva lui Sally, după ce o familie a fost respinsă la controlul medical. Erau cât pe ce să plece, se aflau la un pas de a începe o nouă viaţă. Iar acum mezinul familiei a făcut tuberculoză şi nu vor mai avea şansa de a pleca. Atât de aproape şi totuşi aşa de departe.

— Ştiu. E legea lui Murphy, a oftat Sally. Plătesc un preţ uriaş pentru anii de suferinţă înduraţi, dar cel puţin au rămas în viaţă. Şi dacă nu pot să emigreze sau să se ducă acasă, pot rămâne aici. Mă rog, poate că nu în tabără, dar chiar şi aşa, îşi pot încropi o viaţă decentă în Germania. Uită-te la cei care s-au hotărât deja să rămână! îşi construiesc case şi muncesc pământul. I-am văzut în sat săptămâna trecută, cultivând sfeclă roşie, ceapă şi cartofi. Mănâncă bine şi sunt în siguranţă. Măcar au rămas în viaţă şi nu au avut parte de moartea inevitabilă de care se temuseră. Şi, treptat, localnicii se obişnuiesc cu prezenţa lor.

în clipa aceea, Eva şi-a amintit de prizonierii livizi care erau interogaţi la Bad Nenndorf, acuzaţi nu pentru crime de război, ci pentru opţiunile lor politice.

Mulţi dintre ei ar putea fi persecutaţi dacă se întorc în ţările natale. Dar cel puţin aici sunt liberi.Eva, 7 ianuarie 1947
în afara pistei

50

Mai târziu şi-a amintit vorbele lui Ken, cum că în primăvară, după ce se va topi zăpada şi va trece iarna, vor ieşi la iveală cadavrele. în primul an petrecut la Wildflecken, Ken glumise pe seama justiţiarilor răzbunători, râzând de modalitatea lor de a face dreptate, dar acum se alăturase şi ea grupului, punând umărul la sporirea numărului cadavrelor.

„Ce prostie din partea mea!” şi-a zis ea. „Cât de idioată am fost! N-ar fi trebuit să ies cu el nici în ruptul capului. Auzi la mine, să-i ajut pe oameni să se integreze, străduin- du-mă să pretind că putem fi din nou civilizaţi! Unde naiba mi-a fost capul?”

Era cea de-a doua iarnă petrecută la Wildflecken, iar zăpada proaspătă se aşternuse de săptămâni întregi peste dealurile şi pădurile din jurul taberei. Aerul era uscat şi rece, iar când soarele strălucea pe cerul senin şi îngheţat, Eva îşi dorea să fie afară, departe de biroul ei, departe de formularele pe care trebuia să le completeze şi de feţele pline de speranţă. Personalul avea liber doar câte două jumătăţi de zi, plus o zi întreagă pe lună, iar vara se plimbase pe câmpiile înverzite şi străbătuse cu bicicleta drumurile din zonă, descoperind Gemünden şi satele învecinate. La început, localnicii fuseseră distanţi şi suspicioşi, dar, când au auzit-o vorbindu-le limba, au devenit mai prietenoşi. I-au arătat recoltele bogate de varză, de morcovi şi de cartofi. Dar nu sunt pentru *Ausländer,* îi spuneau, pentru străinii din

tabără, despre care erau convinşi că vor veni să le prade câmpurile.

Printre localnicii care încercau să revină la normalitate după anii dominaţi de război şi de lipsuri, Eva l-a cunoscut pe Peter Dägen, care, asemenea multor soldaţi germani, reuşise în cele din urmă să se întoarcă acasă după o perioadă petrecută într-un lagăr american pentru prizonieri de război. Prima dată l-a văzut strângând fân pe câmp, vara, în timp ce ea îşi făcea plimbările regulate, şi l-a observat fiindcă îi amintea de Kurt Becker, prizonierul care murise din pricina relelor tratamente de la Bad Nenndorf. Dacă ar fi supravieţuit, Kurt ar fi fost întocmai ca Peter: puternic şi sănătos, cu braţe musculoase care aşezau în căpiţe fânul de care animalele lui aveau nevoie peste iarnă.

— *Guten Morgen,* l-a salutat Eva şi, spre surprinderea ei, bărbatul i-a răspuns într-o engleză excelentă.

— Lucrezi în Sălbăticie, a zis el.

— 0, aşadar ştii cum a fost poreclită tabăra?

Bărbatul era dornic să-şi exerseze engleza, iar ea se bucura să aibă un prieten departe de solicitările permanente ale refugiaţilor. Erau descurajaţi să lege prietenii cu localnicii şi nu aveau voie să-şi împartă proviziile de hrană cu germanii, dar ce putea fi rău în asta? se întreba Eva. Şi ei au avut de suferit din pricina acelui război interminabil. Nu civilii au cerut să fie târâţi în mijlocul conflictului. Nu mai sunt duşmani acum, ci doar se străduiesc să-şi reconstruiască vieţile. Putem măcar să încercăm să fim prieteni.

După ce l-a întâlnit de câteva ori în timpul plimbărilor ei, Peter a invitat-o să-l viziteze la fermă şi

s-o cunoască pe bătrâna lui mamă văduvă, care se străduise să aibă grijă de ferma familiei cât timp el fusese pe front.

— Nu ne-am dorit nicio clipă războiul ăsta, i-a explicat Frau Dägen, invitând-o pe Eva să rămână la masă şi să mănânce cu ei pâine neagră, simplă şi cartofi, iar Eva şi-a propus să le aducă în dar ceva de mâncare, dacă o vor mai invita pe la ei. Nu voiam decât s-avem ce pune în gură, noi şi familiile noastre. Iar toate acele întâmplări îngrozitoare despre care se vorbeşte nu au fost din vina noastră. Nu au avut nicio legătură cu noi, oamenii simpli. Noi nu ştiam nimic despre *Lager* şi despre ce se petrecea acolo. Sora mea şi soţul ei, care locuiesc la oraş, au fost obligaţi să se alăture Partidului. Toată lumea trăia cu teama de a nu rămâne singur. Nu puteau avea încredere în nimeni, nici măcar în cei mai bătrâni dintre vecini. Aici, la ţară, am fost mai norocoşi, dar la oraş nimeni nu a scăpat, nimeni.

— Totul s-a sfârşit acum, *Mutti*, a liniştit-o Peter. Trebuie doar să muncim şi să încercăm să uităm greutăţile din ultimii ani.

— Uşor de zis, greu de făcut, câtă vreme am pierdut mulţi tineri puternici. Cum va mai putea prospera vreodată această ţară? Au pierit atâţia şi nu se vor mai întoarce nicicând. în plus, ne e mai rău acum decât ne-a fost oricând altcândva. Ne confruntăm cu atâtea greutăţi. Cel puţin avem ouă de la găini, dar vaca nu mai dă lapte, iar unt nu putem cumpăra. Ştiai că oamenii din sat sunt nevoiţi să-şi prăjească clătitele în ulei de castor şi că facem cafea din ghindă?

Mama lui Peter a continuat să i se plângă răbdătorului ei liu blond în timp ce mâncau, iar bărbatul o asigura întruna că în curând totul avea să

fie bine. Eva se simţea în largul ei în căminul lor simplu, dar primitor, iar admiraţia ei faţă de germanii de rând, care fuseseră captivi într-un sistem şi într-un război pe care nu şi le doriseră, era tot mai mare. Forţele Aliate hotărâseră să nu le ofere civililor germani niciun fel de ajutor, dar ce putea fi rău în a sta de vorbă cu ei, a-i asculta şi poate a încerca să înţeleagă de ce se întâmplase totul?

Peter i-a arătat Evei micuţa lor fermă, hambarul dărăpănat pe care îşi propusese să-l repare, gardurile putrezite care trebuiau schimbate şi câmpul care urma să fie arat.

— Acum, că e pace, va trebui să muncim cu toţii mai mult, i-a explicat el, suflecându-şi mânecile pe antebraţele bronzate şi puternice. Dar nimic nu poate fi mai rău decât războiul. Sper că nu va trebui să fiu fermier toată viaţa, însă momentan sunt nevoit s-o ajut pe mama. Dacă vom reuşi să ne cultivăm propria hrană, vom supravieţui.

Aşa că nu a părut deloc ciudat faptul că, în această a doua iarnă, după ce a vizitat ferma de mai multe ori şi după ce l-a ascultat pe Peter povestindu-i că spera ca într-o bună zi să plece de aici, Eva a acceptat propunerea lui de a-i arăta cea mai bună pârtie de schi aflată în munţii din apropiere. Ea nu era un schior experimentat şi se ferise să parcurgă singură distanţe lungi. Până acum nu explorase decât pantele uşoare de lângă Wildflecken, folosind o pereche de schiuri din depozitele naziştilor şi purtând nişte pulovere bizar asortate, o haină din tweed maro-închis şi o pereche de pantaloni reiaţi bărbăteşti, largi, dar foarte practici, legaţi în talie cu o curea din piele, căreia trebuise să-i mai dea câteva găuri suplimentare.

A făcut autostopul, s-a urcat într-unui dintre camioanele cu provizii care treceau pe lângă sat şi l-a întâlnit pe Peter în staţiunea cândva aglomerată, dar care era acum pustie.

— Nu sunt cele mai bune pârtii de schi din Germania, dar sunt cele mai apropiate, i-a explicat el, conducând-o spre te- lescaunul care se legăna în vânt. Dacă vrei să schiezi ca lumea, va trebui să mergi mai departe, în Alpi.

Eva s-a aşezat lângă el.

— îmi dau seama, doar că nu mă pot îndepărta prea tare de tabără. Voi primi o permisie mai lungă abia la primăvară, aşa încât mă bucur că putem profita de ce avem aici.

Telescaunul a început să urce în aerul curat, iar Eva aştepta cu nerăbdare să păşească pe omătul proaspăt. Totul în jur era neatins, curat şi alb, de parcă zăpada ar fi alungat toate ororile din ultimii cinci ani. Ajunşi în vârf, Peter a arătat spre Aschaffenburg, aflat undeva la vest.

— Acolo sunt pârtii şi mai bune, dar aceasta e cea mai potrivită pentru noi. Eşti pregătită?

Eva şi-a mai ridicat o dată pantalonii largi, sperând că nu-i vor cădea în timp ce schiază, apoi a dat din cap că da.

Au început să coboare panta şerpuind, Peter cu viteză, Eva mai încet şi mai precaut, dar devenind treptat tot mai încrezătoare, revigorată de aerul rece şi înţepător care îi pişcă obrajii. De îndată ce au ajuns jos, amândoi şi-au dorit să mai urce o dată, aşa că au mai făcut două coborâri, după care Peter a spus:

— încă una şi încheiem pe ziua de azi, bine?

Cerul tocmai începea să reflecte nuanţele roz ale apusului şi avea să se întunece curând, aşa că Eva a ezitat, dar apoi a zis:

— Avem timp suficient. Hai să mergem!

Au început să coboare unul lângă altul, apoi Peter a intrat într-un desiş de brazi, strigând:

— Pe aici e mai distractiv!

Aşa că Eva l-a urmat. Era mult mai complicat să coboare printre copaci, prin urmare înainta din ce în ce mai lent. Nici lumina nu mai era prea bună; deşi zăpada lucea albă printre trunchiurile întunecoase, prea puţin din lumina zilei pătrundea până aici, aşa că nu l-a observat ascunzân- du-se după un copac şi aşteptând să-i pună piedică. Probabil că i-a prins partea din faţă a schiului, aşa că Eva s-a rostogolit cu capul înainte în zăpada moale.

— La naiba! a exclamat ea, ridicând capul. Şi eu care credeam că mă descurc bine.

Şi-a desfăcut schiurile, dar înainte de a apuca să se ridice în picioare, el s-a năpustit brusc asupra ei. îi simţea greutatea pe umeri, în timp ce, pe la spate, el îi trăgea în jos pantalonii largi.

— Ce faci? a strigat Eva, încercând să-i ţină piept. încetează!

El a lovit-o în cap cu atâta putere, încât Eva a icnit şi a luat o
gură de zăpadă. Apoi el i s-a adresat cu o voce răguşită şi dură, complet diferită de glasul politicos şi blând de până atunci:

— Tu, *Englisch.* Atât de neprihănită! Atât de mândră! Crezi că putem uita, nu? îţi arăt eu ce cred despre poporul tău, care ne spune la tot pasul că greşim, că trebuie să fim pedepsiţi. Totul se va sfârşi aici.

L-a auzit scuipând, apoi i-a simţit mâna caldă şi umedă între fese, căutându-i anusul cu degetele, înainte s-o pătrundă, sfâşiindu-i pielea moale în ritmul urletelor ei agonizante.

— Nu-ţi place? Poate că aşa îţi place mai mult, a zis el, apoi a penetrat-o din nou, nu la fel de dureros, dar tot brutal, în locul în care înainte, cu soţul ei, nu simţise decât plăcere şi blândeţe.

După câteva mişcări iuţi, el a gemut şi s-a retras. A fost violent şi umilitor, dar măcar a fost rapid. Când totul a luat sfârşit, s-a ridicat, aranjându-şi hainele, iar ea a întors capul şi l-a văzut sprijinindu-se de un copac şi aprinzându-şi o ţigară. Era nonşalant, relaxat. Parcă s-ar fi oprit să se odihnească lângă un lampadar, pe o stradă din oraş, trăgându-şi răsuflarea după o plimbare ostenitoare de după-amiază.

Eva a reuşit să se întoarcă şi să se sprijine într-un cot. în afară de durerea dintre picioare, nu era rănită. N-a zis nimic şi nu a vărsat nicio lacrimă, dar era furioasă şi foarte speriată. Şi, în ciuda şocului şi a fricii, i-a răsunat în minte vocea impunătoare a sergentului însărcinat cu pregătirea specială de luptă: „în primul rând, ia-l de ouă, dacă poţi. Nu aştepta să facă el prima mişcare, n-ai decât o singură şansă.” Peter o cunoştea doar ca pe o fătucă prietenoasă şi lipsită de griji din tabără, care completa formulare pentru viză şi făcea drumeţii în zilele libere; nu ştia că instinctele de supravieţuire îi fuseseră ascuţite de antrenamentele riguroase care o pregătiseră să devină un ucigaş tăcut.

Şi-a scuturat zăpada de pe haină, de pe faţă şi din păr. S-a ridicat să-şi lege pantalonii largi. El stătea acolo, fumând nepăsător şi râzând, în timp ce-i spunea:

— Crezi că putem uita cum ne-au bombardat avioanele voastre? Cum aţi distrus frumoasele noastre oraşe? Dresda, Köln, toate miile de civili nevinovaţi pe care i-aţi ucis. Niciodată! Vă urâm şi voi savura clipa în care te voi omorî, târfa englezoaică ce eşti!

Eva era atentă la ameninţarea din vocea lui, la ura îngrozitoare care-i spunea că are doar câteva minute la dispoziţie pentru a se salva. încă o dată, instrucţiunile sergentului i-au răsunat în minte ca o mantră: „Ridică-te şi atacă! Nu ezita!” Dar oare avea să reuşească? Putea fi sigură că astfel o să se salveze?

Eva şi-a pipăit interiorul hainei; voia să-l facă să creadă că e şocată. Voia să-l prindă cu garda jos, relaxat, convins că nu va riposta. A găsit ce căuta şi s-a repezit spre ochii lui, întocmai cum fusese antrenată să procedeze. I-a înfipt în ochi, până în creier, creionul cu vârf proeminent, unul dintre acelea pe care le ascuţea zilnic la birou, pentru a completa formularele şi pentru a-i alege pe cei care aveau să părăsească tabăra. Iar când el a urlat şi şi-a dus mâinile la faţă, căzând în genunchi şi agonizând, l-a pocnit în cap cu capătul băţului de schi. El s-a zvârcolit, a bolborosit ceva şi în cele din urmă a tăcut. Eva a rămas pe loc, ascultând preţ de câteva minute, dar, când ţipetele lui au încetat, nu s-a mai auzit nimic.

— Băiat postuţ ce eşti! a şoptit ea. îmi pare rău, dar n-am avut încotro.

Şi-a plecat privirea spre trupul lui, acum imobil şi inofensiv, i-a verificat pulsul, doar ca să se asigure, apoi i-a prins la loc legăturile schiurilor şi i-a aruncat beţele alături. A strâns zăpadă din jur şi l-a acoperit complet, ca să pară că se izbise de trunchiul unui copac atunci când ieşise de pe pârtie.

Puloverul ei Aran de culoare crem şi pantalonii din reiat erau stropiţi de sânge, dar, dacă avea să observe cineva, putea

50

pretinde că-i cursese sânge din nas. A îndepărtat petele cele mai evidente, frecându-le cu câţiva pumni de zăpadă, apoi a ieşit din desişul întunecat de copaci şi a pornit-o în jos pe pârtie, spre mănunchiul de lumini care prindeau a luci la poalele dealului, când, în cele din urmă, soarele a apus.Eva, 7 ianuarie 1947

Ce ascunde pădurea

— Cum a fost la schi? a întrebat-o Sally când a revenit în cameră, după tura de seară.

Eva era deja ghemuită în pat şi ţinea între picioare o sticlă cu apă fierbinte, înfăşurată într-un prosop, ca să-şi calmeze durerile. Făcuse o baie caldă de îndată ce se întorsese, îşi frecase pielea, îşi introdusese degetele săpunite în vaginul dureros şi în anusul sfâşiat, sperând că va scăpa de pericolul de a fi rămas însărcinată sau de a se fi îmbolnăvit ca urmare a propriei prostii. Ştergând aburul de pe oglindă, observase că începuseră să-i apară vânătăi pe gât şi pe umeri, însă chipul ei, deşi îmbujorat din pricina apei fierbinţi şi a lacrimilor vărsate, nu trăda nimic. Hainele ei, puloverul crem şi pantalonii largi, care-i fuseseră smulşi de pe trup cu atâta uşurinţă, erau stropite cu sângele lui şi stăteau acum rulate pe fundul geamantanului. Haina din tweed maro, împestriţată cu pete de rugină şi verdeaţă, nu purta nicio dovadă evidentă a crimei, aşa ca o atârnase la uscat, lângă sobă.

— Te-ai distrat? a iscodit-o Sally cu vorbe înăbuşite de puloverul pe care tocmai şi-l scotea peste cap.A fost bine, însă nu voi mai încerca, a răspuns Eva căscând. Zăpada era cam moale, iar Peter m-a abandonat pe p.'Irtie şi a plecat de unul singur. Nu l-au

impresionat deloc .ihllităţile mele. M-a considerat precaută şi prea lentă.

50

— însemnă că nu e cine ştie ce gentleman, a observat '..illy. Dar te-ai întors cu bine?

— Am făcut autostopul înainte de lăsarea întunericului. Avem noroc că pe-aici trec întruna camioane încoace şi în- i <>lo. E mai bine decât cu autobuzul.

— Câtă vreme nu trec toate odată, cum se întâmplă cu .uitobuzele din Londra, a zis Sally râzând, apoi s-a aplecat şi .1 scotocit prin dulăpiorul de lângă pat. Am nişte rachiu de prune. Vrei o gură?

A turnat câte puţin în capacele de termos pe care fetele încă le foloseau pe post de pahare.

— Să-l dăm pe gât, a zis, apoi l-a băut pe tot dintr-o înghi- ļitură.

Eva şi-a sorbit băutura cu guri mici, simţind cum îi încălzea gâtlejul, alungându-i durerea şi întărindu-i hotărârea de a nu permite acestei întâmplări nefericite – căci aşa îşi impusese să o considere – s-o împiedice să-şi îndeplinească îndatoririle. Ştia că poate să susţină că acţionase în legitimă apărare, că avea să le stârnească tuturor compasiune faţă de demnitatea şi de onoarea ei rănită, dar totodată era conştientă că lucrurile vor fi foarte complicate. Aveau să se iște întrebări ciudate privind fraternizarea şi lipsa ei de judecată, urmate de o anchetă şi poate chiar de trimiterea ei în faţa Curţii Marţiale. Nu, cel mai bine era să nu mărturisească niciodată nimic. Aşa că a schimbat subiectul.

— Aşadar, cum ai găsit băutura asta delicioasă, obrăznicătură scoţiană şi descurcăreaţă?

— Sticla asta a fost cadou de la un tată foarte recunoscător, i-a explicat Sally zâmbind. Am

reuşit să găsesc un cadru metalic pentru băieţelul lui. Aşa că acum va putea să meargă din nou.

— Ce a păţit? Sper că nu e poliomielită.

— Nu, slavă Domnului! Şi cu toate astea, rămâne o poveste destul de şocantă. Băiatul şi sora lui au fost ascunşi de un prieten de-ai familiei într-unui dintre cele mai mici dulapuri de la ferma lui. Timp de trei ani, aproape că n-au ieşit deloc din ascunzătoare. Iar când copiii şi-au reîntâlnit părinţii, bietul băiat nu mai putea să meargă. Imaginează-ţi! I-au salvat viaţa, dar aproape că l-au ologit. Să sperăm că, în timp, picioarele i se vor îndrepta şi vor deveni mai puternice, deşi bietul copil nu avea nicio şansă să meargă fără puţin ajutor.

— Ce multe poveşti înspăimântătoare, a murmurat Eva, închizând ochii. Iar noi nu putem să-i ajutăm decât pe unii dintre ei.

— Mi-aş dori să facem mai mult, a zis Sally. Am fost dezgustată când am auzit ce sentinţe blânde au primit ucigaşii de la Nürnberg anul trecut. Doar câţiva ani pentru uciderea a mii de oameni nevinovaţi. Dacă ar Fi după mine, i-aş spânzura pe toţi pentru faptele lor; pe Fiecare dintre criminalii ăia nenorociţi. închisoarea e un loc prea bun pentru ei.

— Cum de au dispărut toată umanitatea şi bunătatea? a întrebat Eva, coborând glasul. Sau poate că omenirea a avut dintotdeauna o înclinaţie spre cruzime, însă şi-a ţinut-o bine ascunsă în spatele aparentei civilizaţii.

Ştiu. E destul de rău

50

să-i auzi pretinzând că ei doar executau nişte ordine, dar să mai şi afli despre cruzimea lor absurdă şi fără margini – o, asta face să-mi Fiarbă sângele în vene, zău aşa

— .Atâţia morţi, atâtea vieţi distruse!

Sally s-a ridicat şi a început să-şi fluture braţele în aer, plimbându-se prin camera mică pe care o împărţeau.

— Şi atâţia care scapă basma curată! Au fost mii de astfel tir monştri, însă doar o parte infimă dintre ei va plăti pentru .u ele crime oribile. Ceilalţi vor încerca să scape şi să-şi reia vieţile de odinioară, pretinzând că nu au avut nimic de-a face cu lagărele şi cu sclavia. A urlat de frustrare, după care a zis: Să mai bem puţin.

Eva a râs discret, ţinându-şi păhărelul în mâinile făcute căuş şi inspirând aroma dulce de prune.

— îmi aminteşti de fetele din Aldershot, unde am fost cantonată în timpul pregătirii. A tras adânc aer în piept şi a continuat: într-o noapte s-a zvonit că un prizonier german a evadat din Puckridge – era un lagăr pentru prizonieri de război din apropierea taberei noastre. Toate fetele din dormitorul meu au început să discute despre ce i-ar face dacă l-ar găsi. Nu aveam acces la arme, desigur, aşa că ne-am pus pe glume, lăudându-ne că vom folosi coada de mătură pe care o transformaserăm în baston şi ne întrebam dacă aveam să-l rănim grav cu ea. Şi atunci una dintre fete – Betty cred că o chema, şi provenea dintr-o familie de militari – a zis: „Fetelor, dacă-l găsim, îl ucidem cu mâinile goale”. Şi toate am fost absolut de acord cu ea, până la ultima. Dintr-odată ne-a cuprins o energie alimentată de furie, convinse fiind că eram, într-adevăr, capabile să comitem o crimă dacă-l descopeream pe evadat. Eva a râs, clătinând din cap. Bietul om, ce noroc a avut că n-am pus mâna pe el! Sunt sigură că a fost prins din nou.

— Dar înţeleg perfect sentimentul ăsta, a intervenit Sally. Am auzit mulţi oameni vorbind de

trăiri asemănătoare în timpul războiului. îi uram din suflet pe germani. însă, dacă chiar s-ar fi ajuns la asta, am fi făcut-o oare cu adevărat? Cu mâinile goale, vreau să spun.

Eva a tăcut o clipă, după care a răspuns:

— Acţionam sub impulsul momentului. Eram întărâtate. Dar ştii ceva? Cred că am fi făcut-o cu adevărat, dacă el şi-ar fi făcut apariţia acolo într-un astfel de moment.

Sally a sorbit din băutură, savurându-i dulceaţa.

— Presupun că am fi fost în stare, dacă nu aveam încotro. Se spune că există multe hoarde de supravieţuitori care umblă în libertate, plănuind să se răzbune. Şi cine poate să-i acuze?

Eva a rămas tăcută, cu privirea aţintită spre fereastra mică, prin care se vedea zăpada aşternându-se rapid, cu fulgi mari, într-un strat gros, ce avea să acopere la noapte versanţii munţilor, copacii şi alte lucruri care stăteau bine ascunse printre crengile lor. Poate că în noaptea asta vor răsuna din nou focuri de armă. Şi ştia că tot ce zăcea îngropat în pădurea din apropierea taberei sau altundeva nu avea să fie descoperit până la primăvară.Partea a şaptea

Orice râuşor din grădină (7,9

)Evelyn, 14 martie 1986

Când vor sosi veştile proaste?

Urmărea ştirile ori de câte ori putea, ascultând buletinul de prânz de la Radio 4 şi pe cel de la ora şase, iar în final pe cel de la televizor, de la ora zece. în fiecare dimineaţă se ducea cu maşina la magazinul din sat, să-şi cumpere *Daily Telegraph,* un litru de lapte, pâine şi poate câteva produse de patiserie daneză, dacă avea chef de o gustare. Nu era un obicei nou; făcea asta de ani buni şi le spunea mereu fetelor de la magazin că nu poate rezista fără exerciţiile mentale zilnice pe care i le ofereau cuvintele încrucişate. Dar acum această rutină era cu atât mai importantă, cu cât era hotărâtă să-şi păstreze nealterat programul obişnuit. Iar când, în cele din urmă, i se va remarca lipsa, ce va veni mai întâi? 0 ştire la radio, un articol în ziar sau poate, şi mai periculos, o bătaie în uşă?

Au trecut zile, apoi săptămâni şi, în cele din urmă, într-o luni, a prins o ştire scurtă la buletinul informativ de la ora unu: „Suntem tot mai îngrijoraţi în

privinţa sorţii colonelului Stephen Robinson, care nu a mai fost văzut la locuinţa sa din Londra de pe la mijlocul lunii februarie. Poliţia îi roagă pe toţi cei care deţin informaţii în acest caz să se prezinte de îndată la secţia cea mai apropiată.

”„Asta e!” şi-a zis Evelyn. „De-acum începe!” A doua zi, pe pagina a treia a ziarului a apărut un mic articol. Ce amuzantă era poza lui, publicată pe pagina aceea! Era o fotografie mai veche, făcută, din câte bănuia, prin 1950. Semăna întrucâtva, dar în ultimii ani se schimbase, cu toate că ea l-a recunoscut imediat. Articolul conţinea o menţiune la activitatea lui în centrele de interogatoriu care funcţionaseră după război şi o alta la Curtea Marţială, care-l absolvise de orice vină. Erau trecute în revistă ocupaţiile lui ulterioare, ceea ce sublinia că încă lucra pentru MI6, iar în încheiere era o frază care, spera ea, îi va pune în încurcătură pe detectivi: „Cârdul lui bancar a fost folosit ultima dată în Lyming- ton, Hampshire, în seara de duminică, 10 februarie. Poliţia investighează posibilitatea ca domnul colonel Robinson să fi intenţionat să viziteze insula Wight sau să ia vaporul spre Franţa. Totodată s-a constatat şi lipsa paşaportului său. în acest moment nu există nicio suspiciune de crimă.”

Eva a împăturit ziarul şi l-a întors la ultima pagină, unde careul de cuvinte încrucişate o ademenea întotdeauna cu pătratele lui albe şi negre, aşteptând-o să le atace cu mintea ei ageră şi creionul ascuţit. A netezit pagina şi s-a lăsat pe spătar, amestecând în cafea şi revizuind în minte toţi paşii pe care îi parcursese. „Fusese precaută, nu-i aşa?”

în seara aceea, când se întorsese din Lymington, îi golise portofelul şi îi sortase conţinutul. Tăiase cârdurile din plastic în bucăţele mărunte, pe care le împrăştiase în diverse găuri pe care le săpase prin grădină. Desprinsese cheile de pe inel şi le

îngropase individual, în câte o groapă adâncă. Dacă ar fi vă- zut-o cineva săpând la marginea grădinii, nu ar fi părut nimic suspect. Mereu planta specii noi de ghiocei şi narcise sau culegea bulbi rari din grădină ori de pe terenurile din jur.

Biletele de tren, portofelul, permisul de conducere, paşaportul şi batista, precum şi o haină căptuşită, o jachetă din tweed, peticită la coate, câteva bluze mâncate de molii şi pantofii cu tălpi uzate – le arsese pe toate într-un spectaculos foc în aer liber, menit să cureţe grădina de ultimele cioturi de peste iarnă. Un strop de carburant de la maşina de tuns iarba aruncat pe rug producea întotdeauna o flacără imediată şi mistuitoare. După care Eva a strâns cenuşa, pentru mai multă siguranţă. Cei câţiva bănuţi din portofelul şi din buzunarele lui i-a donat la biserică duminica următoare, gândindu-se că, probabil, era ceva ce nemernicul acela n-ar fi făcut niciodată în viaţa lui. „Mă ierţi?" a întrebat ea în surdină, când a depus banii pe farfurioară, ruga ei personală, un ecou al tuturor celor pe care le adresase anterior în acest loc sfânt.

Da, era convinsă că scăpase de toate indiciile. Şi totuşi nu poţi fi niciodată complet sigur, nu-i aşa? Nu avea un alibi pentru duminica aceea, dar, pe de altă parte, nu avea nici vecini prin apropiere, şi în majoritatea timpului nu se vedea cu nimeni de la o săptămână la alta, în afară de angajaţii de la magazinul din sat. Mai degrabă ar fi părut suspect dacă ar fi început dintr-odată să-şi umple zilele cu activităţi pe care de obicei nu le desfăşura. Nu,

probabil că, văzându-şi în continuare de rutina obişnuită şi solitară, nu va da naştere la suspiciuni.

Evelyn s-a aşezat la masa ei curată din bucătărie, amestecând într-o ceaşcă de ceai Earl Grey şi uitându-se la copacii cu muguri verzi, abia vizibili deasupra mănunchiurilor de primule. Ştia că, de acum încolo, rareori va mai avea musafiri. Reuşea să aibă grijă de Kingsley doar cu câte o vizită ocazională din partea lui Sharon, care venea s-o ajute cu menajul, şi poate că trebuia să-l roage pe Jim să mai treacă pe acolo de vreo două ori pe an, ca să tundă gardurile vii înalte şi carpenii. N-ar trebui să neglijeze complet grădina, căci fusese dintotdeauna un motiv de mândrie pentru ea şi pentru părinţii ei, dar se descurca să tundă gazonul singură, cu ajutorul tractorului ei puternic, marca Westwood.

Şi-a tăiat o felie din tortul de ghimbir cumpărat cu câteva zile în urmă de la piaţă. Mereu aveau produse bune, qui- che-uri, prăjituri şi conserve şi era important să-şi păstreze rutina obişnuită. Putea să meargă în continuare la întâlnirile lunare de la Clubul Grădinarilor, să se arate la târgurile bianuale din sat, să ajute la îngrijitul florilor de la biserică, să prepare o supă condimentată de păstârnac, pe care s-o ofere la primărie, cu ocazia prânzului din postul Paştelui şi să ajute la servitul ceaiului la petrecerea din grădina parohiei. Cu toate aceste activităţi mondene obişnuite, dacă venea cineva să pună întrebări ciudate, cunoştinţele ei aveau să spună că sunt prostii, că Evelyn e o pensionară normală şi deosebit de amabilă, o vecină bună, care îşi vede de treaba ei. Nimeni n-o

va arăta vreodată cu degetul şi nu o va acuza că e un asasin cu sânge rece.

Dar, băgând în gură ultimele firimituri din tortul de ghimbir, s-a hotărât că, totodată, cât timp era încă în putere şi cât continua să locuiască la conacul Kingsley, trebuia să supravegheze zilnic domeniul, şi mai ales pădurea. Nu ar părea nimic neobişnuit. Primăvara ar fi ca şi cum ar căuta prin iarbă lalele pestriţe, preferatele ei, care abia încolţeau, întrebându-se dacă nu cumva în anul acela îşi împrăştiaseră ceva mai departe seminţele greu de obţinut. Alteori ar părea preocupată de starea gardurilor din jurul proprietăţii, verificând unde se rupsese sârma şi care stâlpi ruginiseră. Orice privitor care ştia că are găini avea să creadă că Evelyn căuta posibile urme de vulpe atunci când se plimba prin pădure cu bastonul ei masiv. Toamna, când se adâncea în tufişurile pline de spini, îndepărtându-le cu bastonul, aveau să creadă că profită de ocazie şi strânge mure zemoase pentru plăcintă şi gem.

în lunile următoare au fost câteva semnale care i-au amintit că trebuie să fie vigilentă. De vreo două ori, câte un os ros şi-a făcut apariţia pe gazonul ei, aşa că urmărea totul cu atenţie, să observe dacă mai era şi altceva în neregulă. Oasele puteau foarte bine să fi provenit de la o oaie moartă sau de la un leş de căprioară, dar nu voia să rişte, aşa că le-a îngropat sub gardul viu de fag şi a continuat să supravegheze pădurea.

Uneori îşi amintea de pădurile întunecoase

de pin şi de troienele de zăpadă de la Wildflecken şi se întreba dacă îşi dezvăluiseră vreodată secretele primăvara, atunci când se topise zăpada. Dar la conacul Kingsley, odată cu trecerea timpului, lăstarii erau tot mai deşi an de an, iar măceşii şi murii îşi întindeau crengile lungi şi ţepoase, alungând oaspeţii nepoftiţi, solul era acoperit cu un strat gros de frunze, de crenguţe şi ramuri căzute şi nu se vedea nimic nelalocul lui. Evelyn continua să vegheze, conştientă de faptul că nu doar o singură pădure o ajutase să ascundă dovezile propriilor fapte.Evelyn, 10 noiembrie 2012

0 mică scăpare

„Dintotdeauna am ştiut că într-o bună zi va fi prea mult pentru mine. Câte alte persoane în vârstă de nouăzeci de ani ar putea inspecta în mod regulat hectare întregi de pământ, aşa cum am făcut-o eu de-a lungul timpului? Majoritatea se mulţumesc să se învârtă printr-o grădiniţă de la periferie, să ude câteva ghivece cu flori sau abia dacă pot merge până la magazinul din colţ, să-şi cumpere o pâine şi un ziar. Multe bătrâne – fiindcă personal nu mă pot considera una – renunţă să mai iasă din casă şi înlocuiesc activităţile de exterior cu programe TV, grădinăritul cu tricotatul şi jocurile de tenis cu reviste şi o canapea confortabilă. Şi prea puţine mai sunt în stare să rezolve zilnic cuvinte încrucişate, ceea ce eu fac cu sfinţenie, pe lângă faptul că joc bridge şi editez revista parohiei. Trebuie să-mi menţin alerte mintea şi trupul.”Pe măsură ce Evelyn îmbătrânea, plimbările pe proprietate s-au rărit, dar tot le făcea cu regularitate şi

conştiinciozitate. O dată pe săptămână făcea turul

grădinii, care, în anotimpul potrivit, încă îşi etala trandafirii şi tufişurile înflorite. Straturile cu flori nu mai erau la fel de spectaculoase acum, când artrita instalată în genunchi şi coate o împiedica să îngenuncheze şi să smulgă buruienile, dar grădina nu fusese complet năpădită, aşa cum se temuse ea, pentru că încă plivea pământul cu o săpăligă cu coadă lungă.

0 dată pe săptămână făcea turul câte unui sfert din teren, prin rotaţie, mergând pe la marginea proprietăţii şi prin crâng, inclusiv prin Marley's End, acea pădure anume, care îi oferise o ascunzătoare cu totul specială. De când dispăruseră oile, câmpurile erau presărate de puieţi de mesteacăn şi de urzici, dar încă existau poteci bătute de căprioare, de viezuri şi de vulpi, pe care Evelyn le urma atunci când se plimba în jurul proprietăţii.

Pădurea în care zăcea el devenise un hăţiş de măceşi şi crengi rupte de-a lungul anilor şi, deşi Evelyn era sigură că nimic nu-i semnala prezenţa, tot se simţea obligată să verifice că secretul rămânea bine ascuns. Îşi reamintea singură că trecuseră... cât... douăzeci – ba nu, aproape treizeci de ani de când murise, aşa că nu mai rămăsese mare lucru de văzut; poate o bucată de stofă sau câteva oase dislocate. Vulpile înfometate îl găsiseră curând, ajutate de alte vietăţi, păsări, insecte şi larve. Toate îi săriseră în ajutor, în încercarea ei de a-şi ascunde crima.

Fiindcă fusese o crimă, o ştia prea bine. 0 crimă

justificată în mintea ei, dar tot o crimă, şi încă una pentru care avea să plătească, provocând neplăceri uriaşe familiei, proprietăţii şi satului, în caz că avea să fie descoperită vreodată. „Dar nu suport gândul ca omorurile pe care le-a comis să nu fie interpretate ca atare, dacă va mai fi găsit vreodată”, şi-a spus în sinea ei. Şi cu toate acestea, faptele lui aveau să fie analizate prin prisma datoriei lui faţă de ţară; avea să fie exonerat şi, probabil, onorat. „Prin urmare, trebuie să rămân vigilentă cât mai mult posibil, în ciuda vârstei mele înaintate.”

Dar, în cele din urmă, în timpul unia dintre rondurile ei regulate, deşi era mai sprintenă decât majoritatea persoanelor de o seamă cu ea şi deşi cunoştea fiecare centimetru al proprietăţii, şi-a prins glezna într-un rug şi a căzut într-un tufiş, rănindu-se la încheietură în încercarea de a se salva. Accidentul nu-i punea viaţa în pericol, nu avea s-o imobilizeze pentru mult timp, dar a admis atunci că acela fusese un avertisment cu privire la ce urma şi şi-a dat seama că trebuie să fie mult mai atentă.

„Am avut noroc că am căzut aici, pe patul acesta gros de frunze uscate. Dacă aş fi

alunecat în curte, pe lespezile din granit, cu siguranţă mi-aş fi fracturat un picior sau un şold. Sau dacă aş fi căzut pe podeţul acoperit de muşchi de peste şanţ, în râul cu apele umflate de ploi, aş fi putut fi înghiţită de apele tulburi. M-aş fi putut îneca.” S-a ridicat, sprijinin- du-se în baston, săltându-se mai întâi în genunchi

şi apoi în picioare. „Pot să merg şi, din fericire, nu mi-am sucit decât încheietura stângă, dar e semn că trebuie să-mi organizez fiecare mişcare de acum înainte.

”După ce a chemat o ambulanţă care să o ducă la cel mai apropiat spital de urgenţă, unde lumea s-a agitat enorm din pricina vârstei ei avansate şi unde i s-au făcut radiografii la braţe, picioare şi şolduri, pentru a exclude posibilitatea unor alte fracturi, Evelyn a sunat-o pe Pat, unicul copil al fratelui ei, Charles. Pat venea rareori în vizită, lucra în oraş (era fizioterapeut cu jumătate de normă), avea obligaţii familiale (fiii ei adulţi munceau în Londra) şi propriile aranjamente domestice (un grădinar şi o femeie care îi făcea menajul, ambii venind o dată pe săptămână). Lucra destul de aproape de casă, dar Pat prefera să-şi petreacă timpul liber jucând tenis sau brodând modele complicate pentru feţe de perne decorative. Nu-i

plăcea să viziteze conacul Kingsley, deoarece ştia că,

într-o bună zi, ea şi familia ei vor deveni administratorii a ceea ce, din punctul ei de vedere, era ca o întoarcere în timp, un loc monstruos şi nerentabil, şi fiecare vizită îi întărea credinţa că ei i se va încredinţa sarcina aceea nedorită atunci când mătuşa va muri în cele din urmă.

— Pat, dragă, a întâmpinat-o Evelyn. îmi pare nespus de rău că te deranjez, dar mă tem că am căzut şi a trebuit să vin la spital. Mi-au făcut radiografii şi mi-au pus mâna în ghips, aşa că mă întrebam dacă ai putea să vii să mă iei de la spital şi să mă duci acasă.

— 0, Doamne! Nu! Ce naiba s-a întâmplat?

— M-am împiedicat în timp ce mă plimbam prin grădină în dimineaţa asta. „Doar prin grădină, ca să crezi că tundeam copacii şi smulgeam buruienile, nu că inspectam mormântul victimei mele.”

— Ce au spus medicii? N-ar trebui să rămâi acolo peste noapte, să se asigure că eşti bine?

— 0, nu, dragă. Nu e decât încheietura, nimic grav. Doar că nu voi putea să conduc eu însămi, atâta tot.

— Ei bine, mă tem că nu pot veni chiar în clipa asta. Trebuie să-l iau pe Humphrey de la gară la şapte. Se întoarce de la o conferinţă importantă şi are o grămadă de bagaje grele.

— Atunci, nu-ţi face griji, dragă. Sigur mă pot duce ei acasă cu ambulanţa.

Desigur, o pot face, dar nu imediat, ci doar

50

când vor avea o salvare disponibilă, aşa că, în final, după ce a aşteptat mai bine de o oră, Evelyn a chemat un taxi şi i-a plătit 30 de lire şoferului, un bărbat foarte amabil, care vorbea o engleză excepţională, ca s-o conducă până la uşa casei. L-a invitat să intre, ca să-i aducă şi plasa de cumpărături, deşi ştia că lui Pat nu i s-ar fi părut nicidecum înţelept din partea ei, căci se opriseră pe la benzinărie în drum spre casă, pe întuneric, ca să-şi facă nişte mici cumpărături, printre care şi câteva produse semipreparate, astfel încât Evelyn nu trebuia decât să apese un buton, iar cuptorul cu microunde avea să-i pregătească cina. Mâine va suna la magazinul din sat şi va aranja să-i fie livrate regulat ziarul şi cumpărăturile. O, ce plăcut e să fii servit şi tu doar să soliciţi ajutorul!

Şi, în timp ce-şi mânca tikka maşala fierbinte de pui şi orezul pilau direct din recipientul de plastic negru, căci trebuia să evite spălatul vaselor câtă

vreme nu avea decât o mână disponibilă, Evelyn şi-a zis că o vreme nu-i va mai cere ajutorul lui Pat. în schimb, se va folosi de acest interval de timp pentru a se pregăti. Avea scrisori de ars, bijuterii de vândut şi daruri constând în bani şi argintărie de trimis prietenilor şi destinaţi altor cauze nobile. în cele din

urmă, Pat şi familia ei aveau să moştenească totul. însă de vreme ce ea nu se deranja să se arate mai interesată şi cum considera că Kingsley e, oricum, plin de mizerii, s-ar putea să nu-i mai rămână chiar atât de multe lucruri cum îşi imagina. „0 să-i uşurez eu sarcina, dar nici prea mult, totuşi”, şi-a zis Evelyn

Conacul Kingsley 15 martie 2013

50

Dragul meu drag,

Aceasta va fi ultima scrisoare pe care ţi-o voi mai scrie cu stiloul pe hârtie. De acum înainte, vei primi în continuare misivele mele, cele pe care ţi le-am scris încă de când ai părăsit tărâmul ăsta pentru a-ţi servi ţara, dar ele vor exista numai în mintea mea. Voi continua să le compun şi să-ţi împărtăşesc gândurile, temerile şi fărădelegile mele. Voi continua să le închei cu dragoste şi multe sărutări, însă vor fi scrisori din sufletul şi din visurile mele.

Te rog să nu fii dezamăgit că nu vor mai exista scrisori propriu-zise, scrise cu cerneală. Voi continua să te iubesc, dar simt că a venit momentul să fiu ceva mai atentă. Iarna asta am căzut, după ce mi-am făcut plimbarea obişnuită pe proprietate şi prin pădure. M-am împiedicat de o tufă, lângă pârleaz. Nu mi-am fracturat decât încheietura mâinii, dar putea fi mult mai rău, prin urmare am hotărât că trebuie să mă pregătesc pentru clipa în care nu voi mai putea fi activă şi vigilentă.

Mâine voi lua toate scrisorile pe care ţi le-am scris de-a lungul anilor, scrisori în care ţi-am mărturisit nesăbuinţa şi toate faptele mele şi le voi arde. Ce păcat că nu le-am scris cu „cerneală invizibilă”, aşa cum am fost antrenaţi să facem! Astfel ar fi rămas un mister pentru totdeauna! Ce crezi că ar fi trebuit să folosesc, lămâie, suc de ceapă, albuş de ou sau (şi ăsta cred că ar fi preferatul tău) nepieritoarea urină?

Voi păstra, desigur, toate scrisorile pline de

dragoste pe care mi le-ai scris cu atâţia ani în urmă, însă ale mele, cele aşternute cu cerneală pe hârtie, nu vor mai exista. E mai bine aşa şi, de acum înainte, misivele către tine vor porni direct din inima mea.

A ta iubitoare Evie, xxx

PS: Te iubesc

.Evelyn, 16 martie 2013
S-a isprăvit

50

Evelyn îşi amintea cât de încântată fusese să găsească pantofii: catifea neagră, toc rezistent, o fundă peste degete şi curea pe gleznă. Se considerase extrem de norocoasă să aibă nişte pantofi atât de moderni, căci rareori găseai piele în 1943. Şi îşi amintea întocmai momentul când îi cumpărase: în luna aprilie a acelui an, în speranţa că Hugh se va întoarce sănătos din Franţa.Plănuiseră o întâlnire romantică în apartamentul lor din Londra – o cină italiană la Soho, un spectacol şi dans. Şi hainele erau greu de procurat, dar Evelyn îşi modificase rochia pentru ocazii festive şi îşi făcuse un decolteu în formă de inimă care să-i sublinieze pielea albă, adăugându-i două catarame cu cristale, provenite de la o curea veche de-a mamei. Plănuise să-şi onduleze părul, cu bucle mari, ridicate în creştet, care să-i scoată în evidenţă trăsăturile şi să-şi agaţe o plasă mică şi incitantă la pălărioară, ceea ce ştia că lui Hugh o să-i facă plăcere. Dar în cele din urmă nu a mai fost să fie. Hugh nu s-a mai întors, cel puţin nu în braţele ei. Dragul ei Hugh a reuşit să fugă, dar a fost împuşcat; o victimă neînsemnată pentru cei nepăsători faţă de vieţile oamenilor, o adevărată tragedie pentru cei care i-au iubit pe el şi pe alţii ca el. în cele din urmă, Evelyn n-a mai purtat niciodată pantofii aceia; nu a mai suportat să-şi pună în picioare încălţările în care ar fi trebui să danseze, fericită, în braţele soţului ei, pentru

că îi răneau picioarele şi abia dacă reuşea să facă un

pas fără să scoată un oftat incontrolabil.

Unde dispăruseră pantofii aceia? Propabil că-i dăruise vreunei prietene sau îi donase. însă rochia o păstrase, îi scosese cataramele ridicole şi îi redase decolteul sobru şi modest. Tot ce mai rămăsese din ţinuta ei cândva plină de farmec era cutia de pantofi, ticsită acum de scrisori. Printre ele erau şi cele trimise de Hugh din Franţa, pe hârtie foarte subţire, cu antetul guvernului, având imprimate Arcul de Triumf şi legenda, cu textul „Undeva în Franţa”, scris uneori cu creionul, alteori cu stiloul. Dar tot acolo erau şi cele scrise de ea în ultimii ani, după moartea lui, în care îi povestea totul, deschizându-şi sufletul numai şi numai în faţa lui, incapabilă să-şi dezvăluie secretele oricui altcuiva. Cutia conţinea şi o poză cu pantofii de catifea care nu mai alergaseră nicicând în întâmpinarea lui, nu se mai săltaseră niciodată pe vârfuri, pentru ca buzele ei să ajungă la buzele lui şi cu care nu mai dansase niciodată în braţele soţului ei.

însă acum, până şi acele scrisori trebuiau să dispară. De când se întremase după căzătură, Evelyn se străduise să facă ordine în casă. Era un semnal de alarmă pe care trebuia să-l ia în serios; nu avea de unde să ştie de cât timp dispunea pentru a se pregăti sau pentru a sta de veghe.

Prin urmare, într-o zi friguroasă, dar însorită de primăvară, a făcut un foc de lemne pe vechiul teren de tenis, dincolo de livada de mere, cu pomii ei neglijaţi şi netoaletaţi.

O întrista să-i vadă abandonaţi astfel, dar în ultimii

câţiva ani nu mai rodiseră bine, iar ea nu mai era în stare să le aplice benzi cleioase şi să-i tundă.

La rândul lui, terenul de tenis nu mai găzduise un meci de ani buni. Aici învăţase să joace, cu Charles, care îi striga să rămână în permanenţă cu un ochi aţintit asupra fileului, iar mai târziu cu Hugh, oprindu-se să-l îmbrăţişeze şi să-l sărute atunci când recupera mingea. Dacă se oprea, încă auzea ţipetele şi râsetele lor şi încă vedea acolo banca pe care se afla coşul din nuiele, plin cu căpşuni şi limonadă. Acum, suprafaţa din macadam, cândva perfect delimitată de linii albe, reîmprospătate în fiecare anotimp, era năpădită de perne moi şi dense de muşchi verde şi de flori galbene, agăţătoare, de piciorul-cocoşului.

Evelyn a adunat plantele uscate din stratul de flori, tăind tulpinile moarte ale nemţişorilor-de-munte, ale lupinelor şi brumărelelor, pentru a încuraja lăstarii noi şi sănătoşi să iasă odată cu sosirea verii. Nu-şi tundea niciodată plantele perene toamna, cum procedau mulţi grădinari, considerând că lemnul uscat le proteja iarna în Kingsley, văgăuna îngheţată unde plantele fragede puteau pieri până la jumătatea lui mai, în zilele pe care, în Germania, ajunsese să le cunoască drept zilele *Eisheiligen,* zilele Sfinţilor de Gheaţă. Ce modalitate pitorească de a descrie cumplitele geruri târzii de primăvară!

A împins încă o roabă plină cu resturi vegetale tăiate până la grămada crescândă. Vreascurile erau uscate ca iasca şi era o zi însorită, de început de

martie. Nici urmă de vânt şi ploaie, o zi perfectă

pentru curăţenie, cum ar fi spus mama ei.

În noaptea precedentă recitise toate scrisorile, una câte una, stând la masa din bucătărie, cu o sticlă de Amontillado alături, care s-o ajute să-şi găsească lacrimile şi să-i descătuşeze amintirile. Pusese scrisorile lui Hugh deoparte şi le legase cu o fundă roşie. „Pe acelea nu le voi arde niciodată. Vor rămâne veşnic alături de mine”, şi-a zis în sinea ei. Apoi a parcurs din nou toate scrisorile proprii, buzele ei articulând clar unele cuvinte şi şoptindu-le pe altele, în special atunci când citea încheierea, „PS: Te iubesc.” Le-a pus pe toate la loc în cutia de pantofi, în continuare ticsită, în ciuda faptului că le elimnase pe cele primite de-a lungul anilor de la Hugh, după care a închis-o şi a lipit-o cu scotch.

Şi, în cele din urmă, a sosit clipa decisivă. Rugul era pregătit, aşteptând ca ea să apropie chibritul de aprinzătoarele aşezate în centru. Dar mai întâi a scormonit la baza lui cu o coadă de mătură, aşa cum o învăţaseră bătrânii grădinari, asigurân- du-se că nicio vietate nu se strecurase înăuntru, căutându-şi adăpost în vreme ce ea aduna surcele. Nimic nu a ţâşnit de acolo, aşa că Evelyn a împins cutia de pantofi în mijloc, peste ziare vechi, cataloage pătate şi jurnale din anii trecuţi, apoi a aprins un chibrit Focul a izbucnit imediat, iar în curând totul era cuprins de flăcări de aproape un metru înălţime.

50

— La revedere, dragul meu, a murmurat Evelyn. PS: Te iubesc

.Evelyn, 29 octombrie 2015
Ultima cădere

50

Evelyn a încercat să ajungă la mânerul celei de-a doua valize aflate pe şifonierul înalt. Primul geamantan se prăbuşise pe podea, dar, din fericire, încuietoarea nu cedase, astfel că nu lăsase conţinutul de mult uitat să se împrăştie pe jos. S-a întins din nou, cât a putut de mult. Tot ce trebuise să facă fusese să tragă mânerul din piele spre ea; apoi îi dăduse drumul pe laterală, iar acesta alunecase pe podea, aterizând cu o bufnitură. Dar cel de-al doilea geamantan era mult mai greu decât primul şi se agăţase de marginea sculptată care decora partea din faţă şi lateralele dulapului din lemn de mahon.Evelyn a mai tras o dată de el. La naiba! Trebuia să-l dea jos astăzi. Acum, că-şi amintise de geamantane după atâta timp, nu le mai putea lăsa unde erau. Aproape că uitase de ele, dar seara trecută, în timp ce săruta de noapte bună cele două fotografii ale celor mai iubite persoane din viaţa ei, totul i-a revenit în memorie. Când se întorsese, în cele din urmă, de la Wildflecken, după o absenţă de atâţia ani, mama nu se simţea bine, tata era în spital şi erau atâtea de făcut, o mulţime de lucruri care îi solicitau atenţia, încât nu-şi despachetase niciodată geamantanele cu totul. Le pusese deoparte şi uitase de ele. Focul de lemne îi mistuise toate scrisorile adresate lui Hugh, precum şi o grămadă de fotografii, însă nu se mai gândise de ani întregi la geamantane şi la conţinutul lor incriminatoriu. Nici măcar nu mai ştia cu certitudine ce ascund, atât de multă vreme trecuse,

dar bănuia că înăuntru se aflau un paşaport,

documentele de în- cartiruire la Bad Nenndorf şi Wildflecken şi fotografii, unele nevinovate, altele mai puţin. Şi, o, da! Un pulover şi nişte pantaloni murdari de pete acuzatoare, care aveau să dezvăluie totul.

Dacă mai trăgea o singură dată, îl dădea jos. Evelyn s-a prins cu mâna stângă de marginea şifonierului. încheietura nu i se recuperase complet după căzătura aceea nefericită – se întâmplase în urmă cu doi ani, nu-i aşa? A mai tras o dată de valiză cu mâna dreaptă şi atunci s-a întâmplat. Cum stătea aşa, ridicată pe vârfuri, scaunul cu spătar pe care-l adusese din celălalt capăt al camerei ca să se urce pe el i s-a clătinat sub picioare; şi-a pierdut echilibrul şi a căzut. S-a izbit cu capul de cadrul din lemn de mahon al patului şi s-a lovit cu şoldul de podeaua tare, căderea nefiindu-i atenuată decât de un singur covor turcesc ros.

Când, într-un târziu, a deschis ochii, încăperea era cufundată în întuneric şi era foarte frig. Mierla care cânta întotdeauna înainte de amurg amuţise de mult, iar dincolo de fereastră răsărise luna. Intrase în dormitor în primele ore ale după-amiezii, trăsese scaunul târându-l pe podea şi se cocoţase pe el în faţa uşii cu oglindă.

„Poate că voi muri aici”, şi-a zis în sinea ei. „Poate că nu mă vor găsi cu săptămânile, dacă Pat nu-şi aminteşte să mă sune sau să-mi facă o vizită. Nu a

fost niciodată foarte atentă, date fiind viaţa ei agitată

şi pretenţiile din partea soţului ei solicitant. Iar vecinilor nu le va trece prin cap să verifice, dacă cei de la magazinul din sat nu vor începe să se întrebe de ce nu mai trec să cumpăr ziarul şi lapte.

Ce final trist! Voi muri neiubită, neobservată, neiertată, în această cameră care odinioară i-a aparţinut lui Charles. Când a fost trimis la şcoală, i-am simţit foarte tare lipsa, mă strecuram înăuntru, să simt greutatea bâtei lui de cricket, să-i rotesc în aer racheta de tenis şi să-mi îngrop nasul în îmbrăcămintea lui albă, nespălată, care mirosea a transpiraţie şi a ulei de păr. Dar, când s-a întors, nu a mai vrut să se joace cu mine şi i-a interzis accesul surioarei lui."

Evelyn a încercat să se mişte, dar îşi simţea capul greu şi o durea şoldul. „De data asta chiar că am făcut-o! E mai mult decât o încheietură fracturată, femeie fără minte ce eşti! Şi doar din cauza incompetenţei tale. Ar fi trebuit să faci ordine în valizele alea cu ani şi ani în urmă. Acum ce-o să mai faci?"

Zăcea acolo, pe podeaua tare, îi era tot mai frig şi mai sete, valuri de durere îi săgetau şoldul, apoi, dintr-odată, şi-a recăpătat hotărârea. Şi-a imaginat că-l aude pe Hugh, iubitul ei soţ Hugh, strigând-o şi apoi o a doua voce a răsunat ca un ecou al primei. Nu cumva era şi Charles acolo? Amândoi o strigau, îndemnând-o să nu renunţe şi să ceară cumva ajutor.

Poate că noi am murit, îi spuneau ei, dar am murit

50

luptând până la capăt. Nu ne-am prăbuşit pur şi simplu de pe un scaun şi n-am rămas acolo zăcând, fără să facem nimic, până ne-am dat ultima suflare.

Aşadar, cu un efort uriaş, Evelyn s-a rostogolit pe burtă şi a prins a se târî prin întuneric pe podea, spre uşă. Nicio lumină nu era aprinsă, dar cunoştea fiecare cotlon al casei şi îşi putea zugrăvi în minte fiecare piesă de mobilier din fiecare cameră. A înaintat câte doi centimetri şi jumătate o dată, străbătută de durere, oprindu-se să tragă aer în piept la fiecare minut, pe măsură ce o cuprindea agonia. Avea nevoie de lumină, avea nevoie să sune după ajutor, dar nu putea s-o facă dacă nu reuşea să ajungă în dormitorul ei, la capătul coridorului. Apoi şi-a amintit de suportul pentru armă al lui Charles, aflat în colţ, lângă uşă, în coşul cu umbrele, alături de vechile lui crose de golf şi de hochei. Sprijinindu-se în braţe, şi-a tras piciorul teafăr sub ea şi a reuşit să se ridice pe un genunchi, târându-şi celălalt picior din pricina şoldului rănit. Pe jumătate ghemuită, pe jumătate în ghenunchi, a înaintat şi a găsit suportul, cu care a împuns iar şi iar întrerupătorul, până când lumina a inundat camera, stre- curându-se şi afară, în hol.

— Ambulanţă, a icnit Evelyn, după o lungă şi anevoioasă deplasare până la telefon, târându-se peste covoraşele boţite de pe podeaua murdară. Spuneţi-le că uşa din spate e descuiată.

La ţară eşti în siguranţă cu uşa descuiată după

lăsarea întunericului, slavă Domnului!

Iar cât a aşteptat să vină ajutoarele, Evelyn s-a pregătit. Ştia că va avea multe la care să se gândească în următoarele săptămâni şi luni, ori cât timp va dura recuperarea. Vor fi multe de făcut şi multe lucruri la care să reflecteze, dar va fi pregătită. Şi-a inventariat în minte conţinutul

geamantanelor şi şi-a pregătit povestea, în timp ce afară, în întuneric, o bufniţă îşi chema perechea şi pornea la vânătoare, pe proprietatea Kingsley

.Evelyn, 15 ianuarie 2016

Unde e acasă?

— Sincer, mătuşă, personalul nu părea să ştie cine naiba eşti. începeam să cred că am nimerit în locul greşit.

Pat are faţa roşie şi lucioasă, fie din pricina lapoviţei, fie a căldurii din salon, Evelyn nu îşi dă seama exact.

— Chiar aşa, dragă? Care a fost problema?

— O, e o proastă la recepţie care crede că te cheamă Hilda. I-am spus că am venit în vizită la doamna Evelyn Taylor-Clark, iar ea s-a uitat pe listă, a pălit şi mi-a răspuns că nu există decât o anume Hilda, cu acest nume de familie. Abia când i-am spus că ştiu

sigur că eşti aici, că eşti mătuşa mea, Evelyn, şi că

din- totdeauna te-a chemat aşa, m-a lăsat în sfârşit să intru. Serios, de unde îi iau pe oamenii ăştia? a întrebat Pat, cuprinzând cu privirea sala mică, personalul şi pacienţii, apoi a clătinat din cap. Jumătate din ei sunt străini, sunt convinsă.

— E posibil, dragă, a zis Evelyn râzând. Dar sunt cu toţii foarte drăguţi şi amabili. Mă simt mult mai întremată acum. Astăzi, după prânz, am reuşit să merg singură până la baie.

— Dar nu te cheamă Hilda, nu-i aşa?

Nu, dragă, nicidecum. Mă cheamă Hildegard. Presupun că pentru unii e un nume prea lung

— .Hildegard? Nu ştiam. Cum Dumnezeu s-a întâmplat asta?

Pat şi-a scos impermeabilul greu şi şi-a făcut vânt cu un exemplar din *The Lady,* aflat pe dulăpiorul de lângă patul lui Evelyn.

— Hildegard era prenumele bunicii mele. Era pe jumătate poloneză, îţi mai aminteşti? Era un nume de familie. Ţineam foarte mult la bunica, dar nu prea îmi plăcea numele, şi nici mamei nu-i plăcea, aşa că m-au strigat mereu Evelyn. „Sau Evie ori Eva, dar nu trebuie să ştii tu asta.”

— în fine, a zis Pat, fluturând din mână, exasperată. Sper că nu vor mai face şi alte greşeli prosteşti. în orice caz, cum te simţi? Ţi-am adus nişte biscuiţi. Doar că nu sunt de casă. Am avut o dimineaţa agitată şi am trecut în fugă pe la Waitrose în drum spre tine. Dar sper că o să-ţi placă.

— Mulţumesc, dragă. E foarte amabil din partea ta, a zis Evelyn, gândindu-se că ar fi preferat să-i aducă flori proaspete, poate frezii, cu mirosul lor pătrunzător de lămâie, sau câţiva boboci de flori de primăvară, gata să înflorească, ceva ce creşte, ceva viu, care să-i reamintească faptul că exista viaţă dincolo de pavilionul sufocant al spitalului, care duhnea a dezinfectant şi a pudră de talc, dincolo de murmurele neîntrerupte, de soneriile ocazionale care solicitau atenţie şi de scrâşnetul scaunelor vizitatorilor pe podea.

Pat a aşezat cutia cu biscuiţi pe dulăpiorul de lângă pat şi s-a foit uşor pe scaun.

— Dar motivul principal pentru care am venit să te văd e ca să discutăm despre ce ar trebui să facem în continuare, când doctorul va decide că te-ai întremat suficient încât să te poţi externa. Nu cred că va mai dura mult până atunci.

— Mă voi întoarce acasă, desigur. Va fi atât de plăcut să fiu din nou la Kingsley, dragă. Unii dintre oamenii de aici nu sunt bine deloc. Şi nu-mi place să, stau întruna printre bătrâni. Cred că îmi va fi mult mai bine acasă, în mediul meu familiar. Aş putea face mişcare – plimbări scurte prin grădină. O să-mi revin curând, vei vedea.

— Ei bine, Humphrey şi cu mine nu suntem chiar atât de siguri, mătuşă. Nu e prima dată când ai căzut şi credem că un loc precum Kingsley nu e potrivit pentru cineva de vârsta ta, care mai şi locuieşte singur.

Pat s-a oprit şi i-a adresat mătuşii cel mai vesel zâmbet de care era în stare.

— Considerăm că te-ai simţi mult mai confortabil într-un cămin, cu personal care să aibă grijă de tine. Unii dintre ei sunt chiar foarte drăguţi şi ţi-ar prinde bine să ai permanent companie.

— Sunt sigură că sunt foarte drăguţi, dragă, dar nu ştiu dacă mi-ar plăcea să locuiesc cu alţi oameni. Ştii, nu sunt obişnuită, a zis Evelyn şi a continuat să se holbeze la nepoata ei. „Ştiam eu că aici se va ajunge şi sunt convinsă că are dreptate, dar nu cred că trebuie să accept imediat. Să vedem cât de bine îşi susţine punctul de vedere.”

— Ne vom face griji în permanenţă să te ştim singură în casa aceea mare şi veche. Nu e niciun vecin în apropiere care să te audă, în caz că ai cădea din nou. Şi chiar dacă aş lăsa baltă totul în clipa în care aş afla şi aş veni degrabă din Woking, tot ar dura o veşnicie până să ajung la tine.

— Aş putea purta la gât un buton din aceia de alarmă. Una dintre asistente mi-a povestit că bunica ei are aşa ceva. Te-aş anunţa în prima clipă dacă aş cădea.

— Da, ai putea. Dar asta nu înseamnă că voi ajunge imediat, nu-i aşa? Poate că sunt la Londra sau chiar la kilometri distanţă, în Cornwall. Humphrey şi cu mine mergem uneori acolo pentru câteva zile, să facem excursii cu barca. Nu pot să stau pur şi simplu acasă, aşteptând să mă suni, să ştii. Şi de data asta – ei bine, doctorii spun că, dacă nu ai fi reuşit să dai alarma atunci când ai făcut-o, ai fi putut să mori de deshidratare sau de hipotermie, în caz că ai fi zăcut mai mult timp pe podea. Se mai întâmplă, să ştii. Două sau trei nopţi, şi s-ar fi zis cu tine. Şi unde am fi ajuns?

— Cel puţin aş fi murit la Kingsley, dragă. Nu m-ar fi deranjat să-mi dau ultima suflare în propria casă.

Pat s-a încruntat, apoi şi-a tras puloverul peste cap, scoţând la iveală o bluză extrem de şifonată. „Ţţ, ţţ, ţţ, o cămaşă se calcă cât ai clipi", şi-a zis Evelyn în sinea ei.

— Şi dacă nu mi-aş aminti să te sun o dată pe săptămână, cum ar arăta lucrurile când te-am găsi?

Nici nu vreau să mă gândesc, a zis ea, încruntându-se mai ceva decât înainte. Sinceră să fiu, nu e cinstit faţă de mine şi de Humphrey. Nu vreau să intru în casă peste o săptămână şi să te găsesc zăcând moartă acolo de zile întregi. M-aş simţi absolut îngrozitor şi aş părea nepăsătoare, când de fapt eu ţin la tine, şi încă foarte mult.

— Ei bine, draga mea, când pui problema aşa...

— Ştiam eu că o să înţelegi, a întrerupt-o Pat şi a scos câteva broşuri din sacoşa ei de iută. Sunt nişte cămine drăguţe prin apropiere. I-am zis lui Humphrey că parcă mă tentează să rezerv locuri şi pentru noi chiar acum, a adăugat ea râzând.

— Cu siguranţă nu e cazul, dragă. Băieţii vor avea grijă de voi.

Pat a respins ideea cu o fluturare a mâinii.

— 0, nici n-aş visa la una ca asta. îşi au propriile vieţi de trăit. în plus, când ajungi bătrân, foarte bătrân, ai nevoie de ajutor medical, de paturi speciale, de baie şi tratament şi de multe alte lucruri asemănătoare. Nu e uşor să organizezi toate astea acasă.

— Probabil că ai dreptate, dragă. Mi-am dat seama că trebuie să merg la pedichiură mai des decât înainte. Ultima dată m-am cam rătăcit cu maşina prin Petersfield.

— Iată! Atunci când te afli într-un cămin, toţi oamenii aceştia vin la tine şi-ţi oferă serviciile acolo. Pedichiuriste, coafeze, până şi doctori. Nu trebuie să te duci tu nicăieri. E mult mai convenabil.

— Ar fi drăguţ să-mi aranjez părul. Michelle a fost din- totdeauna atât de înţelegătoare.

— Vei avea totul la îndemână, dacă îţi faci griji în privinţa asta. Am vizitat trei cămine până acum, a zis Pat, în- tinzându-i broşurile. Toate au camere disponibile. Dar ăsta de sus mirosea foarte puternic a curry când am fost în vizită. Cred că era mirosul specific al personalului de acolo. Acesta, a continuat, aruncându-i broşura în poală lui Eve- lyn, Forest Lawns, e foarte drăguţ. Cred că ţi-ar plăcea.

Evelyn a cântărit chipurile surâzătoare ale pacienţilor, salonul spaţios, sufrageria luminoasă şi grădinile vaste.

— Arată foarte frumos. Mi-ar plăcea să merg într-un loc cu grădină.

— Am aranjat deja cu directoarea să treacă pe aici mâine. Va trebui să stea de vorbă şi cu doctorul tău, dar, de îndată ce spun că ţi-ai revenit şi că poţi pleca, totul poate decurge foarte repede.

— Au ghiocei acolo? Probabil că cei de la Kingsley au înflorit deja, Pat. Mai ţii minte cum se împrăştiau pe gazon? îmi lipseşte mult grădina mea.

— Presupun că au ghiocei. Sau i-ai putea îndruma. Ştii atâtea despre grădinărit, încât sunt sigură că vor aprecia sfaturile tale.

Evelyn a tăcut o clipă, cântărind care ar fi cel mai bun răspuns, după care a zis:

— Aş putea să mă duc acolo o săptămână, două. Să văd mai întâi dacă îmi place.

Pat s-a întins şi a apucat-o pe Evelyn de mână.

— Da, aşa să faci. Sunt convinsă c-o să-ţi placă la nebunie.

Şi Evelyn nu a mai spus nimic, în schimb i-a

50

zâmbit nepoatei, în timp ce reflecta. „S-ar putea să nu prea am de ales, dar asta nu înseamnă că de acum voi renunţa complet la controlul asupra vieţii şi a secretelor mele.”Evelyn, 2 martie 2016

Cine deţine puterea?

„Mai bine să o sugerez eu”, şi-a zis Evelyn. „Pat se va agita toată, deşi este executor şi administrator. Dacă vin eu cu ideea, vor fi mai puţine discuţii şi se va lua mai repede o decizie.”

Aşadar, când Pat a sosit la cămin, Evelyn i-a spus:

— Dragă, dat fiind tot ce s-a întâmplat, m-am gândit că ar fi o idee bună să facem o împuternicire. Nu e cazul să aşteptăm ca lucrurile să se înrăutăţească. în plus, dacă sănătatea mea se deteriorează, dacă îmi pierd minţile, nu o vei mai putea face deloc, i-a explicat ea râzând.

— 0, cât sunt de uşurată că ai adus vorba. M-am tot ţinut să-ţi sugerez asta, dar nu ştiam ce părere vei avea.

Pat s-a aruncat pe un scaun, dând drumul genţii burduşite pe podea.

— Nu am nimic împotrivă. E un pas firesc. Ştii că nu o poţi face atunci când cineva nu mai e în stare să-şi dea consimţământul, aşa că, în cazul în care lucrurile ar evolua ciudat şi mi-aş pierde minţile peste noapte, ai fi în mare încurcătură dacă nu am rezolva-o acum.

0, cu siguranţă nu o s-o iei la vale tocmai acum, a zis Pat, râzând. Eşti rezistentă ca o pereche de cizme vechi. Totuşi, ai absolută dreptate; trebuie s-o facem, cât încă putem.Şi acum, că eşti pe punctul să părăseşti spitalul şi să te muţi la Forest Lawns, e momentul ideal.

Evelyn a dat din deget, prevenind-o pe Pat.

— Dar asta nu înseamnă că ai dreptul să vinzi argintăria familiei. Nu fără acordul meu.

— Nu o voi face, mătuşă. îţi promit. Deşi, dacă tot veni vorba despre argintăria familiei, mă gândeam că poate acum, când casa e nelocuită, s-ar cuveni ca, pentru moment, să duc obiectele de valoare într-un loc sigur.

— Le-ai putea lua la tine acasă, nu-i aşa?

— Posibil. Va trebui să analizez situaţia şi să decid câte lucruri trebuie puse la păstrare.

— în dulap se află un set întreg de tacâmuri georgiene din argint. Aş zice că valorează multicel.

— Dumnezeule! Eu mă gândeam doar la carafa aceea din argint şi cristal şi la câteva rame de fotografii. Nu ştiam că e mai mult de-atât.

— O, nu! Sunt foarte multe obiecte. Sunt sigură că sunt destule lucruri în dulapul acela georgian din lemn de stejar din salon, a zis Evelyn, încruntându-se, căzută parcă pe gânduri. Dacă mă gândesc mai bine, din moment ce te ocupi de obiectele de valoare, ar trebui să treci în revistă vazele chinezeşti şi colecţia de figurine netsuke a lui tata. Şi aceea valorează ceva bănuţi.

— Serios? Se pare că sunt mult mai multe decât mi-am imaginat.

Şi cred că există şi nişte evaluări de asigurare pe undeva prin casă. Caută prin biroul din salon. S-ar putea să te lămureşti cu privire la ceea ce trebuie păstrat în siguranţă. Nu sunt prea recente, dar ar fi un punct de pornire.Pat părea şocată la gândul responsabilităţii care i se încredinţase.

— Poate că ar trebui să rămân acolo din când în când, a zis. Ar fi o idee bună să supraveghez locul îndeaproape, până când vom decide ce vom face mai departe.

— Cum adică mai departe?

— O, n-ai niciun motiv de îngrijorare, mătuşică. Mă refeream la cum vom administra proprietatea pe termen lung, atâta tot, i-a explicat Pat, surâzând. La sfârşitul săptămânii viitoare te vei muta la Forest Lawns, nu-i aşa? Mă gândeam să-mi spui ce ai vrea să-ţi aduc de la Kingsley. Ai voie să iei cu tine câteva obiecte personale, chiar şi mobilă, dacă doreşti.

„Ştiu eu ce ai de gând. Ştiu că nu vei preţui conacul Kingsley aşa cum l-am preţuit eu şi cum ar fi făcut-o Hugh, alături de mine, dacă ar fi supravieţuit. Nu vei locui niciodată acolo, nu îl vei readuce niciodată la viaţă. Probabil că-l vei vinde. Mai întâi pământul, apoi şi casa. Va fi întocmai cum zicea Stephen, vândut în întregime dezvoltatorilor; nu va mai rămâne niciun câmp, nicio pădure. Unde îşi vor mai face vulpile vizuină şi pe unde vor mai zbura pescăruşii-albaştri?”

în schimb a zis:

— Da, ar fi drăguţ să fiu înconjurată de câteva dintre lucrurile mele vechi. Când a venit să mă

vadă, directoarea mi-a lăsat impresia unei persoane foarte plăcute. Mi-a zis că va trebui să dorm într-unui dintre paturile lor speciale, dar că, altfel, pot să îmi iau cu mine ce vreau. Mă gândeam să-mi aduc comoda mamei. Astfel, m-aş simţi aproape de casă.

— Şi cu hainele cum rămâne? Vrei să ţi le sortez eu?

— Cred că va trebui s-o fac eu însămi, dragă. Mă întrebam dacă am putea să ne întoarcem la Kingsley într-o dimineaţă, ca să-mi iau cele necesare. Astfel ţi-aş arăta şi tablourile şi ornamentele pe care mi-aş dori să le iau cu mine.

Pat a oftat.

— Chiar trebuie să faci asta? încă nu eşti foarte sigură pe picioare. La Kingsley nu e prea uşor să te deplasezi. E plin de capcane şi pericole, cu toate podelele lui denivelate şi cu treptele inegale. Nu vreau să mai cazi o dată. Cu siguranţă îţi pot aduce eu tot ce ai nevoie.

— Mi-aş dori să încerc măcar să merg, dragă. Altfel te vei vântura încoace şi-ncolo cu haine şi tot felul de lucruri. Sunt încredinţată că-ţi va fi mult mai uşor dacă aş trece pe acasă şi mi le-aş alege singură.

— O, cum doreşti, însă nu am prea multe zile libere la dispoziţie. Săptămâna asta nu pot decât joi-dimineaţă. Va trebui să rezolvăm atunci.

Pat şi-a scos agenda din poşetă ca să-şi verifice programul, iar mai multe şerveţele făcute ghemotoc au căzut pe podea.

— Da, aşa e. E singura zi în care pot să merg. O să verific cu personalul, să vedem dacă până atunci vei fi pregătită să pleci.

— Sunt convinsă că voi fi, dragă. Mă simt mult mai întremată, iar fizioterapeutul susţine că mă deplasez foarte bine cu cadrul pe care mi l-au dat.

Pat a râs zgomotos.

— Ei bine, sigur că susţine, nu-i aşa? Cu cât eliberează mai devreme un pat, cu atât mai bine. Eu îmi sfătuiesc pacienţii s-o ia mai încet – atunci când mai reuşesc să-mi văd pacienţii. De când tu şi Kingsley îmi ocupaţi tot timpul, nu am mai fost în stare să-mi văd niciunul dintre clienţi.

— Poate reuşim să facem şi o plimbare prin grădină când mergem. „Mi-ar plăcea să-mi iau rămas-bun de la plantele pe care le-am îngrijit de-a lungul anilor. De la stânjeneii mei de un mov intens, de la spânzii şi de la lalelele mele pestriţe. S-ar putea să nu mai văd niciodată aşa ceva, dacă grădinile de la cămin nu sunt bine aprovizionate."

— Poate, a zis Pat, ridicându-se şi pregătindu-se de plecare. însă doar dacă voi fi sigură că vei face faţă. Nu vrem să cazi din nou, nu-i aşa?

Evelyn i-a zâmbit nepoatei sale cu părul rebel şi cu rujul întins pe faţă. Cum reuşise Charles să aibă o Fiică atât de dezordonată?

— Păcat că vom ajunge prea târziu ca să mai prindem ghioceii! a comentat ea. în Germania li se spune *Schneeglöckchen.* Clopoţei de zăpadă. Nu ţi se pare o denumire drăguţă?

Ei bine, nu ştiam asta. Eşti plină de surprize, mătuşă, a zis Pat şi s-a aplecat să o sărute pe obraz, iar Evelyn i-a simţit părul

63

mirosind uşor a transpiraţie şi a prăjeală de la micul dejun. Te sun mai târziu în legătură cu împuternicirea, a adăugat, după care a plecat, lovind în treacăt uşa batantă care ducea în hol.Evelyn, 22 martie 2016

Un ultim rămas-bun

Când s-au întors, Kingsley arăta la fel, ferestrele cu vitralii ivindu-se de sub glicinele bogate. Pat a ocolit maşina şi a deschis larg portiera, după care a scos cadrul lui Evelyn din portbagaj şi l-a aşezat în faţa ei. Apoi s-a uitat în jos, cântărind dispozitivul cu rotiţe din cauciuc.

— Vai, nu cred c-o să-l poţi folosi prin prundiş, nu-i aşa? Mai bine mă duc repede înăuntru, să-ţi aduc vreo două bastoane.

S-a îndepărtat, lăsând-o pe Evelyn să inspire prin portiera deschisă mirosul de primule şi de iarbă proaspăt tunsă şi să simtă soarele de primăvară mângâindu-i chipul şi mâinile. Pat s-a întors degrabă, cu două beţe în mână.

— Astea ar trebui să meargă, a zis, apoi s-a aplecat şi a ajutat-o pe Evelyn să-şi coboare picioarele din maşină şi să se ridice. Acum crezi că te descurci?

— Mulţumesc, dragă. Mă descurc, dacă o luăm cu bini- şorul. „Mă descurc, dacă nu te mai agiţi atâta şi nu mă mai zoreşti.”

— Evelyn înainta cu paşi mici, dar siguri, privind când şi când în jur şi observând mugurii mici şi tari ai copacilor, clopoţeii care înfloreau şi narcisele ofilite.Dintotdeauna am tăiat capetele uscate ale narciselor, a zis ea, arătând cu bastonul din mâna dreaptă florile trecute, care cu numai câteva săptămâni în urmă fuseseră aurii. Asta întăreşte bulbii, ajutându-i să înflorească şi anul următor.

— Ei bine, în niciun caz nu am cum să fac şi asta pe lângă toate celelalte, a bombănit Pat. Şi nici nu tocmesc un grădinar pentru o astfel de treabă; şi aşa ar avea destulă iarbă de tuns şi copaci de toaletat, ca să dea proprietăţii un aspect cât de cât respectabil. Dumnezeu ştie ce-o să creadă lumea, dacă nu depunem puţin efort.

Se opreşte în faţa mătuşii, urmărind-o cum înaintează greoi pe poteca pietruită până la uşa masivă, din lemn de stejar de la intrare.

— Poftim! Acum te poţi folosi de cadru. Ai grijă la covoraş şi la treapta din hol.

— Mă descurc, a asigurat-o Evelyn. Cunosc ca-n palmă fiecare centimetru din conacul Kingsley.

Şi, de îndată ce a trecut pragul, a întâmpinat-o mirosul familiar al casei în care locuise timp de nouăzeci de ani. A inhalat mirosul atemporal, permanent, de lemn ars, de la nenumăraţii buşteni care mocniseră de-a lungul secolelor în sobele bătrânei case, pătrunzând în fiecare grindă, în fiecare centimetru de zid tencuit, în covoarele şi perdelele din fiecare cameră, şi a simţit că ajunsese, în sfârşit, acasă.

— Sunt convinsă că te descurci, mătuşă. Dar una e să fii perfect sănătoasă, şi alta e când nu eşti sigură pe picioare. Locul ăsta e plin de pericole. Doar că nu le bagi de seamă când eşti sănătos şi în formă şi eşti în stare să zburzi.

A urmărit-o pe Evelyn urcând precaut scara, după care s-au îndreptat amândouă, încet, dar sigur, spre bucătărie.

— Mă gândeam să stăm la masa de aici, fiindcă e mai cald. Nu am pornit centrala, dar am găsit aici un radiator micuţ. 0 să bem o cafea, apoi o să sortăm lucrurile pe care vrei să le iei cu tine la cămin.

— Aş vrea să urc la etaj mai întâi.

— 0, nu! N-am de gând să te las să faci asta! Scările sunt mult prea înguste şi abrupte. Dacă urci, s-ar putea să nu mai reuşesc să te cobor niciodată de acolo. Nu, ne rezumăm la parter, mulţumesc foarte mult! Ştii bine că nici măcar nu voiam să risc aducându-te aici. Abia ai reuşit să te pui din nou pe picioare.

„Nu voiai să văd ce mi-ai furat sau ce ai lăsat de izbelişte, vrei să spui."

— Bine, atunci. Dar, înainte să plecăm, aş vrea să fac o plimbare prin grădină. Doar aşa, de dragul vremurilor apuse.

Pat s-a încruntat.

— Nu sunt sigură. Am putea admira grădina din prag. Dacă vei cădea din nou, nu mi-o voi ierta niciodată.

„Nu, sunt convinsă că nu o vei face. Ar fi prea incomod şi ţi-ar răpi şi mai mult timp. Ce bătaie de cap, să trebuiască să te îngrijeşti de casa aceasta

frumoasă, cu mobilierul şi grădinile ei încântătoare, toate încredinţate ţie şi familiei tale! Ce pacoste imensă!”

— Păi, atunci o să rămân aici, jos, şi o să-ţi spun de ce am nevoie.

Evelyn a ocolit cu grijă masa şi s-a aşezat pe scaunul oferit de Pat.

— Ce-ar fi să bem şi un pahar de cherry?

— Cherry? Dar nu e nici măcar ora prânzului! a exclamat Pat, care zdrăngănea cănile şi punea ibricul pe foc. Nu cred că există aşa ceva în casă, şi oricum eu sunt cu maşina.

— Ce păcat! Eşti sigură că n-avem niciun strop de cherry? Tata avea o cramă bogată. îi plăcea mult manzanilla. Cu siguranţă mai găsim o sticlă, două acolo.

Pat s-a întors spre mătuşa ei şi a clătinat din cap.

— Cred că glumeşti! S-a dus de mult. Nu ai avut nicicând grijă de cramă. Nu a mai rămas nimic acolo.

— Cum? S-a dus totul, Pat? Nu mai e pic de vin, de porto sau de cherry? Şi cine să le fi băut?

— încep să cred că probabil tu le-ai băut pe toate, la felul cum vorbeşti uneori vrute şi nevrute. Uite, ia un biscuit.

Pat a trântit pe masă un pachet desfăcut de biscuiţi digestivi cu ciocolată şi două căni de cafea.

— N-ar trebui să-i punem pe o farfurie?

Evelyn a desfăcut ambalajul şi a răsfirat biscuiţii cu degetele, scrutând bucătăria.

— Nu. Nu mă pasionează porţelanurile fine şi alte bazaconii de genul ăsta. îi mâncăm direct din pachet.

A rupt în două un biscuit, iar câteva firimituri i-au căzut pe puloverul plin de scame şi întins pe abdomenul proeminent.

— Ei bine, aş vrea să-mi aleg câteva pahare de cherry pe care să le iau cu mine, a zis Evelyn. Şi poate şi o carafă.

— 0, pentru Dumnezeu! La ce naiba îţi trebuie o carafă? Ajunge o sticlă, nu crezi? în zilele noastre, toate se închid ermetic.

— Da, dragă, însă o carafă arată mult mai bine pe tavă, alături de pahare – la fel cum arată şi biscuiţii puşi pe o farfurie.

Se întreba dacă să aducă vorba despre zaharniţa plină de bulgăraşi din cristale de zahăr îmbibate cu cafea. Şi nu era vorba despre borcanul cu capac în care ea şi mama ţinuseră dintotdeauna zahărul brun. Dar, observând expresia lui Pat, şi-a zis că mai bine tace.

Pat o privea aspru. Şi-a înmuiat cealaltă jumătate de bis- cuit în cafea şi a muşcat din el. Avea degetele şi colţurile gurii murdare de ciocolată topită.

— Te rog, nu mai face asta, dragă, i-a spus Evelyn. Nu-i frumos.

Pat a mormăit, apoi şi-a lins degetele şi s-a frecat la gură cu un şerveţel pe care l-a scos din mânecă.

— Mă duc să-ţi caut paharele alea afurisite de cherry, a zis, după care a împins zgomotos scaunul pe podea şi s-a făcut nevăzută în salon.

— Nu pe cele arămii! Le vreau pe cele rubinii, i-a strigat Evelyn.

Şi atunci norocul i-a surâs. Lui Pat i-a sunat telefonul. Probabil că-l uitase pe masă când pregătea cafeaua.

— Pat, îţi sună telefonul! Vrei să răspund eu?

Nepoata s-a întors într-un suflet, agitată şi ţinând în
mână o carafă căreia îi lipsea dopul.

— Nu, lasă-l.

— Atunci, o să caut eu însămi paharele alea, s-a oferit Evelyn, ridicându-se în picioare înainte ca nepoata să apuce să protesteze.

Pat a încercat să-i facă semn să se aşeze la loc, dar curând a fost absorbită de conversaţia telefonică. Evelyn a ieşit din bucătărie, târşâindu-şi picioarele, a trecut prin sufragerie şi s-a îndreptat spre scări. Oare chiar putea să urce până în camera de oaspeţi şi să verifice valizele? Era un şir

[1] Joc de cuvinte. în limba engleză, cuvântul *ruddy* având sensul de „arămiu" şi „afurisit" (n. tr).

de trepte abrupte şi înguste, urmat de un hol lung. Credea că îşi aminteşte ce adusese în ele, dar trecuse atâta vreme, încât nu mai era chiar atât de sigură.

S-a oprit la picioarele scării, s-a întors şi, cu o bufnitură, s-a aşezat pe a treia sau a patra treaptă. A încercat să se ridice, sprijinindu-se de treapta următoare, dar în zadar. Braţele îi erau slăbite, iar picioarele nu mai erau îndeajuns de puternice ca s-o susţină, cu toate că era mult mai uşoară decât fusese odinioară. Şi atunci şi-a dat seama că nu se poate ridica, deşi avea cadrul la îndemână. 0, Doamne! Pat o să fie extrem de supărată pe ea. Nu era înţelept să

forţeze nota. Aşa că Eve- lyn a rămas pe loc, aşteptând ca nepoata să-şi încheie convorbirea interminabilă, din care distingea frânturi precum „e imposibilă” şi „nenorocitul de cherry” şi „când mă întorc”.

— De pe trepte, unde şedea, Evelyn vedea salonul larg, cu pian, comoda lustruită şi scaunele sculptate. Câteva raze de soare se strecurau prin ferestrele prăfuite, dând la iveală impresionantele pânze de păianjen care împodobeau lămpile şi cornişele. Sincer, dacă Pat ar aduce un pămătuf, ar scăpa de ele cât ai clipi. Şi, în timp ce se uita la pânzele delicate de păianjen şi la firele de praf care dansau în razele de soare, dintr-odată şi-a imaginat-o pe mama aranjând o vază uriaşă cu liliac alb şi mov pe pian, acolo unde îi plăcuse dintotdeauna să-şi pună florile, al căror parfum învăluia încăperea. Şi tata era acolo; turna şampanie pentru musafirii care soseau la nenumăratele petreceri organizate de părinţii ei şi care umpleau conacul Kingsley de râsete, de bârfe şi de muzică. Evelyn a oftat, retrăind acele momente care nu mai existau decât în amintirea ei; pe atunci, Kingsley era atât de plin de viaţă şi de veselie!Ce naiba faci acolo? a izbucnit Pat, dând buzna în hol. Sper că nu aveai de gând să urci la etaj.

— Nu, dragă, a liniştit-o Evelyn, în timp ce nepoata o ajuta să se ridice în picioare. Pur şi simplu am simţit nevoia să mă aşez puţin, a zis, apoi a arătat spre pânzele de păianjen. Ar trebui să îndepărtăm pânzele alea, dacă tot suntem aici. Nu durează decât o clipă.

— 0, nu am timp de asta acum. Hai să găsim paharele şi să mergem.

— Dar trebuie să-ţi spun de ce mai am nevoie, a protestat Evelyn, în vreme ce Pat o conducea spre bucătărie.

— Putem să facem asta în maşină. îmi întocmeşti o listă. Trebuie să mă întorc degrabă. Tocmai m-a sunat Humphrey, să-mi spună că o să vină devreme acasă cu un client, aşa că n-am decât să mă întorc repede şi să mă pregătesc. N-am avut timp de dimineaţă, fiindcă a trebuit să vin la tine.

— îi serveşti cu cherry?

— Probabil că nu. Presupun că Humphrey va vrea o bere după o zi grea de muncă; de obicei asta preferă.

Pat a aşteptat până când Evelyn s-a aşezat din nou la masă, apoi a dispărut iar în salon, de unde a revenit cu câteva păhărele cu picior roşu.

— Pe astea le voiai? Setul nu e complet, mai sunt doar vreo patru.

— Da. îmi ajung momentan. Nu e ca şi cum aş da vreo petrecere la cămin, nu-i aşa? Mă descurc cu patru. Şi oricum ne putem întoarce oricând să mai luăm şi altele.

Pat a clătinat din cap, apoi a găsit nişte ziare, a înfăşurat paharele şi le-a băgat într-o pungă.

— Lasă cafeaua. Strâng eu când vin data viitoare.

„însă nu o vei face, nu-i aşa?” şi-a zis Evelyn, ridicându-se din nou şi târşâindu-şi picioarele spre uşa de la intrare. „Am remarcat ceştile murdare din chiiţvetă, urmele de cafea de pe masă, lingura din bol, acoperită cu o crustă de zahăr. Nu iubeşti conacul Kingsley aşa cum l-am iubit noi. Hugh şi cu mine plănuiserăm să locuim aici. Aveam planuri măreţe!”

Afară, Pat era nerăbdătoare s-o urce pe Evelyn în maşină, dar, până să descuie portierele şi să-i aducă bastoanele, înlocuind cadrul de aluminiu, astfel încât Evelyn să poată străbate distanţa scurtă, acoperită cu prundiş, ca să ajungă la maşină, bătrâna a intrat clătinându-se în grădină. în îmbrăţişarea ei protectoare, irişii îşi înălţau tulpinile verzi şi puternice, violetele mărunte formau mănunchiuri în coltloane umbroase, iar florile de magnolie se îmbulzeau în toată splendoarea lor roz-perlă pe crengile noduroase.

Şi, în timp ce porumbeii uguiau şi un fazan ţipa în pădure, drept răspuns la aceste zgomote familiare, Evelyn a șoptit: — Rămas-bun, Kingsley!Partea a opta

Ce-i trebuie unei păsări mărunte (5,9

)Eva, 15 mai 1947

Când vine vremea

în cele din urmă, Brigitte a fost cea care a adus vorba într-o seară, când se pregăteau de culcare. Pregătirea ei de asistentă medicală, sau poate experienţa, îi spuneau, instinctiv, de ce Eva fusese atât de palidă în ultimele luni.

— Iubita mea, te rog să nu crezi că vreau să-mi vâr nasul în problemele tale, doar că mă îngrijorează starea ta de sănătate. în ultima vreme nu mai pari în apele tale. Ţi-a fost rău mai multe săptămâni la rând, şi cu toate astea n-ai slăbit deloc. De fapt, arăţi de parcă ai fi mâncat o grămadă de cartofi.

Eva era conştientă că nu va reuşi să se ascundă prea multă vreme. La început, când îi era greaţă şi se simţea obosită, putea pretinde cu uşurinţă că poate contractase o infecţie de la refugiaţii proaspăt sosiţi în tabără sau că nu-i priise mâncarea, dar ştia că, într-un târziu, va deveni evident. Uniforma îi era tot mai strâmtă, şi totuşi se simţea bine şi avea obrajii îmbujoraţi.

— A mai zis cineva ceva despre asta?

Lacrimile au început să-i curgă, şi Eva s-a şters la ochi cu manşeta bluzei de pijama.

Doar Sally. Am observat amândouă

.Brigitte s-a apropiat de patul Evei şi s-a aşezat lângă ea, cuprinzând-o cu braţul, mirosul ei curat, de săpun carbolic reasigurând-o pe Eva de firea practică şi de bunul ei simţ.

— în cămăruţa asta, în care ne îmbrăcăm şi ne dezbrăcăm toate laolaltă, e greu să ascundem ceva una de cealaltă, în câte luni crezi că eşti?

— în jur de cinci.

— înseamnă că e cam târziu ca să mai putem face ceva, a zis Brigitte, clătinând din cap. Ar fi trebuit să-mi spui mai din timp.

— Dar tu aduci pe lume copii, nu... ei bine... ştii tu...

— E adevărat, însă înţeleg cum funcţionează un trup de femeie. Şi faptul că o naştere e un miracol, dar poate fi şi un blestem deopotrivă.

Brigitte şi-a pus mâinile pe umerii Evei şi a privit-o calm, cu ochii ei albaştri ca gheaţa.

— Te-ai gândit ce vei face mai departe?

Eva a ridicat din umeri şi a clătinat din cap.

— Presupun că voi fi nevoită să mă întorc acasă.

— La părinţii tăi? 0 să te ajute?

Eva s-a prins cu mâinile de cap.

— Nu. N-aş putea să mă întorc la ei. Ar fi îngroziţi. Va trebui să-mi găsesc un adăpost în Londra şi să mă descurc cumva.

— Şi mai departe? Când va veni copilul, îl vei păstra?

— Nu văd cum aş putea. Sunt văduvă, trebuie să-mi câştig singură existenţa. Şi, oricum, nici măcar nu mi-l doresc, a spus ea, scuipând cuvintele cu vehemenţă.

— Vrei să-mi spui cine e tatăl?

Eva s-a smuls din îmbrăţişarea lui Brigitte şi s-a rostogolit pe pat, cu faţa spre perete.

— Nimeni special sau pe care să-l mai văd vreodată.

— Trebuie să faci ceea ce simţi, a reluat Brigitte în şoaptă. Dar te rog să nu pui în pericol viaţa ta sau a copilului. E prea târziu pentru asta. Pot să te ajut când va veni vremea.

Eva s-a rostogolit înapoi spre ea şi şi-a aţintit privirea asupra ei.

— Cu naşterea, vrei să spui?

— Da, cu naşterea, desigur, dar, dacă nu ai de gând să păstrezi copilul, pot găsi şi o familie bună pentru el. Sunt atâţia oameni care şi-au pierdut copiii în timpul războiului sau care află că nu mai pot avea unul ei înşişi. Nu e greu să găseşti un cămin primitor pentru un nou-născut sănătos.

— Nu vor trebui să afle nimic despre mine, nu-i aşa?

— Nu, dacă nu îţi doreşti asta, a liniştit-o Brigitte, zâmbind. Sunt multe cupluri cinstite şi modeste pe aici, care în curând vor porni spre noile lor cămine şi care ar fi încântaţi să aibă un copil care să le întregească familia. Astfel le-ai insufla speranţă şi le-ai oferi un motiv să-şi clădească o viaţă bună pentru viitor.

— Chiar ai dreptate, nu-i aşa? Le-aş insufla speranţă, a zis Eva pe un ton meditativ, apoi a tăcut, muşcându-şi buza, după care a reluat: Dar mi-aş dori

ca bebeluşul să rămână aici. Nu în tabără, desigur, mă refer la unul dintre satele din apropiere. Nu-mi place gândul de a-l trimite în Polonia, în Canada sau America, atât de departe şi atât de devreme.

Decizia îţi aparţine, draga mea. Voi pune câteva întrebări discrete când voi ieşi din tabără. Te voi trece ca absentă din motive medicale atunci când sarcina va fi prea vizibilă şi îţi pot găsi un locşor retras în care să naşti. Vom păstra totul secret. Crezi că te-ar ajuta lucrul ăsta?Eva a izbucnit în lacrimi, însă erau lacrimi de recunoştinţă, nicidecum de supărare. Fusese atât de îngrijorată în legătură cu situaţia ei şi ştia că nu-i poate mărturisi lui Bri- gitte cum rămăsese însărcinată. Era un secret ferecat şi, chiar dacă zăpezile se topiseră de mult, nu se auzise nimic despre Peter. Eva nu se mai întorsese nicicând la ferma familiei Dägen, în schimb îşi pregătise o poveste bine ticluită, în caz că o va întreba cineva vreodată ceva în legătură cu ieşirea aceea dezastruoasă la schi. Avea să spună, pur şi simplu, că „A plecat şi m-a lăsat acolo” sau „Cred că l-am supărat cu ceva”, şi să pretindă că nu ştie unde e. în ţară, lucrurile deveneau tot mai aşezate, dar încă erau departe de monotonia vieţii normale, aşa că dispariţia cuiva, şi cu atât mai mult a unui tânăr care ar fi putut fi implicat în activităţi necontrolate, nu trezea suspiciune.

— îţi mulţumesc foarte mult pentru înţelegere, a zis Eva, apucând mâna lui Brigitte în mâna ei cu unghii îngrijite şi ţi- nând-o strâns. Nu gândeam limpede şi n-am putut să iau o hotărâre.

— Nu-ţi face griji, *älskling*[1], Sally şi cu mine vom avea grijă de tine. Până acum pari sănătoasă, aşa

1 „Dragă” – în lb. suedeză în orig. (n. tr.).

că, probabil, şi copilul e bine. Mâine îţi voi lua tensiunea. Momentan, dă-mi voie să-ţi palpez abdomenul, a zis Brigitte, apoi s-a aplecat deasupra patului, în timp ce Eva şi-a ridicat bluza de pijama şi şi-a coborât pantalonii sub burta umflată. Totul pare normal, a spus, apoi s-a îndreptat şi, uitându-se în jos, către Eva, s-a interesat: Trebuie să te întreb, ai avut vreo infecţie sau poate vreo scurgere?

— Nu, nimic. Slavă Domnului!

— înseamnă că ai noroc. Dar, dacă apare vreo schimbare, trebuie să mă anunţi, bine?

— Aşa voi face. îţi mulţumesc încă o dată.

S-a şters la ochi cu manşeta şi s-a lăsat pe pernă, holbân- du-se la tavan. Urma să aibă un copil, un copil adevărat, nu ca acela inventat atunci când fugise de la Bad Nenndorf. Când se căsătoriseră, ea şi Hugh hotărâseră că vor avea copii – el voia trei, deşi ea era de părere că doi ar fi suficienţi –, dar apoi a început războiul şi amândoi au ştiut că e mai bine să aştepte până la terminarea lui. După aceea Hugh a fost ucis, aşa

că ea nu avea să-i mai poarte nicicând copiii în pântece. Era cât pe ce s-o podidească lacrimile din nou, dar şi le-a reţinut. Dacă nu putea avea copiii lui Hugh, atunci nu va păstra niciunul. Acest prunc va rămâne acolo unde a fost conceput, în ură, nu cu dragoste, dar se va asigura că va fi tratat cu dragoste şi că va duce o viaţă bună.65

15 mai 1947

Dragul şi iubitul meu Hugh,

Până acum nu am găsit niciun motiv pentru care să mă împac cu moartea ta, dar acum, pentru prima dată, mă bucur că nu mai eşti aici. Dacă am fi fost încă împreună, ştiu că nu s-ar fi întâmplat această nenorocire şi că, dacă totuşi s-ar fi întâmplat, m-aş fi ruşinat şi m-aş fi supărat foarte tare. Date fiind împrejurările, sunt recunoscătoare că nu mai eşti printre noi, ca să fii umilit de căderea mea în dizgraţie. Dar cred că ai fi de acord cu aranjamentele mele, datorită cărora niciuna din familiile noastre nu se va face de ruşine şi nu se va simţi stânjenită. După ce nasc, mă voi întoarce în Anglia, iar copilul va fi încredinţat unei familii de localnici, aici, în Germania, unde va învăţa să gândească, să trăiască şi să

vorbească întocmai ca un adevărat cetăţean german, dar să sperăm că va fi o persoană mai bună şi mai blândă decât multe din cele întâlnite în ultima vreme.

Cred că aşa e cel mai bine. La urma urmei, dintot- deauna mi-am dorit doar copiii tăi, dragul meu, nu alţii. Copiii noştri ne-ar fi adus atât de multă bucu-rie şi ne-am fi mândrit enorm cu realizările lor, oricât de mărunte ar fi fost ele. De n-am fi aşteptat atâta şi de-aş fi născut un copil conceput în luna de miere, cum au făcut mulţi dintre prietenii noştri, o părticică din tine ar fi rămas cu mine pentru totdeauna.

Dragul meu, te rog să mă ierţi pentru neglijenţa şi pentru firea mea prostesc de încrezătoare. îţi promit că mă voi strădui să te fac mândru de mine, într-un fel sau altul.

A ta dintotdeauna tandră, Evie, xxxx PS: Te iubesc

.Eva, 24 septembrie 1947
A sosit clipa

63

Timp de trei săptămâni, Brigitte a ascuns-o pe Eva de privirile iscoditoare. Chiar şi aşa, era sigură că toţi ceilalţi voluntari şi mulţi dintre cei care locuiau acolo ştiau de ce nu mai e la biroul ei. Cum să nu fi ştiut? Era diformă, burta ei imensă era evidentă, imposibil de ascuns, cu toate cămăşile şi hainele largi pe care le purta. Şi, în arşiţa verii târzii, se simţise înceată şi greoaie, împovărată de acest copil extrem de nedorit.

— Nu mă lăsa! a strigat ea după patru ore de travaliu.

— Nu mai durează mult, a încurajat-o Brigitte, ştergân- du-i fruntea. Aproape ai reuşit.

— Nu pot. Durerea e sfâşietoare.

— Ba poţi. Nu mai e mult. Şi apoi totul se va sfârşi.

Sally o ţinea de mână.

— Eşti foarte curajoasă. Când se va termina totul, îţi voi pregăti un cocktail special.

Eva a râs slab.

Dacă vom avea ceva de sărbătorit..., a zis, apoi vor- bele i-au fost înăbuşite de un nou val de durere.Brigitte şi Sally erau complicele ei în această tragedie secretă. îi aduceau mâncare când era prea obosită să se ducă la cantină, îi găseau haine largi, sub care să-şi ascundă burta, atunci când ale ei deveneau prea strâmte. Au reuşit să facă rost chiar şi de pudră de talc, ca să-şi aline coapsele iritate de căldura verii. Iar când Brigitte i-a dat o sticluţă cu ulei de ricin şi i-a spus „Trebuie să te ungi cu el pe burtă”,

Sally a râs şi a zis: „Atunci, va trebui să-ţi donez câteva picături din preţiosul meu Soir de Paris, pe care

să le adaugi la poţiunea aceea urât mirositoare, dacă nu vrei să sfârşeşti prin a duhni ca o vânzătoare de peşte.”

„Oare uleiul avea să dea rezultate? Putea să elimine toate semnele dezastrului care căzuse pe capul ei”, se întreba Eva în timp ce-şi masa abdomenul umflat şi încordat, în săptămânile dinainte de naştere. Va reuşi să uite totul, atunci când povestea va lua sfârşit?

Prietenele ei erau loiale şi nu o întrebau niciodată nimic. O singură dată, Sally a zis:

— Să ştii că, dacă vei vrea vreodată să vorbeşti despre asta, eu te voi asculta. Ştii asta, nu-i aşa?

Şi împreună o feriseră de privirile indiscrete şi de momentele de tăcere stânjenitoare. însă bănuia că secretul său era cunoscut de mai multă lume şi într-o zi, când Brigitte s-a întors în camera lor cu un pachet de frunze uscate, înfăşurate într-o cârpă pătrată, şi-a dat seama că şi Irene Komo- rowski ştia.

— Mi-a zis să torn apă fiartă pe astea, ca să facem *Him- beereblatte Wasser,* a zis Brigitte.

— Ce înseamnă?

— Ceai din frunze de zmeur. E bun pentru contracţiile din timpul travaliului. Multe femei spun că le face mai uşor de suportat.

Aşadar, ştie despre

situaţia mea

— ?Se pare că da, a zis Brigitte, ridicând din umeri. însă nu a auzit de la mine.
— Ce a zis?
— Nimic. Doar mi-a dat asta şi a spus că speră că te vei reface curând. Nu mi-a explicat de ce îmi dă frunzele, însă eu ştiam deja la ce folosesc.
— Dar e evident, nu? Probabil că ştie toată lumea.
Brigitte a cuprins-o pe Eva cu braţul.
— Poate că ştie sau poate că nu ştie. Dar nimănui nu-i pasă. Aici, lumea îşi are propriile griji.
Aşa că preparase ceaiul şi băuse lichidul amar în ultimele săptămâni de sarcină, gândindu-se că e dispusă să bea orice ar putea-o ajuta să depăşească mai uşor acest coşmar, însă nu părea să funcţioneze.
— Afurisit de ceai! a strigat Eva în clipa în care s-a pornit o nouă contracţie. Mult m-a mai ajutat!
— Şşş! a liniştit-o Brigitte. Aproape ai reuşit.
Şi, în cele din urmă, în strigătele ei şi încurajările prietenelor, totul s-a terminat. Auzea plânsul bebeluşului şi murmurul celor două fete şi, ridicându-se pe perne, s-a trezit că-şi doreşte să vadă.
— Ce e? a reuşit să articuleze. Pot să văd?
— Eşti sigură?
— Da. Trebuie.
Aşa că Brigitte s-a aplecat spre ea, cu pruncul înfăşurat într-un prosop, iar Eva l-a luat în braţe.
— E fetiţă, a zis Sally. E frumoasă.
— Este, nu-i aşa?! a exclamat Eva, desfăcând prosopul, moment în care un pumn mic a apucat-o de deget. O, ce puternică e!

— E un bebeluş perfect sănătos, a zis Brigitte. 0 să se dezvolte bine. îi vom face imediat rost de un biberon.

Eva a continuat să se uite la fiinţa mititică din braţele ei. Nu semăna cu el. Nu era un chip pe care să-l poţi urî. Era un nou-născut inocent, fără păcat, care merita să fie iubit. Avea o urmă de sânge pe capul acoperit cu păr lins, negru şi umed. Eva a mângâiat-o pe obraz şi micuţa s-a întors spre ea, cu guriţa deschisă ca un pui. Instinctiv, Eva şi-a dezvelit sânul, lăsând pruncul să sugă.

— Eşti sigură că e bine să faci asta? a întrebat Sally. îţi va fi mult mai greu să te desparţi de ea.

— Las-o, i-a zis Brigitte, punând o mână pe braţul lui Sally. E normal.

— îi e foame, a murmurat Eva. Are nevoie de mine. Nu ştiam că are nevoie de mine.

Brigitte şi Sally s-au uitat una la alta, fără ca Eva să observe; privirea ei era concentrată în întregime asupra bebeluşului pe care-l ţinea la sân.

Ştiu că în cele din urmă va trebui s-o las să plece, dar momentan e numai a mea. Copilaşul meu. Iar eu sunt persoana cea mai potrivită s-o îngrijească.67

Wildflecken 1 octombrie 1947
Dragul meu,

Nu am mai fost copleşită de atâta dragoste şi de atâta frică de când am primit vestea despre moartea ta şi, cu toate că de data asta nu jelesc moartea nimănui, e dureros şi tulburător într-un mod cu totul aparte. Copila a venit pe lume sănătoasă, am ţinut-o în braţe scurtă vreme, iar acum a plecat să locuiască departe de mine.

Mintea îmi spune că e singura soluţie, că nu puteam s-o păstrez, că e mai bine să aibă o viaţă liniştită şi să nu afle despre felul în care a fost concepută. Dar sufletul îmi e sfâşiat în mii de bucăţi, după ce i-am simţit pielea delicată şi perişorul fin ca puful şi după ce am auzit-o plângând.

Cu toate că a fost concepută în mod violent, naşterea ei, deşi dureroasă, a fost minunată. E perfectă şi, cu toate că mă aşteptam să fiu indiferentă sau să dispreţuiesc copilul acelui om îngrozitor, nu am fost în stare. Eram sigură că nu voi vrea s-o privesc sau să o ţin în braţe, dar, când am văzut-o în braţele lui Bri- gitte, mi-am întins mâinile spre ea. Apoi m-am uitat în ochii ei nevinovaţi şi nu am citit în ei decât încredere şi iubire necondiţionată, la fel cum am simţit şi eu.

Dar astăzi, după ce am hrănit-o la sân timp de şapte zile, am sărutat-o pentru ultima dată, i-am adulmecat pentru ultima dată pielea mirosind a lapte şi am lăsat degetele ei să le strângă pe ale mele pentru ultima oară. A plecat spre noul ei cămin, iar eu mă simt complet pustiită. Dar mă voi căli, iubitul meu, de dragul tău şi al tuturor celor care s-au sacrificat în

aceşti ani grei şi obositori. Am încredinţat-o unor părinţi iubitori, care să o crească, iar într-un târziu voi pleca de aici şi nu o voi mai vedea niciodată, şi nu voi mai şti nimic despre ea.

A ta, iubitoare, Evie, xxxx

PS: Te iubesc

.Eva, 24 decembrie 1950
Crăciunul e destinat copiilor

63

Eva s-a ghemuit în colţul cel mai întunecos şi mai îndepărtat al bisericii luminate de lumânări, ascunzându-se în spatele numeroaselor familii adunate la această slujbă specială. O vedea pe fetiţă vorbind cu femeia care o ţinea de mână. Avea părul blond, împletit în codiţe sub căciula de lână, în picioruşele dolofane purta ciorapi tricotaţi de mână, iar trupul îi era înfăşurat într-un paltonaş gri călduros, croit dintr-o pătură groasă. Avea un aer puternic şi sănătos şi părea bine îngrijită, iar Eva tânjea să o ia în braţe, să-i miroasă din nou pielea şi s-o sărute pe obraji.

Nu-şi putea lua ochii de la ea, sorbind-o din priviri în fiecare clipă, conştientă că n-ar fi trebuit nicicând să pună la sân acel copil născut din ură. De la naşterea fiicei ei, mintea Evei mustea de gânduri care se învârteau în jurul fetiţei, poate singurul copil pe care îl va avea vreodată.„Durerea pe care am simţit-o când am pus-o pentru prima dată la sân e incomparabilă cu suferinţa care mă apasă de când am renunţat la ea. Niciunei mame din lume, în nicio împrejurare, nu-i este uşor să-şi abandoneze propriul copil. Părinţi din Londra care îşi trimiteau copiii în familii necunoscute de la ţară, departe de bombardamentele ameninţătoare, evrei persecutaţi în toată Europa, care făceau cu mâna trenurilor de

Kindertransport, neştiind dacă îi vor mai revedea

vreodată. Niciunii n-ar fi fost în stare să o facă fără să-şi înăbuşe plânsul, în timp ce îşi simţeau sufletele sfâşiate în mii de bucăţi.”

A continuat să privească micuţa fiinţă blondă, sânge din sângele ei, născută cu sudoare, cu agonie şi lacrimi, în urma răbufnirii scurte şi de neuitat a unei uri violente. Nu era ea de vină. Ea fusese inocentă – o, cât de inocentă! – încă de la prima suflare.

„Credeam că îmi va fi uşor. Credeam că, nefiind copilul lui Hugh, şi mai ales pentru că venise pe lume ca urmare a unui atac nemilos, voi putea s-o alung, să renunţ la ea fără nicio remuşcare. Dar, când s-a născut şi am luat-o în braţe pentru prima dată, m-a privit cu ochi nedumeriţi. N-ar fi trebuit să o strâng nicicând la piept, să o hrănesc la sân, să-i simt pielea catifelată, respiraţia caldă şi mirosul dulce, însă instinctul meu a fost de a o proteja; era atât de mică şi de vulnerabilă.”

Venise din nou Crăciunul şi zăpada se aşternuse la fel ca în fiecare an în această perioadă. Tabăra era plină de brazi proaspăt tăiaţi, de copii entuziasmaţi şi în aer plutea mirosul noului lot de rachiu de prune. în Ajunul Crăciunului, în biserica catolică din Gemiinden, unde Eva privea dintr-un colţ întunecat, fumul parfumat de tămâie se contopea cu mirosul stătut de lână, în timp ce oamenii se

pregăteau pentru sărbătoarea care îi aştepta mai

târziu, în noapte.

„Totuşi, n-ar trebui să mai vin niciodată să o văd. Am ştiut de la bun început că e mai bine să întorc capul la auzul plânsetelor acelui copil nou-născut, dar erau atât de disperate şi înduioşătoare. Cu toate acestea, am privit-o şi am atins-o, după care nu m-am mai putut preface că nu există. Iar acum mi-aş dori nespus să-i scot doar o clipă mâinile din mănuşile roşii, ca să-i pot vedea din nou degetele cu unghii perfecte, precum perlele. Oare dacă i-aş ridica bărbia, aş vedea că ochii ei sunt în continuare albaştri? Şi tânjesc să-i dau jos căciula, să-i despletesc cosiţele şi să-i simt părul mătăsos între degete.

Dacă s-ar fi născut moartă sau ar fi murit la scurt timp după ce a venit pe lume, ar fi fost mai uşor. M-ar fi întristat să văd o viaţă stingându-se atât de repede, dar aş fi ui- tat-o. Nu ar mai fi reprezentat pentru mine nimic altceva decât un nou-născut micuţ şi cu pielea ridată, şi nicidecum această copilă zâmbitoare, cu gropiţe în obraji, tot mai plină de viaţă cu fiecare zi, lună sau an care trece.

Şi, desigur, cea mai mare greşeală a mea a fost că am insistat

ca Brigitte să-mi
63
spună unde a fost dusă. N-ar fi trebuit s-o întreb niciodată, dar pur şi simplu simţeam nevoia să ştiu. Voiam să ştiu că va fi în siguranţă şi că va fi iubită. Şi, odată ce am aflat că se află atât de aproape, nu m-am mai putut abţine să nu trec pe lângă casa lor, plimbându-mă pe lângă gard, ca s-o văd

jucându-se cu mingea
63
în grădină sau cântând. Iar vara am zărit-o culegând zmeură împreună cu femeia căreia îi spune *Mutti*, mâncând fructele, murdă- rindu-se la gură şi pltându-şi rochiţa albă. Mă întristează faptul că nu poate să vorbească niciodată cu mine, să mă sărute sau să mă strige Mami.

"Eva stătea în partea din spate a bisericii,

parţial ascunsă de lumina difuză, dar şi de fularul gros, tras pe frunte şi legat strâns sub bărbie. Nu a vorbit cu fetiţa şi nici cu părinţii ei adoptivi, însă i-a auzit adresându-i-se micuţei, aşa cum o făcuse şi ea de multe ori înainte. Astfel aflase ce nume îi aleseseră fiicei sale. „Lieselotte", a rostit ea. Aşa o botezaseră. Uneori o strigau şi *Lottie* sau *liebchen.*

A urmărit micuţa familie salutându-i pe vecini şi adresându-le zâmbete călduroase, strângând mâna preotului şi apoi plecând. Nu păreau să aibă şi alţi copii în afară de Lieselotte, care îşi ţinea de mână părinţii adoptivi şi înainta cu paşi mărunţi între ei, sporovăind despre crapul, cartofii prăjiţi şi *Lebkuchen* pe care îi ajutase să le pregătească. „Şi nu voi petrece niciodată sărbătorile de Crăciun alături de ea, nu o voi învăţa cum să întindă coca pentru plăcinta cu fructe, nu-i voi oferi un ciorap plin cu cadouri secrete şi nu-i voi pregăti curcan fript, iar ea nu va cunoaşte niciodată bucuria de a găsi o monedă de şase penny în budinca ei de prune."

în timp ce-i urmărea plecând şi încerca să memoreze fiecare ţopăit vesel şi fiecare râset al copilei bălaie, Eva a observat că o bătrână îmbrăcată într-un palton şi înfăşurată într-un şal uzat o privea insistent, parcă sorbind-o din ochi. Eva şi-a plecat capul, ca pentru rugăciune, conştientă că era studiată în continuare şi, după un minut, două, a ridicat pri-

virea. De astă dată, femeia stătea în picioare, chiar

lângă ea. Cu o voce plăpândă, a întrebat:

— Peter, wo ist Peter? Ich habe mein Kind, meirt Sohn, verlorert.[1]

A întins o mână uscăţivă şi slăbită, încercând s-o apuce de mânecă, dar Eva s-a întors, s-a strecurat pe lângă ea, tră- gându-şi fularul şi mai mult peste faţă, după care a ieşit din biserică, făcându-se nevăzută în mulţimea care pălăvrăgea, în drum spre casele lor călduroase, în care aveau să sărbătorească Naşterea Domnului. în vreme ce se îndepărta în aerul rece care promitea o noapte senină, plină de stele, pe care copiii o puteau numi a lor, nu şi-a putut înăbuşi mila faţă de mama lui Peter.

— îmi pare rău, a şoptit, înaintând cu paşi repezi pe străzile înzăpezite. Regret nespus că nu te pot

---

1 „Peter, unde e Peter? Mi-am pierdut copilul, pe fiul meu.” – în lb. germană în original (n. tr.).

consola, că nu-ţi pot

mărturisi că fiul tău a murit şi că acum ai o nepoată pe care nu o vei cunoaşte niciodată. Amândouă suntem mame şi amândouă ne-am pierdut copiii. Ştiu că ar trebui să-ţi destăinui asta, dar nu sunt în stare. Te rog să mă ierţi

.Partea a noua

La sfârşitul zilei... (6

)**69**

Wildflecken 15 ianuarie 1951

Dragul meu,

în curând mă voi întoarce definitiv în Anglia. Aproape

63

că ne-am încheiat misiunea aici şi mama are nevoie de mine acasă. De când s-a prăpădit Charles, nu a mai fost în apele ei şi simt că acum e datoria mea să fiu acolo, alături de ea.

Copilei îi merge de minune, aşa că pot să plec, împăcată că mi-am îndeplinit şi această datorie. Fără să mă dau de gol faţă de ea şi de părinţii ei, am trecut adesea prin sat şi am văzut-o devenind tot mai voinică şi mai puternică. Va duce o viaţă fericită şi va fi iubită, sunt convinsă. Mă doare gândul că poate nu o voi mai revedea niciodată, însă ştiu că trebuie să plec. în plus, Kingsley mă cheamă şi ard de nerăbdare să văd pomii înmugurind în primăvara englezească. Dar, la momentul potrivit, sper că voi putea contribui din plin la crearea unei lumi mai bune. Bad Nenndorf era un loc malefic, întocmai cum l-am perceput din prima clipă; a avut loc o investigaţie, dar Robinson a fost achitat, în ciuda tuturor întâmplărilor la care am asistat atât eu, cât şi alţii. Mă frustrează faptul că a scăpat fără să primească o mustrare aspră sau pedeapsa care i s-ar fi cuvenit, aşa că voi chibzui atent la ce e de făcut ca să scap pământul de bărbatul pe care-l consider vinovat de moartea ta inutilă. îi dispreţuiesc pe aceia care urăsc omenirea şi care nu-şi iubesc semenii.

A ta iubitoare Evie,

63

xxxx PS: Te iubesc

.Eva, 30 mai 1951
în sfârşit, la drum

63

— *Na zdrowie,* a rostit Irene Komorowski, în clipa în care ea şi Eva şi-au ciocnit paharele pline cu rachiu de prune. în sănătatea ta, draga mea! Şi să ai o viaţă îndelungată!

în sfârşit, era timpul ca toată lumea să pornească spre casă. Eva şi prietenele ei făcuseră tot ce fusese cu putinţă, iar tabăra Wildflecken a încetat să-i mai vindece şi să-i mai hrănească pe sărmani şi pe cei dezrădăcinaţi, să mai repare suflete sfâşiate, devenind bază pentru soldaţii americani crescuţi cu mic-dejunuri pe bază de suc de portocale, ochiuri moi şi gofre dulci, însiropate. Sute de mii de suflete rătăcite veniseră la Wildflecken înfometate şi oropsite, cu trupurile extenuate şi cu inimile zdrobite, dar totodată ieşiseră cu miile de acolo, plini de speranţă în privinţa viitorului.Brigitte şi Sally plecaseră de mult, luând cu ele şi secretele ei. Amândouă avuseseră grijă de Eva când fusese însărcinată şi o ţinuseră de mână în timpul travaliului, o încurajaseră în clipele dureroase şi o ţinuseră în braţe, lacrimile ei udându-le uniformele atunci când se despărţise de copilaş. Brigitte s-a dus să-şi continue activitatea în cadrul Crucii Roşii şi i-a scris că ajuta noi mame, din alte zone nimicite de război, şi că sarcina ei era să întocmească instrucţiunile de funcţionare ale organizaţiei. în ziua în

care s-a reîntors în Scoţia, Sally a îmbrăţişat-o pe Eva,

63

spunându-i:

— Să vii să mă vezi când revii în ţară. Voi avea întotdeauna o cameră disponibilă pentru tine.

Dar asta se întâmpla în urmă cu doi ani. Acum, Sally era căsătorită şi avea un copil, iar Eva nu voia s-o viziteze şi să-şi amintească astfel că ea nu-l mai are pe al ei.

Una dintre puţinele prietene rămase la Wildflecken şi de care încă se simţea apropiată era Irene Komorowski. Contesa nu doar că era prea bătrână să mai plece, ci era şi foarte bolnavă, la fel ca multe alte femei pe care ea le protejase şi pe care le ţinuse alături încă de când fuseseră încarcerate la Ravensbriick. în cele din urmă, tuberculoza le înăbuşise orice speranţă de a o mai lua de la capăt peste Atlantic, deşi la început o mână de femei se întremase îndeajuns încât să fugă în Canada, unde se recrutau croitorese. Irene le îndemnase să plece atunci când ele se interesaseră, curioase, despre ţara aceea îndepărtată.

— Profitaţi, profitaţi, le zisese ea de faţă cu Eva, când apăruse oferta. Aveţi şansa de a vă încropi o nouă viaţă. Trebuie să mergeţi. Mă voi bucura pentru voi.

Unele au plecat, altele au rămas, iar acum, cele care refuzaseră posturile aveau să rămână în

Germania pentru totdeauna, lipsite de ocazia de a se

mai întoarce în satele anexate Rusiei şi de a-şi mai construi o viaţă nouă în altă ţară, din pricina sănătăţii lor tot mai şubrede.

Eva nu ştia cu certitudine dacă eficienţa ei în a completa formulare, răbdarea cu care îi interoga şi interpretările ei îi ajutaseră pe cei pe care îi întâlnise în ultimii şase ani să meargă mai departe şi să ducă o viaţă fericită; tot ce ştia era că cei mai mulţi aveau ocazia unei vieţi sigure, lipsite de orice persecuţie sau abuz. Fuseseră salvaţi de suferinţă şi acum puteau să prospere şi să fie fericiţi.

— Ţi-ai fi dorit cu adevărat să te întorci în Polonia? a întrebat-o Eva pe Irene în ultima seară, în timp ce sorbeau rachiu de prune în lumina strălucitoare a sobei din camera contesei, ai cărei pereţi erau împodobiţi cu şaluri cu broderie bogată, întocmai ca acela pe care îl purta pe umeri.

— în Polonia, patria mea, da, dar nu în Rusia. Nu ne plăceau urşii ruseşti. Şi nici lor de noi.

— Dar trebuie să-ţi fie tare dor de familia ta.

Irene a ridicat din umeri.

— Acum, familia mea e aici. Acolo nu mă mai aşteaptă nimeni. Mătuşile şi unchii mei au rămas în urmă, dar au murit de mult cu toţii, atât ei, cât şi verii care au fost luaţi odată cu mine.

A fluturat o mână elegantă, dar osoasă spre

uşă şi spre încăperea alăturată, unde compatrioatele ei găteau găluşte cu varză şi pregăteau ceai.

— Fetele mele sunt singura familie care mi-a mai rămas, femeile acestea şi celelalte care s-au hotărât să rămână. Ne-am încropit o mică Polonie aici, a zis râzând, a dat rachiul pe gât şi a reumplut paharele.

— N-am reuşit să scăpăm de voi toţi, oricât de mult ne-am străduit, a spus Eva râzând. Cu toate că am făcut tot ce ne-a stat în putinţă.

Eva şi ceilalţi voluntari fuseseră însărcinaţi să obţină câte zece mii de vize pe lună, dar în ultimele câteva luni ale operaţiunii nu reuşiseră să proceseze decât jumătate, fiindcă ultimii rezidenţi din tabăra odinioară populată de mii de persoane erau fie prea bătrâni, fie prea bolnavi, ori prea resemnaţi cu soarta, ca să-şi mai câştige fabuloasele bilete spre America sau Canada.

Iar acum, şi ea trebuia să plece. Nu fusese la Londra nici măcar o dată în timpul şederii la Wildflecken, şi nici nu-şi mai vizitase familia, pe dealurile înverzite şi îndepărtate din Surrey. „Nu mai suportam şirul lor nesfârşit de întrebări despre cum m-am împăcat cu moartea lui Hugh”, şi-a zis. „Şi nu mai rezistam să-i văd plângând întruna de la moartea fratelui meu mai mare, Charles. Dar, mai presus de

orice, voiam să rămân aici cât de mult cu putinţă şi să

sorb fiecare moment furat din viaţa unicului meu copil. Singurul copil pe care îl voi avea vreodată.” Păstra acel secret bine ascuns în sufletul ei.

Ori de câte ori putea, Eva se ducea în sat pe jos sau cu bicicleta, aparent pentru a-i vizita pe unii dintre foştii rezidenţi ai taberei, care se hotărâseră să rămână în localitate, dar în realitate mergea s-o vadă pe Lieselotte zburdând prin grădina casei, ieşind la plimbare cu părinţii, iar acum, când avea aproape patru ani, jucându-se cu ceilalţi copii din vecini. Permisiile ocazionale şi le petrecea făcând drumeţii pe munte, iar împreună cu celelalte fete se ducea la dans în baza armatei britanice, unde întâlneau ofiţeri dornici de companie şi unde NAAFI[1] se asigurau că sunt bine hrănite.

„Mi-aş fi putut găsi oare pe altcineva?” se întreba Eva adesea. „Dar amintirea lui Hugh şi toate celelalte sunt o povară prea mare pentru o nouă iubire. în plus, nu sunt sigură că mai am vreun pic de dragoste de oferit.” Aşa că flirta, râdea şi dansa Lindy Hop cu un entuzism debordant, dar mereu părăsea ringul de dans singură şi se întorcea în patul ei tare, de o persoană.

---

1 The Navy, Army and Air Force Institutes (n. tr.).

0 femeie zâmbitoare a venit din camera

alăturată, aducând o farfurie mare, pe care le-a oferit-o lui Irene şi Evei.

— *Kielbasa,* a zis ea, arătând spre feliile de cârnat de un roşu închis, punctat cu grăsime. Şi *Ogorki kiszone,* a adăugat, arătând bucăţile verzi de castravete murat.

— Mănâncă, a îndemnat-o Irene. Şi apoi mai bem ceva. E mai bun cu votcă, dar ştiu cât îţi place asta, a zis şi a turnat încă un strop de rachiu stacojiu în paharul Evei.

— Aşadar, crezi că vei rămâne aici pentru tot restul vieţii?

— De ce nu? Am aici tot ce îmi trebuie şi, a adăugat Irene, fluturând o mână în direcţia ferestrei care dădea spre pădure şi spre curtea care împrejmuia tabăra, e şi un loc acolo, unde mă voi odihni în cele din urmă în pace, printre compatrioţii mei.

Eva ştia la ce se referă. în anii în care tabăra fusese activă, refugiaţii care muriseră fuseseră îngropaţi într-un cimitir de la marginea acesteia. Unii deţinuţi nu-şi mai reveniseră după groaznicele privaţiuni îndurate, unii sufereau de boli în stadiu terminal, iar alţii pur şi simplu îmbătrâniseră şi muriseră aşteptând să le vină rândul să plece. Şi poate că, şi-a zis Eva, undeva printre acele morminte se află şi trupuri care nu au murit de moarte naturală,

dacă nu cumva încă mai zac nedescoperite printre

copacii întunecaţi din jurul taberei şi din întregul ţinut.

— Dar suporţi gândul de a rămâne aici, în ţara care v-a făcut atâta rău ţie şi compatrioţilor tăi? Mă înfurie groaznic gândul că germanii care au fost puşi sub acuzare în cadrul primelor procese sunt acum eliberaţi. Nu se poate spune că şi-au ispăşit pedeapsa. Şi mai sunt şi aceia care nu au fost judecaţi, nu au fost puşi sub acuzare şi care şi-au reluat viaţa civilă fără a fi interogaţi măcar. Nu simţi niciodată că ai vrea să faci ceva în privinţa asta?

— Draga mea, a existat o vreme când mi-am dorit. Dar acum mi-a mai rămas prea puţin timp la dispoziţie şi îmi caut liniştea. Nu vreau să-mi închei viaţa împovărată de ură şi de dorinţa de răzbunare.

— Nu sunt sigură că sunt pregătită pentru asta. Deocamdată, eu nu m-am împăcat cu gândul.

— Dar o vei face şi tu în curând, a încredinţat-o Irene, zâmbindu-i şi bătând-o pe mână. Nu mai ai ce face aici acum; e timpul să te întorci acasă.

Eva a oftat şi a clătinat din cap.

— Ştiu. Plec poimâine. Dar nu am idee ce voi face în continuare. Voi merge la spectacole în Londra, voi lua ceaiul după-amiaza la Fortnum, voi participa la cocktailuri şi dineuri alături de părinţii şi

de prietenii mei... toate astea vor părea inutile după

63

câte am văzut şi am auzit aici.

— Presupun că ai un iubit care te aşteaptă, şi o familie. Vor fi extrem de încântaţi să te revadă.

— Părinţii vor fi încântaţi, într-adevăr, dar nimeni altcineva.

— Şi ce ai de gând să faci? Cu siguranţă va fi ciudat să te duci, pur şi simplu, acasă. Şi, în plus, eşti fată deşteaptă. Trebuie să continui să lucrezi.

— Cred că ai dreptate. Dar deocamdată nu ştiu ce anume. Timpul petrecut aici mi-a demonstrat cât de puţin le trebuie oamenilor pentru a fi fericiţi. Nu am nevoie de prea multe lucruri. Şi în plus...

A ezitat; în minte i se derulau imagini cu Hugh şi cu prizonierii torturaţi, urmate de chipul blond şi surâzător al unei copile.

— Cândva, în urmă cu mulţi ani, am făcut o promisiune. Am jurat că voi face dreptate, dar încă nu mi-am îndeplinit promisiunea.

Cu ochii înroşiţi, Irene a privit chipul încruntat al Evei şi a zis:

— Eşti un om bun, draga mea. Cu voia lui Dumnezeu, vei face ceea ce trebuie făcut.

— îţi mulţumesc. Să ştii că te numeri printre persoanele care m-au inspirit cel mai mult. Ai susţinut moralul tuturor femeilor care au fost cu tine la Ravensbrück şi le-ai învăţat să supravieţuiască. Eşti

minunată! a zis Eva, apoi s-a aplecat şi a sărutat

obrazul uscat şi aspru al bătrânei. O să-mi fie dor de tine şi de locul ăsta extraordinar atunci când voi ajunge la Londra.

Irene s-a aplecat în spatele scaunului şi a răspuns:

— Atunci, trebuie să iei asta, ca să-ţi aminteşti de noi. 0 singură gură sau doar parfumul ei te vor aduce înapoi, la Wildflecken, a râs ea şi i-a întins Evei o sticluţă cu rachiu de un roşu aprins.

Eva a citit şi a tradus eticheta scrisă de mână şi legată de gâtul sticlei.

— Şliboviţă din Sălbăticie, a citit ea râzând. Nu vă voi uita niciodată, nici pe tine şi nici tabăra asta. O părticică din mine va aparţine întotdeauna acestui loc

.Eva, 10 septembrie 1951

Germania
„Trebuie să fie ultima oară, după care gata”, şi-a

promis Eva. „O singură dată şi apoi mă întorc în Anglia. Ştiu că nu pot rămâne la nesfârşit în Germania şi că trebuie să plec. Acum are aproape patru ani, probabil că a început deja să înveţe numerele şi literele la grădiniţă şi în curând se va face mare. Nu poate fi nimic rău dacă o văd acum, cât e încă mică, nu? Cât încă îmi aminteşte de pruncul care a supt la pieptul meu înainte să fim despărţite. A plecat fără un scâncet, înfăşată în şalul ei moale, în timp ce eu plângeam.”

Aşa că Eva s-a întors, dar nu la Wildflecken, pe care americanii începuseră s-o transforme într-una dintre bazele lor de desfăşurare a operaţiunilor pentru Războiul Rece. S-a întors la Gemunden, în satul de lângă tabăra refugiaţilor. înarmată cu ochelari de soare, ochi-de-pisică, cu părul acoperit cu un şal elegant, din mătase, în stilul lui Grace Kelly, spera că nu va fi recunoscută în rochia de bumbac pe care o obţinuse în schimbul unor ţigări. A mers cu maşina de la pensiune până în satul vecin, de-a lungul drumului de ţară pe care şi-l amintea cu precizie, după orele întregi de plimbări pe care le făcuse în zilele libere din acea primă vară petrecută acolo.

Şi, în drum, a trecut pe lângă staţiunea de schi pe care o vizitase o singură dată, în ziua aceea fatidică. A încercat să nu se gândească la ce zăcea ascuns în pădurea verde şi întunecată de pe versanţii

ei, dar nu s-a putut abţine să nu se uite pe geam, spre desişul de copaci, atunci când a trecut prin dreptul lui.

63

Nimeni nu venise în tabără să-l caute pe Peter şi nici nu auzise pe cineva interesându-se de el. Rămăsese doar unul din miile de tineri tulburaţi, întorşi din război, care nu îşi putuseră regăsi echilibrul de dinaintea conflictului.

Când a ajuns în Gemunden, s-a plimbat ca o turistă printre căsuţele pitoreşti cu grinzi şi a poposit o vreme la o masă din faţa unei taverne, unde a comandat *Himbeerwas- ser* şi *Apfelkiichen,* cu un pronunţat accent american. A sorbit cu paiul din băutura cu aromă de zmeură şi a luat câteva furculiţe de plăcintă cu gust de scorţişoară, admirând piaţa satului. Clinchetul distant al tălăngilor răsuna până în sat tocmai de la păşune, iar câţiva pui rătăciţi cloncăneau, zgârmau şi ciuguleau pe drumul acoperit de colb.

Cu siguranţă, deghizată astfel, nimeni nu avea s-o recunoască pe fata în uniformă care completa formulare şi ştampila cererile refugiaţilor din tabără. Şi, dacă mama lui Peter încă trăia şi avea să vină în sat să vândă ouă sau să cumpere făină, nu putea să o asocieze pe această femeie modernă cu fata care mergea în plimbare la fermă, încălţată în bocanci tari din piele şi cu pantaloni scurţi, din catifea.

După ce s-a răcorit puţin, Eva a pornit-o pe străduţe şi ulicioare, făcând poze cu noul ei aparat foto: o uşă rustică ciudată, o jardinieră plină de

muşcate roşii, un şir perfect alineat de vrejuri de fasole. Şi în cele din urmă a văzut-o.

63

O fată blondă, bucălată, cu cosiţele legate în jurul capului, în stil tradiţional, îmbrăcată cu o fustă populară şi o bluză albă. Cu braţe dolofane, pe jumătate acoperite de mânecile scurte, bufante, arunca o minge altui copil în grădina casei. Râdea, alerga şi sărea când prindea mingea care ricoşa de pe alee.

„E fericită aici şi e sănătoasă. Duce o viaţă bună”, şi-a zis Eva. „Cât aş vrea s-o iau şi s-o duc cu mine! Nimeni nu ar băga de seamă; doar celălalt copil ar şti că a fost răpită de o femeie ciudată. Aş putea să fug, să fug cât ai clipi la maşină, în câteva minute ne-am face nevăzute şi aşa am rămâne împreună pe vecie. Dar nu sunt în stare. Familia o iubeşte, şi ea îi iubeşte, e evident. Cum să distrug viaţa pe care o cunoaşte şi căreia îi aparţine? De-aş putea s-o sărut, de-aş putea s-o mai ţin o dată în braţe, dar ştiu că nu e posibil. Tot ce îmi mai rămâne sunt amintirile şi o fotografie cu ea, pe care o voi păstra pentru totdeauna.”

Clac – s-a declanşat aparatul foto marca Box Brownie al Evei. 0 poză cu grădina, o poză cu mingea, poze cu părul blond, cu obrajii rozalii de atâta alergat şi ţopăit la joacă.

„Acum o voi avea veşnic cu mine. Şi dacă nu pot săruta copilul, obrajii ei moi şi părul mătăsos, şi nu îi pot adulmeca mirosul dulce, voi putea totuşi să sărut

fotografia, conştientă că am lăsat-o să rămână aici şi să fie fericită.”

63

A făcut fotografie după fotografie, până când s-a terminat filmul. Copiii se jucau în continuare, iar când mingea s-a rostogolit pe drumul nepavat şi plin de colb, Liese a fugit după ea prin poarta deschisă a grădinii şi s-a oprit la picioarele Evei. A ridicat privirea spre femeia elegant îmbrăcată, care le urmărise jocul.

Eva şi-a pus pe umăr cureaua aparatului foto şi s-a aplecat să ridice mingea. I-a întins-o, gândind: „Repede! Ia-o şi fugi!” Dar, când fata a întins mâna, Eva a surprins o mişcare cu coada ochiului. Uşa casei s-a deschis şi un glas de femeie a strigat:

— *Lottie, hier bitte!*[1]

Eva i-a mai aruncat o ultimă privire îndurerată fiicei sale, care a zbughit-o prin iarbă spre mama ei adoptivă. Apoi s-a silit să se întoarcă şi, iuţind pasul, şi-a muşcat buza tremu- rândă ca să-şi stăvilească lacrimile care îi şiroiau pe obraji la gândul că nu avea să-şi mai revadă nicicând copila.

„Lottie, aici, te rog!” – în lb. germană în original (n. tr.)

.Eva, 20 februarie 1952
Ultima revenire

63

Eva a luat un taxi de la gară şi, când a coborât, aerul mirosea a lemn ars şi a frunze ude. Se întorsese acasă cu valizele şi amintirile ei. Cât de puţine lucruri se schimbaseră de-a lungul anilor în care fusese plecată! Mama era mai bătrână şi mai tristă, tata era mai bătrân şi mai fragil, dar conacul Kingsley încă privea încruntat pe sub perdeaua de glicine şi de trandafiri căţărători. în grădini, o puzderie de ghiocei împodobeau gazonul ca un covor, cu căpşorul alb şi modest în floare, iar fazanii ţipau alarmaţi când îi simţeau prezenţa. La început, pădurea şi crângul i s-au părut ciudate, dar apoi şi-a dat seama că toţi stejarii, mestecenii şi nucii erau golaşi, pe când ea se obişnuise cu verdele întunecat şi permanent al pădurilor misterioase din Wildflecken.

— Eşti binevenită să rămâi aici cu noi, dragă, i-a spus mama, când ea a zis că trebuie să-şi găsească un loc de muncă în Londra. Ne-ar plăcea nespus să te ştim din nou acasă. Şi oricum nu ai unde altundeva să stai, căci apartamentele londoneze au fost dărâmate.

— Mama împungea cu acul pânza întinsă pe gherghef, cu ochelarii pe nas, dar când vorbea se uita pe deasupra lor.Ştiu că n-ai fost niciodată de acord cu apartamentul, mamă, dar aş fi fost fericită să mă întorc acolo, dacă nu ar fi fost distrus în bombardamente. Ştii, simt nevoia să fac ceva constructiv. Trebuie să-mi clădesc o viaţă. Nu pot să rămân pur şi simplu aici şi să-i transmit ordinele tale doamnei Gla- zier de la bucătărie, şi cu siguranţă nu pot să mănânc zi de zi budincile ei gătite la aburi. Aş sfârşi prin a arăta ca o gogoaşă enormă, ceea ce ne-ar face atât pe mine, cât şi pe voi, ceilalţi, să ne ieşim din minţi.

— Dar de ce nu, dragă? E loc suficient pentru toţi. îţi poţi chema prietenele în vizită, ştii bine că nu ne-ar deranja. Vrem să fii fericită, dragă. Şi ai fi o companie excelentă pentru Ma- rion. I-a fost atât de greu să rămână singură cu micuţa Patri- cia de când a murit Charles. Sunt sigură că ar aprecia să te aibă aici.

Eva se plimba de colo până colo prin cameră, de la focul ce pocnea în sobă, până la bibliotecă şi înapoi. „Nu suport să văd copilul. Pat e cu doar trei ani mai mică decât fetiţa mea. Şi nu pot să-i explic. Nu-i pot mărturisi mamei că mai are o nepoată şi că mi se rupe sufletul de fiecare dată când văd sau aud copii mici.”

Ceasul auriu de pe şemineu a bătut ora exactă. Era patru şi se lăsa întunericul. Doamna Glazier avea să intre curând, împingând căruciorul cu ceai de parcă ar fi oferit o selecţie de delicatese demne de o gustare

la hotelul Ritz, când de fapt tot ce puteau oferi raţiile de după război era pâine prăjită cu margarină şi o urmă de gem de mure. Evei îi lipseau deja pâinea gustoasă coaptă în Wildflecken şi mesele copioase servite de NAAFI, în bazele armatei britanice din Germania, pe unde zăbovise înainte de a veni acasă.

— Dar vremurile s-au schimbat, mamă. Şi eu m-am schimbat. Ştiu că, înainte de război, nu era neobişnuit ca femeile necăsătorite sau văduve să locuiască în continuare cu părinţii, dar acum nu mi se mai pare în regulă. De la moartea lui Hugh am fost singură şi m-am obişnuit să trăiesc pe cont propriu.

— Ei bine, dragă, tot ce pot spune e că eu am locuit cu familia până când m-am căsătorit, şi nimănui nu i s-a părut deloc ciudat.

A înfipt acul în pânză şi şi-a scos ochelarii, uitându-se lung la fiica ei, ca şi cum nu o mai recunoştea pe această femeie puternică şi independentă care părăsise Anglia pe când era o simplă văduvă îndurerată.

— Asta a fost pe vremuri, mamă. Acum, femeile sunt mult mai independente. Trebuie să înţelegi că nu-şi mai doresc să revină la statutul de casnice sau gospodine. în plus, în acest ultim război, femeile au făcut lucruri care în trecut ar fi fost de neimaginat pentru ele. Uite ce au reuşit să facă. Au condus ambulanţe, au lucrat pământul precum fermierii, au devenit până şi barcagii care livrau cărbune şi buşteni, au fost tăietori de lemne.

— Da, dragă. Am auzit toate astea. Nişte ocupaţii cam nepotrivite. Ca şi hainele pe care le

purtau. Am văzut câteva fete tăietori de lemne prin sat, un grup care chicotea de zor, îmbrăcate cu pantaloni complet nepotriviţi pentru nişte doamne. Ce se mai dădeau în spectacol! Le-a văzut toată lumea şi tuturor li s-a părut şocant.

— 0, mamă, n-ar trebui să fii consternată. Erau echipate pentru o muncă importantă. Cu toţii am fost nevoiţi să ne adaptăm, să ştii. Şi nu pot să revin la existenţa tihnită de aici pentru tot restul vieţii. Poate că o voi face în cele din urmă, dar momentan am nevoie de provocări şi de un ţel.Şi ce înseamnă asta, dragă?

— Mă înrolez în Serviciul Civil, a zis Eva şi a observat sprâncenele subţiri şi creionate ale mame arcuindu-se brusc. Nu, nu te îngrijora. „Nu e nimic care să te facă să-ţi fie ruşine cu mine. Nu vei şti niciodată ce te-ar face să-ţi fie ruşine. M-am asigurat de asta.” Voi lucra într-un birou din Londra. Va fi o slujbă sigură şi stabilă, cu un salariu bun, şi nu-mi va fi greu să-mi găsesc un apartament undeva.

— Dar ce vei face în... Serviciul Civil? a întrebat mama, subliniind ultimele două cuvinte, de parcă aveau un gust neplăcut.

— 0, presupun că voi dactilografía şi voi îndosaria documente. Cam asta am făcut în ultimii câţiva ani, aşa că sunt obişnuită. Dar voi veni acasă în weekend, îţi promit, a încre- dinţat-o, îngenunchind în faţa mamei şi luând-o de mâini. Dacă voi locui la Londra, voi putea trece pe la Peter Jones ori de câte ori vrei. Ţi-ar plăcea, nu-i aşa?

— Ar fi grozav, dragă. Atunci nu va mai trebui să trimit pe nimeni după mătăsurile şi stofele mele din lână. Nu mă mai pot duce atât de des în oraş acum, când tatăl tău nu se mai simte la fel de bine ca

înainte, a adăugat, după care şi-a scos o batistă delicată din mânecă şi şi-a tamponat ochii.

Voi face tot ce pot pentru tine, mamă. La urma urmei, la ce sunt bune fiicele?73

Kingsley

14 decembrie 1967 Dragul meu drag.

Ar trebui să fiu tristă, dar, în mod bizar, nu sunt câtuşi de puţin. Am plâns puţin atunci când a murit mama şi am reuşit să mă arăt suficient de sobră la înmormântare, însă acum, după ce totul a luat sfârşit, sunt chiar mulţumită. Conacul Kingsley e numai al meu şi mă pot bucura de el pe deplin.

Mama şi cu mine ne-am tolerat destul de bine, dar ea nu m-a lăsat nicicând să uit că, în ochii ei, nu eram decât o văduvă tristă, o femeie nevoită să lucreze ca să-şi câştige existenţa. Şi cu fiecare aluzie constantă la persoana ta, dragul meu, de pildă „de-ar mai fi trăit Hugh" şi „ar fi fost minunat să am mai mulţi nepoţi", îşi tampona ochii şi era atât de enervantă.

Din câte ştia ea, nu avea decât o nepoată, pe fiica lui Charles, Pat, şi nu se implica prea mult în viaţa ei, aşa că nu înţeleg de ce i-ar fi plăcut să aibă mai multe. Ştiu că-şi imagina că într-o bună zi mă voi recăsători, dar cum te-aş putea înlocui, când tu ai fost singurul bărbat pe care aş fi în stare să-l iubesc vreodată?

Iar acum Kingsley e al meu. Acum nimeni nu-mi mai poate spune cum să mă bucur de splendorile lui.

Din- totdeauna mi-am imaginat că vom locui aici împreună, dar peste câţiva ani mă voi putea retrage cu o pensie frumuşică, plus ceea ce va considera statul că se cuvine să-mi ofere în plus, şi atunci mă voi putea bucura de toate astea nestingherită; nu vreau o pensie extravagantă; nu vreau să mă dau în spectacol la bătrâneţe, pornind în croaziere în jurul lumii, dansând cu echipajul plătit să-i complimenteze pe cei singuri. Nu îmi voi impune părerile în faţa voluntarilor de bună credinţă din cadrul organizaţiilor de caritate, a celor de la biserică sau din consiliul parohial, cum fac mulţi alţi pensionari, voi continua doar să cânt în corul bisericii, voi dona conserve la târgul organizat o dată pe lună şi mă voi înscrie în clubul de grădinărit. Mă voi răsfăţa, bu- curându-mă de Kingsley şi de grădinile lui. Vor fi mai mulţi ghiocei, mai mult spânz, nemţişori şi brumărele; voi deveni dependentă de horticultura.

Dar nu mi-am uitat nici promisiunea. Stephen încă trăieşte, ştiu asta. A primit o distincţie la începutul anului, una mai puţin importantă, dar chiar şi aşa, e o distincţie nemeritată. Voi veghea şi voi aştepta şi sunt convinsă că într-o bună zi se va ivi ocazia de a-mi îndeplini promisiunea.

Aşadar, momentan îţi transmit toată dragostea mea, iubitul meu.

A ta veşnic iubitoare Evie,

xxx

PS: Te iubesc

.Partea a zecea

Privindu-teîn ochi ! (4,6,1,5

)Doamna T-C, 30 noiembrie 2016

încearcă să nu se gândească la faptul că stă dezbrăcată în faţa asistentelor de la cămin. Corpul ei odinioară atletic e acum zbârcit, redus la o masă de piele uscată şi oase, acoperită de urme purpurii şi de pete maronii, specifice bătrâneţii. Cu toate acestea, pe abdomenul ei nu se vede nicio vergetură argintie; acelea au dispărut cu mult timp în urmă.

Îşi scoate cardiganul de lână şi bluza albă de mătase, apoi încearcă să-şi descheie nasturii de pe laterala fustei din tweed. Nu, e prea greu din cauza degetelor înţepenite de artrită. De acum va avea nevoie de ajutor şi la asta.

— Mary, sunt gata, strigă ea.

Se sprijină pe cadru şi se aşază pe scaunul înalt din baie. Slavă Domnului că ocupă una dintre puţinele camere de la Forest Lawns, adaptată nevoilor ei. Nu ar suporta să facă duş,

să-şi ude părul şi să-şi strice coafura între spălatul săptămânal şi coafat

.Mary îngenunchează pe podea ca să-i scoată pantofii şi ciorapii trei sferturi, din nailon. Evelyn ar prefera să poarte dresuri sau chiar ciorapi deasupra genunchiului, dar aceştia au devenit pur şi simplu nepractici. Odată a încercat să poarte ciorapi cu manşetă elastică, „dresuri auto-susţinute” le numise vânzătoarea, dar nu stăteau lipiţi pe coapsele ei subţiri şi i se lăsau peste genunchi, făcând cute atunci când se ridica.

— Va trebui să o rugăm pe pedichiuristă să-ţi mai facă o vizită, a zis Mary. Va veni marţi.

Degetele de la picioarele lui Evelyn sunt ca nişte gheare cu unghii groase şi striate, dar mâinile ei, deşi brăzdate de vene şi vineţii, încă au unghii ovale, lustruite şi strălucitoare, aşa cum o învăţase mama cu mulţi ani în urmă, când oja era considerată vulgară. Este unul dintre aspectele corpului care încă o încântă, alături de părul grizonant, cu buclele lui şi buzele arcuite, mereu subliniate de rujul Re- bellious Rose de la Estéé Lauder.

— Punem spumant de lavandă sau de bujori astăzi? o întreabă Mary, ţinând în mână, deasupra căzii, două sticle de gel spumant.

— O, cred că mi-ar plăcea să-l încerc pe cel nou, de lăcrămioare. Ştii, îmi aminteşte de tinereţe, când purtam Mu- guet. Ce aromă deosebită! Muguet des Bois... Hugh, soţul meu, o adora.

— Atunci, îl folosim pe acela. 0 să miroşi pe dată a grădină în plină primăvară, nu-i aşa?

Şi Mary întinde mâna s-o ajute pe Evelyn să se ridice, în timp ce ea lasă să-i alunece şi ultimele haine de pe trupul fragil, apoi o îndeamnă să se aşeze pe scăunelul special de baie, cu un prosop înfăşurat în jurul umerilor, ca să-i ţină de cald până când se va umple cada. Evelyn ar prefera să facă baie imediat după micul dejun sau chiar înainte de culcare, dar la cămin orele de baie trebuie programate în funcţie de disponibilitatea personalului, nu de preferinţele pacienţilor, aşa că baia ei are loc exact înaintea mesei de prânz. „Dar atunci voi fi curată, voi mirosi frumos şi voi fi bine hrănită, ca să-mi pot primi musafirii la amiază. După prânz, voi trage un pui de somn şi mă voi trezi revigorată, ca să-mi înfrunt inchizitorii. Acum, aştept cu nerăbdare. Mă vor interoga, dar nu va fi la fel ca la interviurile acelea îngrozitoare la care am asistat cu ani în urmă, în cadrul cărora prizonierii erau intimidaţi şi bătuţi; eu voi deţine controlul, nu ei.”

în timp ce apa curge, făcând o spumă parfumată, Mary se asigură de mai multe ori că nu e nici prea fierbinte, nici prea rece.

— Cândva îmi plăcea să înot în apă rece, zice Evelyn.

— Nu pot să cred!

— 0, da. Se credea că e un lucru bun. Ni se spunea că, dacă ne prind germanii, ne-ar putea face duşuri reci ca gheaţa, prin urmare ne-am obişnuit cu toţii, pentru orice eventualitate. Dar asta e ca în Bucle Aurii, adaugă Evelyn.

— Care bucle? întreabă Mary peste zgomotul apei curgânde.

— *Bucle Aurii şi cei trei urşi*. Ştii, dragă, un bol cu terci era prea fierbinte, altul era prea rece şi unul era aşa cum trebuie, la temperatura apei de baie.

— Mereu mă faci să râd, zice Mary dând din cap şi îi întinde lui Evelyn o cârpă curată din bumbac. Gata, acum cada e destul de plină. Eu te spăl pe spate, iar tu, pe restul corpului, adaugă, apoi, umflându-şi obrajii, continuă: Şi totuşi e prea cald în camera asta după gustul meu. Poate că pentru tine e numai bine, dar eu, una, transpir ca un porc.

— Îmi pare rău, dragă. Asta e partea proastă atunci când trebuie să aştepţi să se umple cada. Dar acum mi-e cald şi bine, ce-ar fi să deschizi uşa o clipă? Să intre puţin aer proaspăt?

Mary deschide uşa şi-şi face vânt cu un prosop uscat.

— Pfiu! Aşa e mai bine. Şi acum, hai să te spălăm!

Cele două femei masează în linişte. Mary bagă mâna în apă, ca s-o frece pe Evelyn pe labele picioarelor şi s-o săpunească pe coapse.

— Când te uiţi la mine, n-ai zice că am fost o mare jucătoare de cricket la viaţa mea, nu-i aşa?

— Fugi de-aici, doamnă T-C! exclamă Mary râzând. în curând o să-mi spui că ai jucat şi fotbal.

— Jucam cricket cu fratele meu, Charles. Era un jucător extrem de rapid.

— Noi am făcut oină la şcoală, spune Mary.

— Doamne! N-am mai jucat oină... o, de pe vremea războiului. Nu aveam niciun set de cricket la noi pe atunci, aşa că încropeam jocuri de oină. A trebuit să ne descurcăm cu o minge veche de tenis şi o coadă de mătură. Ce amuzant era!

— Unde se întâmpla asta?

— în Camberley, în timpul antrenamentelor. Eram doar fete tinere, unele ieşite direct de pe băncile şcolii. Cred că eu eram cea mai mare. Pe atunci eram deja văduvă, aşa încât presupun că mă comportam ca o mamă faţă de cele mai tinere, zice Evelyn, apoi râde, în timp ce-şi stoarce prosopul. Ce vervă aveau toate fetele alea!

— Pun pariu că erai o figură, nu-i aşa? Probabil cea mai rea dintre toate.

— Nu ştiu la ce te referi, Mary. M-am comportat exemplar. Trebuia să fiu un model pentru fetele mai tinere. Atât de tinere, unele, adolescente.

— Fugi de-aici! Pariez că vă dădeau târcoale destui tineri frumuşei, eleganţi în uniformele lor militare. Am auzit cu toţii poveştile.

— Ei bine, e adevărat că am întâlnit nişte piloţi drăguţi ceva mai târziu. în special polonezii erau fermecători şi chipeşi. Ne spuneau poveşti extraordinare despre cum fugiseră din Polonia şi

ajunseseră aici. Unii dintre ei merseseră pe jos tocmai până în Franţa. Imaginează-ţi! Uluitor, nu crezi?

— Măi să fie, doamnă T-C! Să traversezi pe jos toată Europa! Eu obosesc numai plimbându-mă prin Guildford în ziua mea liberă.

— Erau bărbaţi dârji. Şi, în călătoria lor, mulţi dintre ei au traversat Alpii pe schiuri. Evelyn a tăcut o clipă. Şi eu am schiat puţin în Germania, după război. *Skilaufen,* îi spuneam.

— Cred că a fost grozav. Cu toţi munţii aceia înzăpeziţi şi peisajul minunat, nu-i aşa?

A fost foarte interesant, îi răspunde Evelyn. Şi, după o scurtă pauză, adaugă: 0 perioadă pe care nu o voi putea uita niciodată

.Doamna T-C, 30 noiembrie 2016
Adevărul

63

— După-amiază am musafiri, Mary. Aş vrea să-i primesc singură, în bibliotecă, aşa că ai putea să te asiguri că nu suntem deranjaţi?

Evelyn îşi târăşte picioarele de-a lungul covorului cu model închis la culoare din hol şi se opreşte în faţa oglinzii cu ramă aurie de pe perete. îşi aranjează părul şi îşi studiază reflexia, asigurându-se că nu i-a rămas niciun pic de spanac între dinţi şi că nu i s-a întins rujul. Nu are rost să se fardeze şi să se coafeze, nu-i aşa? Ştie că nu-i mai impresionează pe bărbaţi de ani întregi, şi cu toate astea vrea să pară bine îngrijită. înaintează târşâindu-şi picioarele şi se aşază, aşteptându-şi musafirii în biblioteca ai cărei pereţi sunt căptuşiţi de cărţi, aşteptând zgomot de glasuri şi neau- zind decât ticăitul constant al ceasului de pe cămin, ecou al inimii ei.

— Au sosit, doamnă T-C, anunţă Mary cu voce tare, invi- tându-i înăuntru pe Pat şi pe inspectorul Williams. Doriţi să vă aduc un ceai şi nişte prăjituri?

— Ambii musafiri par că-şi doresc mai degrabă să fugă, fără să fi mâncat sau să fi băut ceva, însă Evelyn răspunde:Ar fi minunat, Mary. Şi poate că azi mai ai şi nişte plă- cinţele cu fructe pentru noi?

— Nu stăm mult, mătuşă. Ştii bine că nu e o vizită de curtoazie, adaugă Pat, scuturându-şi umerii şi scoţându-şi impermeabilul murdar.

— Nu, dragă. Dar tot îmi place să-mi primesc oaspeţii cum se cuvine, explică Evelyn, zâmbindu-le. Vă rog să luaţi loc, îi invită, clătinând din cap supărată.

— înţeleg că aţi vrut să ne vedem, doamnă T-C, începe inspectorul. V-aţi amintit ceva, presupun?

— Da, aşa e, admite Evelyn, scotocind prin geantă. Să vedem, unde am pus-o?

Ridică privirea şi o surprinde pe Pat dându-şi ochii peste cap. Poate ar fi amuzant să-i tachineze puţin. Nu prea mult, doar câteva minute. Ar fi păcat să irosească ocazia, fiindcă probabil va fi ultima dată când va mai putea juca acest joc.

— Sunt sigură că acum o clipă era aici.

Goleşte alene conţinutul poşetei, scoţând obiectele unul câte unul. Un stilou, două creioane proaspăt ascuţite, un fard de obraz, un ruj, o batistă curată, un pachet de şerveţele şi un portofel. Apoi scormoneşte mai adânc şi scoate un jurnal negru, subţire şi o ascuţitoare. Se uită la Pat şi flutură batista spre ea, zicând:

— Ar fi bine s-o iei, dragă. Ştiu că nu ai niciodată o batistă curată la tine.

Pat pufneşte, şi cu toate astea apucă batista albă, dantelată şi se aşază, strângând-o între degete.

— Sper că îţi aminteşti unde ţi-ai notat această informaţie vitală. Ar fi bine ca astăzi să nu te joci cu noi şi să ne faci să pierdem vremea. Suntem prea ocupaţi pentru asta.

Inspectorul Williams se apleacă în faţă, sprijinindu-şi braţele pe genunchi, şi îi spune cu voce joasă:

— Vreţi să-mi povestiţi ce credeţi că v-aţi amintit?

Evelyn îşi răsfoieşte agenda, apoi dă paginile una câte una.

— 0, da. Aici! zice ea. Stephen Robinson.

— Aşa e. Vă întrebasem despre colonelul Robinson. Vă amintiţi dacă l-aţi reîntâlnit de-a lungul anilor?

— Cred că da.

— Şi mi-aţi putea spune când anume?

— Nu sunt sigură când a fost. E important, domnule inspector?

— Ar putea fi. Dar ce-ar fi să-mi povestiţi totuşi ce v-aţi amintit, o îndeamnă el zâmbind.

E un tânăr atât de chipeş. Lui Evelyn i se pare deosebit de plăcut şi de înţelegător, în comparaţie cu Pat. Nu ar de- ranja-o să mai petreacă ceva timp cu el, dar la un moment dat jocul trebuie să ia sfârşit.

Evelyn îşi coboară privirea spre pagina de jurnal. E aproape în întregime albă; nu scrie niciun cuvânt, cu excepţia literelor SR. Dar nici nu avea

nevoie să-şi noteze nimic, fiindcă îşi aminteşte totul cu precizie. Ridică privirea şi zâmbeşte.

— Da, vă voi spune ce mi-am amintit. Parcă ziceaţi că a dispărut cu mult timp în urmă şi că nimeni nu ştie ce s-a întâmplat cu el.

— Aşa e. Asta v-am spus când ne-am întâlnit ultima dată. De atunci nu a mai fost văzut niciodată. Bănuim că a plecat de acasă pe la începutul anului 1986 şi a dispărut. Nu s-a mai auzit nimic de el şi nu l-a mai văzut nimeni.

— Ei bine, eu ştiu ce s-a întâmplat.

Evelyn dă drumul jurnalului înapoi în geantă, în care mai introduce, pe rând, şi alte câteva obiecte, aşezându-l intenţionat pe fiecare în compartimentul lui, străduindu-se să bage şi creioanele în buzunăraşul îngust. 0 aude pe Pat oftând teatral, dar nu reacţionează nicicum.

— Chiar aşa? Şi ai de gând să-mi spui ce ştii?

Evelyn termină de împachetat lucrurile, îşi închide geanta cu un clanc al încuietorii, apoi zâmbeşte, ca şi cum ar fi pe punctul de a le face o surpriză grozavă.

— Pentru că aţi fost atât de amabili şi de răbdători, o să vă spun. Vedeţi, îmi amintesc foarte limpede cele întâmplate. Nici nu aş avea cum să uit. Se opreşte o clipă, după care reia: Eu l-am omorât.

Detectivul şi Pat fac ochii mari, apoi nepoata ei spune:

— Haide, mătuşă! Acum chiar că eşti ridicolă, adaugă, apoi se întoarce spre însoţitorul ei. Ne joacă pe degete. Ştiam eu că e o pierdere de timp.

Dar inspectorul Williams ridică o mână, cerându-i astfel să tacă, şi zice:

— Ce vă face să spuneţi asta? De ce credeţi că dumneavoastră l-aţi omorât, doamnă T-C?

— Fiindcă îmi amintesc că am făcut-o. îmi amintesc extrem de bine.

— Sunteţi sigură? Gândiţi-vă bine înainte să răspundeţi.

— 0, sunt extrem de sigură, inspectare. îmi amintesc totul de parcă ar fi fost ieri.

— Vreţi să spuneţi că a fost un accident şi că l-aţi împuşcat cu una dintre armele pe care le aveaţi în valizele acelea?

— 0, nu, nicidecum. A fost un gest deliberat. Sunt un trăgător foarte bun.

— Atunci, povestiţi-mi cum s-a întâmplat.

Zâmbetul îi pierise şi luase o mină serioasă. Pat se încruntă, ţâţâind în barbă.

— A meritat-o. Nu era un om bun, indiferent ce ar crede lumea. A fost responsabil de moartea multor oameni nevinovaţi, inclusiv a iubitului meu soţ, aşa că l-am împuşcat.

Pat icneşte şi-şi duce mâna la gură, apoi exclamă:

— Lucrurile ne scapă de sub control! E o bătrână de nouăzeci de ani. Habar nu are despre ce vorbeşte.

Dar inspectorul Williams îi face un semn discret cu mâna, cerându-i din nou să tacă.

— Şi vă amintiţi când aţi făcut-o?

— 0, nu mai ţin minte exact. A fost cu ani şi ani în urmă.
— Şi unde s-a petrecut această crimă?
— La Kingsley, răspunde Evelyn şi o aude pe Pat icnind încă o dată. Am lăsat cadavrul în pădurea de la Kingsley, dar mă îndoiesc că veţi mai găsi ceva acolo acum. S-a petrecut cu foarte mult timp îi urmă.
în clipa aceea, inspectorul se sprijină de spătarul scaunului. Scoate un dosar din servietă şi îi arată lui Evelyn pozele cu puloverul şi pantalonii pe care i le arătase anterior.
— Moartea colonelului Robinson are vreo legătură cu petele de sânge descoperite pe aceste haine, doamnă? Au fost găsite în valiza din casa dumneavoastră. Acesta ar putea fi sângele lui Stephen Robinson? adaugă el, indicând petele rotunde din fotografii.
Evelyn râde.
— 0, Doamne, nu! Acela nu e sângele lui. E al cu totul altei persoane, din urmă cu mulţi, foarte mulţi ani. 0, nu. De data asta am fost mult mai atentă.

— De data asta?A doua oară. Când a trebuit să mă ocup de nemernicul ăla de colonel.

în spate ei, Pat bolboroseşte întruna. 0 aude limpede.

— Şi prima dată?

— 0, atunci n-a fost cu premeditare. S-a întâmplat, pur şi simplu.

Inspectorul o priveşte încruntat.

— înţeleg. Aşadar, vreţi să spuneţi că aţi nu aţi ucis doar o dată? Să înţeleg că aţi comis două crime?

— Da. Doar acestea două. Vedeţi dumneavoastră, am fost antrenată să ucid. Toate am fost.

Pat se ridică.

— Ajunge! Eu nu mai ascult asemenea prostii! Şi-a pierdut minţile în cele din urmă. Nu vedeţi că debitează numai tâmpenii?

— E adevărat, dragă. Este adevărul şi numai adevărul.

Evelyn rosteşte această afirmaţie râzând şi amintindu-şi

nenumăratele scene dramatice din tribunale, pe care le văzuse în filme şi la televizor, de-a lungul vieţii.

în clipa aceea, Mary deschide uşa camerei de zi şi intră cu spatele, aducând o tavă încărcată, care zdrăngăne în timp ce ea străbate încăperea, spunând:

— Nu mai avem plăcintă cu fructe, dar am găsit nişte biscuiţi delicioşi.

— Ce drăguţ, Mary! exclamă Evelyn. M-a cam luat foamea de la atâta vorbit.

Pat şi inspectorul se ridică şi se retrag într-un colţ al camerei, discutând în şoaptă. Evelyn nu distinge tot ce

spun printre zdrăngăniturile ceştilor pe care le pregăteşte Mary, însă o aude pe Pat zicând:

— Dar proprietatea va fi scoasă la vânzare la începutul anului viitor. Nu-mi permit una ca asta.

Iar el îi răspunde:

— Nu vă faceţi griji încă. E nevoie de mulţi oameni ca să scotoceşti pădurea aceea. îmi va trebui un motiv întemeiat ca s-o facem.

Evelyn ia un biscuit şi îşi spune că de data asta îl va înmuia în ceaşcă. Numai de data asta. Pentru a sărbători.Partea a unsprezecea

line-ţi gura, altfel te vor da de gol (4,4,9

)76

5 decembrie 2016 Am înnebunit?

Dragul meu drag,

Cred că şi ţie ţi s-ar părea amuzant. M-am distrat de minune punând în scenă micile mele jocuri cu Pat şi cu poliţistul acela drăguţ, iar acum am ocazia să mai încerc unul. Timpul petrecut în minunatul azil ar fi fost destul de plictisitor, dacă n-aş fi creat această diversiune. Mai ţii minte că, atunci când veneai în permisie, ne plăcea să jucăm şarade? Acesta a fost un joc lung de şarade, o îndelungată petrecere de Crăciun.

Iar acum am senzaţia că toţi încep să creadă că am înnebunit, aşa că, dacă mai arunc zarurile o dată,

cred că voi reuşi să-i conving că am mintea praf, şi atunci nu vor mai crede nimic din ce le voi spune.

Dar nu le voi mărturisi niciodată totul. Nu le voi mărturisi că încă îţi compun scrisori în minte şi nu le voi spune nicicând despre Liese, micuţa şi draga mea Liese. Va fi micul nostru secret.

Noapte bună, dragul meu, şi pe curând.

Cu toată dragostea, A ta Evie, xxx PS: Te iubesc

.Doamna T-C, 10 decembrie 2016

Foc, foc

Evelyn se uită lung la fotografia alb-negru a fetiţei. Suprafaţa ei e crăpată şi îndoită, după miile de dăţi în care a ţinut-o în mână şi a sărutat-o. Luciul vopselei s-a şters de la miile de sărutări, dacă nu mai multe, dar ea continuă să privească faţa zâmbitoare, surprinsă într-un moment de fericire, cu mulţi ani în urmă.

— La revedere, draga mea, şopteşte ea. A sosit timpul. Acum trebuie să te las să pleci. îmi pare rău, dar

nu te voi uita niciodată. întotdeauna îţi voi vedea chipul atunci când voi închide ochii, zice Evelyn, urmărind cu vârful degetului trăsăturile copilei: părul blond, strâns în codiţe, obrajii cu gropiţe, gura frumoasă. Nu suport gândul că Pat te-ar putea găsi când eu nu voi mai fi. Te-ar recunoaşte după poza din cutia de biscuiţi,

apoi ar pune întrebări, ar gândi lucruri tulburătoare şi ar trage concluzii îngrijorătoare. Nu. E mai bine aşa

.Apoi Evelyn ridică fotografia deasupra coşului metalic de gunoi şi aprinde un chibrit. Lasă flacăra să lingă colţul micului instantaneu, pe care îl priveşte luând foc şi arzând. Apoi, în timp ce fotografia se ondulează, îi dă drumul printre plicuri mototolite, şerveţele folosite şi bucăţi de vată care izbucnesc în flăcări. Iar printre resturi se află şi evaluarea de asigurare ruptă în bucăţi, pe care Pat o găsise la Kingsley şi care purta scrisul lui de mână incriminator. în timp ce focul licăreşte şi fumul se ridică, Evelyn se retrage uşor şi se aşază în fotoliu. Vor veni în curând: detectorul de fum îi va alerta. Evelyn râde în sinea ei. îşi aminteşte accesele de nebunie ale doamnei Rochester, din romanul *Jane Eyre*.

Bipăitul e înlocuit de un sunet prelung, iar în câteva secunde, toate alarmele din cămin încep să urle îngrozitor. Peste doar câteva minute aude paşi grăbiţi pe coridor, ţipete confuze şi ciocănituri

înnebunite la uşile din apropiere, şi în cele din urmă Mary dă buzna în cameră şi aprinde lumina:

— Pentru Dumnezeu, doamnă T-C! S-a declanşat alarma! Trebuie să vă scoatem imediat de aici.

O apucă pe Evelyn de cot şi o ajută să se ridice din fotoliu, conducând-o spre cadru.

— E în regulă, dragă. Nu e cine ştie ce incendiu. Nu e un pericol real.

— Bineînţeles că e un incendiu. Alarma urlă ca apucată. E fum şi aici, în camera dumneavoastră. Veniţi, trebuie să vă scot din cămin în siguranţă.

— Nu, dragă, nu e un incendiu adevărat. Ardeam şi eu câteva gunoaie.

Mary se uită în coşul metalic de gunoi. Flăcările s-au stins, dar cenuşa încă mocneşte.

— O, Doamne! Nu puteţi face aşa ceva aici! O să ardem de vii în paturile noastre, o dojeneşte ea.

Apucă apoi coşul de gunoi şi fuge în baie, unde Evelyn o aude dând drumul la robinet, după care apa ţâşneşte, stropind în jur.

— Nu e nevoie să faci asta, dragă. Focul s-a stins.

Mary scoate capul pe uşă.

— Trebuie să mă asigur. Puteaţi să daţi foc căminului. Ce urmează în continuare, doamnă T-C?

Deschide fereastra dormitorului şi agită perdelele până când e convinsă că a ieşit tot fumul,

apoi părăseşte camera. Evelyn o aude strigând pe culoar:

— E în regulă. Doamna T-C a făcut un mic foc de tabără aici, dar nu sunt pagube. Acum, toată lumea la culcare!

Se întoarce şi o ajută pe Evelyn să se urce în pat, după care închide fereastra.

— N-a fost o mişcare prea inteligentă, nu-i aşa? Va trebui să discutăm puţin despre asta dimineaţă.

Scrutează încăperea şi observă cutia cu chibrituri rămasă la vedere pe măsuţa de toaletă, alături de sticla de parfum, cu capac argintiu, care îi aparţinuse mamei ei. Bagă cutia de chibrituri în buzunarul de la tunică şi spune:

— Pe acestea le iau eu momentan, dacă nu vă supăraţi. N-am vrea să vă mai jucaţi cu focul în seara asta, bine?

Evelyn închide ochii, în timp ce Mary stinge lumina şi închide uşa. Aude paşi grăbiţi pe coridor, alte uşi trântindu-se, personalul rostind vorbe liniştitoare şi zgomotele celorlalţi pacienţi care se pregătesc de culcare. Ştie ce se va întâmpla dimineaţă. Conducerea va organiza o şedinţă. Vor chema medicul, se va aduna comisia de evaluare neurologică, o vor interoga pe Evelyn şi vor da verdictul.

Dacă intuieşte bine, vor decide că atât

comportamentul, cât şi memoria i-au fost afectate, ceea ce înseamnă că dă semne clare de demenţă. în continuare se vor consulta cu Pat, care le va confirma diagnosticul, relatându-le întâlnirile lor recente şi „comportamentul ridicol” al lui Evelyn. După aceea, Pat îl va contacta pe

inspectorul Williams, care... ce? îi va pune întrebări suplimentare? Ei? Un martor pe care nu te poţi bizui? 0 va aresta? Ar fi amuzant. L-ar putea tachina şi mai mult, pretinzând că a uitat că-şi mărturisise crimele. I-ar putea spune că aşteaptă un răspuns la o scrisoare adresată soţului ei şi nu-i aşa că poşta e groaznică

zilele astea? Sau ar putea pretinde că pleacă de la acest hotel şi că refuză să plătească factura, fiindcă serviciile nu mai sunt ce erau odinioară. 0, te rog să aduci cătuşele, domnule poliţist! Am fost fetiţă rea astăzi. Chicoteşte în sinea ei şi, încetul cu încetul, adoarme

.14 decembrie 2016 Dragul meu drag,

De data asta chiar că am făcut-o. Focul a fost o lovitură de maestru, pe lângă faptul că mi-a rezolvat un mic motiv de îngrijorare. Nu mi-au spus-o pe cale ofi-

cială, desigur, doar i-am auzit discutând, dar ştiu că în curând va avea loc o evaluare neurologică. Pat nu a mai venit decât o singură dată de la incendiu şi a rămas mai puţin de cinci minute cu mine. Practic mi-a aruncat creioanele şi pudra de talc pe care i le cerusem, după care şi-a petrecut restul timpului în biroul directoarei. Mă simt oarecum vinovată, deoarece ştiu că probabil e foarte ocupată cu propriile pregătiri de Crăciun, dar, sincer, nu am cum să planific povestea asta. Dacă detectivul acela drăguţ n-ar fi fost atât de insistent, aş fi putut să aştept până după Crăciun. Ar fi fost mult mai convenabil pentru toată lumea, sunt convinsă. Dar asta e situaţia. Aşa a fost să fie. Ne vom revedea curând, dragul meu.

Cu toată dragostea, pentru totdeauna, A ta Evie xxx

PS: Te iubesc.

Doamna T-C, 19 decembrie 2016

Mai întreabă-mă ceva

Sunt doi, şi Pat împreună cu ei. Cu toţii se uită lung la ea, provocând-o să-şi amintească. „Ce amuzant!" îşi spune Evelyn. E atât de uşor să-i păcălească.

Se află într-o sală de şedinţe goală a căminului, sub luminile albe, puternice, reminiscenţe ale centrului de interogatoriu, îşi aminteşte Evelyn. Ea şi Pat stau de o parte a mesei, cei doi specialişti de cealaltă, cu dosare şi agende înşirate între ei. Pare un interviu de angajare important sau o audiţie pentru un rol central într-un film marcant, şi încă unul pe care ea trebuie să-l obţină. E imperios necesar să-i convingă că mintea îi e afectată şi că memoria nu-i mai funcţionează.

Primele câteva întrebări sunt mult prea uşoare. Nu se interesează despre incendiu, ci pun întrebări de

tipul: în ce dată suntem azi? Câţi ani aveţi? Ce aţi mâncat la micul dejun? Cine e prim-ministru? Dar apoi totul devine mult mai distractiv.

— Acum, vă voi arăta câteva cărţi, spune evaluatoarea, o femeie supraponderală, cu păr sârmos, grizonant, care arată de parcă ar fi pe punctul de a-şi pierde ea însăşi memoria, întinde un şir de cărţi pe masă, în faţa lui Evelyn, ca şi cum ar împărţi nişte

cărţi de joc la o
partidă de poker

— .Aş vrea să le priviţi pe fiecare în parte. Nu vă grăbiţi. Apoi vă voi ruga să le citiţi cu voce tare.

Evelyn se uită la cele patru cărţi. Pe fiecare e tipărit câte un cuvânt, cu litere mari – „farfurioară”, „domino”, „felicitare” şi „şcoală”. Le citeşte şi decide să le rostească pe un ton tremurat, convenabil fragil, menit să denote anxietate şi nesiguranţă, calităţile pe care le consideră cele mai potrivite pentru rolul pe care speră că i-l vor acorda.

Va fi mult prea uşor. Evelyn a avut dintotdeauna o memorie bună şi, cu ani în urmă, în timpul programelor de pregătire, cu toţii făceau exerciţii de îmbunătăţire a memoriei, care să-i ajute să reţină informaţii vitale. Până de curând se asigurase că-şi exersează memoria prin exerciţii regulate. Când traversează greoi spaţiile publice de la Forest Lawns, observă câte broşuri se află pe masa din hol, dacă există pos- tere noi la avizier, care bibelouri cu păstori sau păstoriţe sunt uşor deplasate pe poliţa şemineului şi câte fotografii înrămate au rămas strâmbe pe perete după ce menajerele au terminat de şters praful. Se strecoară pe culoare spre camerele pacienţilor, memorând numele şi numărul camerelor. E vigilentă, mintea ei înregistrează totul şi aproape că-şi doreşte să fi primit un test mai complicat, care să-i demonstreze abilităţile, şi totuşi îşi joacă rolul, holbându-se la cuvinte.

Evaluatoarea îi zâmbeşte. Atinge prima carte şi îi spune:

— Îmi puteţi spune în ce categorie aţi introduce acest cuvânt?

Evelyn îi întoarce zâmbetul, zicându-şi: „Ce întrebare stupidă!” Femeia i-a indicat cuvântul „farfurioară”. Dacă Evelyn nu şi-ar dori s-o păcălească, i-ar spune că e un substantiv comun, desigur. Asta ar pune-o în încurcătură. Probabil că nu ştie diferenţa dintre un substantiv comun şi unul propriu. Probabil că se aşteaptă ca Evelyn să spună „recipient de lut sau de porţelan”. în schimb, Evelyn întreabă:

— Servim ceaiul curând?

Femeia nu mai zâmbeşte. în loc de asta, îi arată din nou:

— Dar acesta?

Cuvântul indicat este „domino”.

Evelyn clatină din cap. Femeia trece mai departe, la celelalte cuvinte, şi la fiecare dintre ele pacienta îi oferă un răspuns confuz. Atunci, evaluatoarea spune:

— Vă dau un indiciu. Care dintre acestea reprezintă un joc?

Lui Evelyn îi vine să râdă, dar inspiră adânc, ca să-şi păstreze o mină serioasă. „Dar acesta e jocul. E un joc minunat, îl joc de săptămâni întregi şi se pare că-l voi câştiga.”

— 0, nu ştiu, zice şi procedează la fel cu toate cele patru cuvinte.

Spune că „felicitare” este un gard, iar cuvântul „şcoală” este acolo unde te duci la doctor şi pretinde că habar nu are la ce serveşte o farfurioară.

Apoi femeia zice că o va ruga să-şi amintească aceste cuvinte peste câteva minute, după care întoarce cărţile cu faţa în jos pe masă. Evelyn se abţine cu greu să nu râdă. Joacă adesea Solitaire în camera ei, cu un pachet întreg de cărţi, prin urmare patru cărţi nu reprezintă câtuşi de puţin o provocare.

în continuare i se cere să pronunţe pe litere, de la coadă la cap, cuvântul „lume”. Evelyn are o ortografie excelentă, pe care şi-o perfecţionează zilnic, cu ajutorul cuvintelor încrucişate, dar reuşeşte să se împotmolească şi bolboroseşte „E-L-M?”

— Aţi putea să număraţi descrescător de la douăzeci, vă rog?

Din nou, Evelyn îşi muşcă buza ca să-şi menţină calmul, apoi sare de la douăzeci la zece, după care la cinci. Merge destul de bine. Trebuie ca evaluatorii să se fi convins deja că i s-a diminuat capacitatea mentală.

Aşadar, atunci când femeia îi cere să-şi amintească ce cuvinte erau tipărite pe cartonaşe, cu o deosebită plăcere, se uită la ea absentă şi spune:

— Care cartonaşe?

0 aude pe Pat oftând, ceea ce e foarte iritant. „Aş vrea să văd cum va sta ea cu memoria la nouăzeci şi cinci de ani. Jalnic, pun prinsoare. La cât alcool consumă acasă. Ştiu că bea, se citeşte pe tenul ei marmorat; nici pe departe la fel de sănătos cum era al meu la vârsta ei.”

Evelyn observă privirea pe care o schimbă cele trei persoane care se află împreună cu ea în cameră şi

ştie că a dat un spectacol demn de a fi premiat. Probabil că până acum primea rolul de ducesă dementă sau de marchiză nebună. Evaluatoarea îşi completează formularele, iar doctorul se înclină spre Pat, care clatină din cap cu o mină obosită. Evelyn le studiază chipurile. „Ar trebui să aplaude şi să-mi ceară să fac o plecăciune. Nu e simplu să te pretinzi a fi ceva ce nu eşti."

Şi atunci decide să le ofere tuturor ceva care să le anime dimineaţa. Se ridică cu greu în picioare, sprijinindu-se de masă, apoi mătură cu mâna cărţile, împrăştiindu-le pe covorul cu model în culori închise.

— Nu pot sta aici toată ziua. Eu plec acasă, izbucneşte ea. Trebuie să prind autobuzul.

Se întoarce, sprijinindu-se de spătarul scaunului, şi e cât pe ce să răstoarne şi o carafa cu apă aşezată pe masă, când Pat o apucă ferm de braţ; cam ferm, după părerea lui Evelyn.

— încă nu am terminat aici, îi spune cu o voce aspră. Stai jos!

— Dar mă faceţi să întârzii la cafea. Am promis că mă duc să organizez *beetle drive* , aşa că trebuie să plec acum.

— Nu, mătuşă. Rămânem aici, o contrazice Pat, aşezând-o la loc, pe scaunul ei. Doctorul nu a terminat de discutat cu tine.

Evelyn decide că noul său rol merită o ultimă înfloritură.

— Sunteţi liberi, zice, fluturând imperios din mână, gest pe care îl sesizase deseori la mama ei

atunci când era nemulţumită de lucrul unei menajere sau al unui grădinar. Vă rog să plecaţi cu toţii. Mă faceţi să pierd vremea. Sunt o femeie foarte ocupată, să ştiţi.

Pat le cere scuze din priviri celor doi specialişti care încearcă să-şi completeze fişele de observaţie.

— Poate ar trebui să mă duc să văd dacă ne aduce cineva o cafea şi nişte biscuiţi. De obicei, o gustare o linişteşte puţin.

— Eu vreau rulou cu smochine! strigă Evelyn. Ştii cât de mult îmi plac rulourile cu smochine. Nu-i lăsa să te păcălească, oferindu-ţi biscuiţi Garibaldi.

[1] *Beetle drive* – joc de societate britanic, în care concurenţii trebuie să deseneze un gândăcel, conform numerelor date cu zarul, dintre care fiecare reprezintă o anumită parte a corpului insectei (n. tr.).23

decembrie 2016 Dragul meu.

Nu vei mai avea mult de aşteptat, iubitul meu. Acum mă supraveghează îndeaproape, dar nu te teme, căci curând voi evada. Aici, lumea nu mai vorbeşte decât despre Crăciun, aşa că momentan aproape au uitat de mine, dar ştiu că nu va dura mult. Am plănuit cum voi ajunge la tine şi nu mai e mult de-acum, dar s-ar putea să nu am prea multe ocazii, aşa că trebuie să vin cât încă mai pot.

Ieri mi-au pus o grămadă de întrebări

şi îţi mărturisesc că a fost foarte amuzant. Nici nu bănuiam că va fi atât de uşor, şi nicidecum provocator. Mi-au cerut să mă uit câteva minute la nişte cuvinte scrise pe nişte hârtii, cărora le spuneam „cartonaşe”, şi să încerc să mi le amintesc cinci minute mai târziu. Semăna cu jocurile de salon pe care le jucam la Kingsley cu ani în

urmă. Mai ţii minte ce bun erai la şarade şi la Gin Rummy, nu-i aşa, dragul meu? Şi, desigur, mi-am amintit fiecare cuvinţel, dar a trebuit să mă prefac că nu pot, după care le-am zis că vreau să mă duc acasă. Sinceră să fiu, nu ştiu cum m-am abţinut să nu râd

.De asemenea, le-am spus că prim-ministrul se numeşte Harold Wilson, că nu am luat micul dejun (era pe la jumătatea dimineţii atunci şi, de fapt, mâncasem un minunat ou poşat pe pâine în camera mea), iar apoi m-am prefăcut că nu o mai recunosc pe Pat şi am întrebat-o dacă se poate duce să o cheme pe doamna Glazier, ca să planificăm împreună meniul săptămânii. Presupun că asta a cam supărat-o, dar, ştii, nu m-a

deranjat câtuşi de puţin s-o fac, fiindcă nu m-a ajutat deloc cu ocazia ultimei vizite la dragul meu Kingsley. I-am observat supărarea şi confuzia, dar asta nu m-a împiedicat

Au fost multe alte întrebări la care aş fi putut să răspund, dar deja devenise plictisitor, aşa că m-am hotărât să nu le mai ofer niciun răspuns, am făcut puţin tărăboi şi am insistat că trebuie să plec. Pat s-a dus să aducă nişte cafea, iar eu i-am cerut rulouri cu smochine şi, când s-a întors cu biscuiţii Garibaldi, am mai făcut o scenă. M-am cam săturat de biscuiţii de Crăciun şi de plăcinta cu fructe pe care ne-o tot dau aici, aşa că nu mi se pare deloc deplasat să mai cer şi altceva.

O, dragul meu drag, uite cum mai trăncănesc despre nişte biscuiţi! Nu vom face asta când ne vom reîntâlni, îţi promit. Dar te va amuza să afli că am încheiat întâlnirea cu un cântecel. Cel amuzant, al lui George Formby, despre cum îţi vine uneori să-ţi omori soţia! *She's Never Been Seen Since Then,* cred că se numeşte. Nu mi-am mai amintit toate versurile, însă mi s-a părut o melodie potrivită în acel context. Ce m-am distrat!

Aşadar, deocamdată îţi spun la revedere, dragul meu. Ne vom revedea foarte curând.

Cu toată dragostea, A ta Evie xxx PS: Te iubesc.

Doamna T-C, 24 decembrie 2016

Dă-mi luna de pe cer

Evelyn se trezeşte în creierii nopţii, cu ceasul deşteptător ţârâindu-i la ureche. Şi-a îngăduit un somn de trei ore, ca să Fie odihnită şi vigilentă pentru ceea ce avea să facă în continuare.

E linişte pretutindeni după tumultul zilei. Rudele grijulii au venit în vizită înainte de a pleca la propriile petreceri de Crăciun, iar îngrijitoarele întotdeauna răbdătoare le-au alinat suferinţa celor rămaşi în urmă. Momentan, personalul de la cămin e cu gândul la colinde şi artificii, însă după Anul Nou îşi vor aminti că are minţile rătăcite. Când se vor sfârşi sărbătorile, vor verifica sistemele de siguranţă, o vor muta în aripa destinată celor care suferă de demenţă, unde uşile sunt încuiate în permanenţă şi pacienţii sunt supravegheaţi îndeaproape, iar ea nu va mai fi niciodată liberă.

înainte să se trezească, a avut un vis, în care o voce o striga: „Evie, Evie, vino la mine! Am nevoie de tine."

E sigură că Hugh o chema; avea o voce limpede şi stăruitoare. Nu aşa şi-l amintea ea vorbindu-i cu ani în urmă, dar era, cu siguranţă, vocea lui. Părea abătut, de parcă avea cu adevărat nevoie de ajutorul ei.

Apasă pe butonul care ridică patul, ca să se poată sălta în capul oaselor, apoi aprinde lampa de pe noptieră. în cămin e linişte. Niciun pacient nu strigă, nu solicită ajutor, nu se aude niciun zgomot uşor de paşi pe culoar în noaptea asta şi nicio alarmă nu se va declanşa până la ivirea zorilor.

Afară, în grădina vastă, răsună ţipătul unei vulpi. Asta să fi auzit în timp ce dormea şi să fi interpretat în somn drept vocea lui Hugh? Cum ar putea şti cu siguranţă că i-ar mai recunoaşte vocea

după atâta amar de vreme, mai bine de şaizeci de ani de când a fost ucis?

Îşi coboară din pat picioarele înţepenite şi se ridică cu greu, sprijinindu-se în cadru. încetişor, pas cu pas, se apropie de fereastră. „A sosit clipa, dragul meu Hugh. Acum voi veni la tine”, şopteşte ea.

Draperiile sunt uşor desfăcute şi o rază de lumină se strecoară prin deschizătură. Le trage şi mai tare şi vede luna plină strălucind în toată splendoarea ei argintie peste grădină, aşa că, deşi e toiul nopţii, imaginea dinaintea ochilor ei are prea puţin negru,

şi mai multe tonuri de gri-căr- bune şi verde-închis, cu fiecare tufiş, strat de flori, alee sau linie bine definită a gazonului, de parcă ar fi o zi înnorată, cu lumină slabă, şi nicidecum orele înaintate ale nopţii. în plus, trebuie să fi fost ger, căci toate frunzele lucesc de pro-moroacă argintie sub razele luminoase ale lunii

.E Ajunul Crăciunului. Evelyn îşi aminteşte de primul Crăciun petrecut la Wildflecken, la sfârşitul lui 1945; de entuziasmul copiilor, dar şi al adulţilor care gustau mâncărurile de mult uitate, precum şi dulcea libertate. Iar în noaptea asta, copii nicicând privaţi de ceva vor aştepta cu aceeaşi nerăbdare; aşteaptă daruri şi jucării strecurate lângă paturile lor, în timp ce ei dorm. Şi poate că, deşi nu e un obicei anglo-saxon, aşteaptă să vadă de la fereastra lor prima stea de Crăciun, aşa cum şi ei au făcut la Wildflecken cu mulţi ani în urmă. Evelyn scrutează cerul. Trebuie să fie stele acolo sus, doar că nu le vede de la fereastra ei.

— Hugh, hai să ieşim să admirăm stelele împreună, murmură ea.

Evelyn îşi ia capotul gros şi papucii şi părăseşte camera. Nimeni nu o ia la rost în timp ce se strecoară pe culoarul slab luminat. Nimeni nu o vede trecând prin sala de mese decorată cu ghirlande din hârtie şi lampioane chinezeşti, şi nici prin holul în care tronează bradul de Crăciun înalt, plin de ornamente de sticlă din copilărie şi lucind de beculeţe colorate. Aude murmurul pesonalului din schimbul de noapte bând ceai şi stând de vorbă în bucătăria de la capătul culoarului, însă nimeni nu o observă tastând numerele codului de acces la interfonul de la intrarea în Forest Lawns. Unu, doi, trei, patru... Câtă lene din partea conducerii, să nu schimbe niciodată codul! Mai verificase o dată ceva mai devreme peste zi şi da, era acelaşi ca atunci când sosise aici.

Degetele îi sunt recompensate de un bâzâit delicat; uşa se deschide şi Evelyn iese, simţind cum

răcoarea proaspătă a aerului nocturn îi înţeapă obrajii şi îi îngheaţă plămânii. Grădina e perfect luminată de luna care dezvăluie aleea asemenea unui far călăuzitor, invitând-o să înainteze. Merge cu paşi mici pe pietrele de pavaj şi ajunge pe un gazon întins, unde găseşte o bancă pe care se aşază.

Nu e nicio creangă deasupra capului ei şi nicio lumină deranjantă, aşa că acum poate să admire cerul nocturn în toată splendoarea lui, luna înconjurată de un praf de stele ca diamantele, strălucind toate, şi toate revendicate de copiii de pretutindeni, ca fiind propria lor stea de Crăciun în această noapte sfântă.

— Noapte bună, Lieselotte! şopteşte ea. Crăciun fericit, *liebchenl* Sper că ai avut parte de o viaţă fericită până acum. Poate că ai şi tu copii şi ai fost binecuvântată cu nepoţi. Sper că ai cunoscut bucuriile tinereţii şi îţi doresc să ai o viaţă fericită atunci când eu nu voi mai exista, îi urează Evelyne, apoi zâmbeşte şi îşi înfăşoară braţele în jurul corpului. Hugh, vin la tine acum. întinde mâna să mă primeşti, dragul meu.

Scotoceşte prin buzunarul capotului în căutarea pastilei, acea pilulă specială din care primiseră toate femeile şi toţi bărbaţii în timpul instrucţiei. De atunci a aşteptat momentul potrivit în sertarul comodei sale. Dacă otrava şi-a pierdut eficienţa după atâţia ani, atunci e sigură că noaptea de iarnă îi va veni de hac. Prinde a fredona încetişor şi, treptat, începe să adauge cuvinte colindului *Stille Nacht,* iar vocea ei fragilă pluteşte în aerul rece, pe fuioarele propriei respiraţii îngheţate.

Apoi, zâmbind, apucă tableta, închide ochii şi lasă frigul nopţii s-o învăluie, în sfârşit, într-o ultimă îmbrăţişare, sub luna şi stelele încremenite

.Soluţii pentru indiciile cuvintelor încrucişate

1 Linişte! Pentru un meniu complet, e necesar un cocktail cu gin (5,9) Toate lucrurile

2 Deşteaptă şi arătoasă (7,2,8) Isteaţă şi frumoasă

3 Animalele au urechi ciudate şi mai drăguţe (8) Creaturi

4 Ceai pregătit la mall. Porţiile diferă (4, 2, 3) Mare şi mic

5 Partenerul lui Eric în lumea lui Louis e deopotrivă inteligent şi sclipitor (8, 2, 6) înţelept şi genial

6 Şi în a şasea zi... (8, 2,1, 5, 2, 5] Dumnezeu le-a făcut pe toate

7 Orice râuşor din grădină (7, 9) Fiecare floricică

8 Ce-i trebuie unei păsări mărunte (5, 9) Aripi minuscule
9 La sfârşitul zilei... (6) Apusul
10 Privindu-te în ochi! (4, 6, 1, 5) Ochi pentru a vedea

Ţine-ţi gura, altfel te vor da de gol (4,4,9) Buze care povestes

cO scrisoare de la Suzanne

Vreau să vă mulţumesc foarte mult pentru că aţi ales să citiţi *Numele meu este Eva.* Dacă v-a plăcut şi vreţi să fiţi la curent cu cele mai recente cărţi ale mele, înregistraţi-vă la următorul link. Adresa dumneavoastră de mail nu va fi dezvăluită nimănui şi vă veţi putea dezabona oricând.
www.boukouture.com/suzanne-goldring Aventura mea în scrierea acestui roman a început cu două doamne în vârstă, care chicoteau ca nişte şcolăriţe şi care mi-au împărtăşit câteva imagini incitante despre vieţile lor din perioada războiului. Am ştiut atunci că o poveste importantă aşteaptă să fie spusă. Totuşi, să descopăr ce au făcut exact pentru MI5 şi MI6 s-a dovedit mai complicat decât mi-aş fi imaginat, fiindcă atât ele, cât şi celelalte femei pe care le-am intervievat s-au închis în ele însele atunci când am insistat să-mi dea mai multe informaţii. Toate fuseseră antrenate să-şi păstreze secretele bine ascunse, şi de aici a încolţit ideea mea.

Ideea scrisorilor lui Evie către soţul ei, Hugh, a fost inspirată de o mică arhivă de corespondenţă din timpul războiului, pe care am transcris-o după ce a fost descoperită.
ascunsă într-o cutie de pantofi din fundul unui şifonier. Scrise de strămătuşa mea, Nora, şi adresate tânărului ei soţ, Fred, cunoscut drept „Micuţul”, scrisorile descriau hotărârea şi optimismul britanicilor din timpul războiului, ele fiind acelea care mi-au insuflat vocea personajului Evie. Apoi, când am aflat că mătuşa mea

a lucrat pentru United Nations Reliefând Rehabilitation Administration (UNRRA] în Germania postbelică, după ce Tiny fusese ucis în timp ce era instruit pentru RAF, am ştiut că mi-am găsit, în sfârşit, povestea.

Munca de voluntariat depusă în cadrul unui cămin local, unde bătrânii sunt îngrijiţi cu cea mai mare răbdare şi cu deosebit respect, m-a ajutat să înţeleg felul în care Evelyn avea să se adapteze noului său mediu. Discutând cu pacienţii, notându-mi poveştile lor şi moderându-le clubul de lectură, am aflat că, adesea, o minte agilă sălăşluieşte încă într-un trup plăpând şi că e important ca bătrânii să aibă libertatea de a alege şi totodată să îşi păstreze demnitatea.

Pentru a afla mai multe despre antrenamentele agenţilor SOE, am vizitat Expoziţia Armata Secretă de la Beaulieu, în New Forest, Hampshire, care mi-a dezvăluit misterele codificării, ale uciderii în surdină şi a cernelii invizibile, care sunt descrise mai în detaliu de modestul Shelagh.

Pentru scrierea romanului *Numele meu este Eva,* am fost susţinută şi încurajată de membrii Elstead Writers Group, Melanie Whipman, the Ark Writers şi prietenii Vesta – Carol, Denise şi Gail. Le sunt de asemenea profund îndatorată lui Sandie Baker şi Rose Carter, care m-au dus pentru prima dată la căminul local, unde i-am cunoscut pe mulţi dintre pacienţii şi membrii personalului şi unde am savurat multe ceşti de ceai şi prăjituri de casă. Pentru procedurile poliţieneşti, îi sunt recunoscătoare

domnului Jolly, care, în ciuda faptului că nu i-am cerut decât să verifice interviurile poliţiei, a citit întregul roman şi mi-a spus că nu i-a găsit niciun defect.

Le adresez multe mulţumiri celor care au citit şi au comentat primul meu manuscris: Stella, Jacqui, Richard, John, Chris, Sally, Kathy, Len şi Jenny, precum şi soţului meu, Mike, care m-a susţinut întru totul.

Şi, în cele din urmă, îi mulţumesc nespus răbdătoarei mele editoare, Lydia Vassar-Smith, care m-a ascultat.

Următoarele cărţi s-au dovedit utile pe parcursul documentării pentru scrierea romanului *Numele meu este Eva: The Spy Who Loved* de Clare Mulley, *The Debts of Bletchley Park* de Michael Smith, *Forgotten Voices ofthe Secret War* de Roderick Bailey, *Auschwitz* de Laurence Rees, *The Wild Place* de Kathryn Hulme, *Alone in Berlin* de Hans Fallada, *Cruel Britannia* de Ian Cobain şi *Love and War in the WRNS* de Vicky Unwin.

Sper că v-a plăcut *Numele meu este Eva* şi, dacă da, v-aş fi recunoscătoare dacă aţi scrie o recenzie. Mi-ar plăcea să vă aud părerea şi astfel am putea să ajutăm noi cititori să descopere una dintre cărţile mele pentru prima dată.

îmi place să fiu în contact cu cititorii mei – mă puteţi găsi pe pagina mea de Facebook, pe Twitter, pe Goodreads sau pe site-ul meu. Vă mulţumesc,
Suzanne Goldring
@suzannegoldringauthor @suzannegoldring

www.suzannegoldring.wordpress.com

CUPRINS

Pentru comenzi şi informaţii, contactaţi: **GRUPUL EDITORIAL CORINT Departamentul de Vânzări**
Str. Mihai Eminescu nr. 54A, sector 1, Bucureşti, cod poştal 010517
Tel./Fax: 021.319.47.97; 021.319.48.20 **Depozit**
Format: 16/54x84; Coli tipo: 25
Tiparul executat la:

Str. Gării nr. 11, Mogoşoaia, jud. Ilfov Tel.: 0758.053.416 E-mail: vanzari@edituracorint.ro Magazin virtual: www.edituracorint.ro

ISBN: 978-606-793-988-0

SUZANNE GOLDRING

După o carieră de consultanţă in relaţii publice, cu specializare în business şi călătorii, Suzanne Goldring şi-a dorit să scrie romane despre poveştile extraordinare ale oamenilor obişnuiţi. îi place să lucreze la cărţile sale într-o casă acoperită cu stuf din Hampshire şi într-o alta de pe malul mării, din North Cornwall. *Numele meu este Eva* a fost inspirat de vizitarea unor doamne din căminele pentru bătrâni şi de scrisorile emoţionante din timpul războiului ale unei mă- tuşi. A mai publicat alte trei romane: *Buming Island, The Girl Without a Name* şi *The Shut-Away Sisters*

.9786067939880

UN ROMAN CAPTIVANT, OBSEDANT ŞI CONVINGĂTOR

DESPRE IUBIRE, CURAJ SI TRĂDARE ÎN VREME DE RĂZBOI

centrul Angliei rurale, inconjurată de rezidenţi cu minţile nu atât de agere ca a ei. Ar fi uşor să o considerăm pe Evelyn o bătrână confuză, dar rujul ii este aplicat perfect şi nasturii, închişi corect. Pentru că ea este o femeie cu multe secrete, care işi aminteşte totul in detaliu. Şi nu va putea uita niciodată promisiunea făcută bărbatului iubit – să descopere adevărul despre misiunea care l-a condus la moarte, oricât de mult ar costa-o...

Când Pat, nepoata lui Evelyn, găseşte intr-o cutie veche de biscuiţi fotografia unei fetiţe cu o minge roşie, pe dosul căreia scrie „Liese, 1951", şi un paşaport pe alt nume, ea caută răspunsuri la mătuşa sa. Evelyn se intoarce astfel in trecut, intr-un loc din Germania cunoscut ca „Satul interzis", unde o femeie care işi spunea Eva s-a dus să trăiască printre prizonieri suferinzi, ca să-l găsească pe cel care se jucase cu viaţa soţului ei...

[1] „Mulţumesc, dragă” – în lb. germ. în orig. (n. tr.).

[1] Auxiliary Territorial Service (Serviciul Teritorial Auxiliar) (n. tr.).

[2] Armata Terestră a Femeilor (n. red.).

[3] Serviciul de Ambulanţă pe Apă (n. red.).

[4] National Service (Armed Forces) – Serviciul Naţional a fost adoptat printr-un act de Parlamentul Marii Britanii la 3 septembrie 1939, în ziua când a declarat război Germaniei. Conform acestuia, toţi bărbaţii britanici între 18 şi 41 de ani erau recrutaţi pentru serviciu militar (n. red.).

[5] Trupele de Transport Mecanizat (n. red.).

[2] Military Intelligence, Section Six – Serviciul Secret de Informaţii britanic (n. tr.).

[1] „Noapte bună, draga mea” – în lb. germ. în orig. (n. tr.).

[1] În lb. engl. *robin* înseamnă şi „măcăleandru” (n. tr.).

[1] Special Operations Executive [SOE) a fost o organizaţie britanică înfiinţată de Churchill în timpul celui de-al Doilea Război Mondial (n. red.).

[1] „În fiecare noapte” – în lb. germ. în orig. (n. tr).

[2] „A, foarte bine! Ce mult îmi plac băile de nămoi!” – în lb. germ. în orig. (n. tr.).

[1] „Cafea şi prăjituri, te rog” – în lb. germ. în orig. (n. tr).

[1] United Nations Relief and Rehabilitation Administration – Administraţia de Ajutorare şi Realibitare a Naţiunilor Unite (n. tr.).

[1] „Turtă dulce”, în lb. germană în original (n. tr.).